

การวิจัยเอกสารและผลการวิจัยเอกสาร

องค์การเอกชนสตรีที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาตนเอง ได้แก่ สมาคมสตรีต่างๆ ซึ่งแต่ละสมาคมก็จะมีวิธีการดำเนินงานให้การศึกษาแก่สตรีใน คำนวณต่างๆแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งของแต่ละสมาคม เช่น สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง คือ เพื่อเผยแพร่ความรู้วิชาการ แพทย์เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป ดังนั้น สมาคมจึงมีบทบาทในการให้ความรู้ด้านการ แพทย์และสุขภาพอนามัย เป็นต้น

นอกจากวัตถุประสงค์ของแต่ละสมาคมจะเป็นตัวกำหนดบทบาทขององค์การเอกชน สตรีแล้ว กลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกในแต่ละสมาคมก็มีส่วนในการกำหนดบทบาทของสมาคม ด้วย เช่น กลุ่มสมาคมวิชาชีพก็จะให้ศึกษาด้านวิชาชีพของกลุ่มเป็นหลัก และในจำนวน สมาคมสตรีทั้ง 107 แห่งนี้ ซึ่งเป็นสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์นั้น สามารถจำแนกกลุ่มสมาคมออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. สมาคมสตรีทั่วไป ซึ่งเป็นที่รวมของอาสาสมัครที่เป็นแม่บ้าน ภรรยา นายทหาร กลุ่มสมาคมเหล่านี้ ได้แก่ สมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทย สมาคมภรรยา นายทหารเรือ สมาคม ผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย เป็นต้น สมาคมกลุ่มนี้บางสมาคมจะมุ่งทำประโยชน์ แก่เฉพาะกลุ่ม เช่น สมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทยจะมุ่งทำกิจกรรมเพื่อกลุ่มภรรยา นายทหาร เป็นหลัก และบางสมาคมก็มุ่งทำประโยชน์เพื่อประชาชนทั่วไป เช่น สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ฯ สมาคมวายุ. คับลิว. ซี. เอ เป็นต้น

2. สมาคมวิชาชีพ ซึ่งเป็นที่รวมของอาสาสมัครที่เป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย นักธุรกิจ สตรีที่จบชั้นอุดมศึกษาทุกแขนงวิชา เป็นต้น สมาคมเหล่านี้ ได้แก่ สมาคมแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย สมาคมกลุ่มนี้จะทำงานตรงตามวิชาชีพของ คน เน้นหนักไปในการให้บริการแก่ประชาชน และกลุ่มนักวิชาการ นิสิต นักศึกษา โดยการจัดการประชุมสัมมนาเพื่อเผยแพร่ความรู้ การอบรมความรู้และอาชีพต่างๆ เป็นต้น

3. สโมสรวัฒนธรรมหญิงและสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นที่รวมของกลุ่มสตรีในจังหวัดต่างๆ สมาคมกลุ่มนี้เดิมมีวัตถุประสงค์เน้นหนักด้านส่งเสริมวัฒนธรรม ปัจจุบันสมาคมกลุ่มนี้จะมุ่งดำเนินงานเพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของสตรีและประชาชนในจังหวัดของตน สมาคมกลุ่มนี้มีอยู่เกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย

4. สมาคมนักเรียนเก่า ซึ่งเป็นที่รวมของนักเรียนเก่าและศิษย์เก่าจากแต่ละโรงเรียน กลุ่มสมาคมเหล่านี้ ได้แก่ สมาคมนักเรียนเก่าราชินี สมาคมศิษย์เซนต์โยเซฟฯ สมาคมกลุ่มนี้จะมุ่งทำประโยชน์เพื่อโรงเรียนเป็นสำคัญ แต่ก็ได้ให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปในบางโอกาสและบางเรื่องด้วย

สำหรับการศึกษาบทบาทขององค์การเอกชนสตรีนั้น จะศึกษาตามการแบ่งกลุ่มสมาคมต่างๆ ทั้ง 4 ประเภทข้างต้น โดยจะศึกษาบทบาทและกิจกรรมขององค์การเอกชนสตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งจะต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสมาคมและประวัติการก่อตั้งสมาคม เพื่อจะได้ทราบว่า การดำเนินงานพัฒนาสตรีโดยอาศัยการศึกษานั้นแต่ละสมาคมสามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หรือมีบทบาทอะไรที่ดำเนินการนอกเหนือจากวัตถุประสงค์เดิมแต่เป็นการพัฒนาสตรีเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวโดยละเอียด ต่อไป

1. สมาคมสตรีทั่วไป

สมาคมสตรีทั่วไป ได้แก่ สมาคมสตรี ซึ่งเป็นที่รวมกลุ่มของสตรีหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มภรรยา นายทหาร แพทย์ กลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาเดียวกัน เป็นต้น สำหรับสมาคมสตรีทั่วไปนี้ สามารถแบ่งกลุ่มย่อยออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1 สมาคมที่ให้บริการแก่สังคมทั่วไป สมาคมกลุ่มนี้เป็นที่รวมของอาสาสมัครสตรีทั่วไป ไม่จำกัด อาชีพ ตำแหน่ง หรือสถานภาพใดๆ สมาคมกลุ่มนี้มุ่งทำประโยชน์แก่สังคมทั่วไป

1.2 สมาคมที่รวมสตรีเฉพาะกลุ่มเพื่อให้บริการแก่สังคมทั่วไป สมาคมกลุ่มนี้เป็นที่รวมของอาสาสมัครที่เป็นกลุ่มสตรีเดียวกัน เช่น กลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม กลุ่มสตรีที่เป็นคริสเตียน กลุ่มสตรีที่เป็นภรรยาแพทย์ เป็นต้น สมาคมกลุ่มนี้จะมุ่งทำประโยชน์และให้บริการแก่สังคมทั่วไปโดยไม่เฉพาะเจาะจงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือบริการแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นส่วนใหญ่

1.3 สมาคมที่รวมสตรีเฉพาะกลุ่มเพื่อให้บริการเฉพาะกลุ่ม สมาคมกลุ่มนี้เป็นที่รวมของอาสาสมัครสตรีเฉพาะกลุ่ม และมุ่งทำประโยชน์แก่กลุ่มของตนเป็นสำคัญ และจะบำเพ็ญสาธารณประโยชน์บ้างเป็นครั้งคราว

1.1 สมาคมที่ให้บริการแก่สังคมทั่วไป

สมาคมกลุ่มนี้เป็นที่รวมของอาสาสมัครสตรีทั่วไป ไม่จำกัดอาชีพ ตำแหน่ง หรือสถานภาพต่าง ๆ สมาคมกลุ่มนี้มุ่งทำประโยชน์แก่สังคมโดยทั่วไป ได้แก่

- สมาคมสตรีไทย
- สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย
- สมาคมสตรีอาสาสมัครแห่งประเทศไทย

สำหรับรายละเอียดของแต่ละสมาคม มีดังต่อไปนี้

สมาคมสตรีไทยแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมสตรีไทยแห่งประเทศไทย 2523: 11-34)

สมาคมสตรีไทย เป็นสมาคมสตรีแห่งแรกที่ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยในยุคประชาธิปไตย โดยได้จดทะเบียนก่อตั้งสมาคมในปลายปีของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือ ได้จดทะเบียนเป็น "สมาคมสตรีไทยแห่งกรุงสยาม" เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2475 การรวมกลุ่มกันนี้เพื่อให้สตรีรู้จักที่จะหาทางก้าวหน้าในวิชาชีพ และปรับปรุงตัวเองในด้านสังคม ตลอดจนเพื่อกระตุ้นให้สตรีไทยทั้งหลายตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว และสังคมไทย โดยมีแพทย์หญิงใหญ่ คุณะศิลา เป็นนายกสมาคมคนแรก (พ.ญ.ใหญ่ เป็นสตรีไทยคนที่ 2 ที่เรียนจบแพทย์)

สมาคมสตรีไทยนี้มีลักษณะพิเศษ คือ ถึงแม้จะก่อตั้งโดยหญิงชั้นกลางที่มีการศึกษา แต่ก็มีจุดมุ่งหมายที่จะทำงานร่วมกับหญิงกรรมกรด้วย (เดิมนั้นมีแผนการจะจัดตั้งสมาคมกรรมกรหญิง)

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมสตรีไทย มี นางฉายภมร วัชนะโชติ เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของสมาคมสตรีไทยเมื่อแรกตั้งนั้น คือ (สมาคมสตรีไทยแห่งประเทศไทย 2523: 15)

1. เพื่ออบรมให้สตรีรู้จักการอนามัย เลี้ยงบุตร ป้องกันทารกให้พ้นอันตราย อบรมบุตรให้เป็นพลเมืองดี
2. เพื่อบำรุงวิชาแม่บ้าน
3. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้
4. เพื่ออบรมสตรีให้มีความประพฤติ และศีลธรรมอันดี เสริมสมานความสามัคคี
5. เพื่อช่วยสมาชิกที่ไม่มีงานทำ ทุพพลภาพ
6. เพื่อช่วยเหลือการอาชีพกิจของสมาชิก

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า คณะผู้ก่อตั้งสมาคมสตรีไทยในยุคแรกนั้น มีทรรศนะที่กว้างขวางและรอบคอบ ได้ตระหนักถึงหน้าที่สำคัญประการแรกของสตรี คือ การเป็นแม่บ้านแม่เรือน ผู้มีหน้าที่เป็นภรรยาที่ต้องดูแลเอาใจใส่ในชีวิตครอบครัว อันมีบุตรและสามีเป็นสมาชิกสำคัญ การตั้งสมาคมสตรีไทยขึ้นก็เพื่อช่วยเสริมหน้าที่ให้สตรีนั้นสามารถบำเพ็ญตนให้ดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะสตรีในยุคก่อนนั้นไม่ได้รับการศึกษากว้างขวางนัก หรือถึงแม้การศึกษาจะเริ่มแพร่หลายแต่ยังจำกัดอยู่ในวงแคบของกลุ่มผู้มีอันจะกิน สตรีชาวบ้านทั่วไปยังไม่ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษา ดังนั้น สมาคมฯ จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องการให้สมาคมเป็นมหาวิทยาลัยที่รวมแห่งคุณความดีของหญิง โดยส่งเสริมให้สตรีได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าขึ้น (หญิงไทย 2475: 13)

กิจกรรมของสมาคมสตรีไทยในการจัดการศึกษาแก่สตรี (สมาคมสตรีไทย
แห่งประเทศไทย 2523: 35-40)

กิจกรรมที่สมาคมสตรีไทย ได้ริเริ่มไว้ตั้งแต่แรกตั้งสมาคม และได้ปฏิบัติสืบ-
ต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้ คือ การแนะนำวิธีประกอบอาหาร ช่วยเหลือหางานให้ทำ และ
สงเคราะห์คนยากไร้

ในระหว่างสงครามอินโดจีน กิจกรรมของสมาคมชบเซาลง เพราะสมาชิก
ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ดูแลครอบครัว และสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ขาดการ
เผยแพร่ข่าวสารและการรายงานความเคลื่อนไหว หรือ กิจกรรมของสมาคมให้ปรากฏ
แก่สายตาประชาชน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2491 สมาคมได้จัดตั้งหอพักสำหรับนักเรียนหญิงต่างจังหวัด
เพื่อจะได้มีที่พักที่ปลอดภัย และจัดหาแม่บ้าน และวางระเบียบที่ดีให้ปฏิบัติ ซึ่งนับเป็น
การอบรมและให้การศึกษาก่อสร้างอย่างหนึ่ง

ในช่วงปี พ.ศ. 2500 ในยุคนั้น สตรีเริ่มตื่นตัวว่าตนเองควรจะออกมาทำเพื่อตน
ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ดังนั้น กิจกรรมในยุคนั้นจึงมุ่งไปในด้านการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ
เช่น ตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์ แม่ และเด็ก รักษาคนไข้ ฉีดยา เป็นต้น แต่สมาคมก็ยังคง
ยึดในหลักการของการปรับปรุงวิชาแม่บ้านการเรือนอยู่ และสมาคมยังได้จัดตั้งโรงเรียน
อนุบาล เพื่ออนุชนทั่วไปและเพื่อสงเคราะห์เด็กกำพร้าขึ้น โดยใช้ชื่อว่า โรงเรียน-
สมาคมสตรีไทย โรงเรียนแห่งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ "ต้องการอบรมอนุชนไทยให้รู้จักความ
รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อบรมวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ให้รู้จักระเบียบ
ที่จะเข้าสังคม มีความสามัคคีกันในหมู่คณะตั้งแต่เด็ก มีการเสียสละต่อกันและกัน มี
ความอดทนต่ออุปสรรคทุกชนิด หรืออดทนต่อความลำบากที่จะต้องพบในชีวิต รู้จักการต่อสู้
ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถฝึกฝนได้ตั้งแต่เด็กเล็ก" (สมาคมสตรีไทยแห่งประเทศไทย 2523:
22)

และในปีเดียวกันนี้ สมาคมได้ริเริ่มกิจกรรมในการตรวจสุขภาพ ให้ความรู้
และอบรมสตรีในเรื่องสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค เป็นต้น

กิจกรรมอีกประการหนึ่งซึ่งนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาให้แก่สตรี คือ การจัดบริการห้องสมุดแก่ประชาชนและสตรีผู้สนใจ สมาคมได้จัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชน ขึ้นในปี พ.ศ. 2512 ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 สมาคมได้จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน เพื่อบริการครอบครัวที่ยากจน และช่วยแบ่งเบาภาระของสตรีที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

ในปี พ.ศ. 2516 สมาคมสตรีต่าง ๆ เริ่มเรียกร้องในเรื่องสถานภาพสตรี ซึ่งนำโดยสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ซึ่งสมาคมสตรีไทยเห็นว่า สถานภาพของสตรีไทยนั้นมีอยู่แล้ว สิ่งที่สตรีควรทำ คือ จะต้องปรับและจัดตนเองให้มีความสำคัญ ให้มีความเป็นผู้นำ พร้อมในการทำงาน ปรับปรุงตนเองให้รู้จักความเสมอภาค หากความรู้ใส่ตัวและป้องกันตนเองได้ ซึ่งที่แล้วมานั้น การปรับปรุงสถานภาพของสตรียังไม่ดี การจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้แก่สตรีในเรื่องนี้ยังไม่ดีพอ รายการวิทยุ โทรทัศน์ไม่พร้อมที่จะให้ความรู้แก่สตรี หนังสือที่มีประโยชน์น้อย สมาคมต่าง ๆ ควรหันมาดำเนินงานด้านการศึกษาแก่สตรีให้มากขึ้น (สมาคมสตรีไทยแห่งประเทศไทย 2523: 25)

หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 16 กิจกรรมของสมาคมก็ซบเซา การแสดงความคิดเห็นต้องระวัง สมาคมจึงเริ่มออกไปดำเนินงานในต่างจังหวัด ทางด้านการสังคมสงเคราะห์ เช่น เยี่ยมเยียนราษฎร ทหารตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น

สำหรับในปัจจุบัน สมาคมฯ มีกิจกรรมในการให้การศึกษแก่สตรี ดังนี้

1. มีการแสดงและสาธิตกิจกรรมทุก ๆ วันที่ 20 ของเดือน เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้สำหรับสมาชิกและผู้สนใจ เช่น แสดงวิธีการประกอบอาหารชนิดต่าง ๆ การจัดและประดิษฐ์ดอกไม้ เป็นต้น

2. บรรยายให้ความรู้แก่สตรีในโอกาสและเรื่องต่าง ๆ กัน เป็นครั้งคราว เช่น ให้ความรู้เรื่องการถนอมอาหาร การเลือกซื้อเลือกใช้เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น

เนื่องจากสมาคมสตรีไทยเป็นสมาคมที่ก่อตั้งมาเป็นเวลากว่า 50 ปีแล้ว ดังนั้น กิจกรรมและการดำเนินงานในด้านการศึกษาสตรีจึงมีหลายลักษณะแตกต่างกันไป

ตามยุคและสมัย เช่น เมื่อแรกตั้งนั้น สมาคมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้การอบรมสตรีให้รู้จักการเลี้ยงดูบุตร และเพื่อบำรุงวิชาแม่บ้าน ซึ่งทั้ง 2 ประการนี้ นับว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของสตรีในยุคนั้น เพราะในสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น สังคมยังไม่ยอมรับความสามารถของสตรี สตรีจึงออกมาทำงานนอกบ้านน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลย เพราะสังคมเห็นว่า สถานที่ที่สตรีควรอยู่คือที่บ้าน โดยมีหน้าที่อบรมดูแลบุตร และสมาชิกในครอบครัวให้มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย ดังนั้น สมาคมจึงมุ่งในเรื่องการเลี้ยงดูบุตร และบำรุงวิชาแม่บ้านเป็นสำคัญ และในวัตถุประสงค์หลักของสมาคมเมื่อแรกตั้งอีกประการหนึ่ง คือ เพื่อให้สตรีรู้จักการอนามัยนั้น วิเคราะห์ได้ว่า ผู้ก่อตั้งสมาคมสตรีไทยคือ แพทย์หญิงใหญ่ คุณะคิดก นั้น ก่อนที่จะรวบรวมสมาชิกตั้งเป็นสมาคมนั้น ได้เคยพบเห็นและทราบถึงปัญหาของสตรี คือ ปัญหาความเจ็บไข้ และสุขภาพอนามัยไม่ดี ดังนั้น เมื่อก่อตั้งสมาคมขึ้น จึงได้กำหนดให้มีความสำคัญในเรื่องสุขภาพอนามัยของสตรีเป็นลำดับแรก เพื่อช่วยแก้ปัญหาของสตรีและเพื่อให้สตรีสามารถดูแลตนเองและครอบครัวในเรื่องสุขภาพอนามัยได้ นอกจากนี้ สมาชิกส่วนใหญ่ของสมาคมเมื่อแรกตั้งนั้น ได้แก่ พยาบาล และพยาบาลผดุงครรภ์ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสมาชิกเหล่านี้จะสามารถช่วยดำเนินการอบรมสตรีในเรื่องอนามัยได้เป็นอย่างดีด้วย

นอกจากสมาคมจะเน้นกิจกรรมในด้านการศึกษาในเรื่องการดูแลบุตร และการดูแลสุขภาพอนามัยแล้ว สมาคมยังมุ่งให้การศึกษาแก่สตรีในเรื่องการประกอบอาหารด้วย เพราะเห็นว่า สตรีนั้นต้องเรียนรู้ในเรื่องการประกอบอาหาร เพราะเป็นหน้าที่ของสตรี กิจกรรมของสมาคมในระยะแรกตั้งอีกประการหนึ่งก็คือเป็นการให้การศึกษาแก่สตรี และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับยุคสมัย คือ การจัดตั้งหอพักสำหรับนักเรียนสตรี โดยมีการจัดวางระเบียบและให้การอบรมสตรีในหอพักด้วย จะเห็นได้ว่า สมาคมที่ก่อตั้งในยุคแรก ๆ ไม่ว่าจะเป็นสมาคมสตรีไทย หรือ สมาคมสตรีอุดมศึกษา ต่างมีกิจกรรมคล้ายกัน คือ การจัดหอพัก ซึ่งเป็นความต้องการของสังคมในสมัยนั้น

ในระยะต่อมา (พ.ศ. 2500) สมาคมก็เริ่มให้ความสนใจแก่การพัฒนาเด็ก โดยจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่ออบรมเยาวชน ซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติในภายหน้า รวมทั้ง

ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของสตรี และสถานรับเลี้ยงเด็กนี้ยังให้การอบรมแก่สตรีในเรื่องการดูแลบุตรด้วย

ต่อมา (พ.ศ. 2516) สมาคมสตรีต่าง ๆ พวกนี้เรียกร้องในเรื่องสถานภาพสตรีนั้น สมาคมเห็นว่า ที่สถานภาพของสตรียังไม่ดีนั้น เพราะสตรียังไม่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ ดังนั้น สมาคมจึงหันมาดำเนินการให้การศึกษากสตรีมากขึ้น ซึ่งก็เน้นที่การจัดการศึกษาให้แก่เด็กเรียนในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทั้งชายและหญิง แต่การดำเนินการให้การศึกษากสตรีในวัยที่พ้นวัยเรียนมาแล้วนั้น สมาคมดำเนินการน้อยมากในช่วงนี้ ซึ่งในช่วงแรกตั้งสมาคมนี้ ยังให้การศึกษากสตรีมากกว่าในช่วงนี้ ทั้งนี้เพราะ ในระยะหลัง 14 ตุลาคม 16 นี้ กิจกรรมต่าง ๆ ก็กระทำกันอย่างไม่เต็มหนัก ขณะเดียวกันสมาคมก็หันไปดำเนินงานในทางจังหวัดทางคานสังคมสงเคราะห์มากขึ้น

กลุ่มเป้าหมายที่สมาคมสตรีไทยมุ่งให้การศึกษาคือ กลุ่มสตรีแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร สำหรับในทางจังหวัดนั้น สมาคมยังออกไปดำเนินการจัดการศึกษากสตรีน้อยมาก กิจกรรมในทางจังหวัดของสมาคมจะเป็นไปในรูปของการสงเคราะห์ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่

สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย 2525 ก. : 1)

เมื่อปี พ.ศ. 2500 กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นงานริเริ่มของ คุณหญิงกนก สานเสน วิล ซึ่งได้จัดให้เป็นโครงการทดลองของสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ด้วยความร่วมมือของสโมสรปรีชาแห่งหนังสือพิมพ์ศรีนคร องค์การลูกเสือหญิงแห่งสหรัฐอเมริกา ได้ส่งเอกสารมาให้ และช่วยติดต่อกับองค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์ และลูกเสือหญิงแห่งโลก ซึ่งได้ส่งผู้ฝึกที่มาจากหัวหน้าหมวดในปี พ.ศ. 2501 และในปีเดียวกัน ก็ได้แยกมาตั้งเป็นองค์การอิสระ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการขององค์การโลก และใช้ชื่อว่า "สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย"

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ มี คุณหญิง สุคนธ์ ชลอยุธยา เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์ (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย 2525 ก. : 1)

1. อบรมเยาวชนสตรีให้เป็นพลเมืองดี มีความผาสุกในการดำรงชีวิต และ
บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ทั่วไป ตามหลักการของผู้บำเพ็ญประโยชน์สากล
2. ให้การศึกษาแก่เยาวชนสตรี เพื่อสามารถพัฒนาตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจ
และสังคม
3. ส่งเสริมการเป็นมิตรที่ดีต่อกัน ระหว่างสมาคม ซึ่งมีวัตถุประสงค์
เช่นเดียวกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ

สมาคมได้จัดให้มีการฝึกอบรมสมาชิกของสมาคม โดยมีหลักการ 10 ประการ
คือ (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย 2525 ก. : 2)

1. ส่งเสริมการบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ ทำความ
สะอาดชุมชนสถาน
2. ส่งเสริมการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี เช่น ฝึกให้ปฏิบัติตามกฎหมาย
กฎจราจร
3. ส่งเสริมให้รู้จักและรักษาวินัยธรรมของชาติ เช่น จัดสอนนาฏศิลป์ของไทย
สาธิตประเพณีไทยต่าง ๆ
4. ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์อันดี และการสมาคมระหว่างผู้บำเพ็ญประโยชน์
5. ส่งเสริมให้รักธรรมชาติ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ร่วมมือในโครงการ
ปลูกป่า
6. ส่งเสริมสุขภาพทางกายและทางใจที่ดี เช่น ให้ความรู้ทางด้าน
โภชนาการ การรักษาความสะอาด
7. พัฒนาสติปัญญา ความประพฤติ และบุคลิกภาพ
8. ฝึกการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น เช่น การตั้งค่ายพักแรม รู้จักการปรับตัว
9. ฝึกให้รู้จักหน้าที่ในการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เช่น ฝึกให้สุขภาพ
อ่อนน้อม ฝึกให้ดูแลตนเอง
10. ฝึกหัดหัดศึกษา เช่น ให้ความรู้ซ่อมแซมเสื้อผ้าด้วยตนเอง

กิจกรรมของสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์

สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ ได้ดำเนินกิจกรรมมาเป็นเวลานานถึง 25 ปีแล้ว ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมจึงแตกต่างกันออกไปในแต่ละปี ในระยะที่เริ่มก่อตั้งสมาคมนี้ สมาคมได้มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อเยาวชนสตรีในโรงเรียนให้รู้จักช่วยตนเอง ช่วยผู้อื่น และบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ กิจกรรมของเยาวชนสตรีนี้เป็นที่แพร่หลายมาก และกระทรวงศึกษาธิการ ก็เห็นประโยชน์ของกิจกรรมเหล่านี้จึงได้บรรจุกิจกรรมการฝึกผู้บำเพ็ญประโยชน์ลงในหลักสูตรกิจกรรมพิเศษในโรงเรียน เพื่อประโยชน์แก่เยาวชนสตรีในโรงเรียนทั่วไป

สำหรับกิจกรรมค่านอื่น ๆ เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ ได้แก่ การประกอบอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า การประดิษฐ์ดอกไม้ การอบรมพี่เลี้ยงเด็ก เป็นต้น นั้น ก็เป็นกิจกรรมที่สมาคมได้ดำเนินงานตลอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมต่าง ๆ ไปบ้างตามความต้องการและความสนใจของสตรี และในระยะ 10 ปีหลังนี้ สมาคมได้เริ่มออกไปดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมและให้การศึกษาแก่สตรีในต่างจังหวัดเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2526)

สมาคมมีกิจกรรมในการให้การศึกษาแก่สตรีทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนี้

กิจกรรมในโรงเรียน (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย

2526: 5)

การฝึกผู้บำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนได้ยึดหลักที่ผู้ก่อตั้งได้วางไว้ คือ คำปฏิญาณ และกฎ เป็นแนวทางในการฝึก โดยจัดหลักสูตรแบ่งตามกลุ่มอายุเป็น 3 รุ่น คือ

1. รุ่นนกสีฟ้า (Blue Birds) สมาชิกอายุระหว่าง 7 - 11 ปี ฝึกให้รู้จักช่วยตนเองและคนในบ้าน

2. รุ่นกลาง (Guides) สมาชิกอายุระหว่าง 11 - 15 ปี ฝึกให้ช่วยตนเอง ช่วยคนในบ้านและชุมชน

3. รุ่นใหญ่ (Senior Guides) สมาชิกอายุระหว่าง 16 - 21 ปี
ฝึกให้บำเพ็ญประโยชน์และเผยแพร่กิจการชุมนุม

กิจกรรมนอกโรงเรียนในระหว่างปี พ.ศ. 2524-2526

สมาคม ได้จัดโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และพัฒนาสตรีและเยาวชนสตรี
ดังนี้

1. โครงการพัฒนาเยาวชนสตรี (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย
2525 ข. : 1)

วัตถุประสงค์

1. ให้เยาวชนสตรีได้รับความรู้แขนงต่าง ๆ สำหรับเป็นแนวทางในการ
ช่วยตนเองและท้องถิ่นให้ดีขึ้น

2. อบรมสตรีให้เป็นผู้นำที่ดี มีความรับผิดชอบและรู้จักเสียสละเพื่อ

ส่วนรวม

3. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ
ส่วนรวม และเพื่อความบันเทิง

4. เพื่อขยายกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ไปยังชนบท เพื่อให้สตรีเหล่านั้น
มีโอกาสติดต่อกับผู้บำเพ็ญประโยชน์อื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมจัด
กิจกรรม อันจะช่วยให้รู้จักบ้านเมืองกว้างขวางยิ่งขึ้น

การดำเนินงาน

1. สมาคมร่วมมือกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน หรือคณะกรรมการพัฒนา
หมู่บ้าน คัดเลือกเยาวชนสตรีจากหมู่บ้าน ซึ่งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้ว

2. กำหนดการอบรมประมาณ 45 วัน

สถานที่ / พื้นที่ดำเนินการ

ใช้สถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน เช่น วัด โรงเรียน หรือ
ศูนย์อนามัย แล้วแต่ความสะดวก

โครงการนี้ เป็นโครงการเฉพาะกิจ ครั้งละ 45 วัน และดำเนินการ
ไปเรื่อย ๆ ตามความเหมาะสม

วิชาที่อบรม ได้แก่

- วิชาชีพ - การตัดเย็บเสื้อผ้า
- ศิลปการประดิษฐ์
- การเย็บปักถักร้อย
- การเกษตร

วิชาทั่วไป

- การอนามัย
- สุขวิทยาส่วนบุคคล
- การบริหารทารก
- การอนุรักษ์ธรรมชาติ
- กฎหมายที่ควรรู้
- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

โครงการพัฒนาสตรีนี้ ได้ดำเนินการอบรมที่

1. บ้านบุโบย อำเภอละงู จังหวัดสตูล เมื่อ 31 สิงหาคม - 16 ตุลาคม 2524
จำนวนเยาวชนสตรี 28 คน
2. ศูนย์ฝึกภาคใต้ จังหวัดปัตตานี เมื่อ 5 กันยายน - 18 ตุลาคม 2524
จำนวนเยาวชนสตรี 28 คน
3. จังหวัดนครราชสีมา เมื่อ 10 กันยายน - 18 ตุลาคม 2524
จำนวนเยาวชนสตรี 33 คน

2. โครงการอบรมอาชีพเยาวชนชนบท (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย 2525 ช.ร. 3)

วัตถุประสงค์

1. ให้เยาวชนได้รับความรู้แขนงต่าง ๆ สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
2. อบรมเยาวชนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีของประเทศ มีความรับผิดชอบและรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

3. ช่วยให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง ในด้านสุขภาพ อนามัย จริยธรรม มารยาท ระเบียบวินัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนในชนบท สามารถร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง

การดำเนินงาน

1. สมาคม ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน หรือคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน คัดเลือกเยาวชนจากหมู่บ้าน ทั้งชายและหญิง จำนวน 32 คน อายุระหว่าง 15 - 25 ปี จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 และสามารถอ่าน-เขียนได้
2. ดำเนินการอบรมวิชาการประมาณ 35 วัน จัดค่ายบำเพ็ญประโยชน์ 7 วัน และเผยแพร่การวางแผนครอบครัวแก่แม่บ้าน คอย

สถานที่ / พื้นที่ดำเนินการ

ใช้สถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน เช่น วัด โรงเรียน หรือ ศูนย์-อนามัย แล้วแต่ความสะดวก

โครงการนี้ เป็นโครงการเฉพาะกิจ ครั้งละ 45 วัน แต่ทำต่อเนื่องกันไป ตามความเหมาะสม

วิชาที่อบรม ได้แก่

- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
- คุณสมบัติของการเป็นผู้นำ การจัดตั้งกลุ่ม การประชุม ฯลฯ
- การฝีมือ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การประดิษฐ์ (เยาวชนชายเพิ่มเรียนช่างไม้ ช่างยนต์ ไฟฟ้า) ขั้นต้น
- โภชนาการ การถนอมอาหาร
- การเกษตรเบื้องต้น
- ความรู้ทั่วไป (อ่าน เขียน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์)
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การอนามัย
- สุขศึกษา
- หน้าที่พลเมือง กฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

- การบริหารทารก
- ศิลปะการป้องกันตัว
- ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว
- เพลงการเล่นต่าง ๆ
- การให้บริการแก่ชุมชน

สมาคมได้ดำเนินโครงการอบรมอาชีพเยาวชนชนบท ที่

1. บ้านนางเขม จังหวัดสุรินทร์ เมื่อ มีนาคม-เมษายน 2524 จำนวน 70 คน
2. บ้านยาง จังหวัดสุรินทร์ เมื่อ 5 มิถุนายน - 20 กรกฎาคม 2524
จำนวน 50 คน
3. บ้านพร้าวหมื่น อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาอบรม 4 เดือน
จำนวน 40 คน
4. ศูนย์ฝึกภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ 5 มิถุนายน - 30 ตุลาคม 2524
จำนวน 16 คน
เป็นเยาวชนจากอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
5. นิคมสร้างตนเอง อำเภอประสาธน์ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อ 28 กันยายน - 26 พฤศจิกายน 2524
จำนวน 57 คน

3. โครงการพัฒนาเด็กเล็ก (เด็กก่อนวัยเรียน) (สมาคมผู้บำเพ็ญ
ประโยชน์แห่งประเทศไทย 2525 ข. : 4)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับปรุงส่งเสริมอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีความเจริญทั้งทางร่างกาย
และจิตใจอย่างถูกต้องตามหลักจิตวิทยา
2. เพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นกำลังที่เข้มแข็งของชุมชนในอนาคต และใช้
พลังชุมชนพัฒนาเด็กให้มีความก้าวหน้า
3. เพื่อนำวิชาการแผนใหม่ในการพัฒนาเด็กไปสู่บิดา มารดา ผู้ปกครอง
และชุมชน
4. เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ครอบครัว

5. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกของสมาคมได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อชุมชนได้

เต็มที

การดำเนินงาน

1. สมาคมจะให้หัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ฯ พัฒนาการ กรรมการ
พัฒนาเด็กเล็ก เผยแพร่ความคิดเพื่อชี้แจงวิธีการดำเนินงานตามโครงการให้ประชาชน
ทราบ

2. จัดสร้างศูนย์ (ถ้าจังหวัดไม่มีให้)

3. จัดส่งอุปกรณ์เด็กเล่น อุปกรณ์การเรียนและอื่น ๆ เท่าที่จำเป็น
ร่วมกับกรรมการพัฒนาชุมชน และติดต่อบริษัทประสานงานกับพัฒนากร จังหวัด

สถานที่ / พื้นที่ดำเนินงาน

1. ศูนย์พัฒนาเด็กบ้านคอนชัย ตำบลและ อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
2. โรงเรียนบ้านหนองบัว ตำบลศรีสะเกษ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน
3. โรงเรียนบ้านนาหลาย อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านเจ้าณา อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
5. ศูนย์เยาวชนบ้านหนองโจด ตำบลโลกก้อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
6. ศาลาบำเพ็ญประโยชน์ ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
7. บ้านขวา อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
8. ศูนย์พัฒนาเด็ก หมู่ที่ 2 ตำบลคอนแครง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

โครงการนี้เป็นโครงการต่อเนื่องกันทุกปี

ในการดำเนินงานของสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ฯ นั้น สมาคมได้อาศัยศูนย์
ฝึกของสมาคม ซึ่งเป็นสาขาอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ช่วยในการดำเนินงาน สาขาของ
สมาคม ได้แก่ สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย สาขาเชียงใหม่ สาขาปัตตานี
และสาขาสุรินทร์ ซึ่งแต่ละสมาคมสาขาจะดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ตามความ
เหมาะสมของแต่ละจังหวัด

สำหรับในกรุงเทพมหานครนั้น สมาคมจะเน้นการฝึกกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
แก่สมาชิก และจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่สตรีทั่ว ๆ ไปด้วย เช่น อบรมการตัดเย็บเสื้อผ้า

เสริมสวย การประกอบอาหาร เป็นต้น ซึ่งสมาคมจะพิจารณาเปิดอบรมเป็นครั้งคราว ตามความเหมาะสม โดยจะเก็บเงินค่าบำรุงจากสตรีผู้มารับบริการเหล่านี้ เพื่อนำ รายได้ส่วนนี้ไปจัดกิจกรรมฝึกอาชีพแก่สตรีและเยาวชนในต่างจังหวัด นอกจากนี้สมาคม ยังเปิดการฝึกอบรมและหางานให้เยาวชนทำ โดยผู้รับการฝึกไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อจบหลักสูตรและผ่านการสอบได้แล้ว สมาคมจะจัดหางานให้ทำโดย มีรายได้ไม่ต่ำกว่าวันละ 30 บาท โดยมีเงื่อนไข ดังนี้คือ (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ แห่งประเทศไทย 2526: 3)

1. เมื่อเลือกเรียนวิชาชีพใด ๆ แล้ว ต้องเรียนสม่ำเสมอจนจบหลักสูตร เพื่อที่จะสามารถประกอบอาชีพได้
2. ให้เลือกเรียนวิชาชีพตามความถนัด และความต้องการ โดยจะจัดให้ เรียนกลุ่มละ 20 คน
3. วิชาที่สมาคมจัดให้มีดังนี้ คือ
 - 3.1 ตัดเย็บ เสาร์ หรือ อาทิตย์ วันละ 6 ชั่วโมง (3 เดือน) 72 ชั่วโมง
 - 3.2 ถัก-ปัก วันละ 3 ชั่วโมง 12 ครั้ง
 - 3.3 ช่างชุบเงินทอง
 - 3.4 งานความสะอาด-อาหาร ครั้งละ 2 ชั่วโมง 5 ครั้ง
 - 3.5 เสริมสวย ครั้งละ 2 ชั่วโมง 6 ครั้ง
 - 3.6 ข่ายชอง และการจัดการ ครั้งละ 3 ชั่วโมง 10 ครั้ง
 - 3.7 ผู้ดูแลเลี้ยงเด็ก ใช้เวลา 2 เดือน
 - 3.8 ผู้ดูแลความปลอดภัยสระว่ายน้ำ (รับเฉพาะสตรี) ครั้งละ 1 ชั่วโมง 12 ครั้ง

นอกจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว สมาคมยังมีบริการด้านอื่น ๆ แก่ สมาชิกและบุคคลทั่ว ๆ ไปด้วย เช่น หอพัก และสระว่ายน้ำ สำหรับสมาชิกของ สมาคม หองอาหารและรานขายของสำหรับสมาชิกและบุคคลทั่ว ๆ ไป

จากการศึกษาประวัติการก่อตั้ง วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของสมาคมแล้ว จะพบว่า สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่จะพัฒนาเยาวชนสตรีเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้สมาชิก

เหล่านี้ได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม โดยอาศัยหลักการของการบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่ง "ลอร์ด โรเบิร์ต เบเคน เพาเวล เป็นผู้ก่อตั้งขึ้น และสมาคมยังได้เป็นสมาชิกของ The World Association of Girl Guides and Girl Scouts ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษด้วย ปัจจุบันองค์การนี้มีสมาชิกรวม 98 ประเทศ จำนวน 7,479,403 คน (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย 2526: 1)

นอกจากสมาคมจะมุ่งให้สมาชิกได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมแล้ว สมาคมยังได้มุ่งพัฒนาสตรีและเยาวชนอื่น ๆ ที่มีได้เป็นสมาชิกด้วย โดยเฉพาะสตรีและเยาวชนในชนบท ทั้งนี้เพราะสมาคมพิจารณาแล้วเห็นว่า "เยาวชนเป็นจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในชนบท ได้รับความศึกษาน้อย มีอาชีพทางกสิกรรม เมื่อมีเวลาว่างหลังจากทำไร่นานแล้วมักไม่ค่อยมีอะไรทำ ปล่อยให้เวลาให้ว่างโดยเปล่าประโยชน์ และสถานการณ์ของบ้านเมืองในปัจจุบันทำให้เยาวชนมีปัญหามากขึ้น เช่น การว่างงาน และเกิดปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติดซึ่งระบาดไปทั่วประเทศ โจรผู้ร้ายชุกชุม และยังมีปัญหาทางการเมือง ได้แก่ ผู้ก่อการร้ายในรูปต่าง ๆ ก็คุกคามชาวชนบทยิ่งขึ้น ฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยให้เยาวชนเหล่านี้ได้รับการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้เขามีความรู้ความสามารถที่จะช่วยตัวเองให้พ้นจากปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น สิ่งหนึ่งที่จะทำได้โดยไม่ลำบากนักและได้ผลในระยะสั้น คือ การจัดรวมกลุ่มเยาวชน และให้การฝึกอบรมในวิชาต่าง ๆ ที่จำเป็นทั้งในด้านอาชีพและความรู้ทั่วไปในหมู่บ้าน" (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย 2525 ข. : 5) ดังนั้น สมาคมจึงได้จัดโครงการอบรมผู้บำเพ็ญประโยชน์นอกโรงเรียนขึ้น 2 โครงการ คือ โครงการอบรมอาชีพเยาวชนชนบท และโครงการพัฒนาเยาวชนสตรี การที่สมาคมสามารถออกไปดำเนินงานจัดการศึกษาและฝึกอบรมสตรีและเยาวชนในต่างจังหวัดได้กว้างขวางหลายท้องที่ เพราะสมาคมมีสาขาอยู่ทั่วทุกภาคในปัจจุบัน ซึ่งสมาคมสาขาเหล่านี้จะมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาสตรีและเยาวชนในชนบท สำหรับการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชนสตรี และโครงการฝึกอาชีพแก่เยาวชนชนบทนี้ สมาคมได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ ในการดำเนินงานส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง สมาคมได้นำรายได้ของสมาคมมาเป็นค่าดำเนินงาน จะเห็นได้ว่าลักษณะการดำเนินงานของ

สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์นั้น คล้ายกับการดำเนินงานของสมาคม ไว.คัมบิว.ซี.เอ. คือ ทั้ง 2 สมาคม มีองค์การใหญ่ คือ The World Association of Girl Guides and Girl Scouts และ World Y.W.C.A. ทำหน้าที่วางแผนนโยบาย การดำเนินงานในหลักใหญ่ ๆ ไว้ และสมาคมสมาชิกจะรับไปดำเนินงาน รวมทั้งสมาคมอาจได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากองค์การสมาชิกของประเทศอื่นบ้าง และสมาคมทั้ง 2 แห่ง ต่างก็มีรายได้พอที่จะเลี้ยงตัวเองได้ และสามารถนำรายได้ส่วนหนึ่งไปช่วยพัฒนาชนบทได้ รายได้ที่สมาคมทั้ง 2 แห่งได้รับนั้น ก็มาจากกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน คือ มีรายได้จากหอพัก สระว่ายน้ำ ร้านอาหาร และสำหรับสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์นี้มีรายได้จากร้านขายของควย สมาคมได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ ในการจัดสร้างอาคารหอพัก และสระว่ายน้ำ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำรายได้ให้แก่สมาคมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ สมาคมทั้ง 2 แห่งต่างก็ได้จัดกิจกรรมเพื่อสตรีในกรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้พอจ่ายเป็นค่าบำรุงได้ เช่น เปิดอบรมวิชาการ ประกอบอาหาร การเสริมสวย เป็นต้น โดยสมาคมจะนำเงินที่ได้จากกิจกรรมส่วนนี้ไปช่วยอบรมสตรีและเยาวชนสตรีในชนบท เช่นที่สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้ดำเนินการอยู่ หรือนำเงินส่วนนี้ไปจัดบริการให้แก่สตรีในสถานสงเคราะห์หญิง ซึ่งสมาคม ไว.คัมบิว.ซี.เอ. ดำเนินอยู่ และลักษณะเหมือนกันอีกประการหนึ่งของสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และสมาคม ไว.คัมบิว.ซี.เอ. คือ สมาคมทั้ง 2 แห่งนี้ เจ้าหน้าที่ทำงานประจำในแผนกต่าง ๆ ซึ่งต่างจากสมาคมสตรีหลายแห่งซึ่งมีแต่อาสาสมัคร การที่สมาคมมีเจ้าหน้าที่ประจำนี้ทำให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง และมีความคล่องตัว ทำให้การจัดกิจกรรมของสมาคมประสบผลสำเร็จตลอดมา

จากการพิจารณาโครงการทั้ง 2 โครงการ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะพบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมในโครงการแต่ละโครงการนั้น จะใช้เวลาประมาณ 35-45 วัน ซึ่งจะเห็นว่าเป็นระยะเวลานาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การอบรมของสมาคมนี้ เป็นการอบรมอีกลักษณะหนึ่งซึ่งแตกต่างจากสมาคมอื่น กล่าวคือ สมาคมจะใช้เวลาประมาณ 30-35 วัน อบรมทางด้านวิชาการต่าง ๆ และเวลาที่เหลือประมาณ 7 วัน จะเป็นการจัดค่ายผู้บำเพ็ญประโยชน์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่น รู้จักปรับตัว และได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือชุมชนของตน

นอกจากโครงการพัฒนาสตรีและเยาวชนแล้ว สมาคมยังให้ความสนใจต่อโครงการพัฒนาเด็กด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของสตรี และเพื่อนำวิชาการแผนใหม่ในการพัฒนาเด็กไปสู่บิดา มารดา ผู้ปกครอง จากการศึกษาจากเอกสารของสมาคมต่าง ๆ จะพบว่า สมาคมเกือบทุกแห่งให้ความสนใจการพัฒนาเด็ก ควบคู่ไปกับการดำเนินงานพัฒนาสตรี สำหรับสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์นั้น จะมุ่งให้การพัฒนาเด็กในต่างจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้วิเคราะห์ได้ว่า เพราะเด็กในภาคนี้ประสบปัญหาด้านสุขภาพอนามัยมากกว่าเด็กในภาคอื่น ๆ

ข้อสังเกตประการหนึ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของสมาคม คือ ในการจัดโครงการเกือบทุกโครงการ สมาคมจะเน้นในด้านการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพอนามัยของสตรี เยาวสตรี เยาวชน และเด็กควบคู่กันไป โดยเน้นที่สตรีเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะสมาคมมีความสนใจในเรื่องปัญหาสุขภาพอนามัยของสตรีเป็นพิเศษ และมุ่งจะพัฒนาสตรีให้เป็นผู้อยู่ในฐานะของผู้รับบริการ และผู้ให้บริการสุขภาพอนามัยแก่บุคคลในครอบครัว

การที่สมาคมให้ความสนใจต่อการพัฒนาสตรีด้านสุขภาพอนามัยเป็นพิเศษ เพราะสมาคมเห็นว่าสตรีนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพอนามัยของสมาชิกในครอบครัว ในฐานะที่เป็น แม่ ยา ยาย ลูก และแม่ยังมีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการเติบโตของลูกทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้น สมาคมจึงได้ร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และหน่วยงานของเอกชน เช่น สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย สภาสตรีแห่งชาติ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย และสมาคมหนังสือพิมพ์ จัดทำโครงการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสตรีในการบริการสุขภาพอนามัย โดยจะมุ่งให้ความรู้แก่สตรีในเรื่องของการรักษาสุขภาพอนามัย จูงใจให้สตรีมองเห็นคุณค่าของตนในฐานะเป็นผู้ให้บริการสุขภาพอนามัย และสร้างค่านิยมในสังคมให้ยอมรับบทบาทของสตรีในฐานะผู้ให้บริการสุขภาพอนามัย จากความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น โครงการจะมีแผนงานดังนี้คือ (สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย 2527: 2)

1. ตั้งคณะกรรมการระดับชาติ ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

2. การประชุมกรรมการเพื่อวางแผนงานอย่างกว้าง ๆ

3. การประชุมปฏิบัติการ เพื่อวางแนวทางให้บรรลุเป้าหมาย และ
ดำเนินงานจากการประชุมอีก 2 ประการ คือ

1. การประชาสัมพันธ์

2. ดำเนินกิจกรรมที่สรุปได้จากการประชุม คือ

- ผลิตตำรา คู่มือ เผยแพร่ไปยังกลุ่มสตรี
- ผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ โปสเตอร์
- ศึกษาวิจัย ปัญหาและอุปสรรค ในการชักจูงสตรีในฐานะบทบาทของผู้ให้บริการสุขภาพอนามัย
- ฝึกอบรม โดยผลิตสื่อในการฝึกอบรม ดำเนินการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายคือ วิทยากร และกลุ่มสตรีทั้งในและนอกโรงเรียนในเมืองและชนบท

จากความพยายามของหน่วยงานรัฐและเอกชนที่จะช่วยกันดำเนินงานด้านสุขภาพอนามัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า จะช่วยให้การแก้ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนบรรลุผลได้เร็วขึ้น

นอกจากสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์จะให้ความสนใจในเรื่องสุขภาพอนามัยของสตรีแล้ว สมาคมยังสนใจการช่วยแก้ปัญหาของหญิงโสเภณีด้วย โดยสมาคมได้ร่วมงานกับ สมาคมและกลุ่มสตรีอื่น ๆ ที่มีความสนใจในเรื่องนี้ เช่น สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี กลุ่มเพื่อนหญิง โครงการสตรีศึกษา ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น ศึกษาปัญหาเรื่องโสเภณี และพยายามหาทางเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เข้าแก้ไข้ปัญหา

สมาคมสตรีอาสาสมัครแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมสตรีอาสาสมัครแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน

พ.ศ. 2501 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ (สภาสตรีแห่งชาติ 2525: 34)

1. เพื่อรวบรวมบรรดาสตรีที่มีเจตจำนงที่จะทำงานอาสาสมัครสงเคราะห์แก่สังคม

2. ส่งเสริมความรู้แก่สตรีอาสาสมัครให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครสงเคราะห์แก่สังคมได้ดี

3. ส่งเสริมอาสาสมัครได้ประกอบสาธารณกุศล และ สาธารณูปการตามโอกาส

4. สร้างเสริมมิตรภาพ และความสัมพันธ์กับองค์การสตรีในและนอกประเทศที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันกับของสมาคม

ปัจจุบันสมาคมสตรีอาสาสมัคร มี คุณหญิง บุญเลื่อน เครือตราชู เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมสตรีอาสาสมัครแห่งประเทศไทยในการจัดการศึกษาแก่สตรี

สมาคม มีบทบาทในการจัดการศึกษาแก่สตรี ดังนี้ (สภาสตรีแห่งชาติ

2525: 35)

1. เปิดสอนและอบรมวิชาปฐมพยาบาล ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำดอกไม้ประดิษฐ์ เพนต์ โครเชต์ และแกะสลัก

2. จัดอบรมวิชาเย็บปัก ให้แก่เนตรนารี ณ กรมการรักษาดินแดน

3. จัดวิทยากร บรรยายให้ความรู้ในเรื่องการบริโภคแก่ประชาชนในที่ต่าง ๆ ในขณะที่สมาคมออกปฏิบัติงานทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

งานส่วนใหญ่ของสมาคม มุ่งไปทางค้ำส่งเสริมเยาวชนสตรีชนบท ซึ่งดำเนินงานโดยสโมสรเนตรนารี เพชรราชูช (เป็นองค์กรที่แยกออกไปเป็นเครือของสมาคมได้แก่ สโมสรเนตรนารี เพชรราชูช มุลินธิส่งเสริมความสะอาดและสุขภาพนักเรียน) มีหน่วยงานเนตรนารีอยู่เกือบทุกจังหวัดทั่วประเทศ มีการฝึกอบรมเยาวชนสตรีให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ กล้าหาญ ออกทน เสียสละ ฝึกให้เป็นผู้นำ ใญ่รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อหมู่คณะ ต่อสังคม ให้มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

นอกจากวิชาดังกล่าวข้างต้นแล้ว สมาคม ยังได้จัดอบรมพิเศษให้แก่สตรีที่มีความสามารถเพิ่มพูน เป็นการช่วยบ้านเมืองในยามคับขัน วิชาที่อบรม ได้แก่ วิชาปัจจุบันพยาบาล วิชาเคหะพยาบาลของสภาอากาศไทย เป็นต้น

1.2 สมาคมที่รวมสตรีเฉพาะกลุ่มเพื่อให้บริการแก่สังคมทั่วไป

สมาคมกลุ่มนี้ เป็นที่รวมของอาสาสมัครที่เป็นกลุ่มสตรีกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม กลุ่มสตรีที่เป็นคริสเตียน กลุ่มสตรีที่เป็นภรรยาแพทย์ เป็นต้น สมาคมกลุ่มนี้จะมุ่งทำประโยชน์และให้บริการแก่สังคมทั่วไปโดยไม่เจาะจงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือบริการแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นส่วนใหญ่

ได้แก่

- สมาคมสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย
- สมาคม ไว.ดับบลิว.ซี.เอ.
- สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์
- สมาคมแม่บ้านอาสาสมัครแห่งประเทศไทย
- สมาคมสตรีนานาชาติแห่งประเทศไทย
- สมาคมสตรีแคชเชอร์แห่งประเทศไทย
- สมาคมภริยาแพทย์

สำหรับรายละเอียดของแต่ละสมาคมนี้ มีดังต่อไปนี้

สมาคมสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง

สตรีควรจะมีการสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติ ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามคำสอนของศาสนาอิสลาม ในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กกำพร้าอนาถา แม่หม้าย และครอบครัวที่มีปัญหาในด้านเศรษฐกิจและสังคม สตรีไทยมุสลิมที่มีความคิดดังกล่าว จึงได้รวมกลุ่มตั้ง "สมาคมสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย" เมื่อ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2498 (สมาคมสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย 2526: 1)

ปัจจุบันสมาคมสตรีไทยมุสลิม มี คุณหญิง สุวีณา เพชรทองคำ เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

สมาคมมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สมาคมสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย 2526: 1)

1. เพื่อสงเคราะห์เด็กกำพร้าอนาถา แม่หม้าย และผู้ยากจน
2. เพื่ออบรมสมาชิกในค่านศาสนาที่ดี และมารยาทตามระบอบอิสลาม
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษา ความสามัคคี และการกีฬา

สำหรับสมาคมสตรีไทยมุสลิมนี้ กล่าวได้ว่า มีวัตถุประสงค์หลัก คือ "การอุปการะเด็กกำพร้าอนาถาในด้านการศึกษาและการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอาน ว่า ชาวมุสลิมทุกคนควรจะต้องให้การอนุเคราะห์และช่วยเหลือเด็กกำพร้า" (The Thai Muslim Women's Association of Thailand 2526: 1) ซึ่งการให้การศึกษแก่เด็กกำพร้านี้ จะช่วยให้เขามีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงตัวเองได้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้วย ดังนั้น กิจกรรมของสมาคมตั้งแต่แรกตั้งจนถึงปัจจุบัน จึงมุ่งดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้า โดยการจัดสรรเงินทุนให้เด็กกำพร้าได้มีโอกาสเล่าเรียน แต่อย่างไรก็ตาม สมาคมก็ได้ขยายบริการและกิจกรรมมาสู่สตรีและเด็กเพิ่มขึ้นด้วย โดยจะเห็นได้จากกิจกรรมในปัจจุบันซึ่งมีโครงการ เพื่อสตรีและเด็กมากขึ้น

กิจกรรมของสมาคมสตรีไทยมุสลิมในปัจจุบัน

สมาคม มีกิจกรรม ดังนี้คือ (สมาคมสตรีไทยมุสลิม 2526: 3-5)

1. โครงการเด็กกำพร้า ให้การช่วยเหลือทางด้านการศึกษาแก่เด็กกำพร้า ยากจนในภาคกลาง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสมาคมฯ จนถึงปัจจุบัน ขณะนี้ได้ให้การศึกษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา 1 จนจบมหาวิทยาลัย และวิชาชีพ เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองและครอบครัวได้ จำนวน 90 คน และในจังหวัดภาคใต้ คือ จังหวัดสตูล ยะลา นราธิวาส ปัตตานี ฯลฯ จำนวน 200 คน

2. โครงการสวัสดิการครอบครัว เพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้เดือดร้อนในเรื่องหนี้สิน การประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา ตลอดจนการแนะแนวทางอาชีพให้

3. โครงการเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของบิดามารดาในชุมชนแออัดที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน บางบ้านต้องทิ้งเด็กให้อยู่กับตามลำพัง จึงได้เปิดบริการรับเลี้ยงเด็กอายุระหว่าง 2 ขวบครึ่ง ถึง 6 ขวบ และได้จัดอาหารตามหลักโภชนาการ รวมทั้งจัดครูผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมด้านเด็กโดยเฉพาะ

4. โครงการฝึกอาชีพ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้แก่ชาวชุมชนแออัด จึงได้เปิดสอนวิชาช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้า และการตัดเย็บเสื้อผ้า การเย็บปักถักร้อย การประดิษฐ์ดอกไม้ การแกะสลักผักผลไม้ และการประกอบอาหารคาวหวาน โดยได้รับความร่วมมือจากสภาสตรีแห่งชาติ วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และวิทยาการอาสาสมัคร

5. โครงการสอนศาสนาและศีลธรรม เพื่อให้สตรีและเยาวชนยึดมั่นในหลักการของศาสนาและหลักธรรม

6. โครงการห้องสมุด เพื่อให้ชาวชุมชนแออัด สตรี และเยาวชน ได้ใช้เวลาว่างคนควาศึกษาหาความรู้จากการอ่านหนังสือ

7. โครงการสุขภาพอนามัย เพื่อให้บริการแก่ชาวชุมชนแออัด ได้จัดแพทย์ และพยาบาล ออกทำการตรวจรักษา

การดำเนินงานโครงการฯ ของสมาคม ที่จัดในชุมชนแออัดนั้น คือ ชุมชนแออัดบ้านครัววโฑ เขตปทุมวัน เจริญผล

ถึงแม้ว่าสมาคมสตรีไทยมุสลิม จะก่อตั้งมาจากการรวมตัวของสตรีที่นับถือศาสนาเดียวกัน คือ ศาสนาอิสลาม ก็ตาม สมาคมก็มีได้มีวัตถุประสงค์ที่จะจำกัดกิจกรรมเพื่อสตรีและเด็กมุสลิมเพียงกลุ่มเดียว แต่จะจัดกิจกรรมโดยไม่คำนึงถึงศาสนาของผู้มารับบริการ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมของสมาคมแล้วจะพบว่า สมาคมจะเลือกพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ เช่น การจัดโครงการพัฒนาสตรีและเด็กที่ชุมชนแออัดบ้านครัววโฑ ซึ่งเป็นชุมชนของชาวมุสลิม หรือการให้การอุปการะเด็กกำพร้าที่นั่น สมาคมก็มุ่งให้แก่เด็กกำพร้ามุสลิมก่อน หรือให้แก่จังหวัดที่มีชาวมุสลิมอยู่มาก เช่น ใน 4 จังหวัดภาคใต้ของไทย เป็นต้น และถ้าในพื้นที่เหล่านั้นมีบุคคลที่นับถือศาสนาอื่น และต้องการรับบริการ สมาคมก็มีใคร่จะเกี่ยวข้องที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้

การที่สมาคม เลือกพื้นที่ดำเนินงานเพื่อชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะสมาคม พยายามจะทำตามความประสงค์ของผู้บริจาคเงินระกาต (ทานบังคับ) ซึ่งผู้มีจิตศรัทธาชาวมุสลิม ถือเป็นกฎที่จะต้องบริจาคเพื่อช่วยพี่น้องชาวมุสลิม ดังที่บัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน จาก สูเราะฮ์ อัล-บะ กะเราะฮ์ ฮุ อายะฮ์ ที่ 254 ว่า (อัล-ญิฮาด 2516: 33)

2 : 254 "บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย! จงบริจาคจากที่เราได้ประทาน เครื่องยังชีพแก่เจ้าก่อนที่วันหนึ่งจะมา ซึ่งในวันนั้น ไม่มี การซื้อขายและไม่มีมิตรภาพ และไม่มีกำไรใดแทน"

จากบทบัญญัตินี้ ชาวมุสลิม จึงถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องแบ่งทรัพย์สินส่วนหนึ่ง มาบริจาคเพื่อเป็นการสังคมนาเคราะห์ เมื่อสมาคมได้รับเงินบริจาคม่าจึงมุ่งทำตาม ความประสงค์ของผู้บริจาค คือ ช่วยชาวมุสลิมที่ยากไร้ลำบากเสียก่อน

สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ.

ประวัติการก่อตั้ง (สภาสตรีแห่งชาติ 2508: 90)

สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. เป็นองค์การระหว่างประเทศ มีชื่อเต็มว่า "เยาวชนารีคริสเตียนแห่งประเทศไทย" ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2490

ปัจจุบัน สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. แห่งชาติ (National Y.W.C.A.) มี อาจารย์ อนงค์ อิศรภักดี เป็นนายกสมาคม ส่วนสมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. (กรุงเทพฯ) มี นางจันทนา บราวแมน เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

สมาคม นี้มิได้เป็นสมาคมเพื่อการประกาศศาสนา แต่มีวัตถุประสงค์ที่ สืบเนื่องมาจากคริสตศาสนา กล่าวคือ สมานสามัคคีระหว่างสตรีและเด็กทั่วโลก และเพื่อที่บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสปลูกฝังนิสัยอันดีงาม แสวงหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูน สติปัญญาและความสามารถ ทั้งได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วย นอกจากนี้สมาคมฯ ยังมีความมุ่งหมายที่จะให้ทุกคนได้ตระหนักว่า มนุษย์ทุกคนนั้นมีค่า

เท่าเทียมกันเสมอ โดยไม่มีขีดคั่นในเรื่อง ชั้น วรรณะ และศาสนาใด (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2508: 90)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 สมาคมได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ใหม่ ดังนี้คือ (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2524 ก.: 40)

1. เพื่อชักชวนสมาชิกมารวมใจให้บริการแก่ผู้อื่นตามความสามารถ ตามความถนัดของตน
2. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกให้ทัดเทียมสากลโลก
3. เพื่อให้พลเมืองประสบสันติสุข ความยุติธรรม และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
4. สมาคม นี้ไม่มีความมุ่งหมายทางการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น

กิจกรรมของสมาคมนว.คัมภิลว.ซี.เอ.

ในระยะ 10 ปีแรก (2490-2500) ของการก่อตั้งสมาคมนั้น นายกสมาคมและกรรมการส่วนมากเป็นสตรีชาวต่างประเทศ แต่เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา สตรีไทยก็ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกสมาคม และสามารถรับช่วงดำเนินงานนี้ได้ด้วยตนเอง ปัจจุบัน (พ.ศ. 2526) ผู้บริหารงาน กรรมการ และเจ้าหน้าที่ประจำของสมาคมนั้นเป็นคนไทยทั้งสิ้น

สำหรับการดำเนินกิจกรรมของสมาคมนว.คัมภิลว.ซี.เอ. ก็เช่นเดียวกับสมาคมนสตรีอื่น ๆ คือ พยายามจัดกิจกรรมให้สนองต่อความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด เช่น ในช่วงปี พ.ศ. 2508 มีชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมากเดินทางเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทย และต้องการคนช่วยทำงานบ้าน กรมประชาสงเคราะห์ร่วมกับสมาคมนว.คัมภิลว.ซี.เอ. จึงจัดการฝึกอบรมคนทำงานตามบ้านชาวต่างประเทศขึ้น กำหนดระยะเวลาอบรมรุ่นละ 6 สัปดาห์ 3 สัปดาห์ แรกสอนภาษาอังกฤษ สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน วิธีเลี้ยงดูเด็ก การซักผ้าและทำความสะอาดเสื้อผ้า การทำความสะอาดบ้านและเครื่องใช้ในบ้าน ฯลฯ 3 สัปดาห์หลังสอนวิธีประกอบอาหาร ผู้ให้การอบรมทุกท่านเป็นอาสาสมัครทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

เกือบทั้งหมดของผู้สำเร็จการอบรมทุกรุ่นทางกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดหางานให้ทำโดยรับเงินเดือนอันเหมาะสมกับความตองการของนายจ้างและผู้รับจ้าง (สภาสตรีแห่งชาติ)

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. จากรายงานกิจกรรมของสมาคม ปี พ.ศ. 2524-2526 (สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ 2526: 1-3)

สมาคมมีกิจกรรมที่จัดให้แก่สตรี โดยมีแผนกต่าง ๆ รับผิดชอบ ดังนี้คือ

1. แผนกกิจกรรมเยาวชนสตรี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1.1 เพื่อให้เยาวชนรู้จักถึงคุณลักษณะการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะอย่างสามัคคี เสียสละ ให้เยาวชนได้รับความรู้เพิ่มเติม และใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคม ครอบครัว และตนเอง

1.2 เพื่อให้เยาวชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งที่ตั้งใจทดลองจนแตกเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และความคิดเห็นในค่านต่าง ๆ

การดำเนินงาน

1. ค่านวิชาการ จัดอภิปรายในหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น บุคลิกสตรี การครองตนในวัยรุ่น มารยาทสตรี มารยาทในการใช้โทรศัพท์ ลักษณะการเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ แนวทางการศึกษาต่อ สนทนาภาษาอังกฤษ ฝึกการพูด เป็นต้น

2. ค่านันทนาการ ได้แก่ การทำการฝีมือ ศิลปะป้องกันตัว การประกอบอาหาร ดนตรี เกมส วาโยน้ำ การเข้าค่าย ทัศนศึกษา ฯลฯ

2. แผนกการศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

2.1 ส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และได้มาพบปะสังสรรค์

2.2 สนับสนุนให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีพให้

เหมาะสม

การดำเนินงาน แบ่งเป็น 5 แผนก คือ

แผนกเลี้ยงเด็กกลางวัน มี 2 แห่ง คือ ที่สาทร เก็บเงินค่าบำรุง
เดือนละ 600 บาท และที่ พระประแดง เก็บค่าบำรุงเดือนละ 300 บาท โดยรับ
เด็กโตแห่งละ 50 - 60 คน

แผนกโรงเรียนอนุบาล ที่สาทร เก็บค่าเล่าเรียนเทอมละ
2,500 บาท

แผนกชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ที่สาทร มีชั้นเรียนสนทนาภาษาอังกฤษ
และไวยากรณ์ จะสอน 2 วันต่อ 1 สัปดาห์ และเรียนวันละ 1 ชั่วโมง ค่าเล่าเรียน
เดือนละ 600 บาท

แผนกการศึกษาผู้ใหญ่

แผนกกวศวิชาภาคฤดูร้อน จะเปิดกวศวิชาให้แก่ นักเรียน นิสิต
นักศึกษา

แผนกโรงเรียนเลขานุการ มีหลักสูตรหลายระดับ เช่น ถ้าผู้เรียน
จบพาณิชย์ จะเรียนต่อ 2 ปี และได้รับประกาศนียบัตร จะเสียค่าเล่าเรียนตลอด
การศึกษา ประมาณ 8000 บาท เป็นต้น

3. แผนกบริการชุมชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

- 3.1 เพื่อสอนให้เด็กมีความรู้ในด้านวิชาการ และวิชาชีพ
- 3.2 ส่งเสริมให้หญิงไร้อาชีพมีอาชีพสุจริต ในการดำรงตนด้วยดีในสังคม
- 3.3 ส่งเสริมให้เด็กที่มีปัญหาในสังคมให้มีความรู้ด้านศีลธรรมและวิชาชีพ
- 3.4 ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ จากวัสดุที่เหลือใช้

สถานที่ซึ่งทางสมาคมให้บริการชุมชนอยู่ในปัจจุบัน คือ

1. บ้านปราณี ให้บริการเด็กหญิงซึ่งมารับการสงเคราะห์ในสถานกักกัน
โดยส่งเสริมค่านพละนามัยและจิตใจ เปิดชั้นฝึกอาชีพ ทางสมาคมฯ เห็นความสำคัญ
ทางด้านวิชาการ จึงได้เปิดสอนศึกษาผู้ใหญ่ร่วมกับแผนกศึกษาผู้ใหญ่ของสมาคมฯ
การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ภาค คือ

ภาคเช้า เป็นการสอนศึกษาผู้ใหญ่ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ชั้นเริ่ม
หัดอ่านเขียน ระดับ 1, 2 และ 3

ภาคบาย ชั้นเรียนวิชาชีพ ทางสมาคมฯ ได้ส่งอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ไปสอนการตัดเย็บเสื้อผ้า การทำผม คนตรี การฝีมือ การถักโครเชต์ การประดิษฐ์ดอกไม้ การประกอบอาหาร

2. สถานสงเคราะห์หญิงไร้อาชีพบ้านปากเกร็ด ทางสมาคมฯ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปสอนการประกอบอาหาร การบ้านการเรือน ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3. สถานสงเคราะห์หญิงไร้อาชีพเกร็ดตระการ ทางสมาคมฯ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปสอน การประกอบอาหาร การบ้านการเรือน ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

4. โรงเรียนเทศบาลลาดพร้าว ทางสมาคมฯ ช่วยให้การศึกษาด้านภาษาอังกฤษ การฝีมือ กีฬา ให้บริการแก่เด็กชาย-หญิง อายุ 10-14 ปี จำนวน 150 คน

5. ศูนย์ฝึกอาชีพสตรีพัทธา ทางสมาคมฯ ได้เปิดศูนย์เพื่อช่วยฝึกอาชีพให้แก่สตรีที่อยู่ในจังหวัด เพื่อประกอบอาชีพที่ถูกกฎหมาย และไม่เป็นที่รังเกียจของสังคม สมาชิกที่มาเรียน ได้แก่ สตรีวัยรุ่น และแม่บ้านที่มีรายได้น้อย เพื่อนำไปประกอบอาชีพหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว

สมาคมให้บริการแก่สตรีและเยาวชนสตรี ดังนี้

ชั้นเรียนสาธิตอาหาร สอนอาหารไทย จีน ฝรั่งเศส เค้ก คุกกี้ ขนมปัง พาย ฯลฯ เปิดสอนทุกวันพฤหัสบดี เวลา 12.00-15.00 น.

ชั้นเรียนตัดเย็บเสื้อผ้า เปิดสอนตั้งแต่ชั้นเริ่มต้นจนกระทั่งชั้นสูง เรียนทุกวันจันทร์ ถึงวันศุกร์

ชั้นเรียนการช่างประดิษฐ์ เย็บหมอนเป็นรูปตัวสัตว์ และประดิษฐ์สิ่งต่างๆ การถักโครเชต์ เปิดสอนทุกวันอังคาร และพุธ เวลา 9.00-14.00 น.

6. บ้านภคินีศรีชุมพวยบาล มีเด็กหญิงจากต่างจังหวัดมารับการอบรม สอนเรื่องการประกอบอาหารที่บ้าน ที่ผู้มาอบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้

7. สถานเลี้ยงเด็กกินแคง เพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนในสลัม และ

แบ่งเบาภาระจากผู้ปกครอง เปิดบริการร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ โดยเปิด
สถานเลี้ยงเด็กในโรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ เก็บค่าอาหารและนมเพียงเดือนละ
75 บาท

4. แผนกกิจกรรมผู้ใหญ่ มีหน้าที่ในการจัดวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น
จัดชั้นเรียน จัดห้องเที่ยว และจัดรายการพิเศษสำหรับผู้ใหญ่

5. แผนกประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์แก่สมาชิก
ของสมาคมและสาธารณชน

6. แผนกห้องพัก มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเรื่องห้องพัก โดยมีแม่บ้านดูแลสถานที่
และแขกผู้มาพัก แบ่งออกเป็น

ห้องพักนักเรียน รับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด และมีความ
ประสงค์จะเรียนต่อในกรุงเทพมหานคร

ห้องพักสำหรับแขกผาน ส่วนใหญ่จะเป็นแขกชาวต่างประเทศที่มา
ติดต่อธุรกิจในประเทศไทย หรือนักท่องเที่ยว

ห้องพักสำหรับแขกประจำ รับผู้ที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด แต่ประกอบ
อาชีพหรือทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร

แต่ปัจจุบัน สมาคม ดำเนินการเฉพาะห้องพักสำหรับแขกผาน โดย
คิดอัตราค่าบริการ ดังนี้คือ

ห้องคู่ มีเครื่องปรับอากาศ ราคา 330 บาท ต่อคืน

ห้องเดี่ยว มีห้องน้ำพร้อม ราคา 270 บาท ต่อคืน

7. แผนกห้องอาหาร มีหน้าที่บริการอาหารให้แก่สมาชิกที่เข้ามาใช้บริการ
ของสมาคม และสำหรับแขกที่มาพัก

จากการศึกษากิจกรรมของ สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. จะพบว่า สมาคม
มีกิจกรรมที่กว้างขวางและเป็นประโยชน์แก่สตรีมาก การที่สมาคมสามารถจัดดำเนิน
กิจกรรมได้อย่างกว้างขวางและมีสาขาของสมาคมอยู่หลายแห่ง เช่น ที่กรุงเทพมหานคร
สมุทรปราการ ศรีราชา และ เชียงใหม่ นั้นเป็นเพราะ สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ.
เป็นสมาชิกของ World Y.W.C.A. ซึ่งเป็นองค์การเอกชนระหว่างประเทศ และมี
สมาคมในเครือข่าย คือ สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. อยู่เกือบทุกประเทศทั่วโลก

องค์การกลางของ สมาคม ไว.ดับบลิว.ซี.เอ. หรือ World Y.W.C.A. นั้น จะเป็นผู้กำหนดและวางนโยบายต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสมาคมที่เป็นสมาชิก โดยจะกำหนดนโยบายการบริหาร วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน และสมาคมสาขาทั่วโลกก็จะนำแบบแผนเหล่านี้ไปปฏิบัติ โดยอาจปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมต่าง ๆ บางเล็กน้อย เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ

สำหรับกิจกรรมหลักที่ สมาคม ไว.ดับบลิว.ซี.เอ. ทุกแห่ง ดำเนินการเหมือนกันตามนโยบายหลักขององค์การใหญ่ คือ

1. ด้านวิชาการ คือ การจัดให้ความรู้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถของสมาชิกและผู้สนใจ เช่น การสอนภาษาอังกฤษ สอนวิชาเลขานุการ การจัดอภิปราย หรือบรรยายในหัวข้อที่น่าสนใจต่าง ๆ เป็นต้น

2. ด้านนันทนาการ คือ การให้บริการแก่สมาชิกและผู้สนใจในเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ การทำงานอดิเรกต่าง ๆ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การเรียนศิลปะป้องกันตัว การประกอบอาหาร คนตรี

3. ด้านหอพัก คือ การให้บริการแก่สมาชิก นิสิต นักศึกษา และแขกผู้มาเยือน ซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้มีที่พักอาศัยที่สบายและราคาเหมาะสม

สำหรับรายละเอียดปลีกย่อย เช่น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น สมาคมแต่ละประเทศจะปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ เช่น สมาคม ไว.ดับบลิว.ซี.เอ. ของสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเป็นสมาคมสตรีที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันมากแห่งหนึ่งของเกาหลีนั้น ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2465 (ก่อนสมาคม ไว.ดับบลิว.ซี.เอ. จะมาตั้งที่ประเทศไทย 25 ปี) โดย ดอกเตอร์ เฮเลน คิม (Dr. Helen Kim สตรีเกาหลีคนแรกที่ได้รับปริญญาเอกทางการศึกษา) ในระยะแรกตั้งนั้น สมาคมได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสถานภาพของสตรี และกระตุ้นให้สตรีมีส่วนร่วมในทางสังคมมากขึ้น โดยสมาคมจะเน้นกิจกรรมในเรื่องการให้การศึกษาแก่สตรีอย่างมาก เพราะในสมัยนั้น สตรีเกาหลีส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับการศึกษา ในระยะนี้อิทธิพลของคณะมิชชันนารีที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนา และตั้งโรงเรียน

ทำให้ประชาชนทั้งชายและหญิงของเกาหลีเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการได้รับการศึกษา โดยเฉพาะสตรีได้พยายามเรียกร้องและรวมตัวกันเพื่อสนับสนุนให้สตรีอื่น ๆ ได้รับการศึกษา ดังนั้น สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. จึงจัดกิจกรรมเพื่อให้สนองความต้องการของสตรี โดยเน้นในเรื่องการให้การศึกษาเป็นสำคัญ เป็นต้น ในระยะต่อมา สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. ของเกาหลี ก็มุ่งเน้นในเยาวชนสตรี ได้ทำกิจกรรมทางด้านการศึกษา เช่น ออกฝึกปฏิบัติงานด้านการศึกษา ฝึกเทคนิคการเพาะปลูกพืชชนิดใหม่ เป็นต้น เพราะเกาหลี มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาชนบทโดยอาศัยการเกษตรกรรม สำหรับเกาหลีนั้นอาจกล่าวได้ว่าที่สามารถพัฒนาประเทศมาอยู่เกือบถึงระดับประเทศที่พัฒนาแล้วได้นั้น เพราะเกาหลี ส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรให้รับการอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้น (The Committee for the Compilation of the History of Korean Women 1976: 259-266)

สำหรับสมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. ของไทย ก็พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคม เช่น จัดฝึกอบรมคนทำงานบ้านให้กับชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยมากในสมัยสงครามเวียดนาม เพราะเป็นความต้องการของสังคม หรือจัดบริการด้านการเลี้ยงเด็กกลางวัน เพราะเป็นความจำเป็นของสังคม ที่ทั้งพ่อแม่ต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว และการหาคนดูแลเด็กนั้นเป็นเรื่องที่ลำบากมาก นอกจากนี้เด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนบางแห่ง เช่น ชุมชนที่คืนแดง ก็เป็นเด็กที่มีฐานะยากจน พ่อแม่จะให้เขาเรียนในโรงเรียนอนุบาลในชั้นเด็กเล็กก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง สมาคมจึงได้จัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กเล็กขึ้นในชุมชนนี้ โดยดำเนินงานร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์ และเก็บค่าใช้จ่ายจากผูกครองน้อยกว่าสถานเลี้ยงเด็กแห่งอื่น ๆ ก่อนหน้านั้น สถานเลี้ยงเด็กคืนแดง เก็บเงินค่าเลี้ยงดูเพียงเดือนละ 75 บาท เท่านั้น ต่อมา สถานเลี้ยงเด็กประสบปัญหาขาดทุนมาก จึงเพิ่มเป็นเดือนละ 150 บาท ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ก็อยู่ในขั้นที่พอสมควรที่พ่อแม่จะหามาชำระได้ เพื่อให้เด็ก ๆ ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี

จากการพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาคมจัดขึ้น จะเห็นว่า กิจกรรมทุกประเภทมุ่งมารับบริการต้องเสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ซึ่งเงินที่ได้จากกิจกรรมเหล่านี้ทำให้

สมาคมสามารถบริหารงานได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องไปจัดหาทุน หรือขอบริจาคจากหน่วยงานของรัฐหรือภาคธุรกิจเอกชนต่าง ๆ บ่อยครั้ง เพราะสมาคมมีรายได้ประจำจาก แผนกหอพัก แผนกการศึกษา แผนกกิจกรรมผู้ใหญ่ และการจัดงานประจำปีของสมาคม (งานบazaar) สมาคมจะนำเงินรายได้ประจำส่วนหนึ่งนี้มาจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในค่านอื่น ๆ เช่น จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปช่วยสอนเด็กหญิงในสถานสงเคราะห์บ้านปราณี หรือเปิดศูนย์ฝึกอาชีพสตรีที่พิทยา โดยเก็บค่าเรียนต่ำมาก เป็นต้น การบริหารงานสมาคม ไว.ดับบลิว.ซี.เอ. ที่มีลักษณะกึ่งธุรกิจแต่มีค่าใช้จ่าย ก็ได้นำเงินผลประโยชน์ไปบริการชุมชนแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย หรือผู้ที่ประสบปัญหาอื่น ๆ นั้น แตกต่างจากสมาคมอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่จะจัดบริการให้สตรีโดยสตรีไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งการดำเนินงานลักษณะนี้ทำให้สมาคมบางแห่งต้องดำเนินงานหาทุนอยู่ตลอดเวลา ทำให้บางครั้งงานที่สมาคมควรจะได้ทำก็ไม่ได้ทำ เพราะต้องเสียเวลากับการหาทุนหรือรายได้ ผู้วิจัยเห็นว่า การที่สมาคมต่าง ๆ จะเข้าไปพัฒนาสตรีให้มีอาชีพโดยการฝึกอบรมนั้น สมาคมควรจะได้เก็บเงินจากสตรีผู้มารับบริการบ้าง หรืออาจใช้วิธีการเก็บค่าบำรุงจากผู้มารับการอบรม ในลักษณะเดียวกับที่สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ดำเนินงานอยู่ได้

จากการสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ คุณดวงเคื่อน พิศาลบุตร นายกสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สรุปได้ว่า สมาคมมีวิธีการเก็บค่าบำรุงจากผู้มารับการอบรม ดังนี้คือ

ประเภทที่ 1 สำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี มีรายได้ที่จะจ่ายได้ ทางสมาคมจะเก็บเงินค่าบำรุง เพื่อนำเงินส่วนนี้ไปจัดกิจกรรมให้แก่ผู้มีรายได้น้อยและไม่สามารถเสียค่าบำรุงได้ ในชนบท หรือในชุมชนแออัด ซึ่งสตรีมีฐานะค่อนข้างยากจนมาก

ประเภทที่ 2 สำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง หรือค่อนข้างยากจน สมาคมก็จะขอเก็บค่าบำรุงจากผู้ที่จะสามารถเสียค่าบำรุงได้ ส่วนผู้ที่ไม่สามารถเสียค่าบำรุงได้ สมาคมก็จะให้เป็นทุนเพื่อให้เข้ารับการอบรมได้

ประเภทที่ 3 สำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน สมาคมก็จะจัดหาวิทยากรและอุปกรณ์การฝึกต่าง ๆ ให้แก่ผู้มารับการอบรมทั้งหมด โดยผู้มารับการ

อบรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ซึ่งการอบรมในลักษณะนี้จะทำในพื้นที่ชนบทยากจน และ
 ในชุมชนแออัด แต่จากการฝึกอาชีพในชุมชนแออัดหลายแห่ง มีผู้มารับการอบรมบางคน
 ซึ่งพอมีรายได้ก็นั้น ได้เสนอว่าควรจะได้เก็บค่าบำรุงบ้างเล็กน้อย ไม่ควรไปจัดแบบให้เปล่า
 ผู้วิจัยมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า ควรจะเก็บค่าบำรุงบ้างตามสัดส่วนที่ผู้มา
 รับการอบรมพอจะจ่ายได้ เพื่อให้สตรีเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้มา การให้ผู้มารับการอบรม
 เสียค่าบำรุงบ้างนั้น เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมใน
 โครงการอบรมนั้นๆ

ข้อนำสังเกตุอีกประการหนึ่งของการบริหารงานของสมาคม ไว.คัมบลิว.
 ซี.เอ. คือ สมาคมมีเจ้าหน้าที่ประจำทำงานในแผนกต่าง ๆ มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง
 สมาคม ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้ ทางสมาคมจะใช้จ่ายเงินรายได้ประจำว่าจ้างให้ทำงาน
 ซึ่งต่างจากสมาคมอื่นหลายสมาคม ที่เจ้าหน้าที่ที่โครงการ หรือแผนกส่วนใหญ่จะเป็นอาสา-
 สมัคร์ การที่สมาคมไว.คัมบลิว.ซี.เอ. มีเจ้าหน้าที่ประจำซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่มี
 ตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูง คือ เลขาธิการของสมาคม และเจ้าหน้าที่ในตำแหน่ง
 อื่นๆนั้น ทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปอย่างสะดวกและต่อเนื่อง เพราะมี
 ผู้ดูแลงานอยู่เป็นประจำ สำหรับเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร คือ เลขาธิการ ซึ่งทำงาน
 ประจำจะมีหน้าที่บริหารงานของสมาคมให้เป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการบริหาร
 สมาคมซึ่งอยู่ในวาระเป็นคราวๆไป กำหนดไว้ สำหรับสมาคมอื่น การดำเนินงาน
 จะต้องอาศัยอาสาสมัคร์ซึ่งส่วนใหญ่มีหน้าที่ประจำอยู่แล้ว เช่น เป็นข้าราชการ นักธุรกิจ
 หรือแม่บ้าน ซึ่งถึงแม้จะมีเวลาว่างพอที่จะมาทำงานให้สมาคมก็ไม่สามารถทุ่มเทให้ได้
 เท่ากับเจ้าหน้าที่ประจำซึ่งทำงานอยู่ตลอด ซึ่งในข้อนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นข้อที่ทำให้
 สมาคมไว.คัมบลิว.ซี.เอ. มีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสตรีที่กว้างขวางพอควร

นอกจากสมาคมจะสนใจจัดกิจกรรมเพื่อสตรีแม่บ้าน และเยาวชนแล้ว
 สมาคมยังได้ให้ความสนใจและช่วยเหลือให้การศึกษแก่หญิงบริการพิเศษและโสเภณี
 ด้วย เพื่อให้สตรีเหล่านี้เลิกประกอบอาชีพที่นารังเกียจของสังคม และเป็นอันตราย

ต่อสตรีเองด้วย โดยสมาคมได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพสตรีขึ้นที่พัทธยา แต่สตรีที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ ส่วนใหญ่ไม่ยอมมารับการอบรมเพื่อเปลี่ยนอาชีพ เพราะรายได้จากอาชีพเดิมนั้นดีกว่ารายได้ที่จะได้จากอาชีพใหม่ เช่น ตักเย็บเสื้อผ้า และรายได้จากอาชีพเดิมนั้นหาได้คล่องตัวกว่า สตรีพวกนี้จึงไม่ยอมมารับการอบรม

สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ 2524: 1)

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2502 โดยหม่อมพร้อมสุภิน วรรณ เป็นนายกคณะกรรมการผู้ก่อตั้ง โดยคณะผู้ก่อตั้งมีความเห็นว่า สมควรที่จะส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างสตรีในภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ ดังเช่นที่ สตรีในประเทศใกล้เคียงได้ปฏิบัติอยู่แล้วหลายประเทศ เพื่อกระชับสันติสัมพันธ์ระหว่างประชาชน กับทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสตรีไทยในภูมิภาคนี้ ในอันที่จะศึกษาและปรับปรุงภาวะสังคมให้ดีขึ้น

คณะผู้ก่อตั้งสมาคมและคณะกรรมการชุดแรก ๆ ของสมาคมนั้น จะเป็นภรรยาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงการต่างประเทศ หรือสถานทูตต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะ กลุ่มภรรยาข้าราชการเหล่านี้ได้ติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มสตรีจากประเทศอื่น ๆ อยู่แล้ว

นายกสมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์คนปัจจุบัน คือ คุณหญิง สุมาลี จาทิกวนิช

วัตถุประสงค์

สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ 2524: 1)

1. กระชับความสัมพันธ์ระหว่างสตรีในดินแดนภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ โดยสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจและมิตรภาพอันดีขึ้น

2. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสตรีในภูมิภาคนี้ ในอันที่จะศึกษาและปรับปรุงภาวะสังคมให้ดีขึ้น

3. ส่งเสริมวัตถุประสงค์ของสมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชีย-อาคเนย์ระหว่างประเทศ

กิจกรรมของสมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย

กิจกรรมของสมาคมในระยะ 20 ปีแรก คือ ในช่วงปี พ.ศ. 2502-2522 นั้น สมาคมมีกิจกรรมหลัก คือ การส่งเสริมและกระชับไมตรีระหว่างสตรีในภูมิภาคแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ โดยการไปร่วมประชุม สัมมนา หรือเยี่ยมเยียนกลุ่มสตรีในภูมิภาคนี้ เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจสภาพของสังคมในประเทศอื่น และมุ่งที่จะร่วมมือกันปรับปรุงภาวะสังคมให้ดีขึ้น

ต่อมาในช่วงระยะ 5 ปีหลังนี้ สมาคมได้ดำเนินกิจกรรมเพิ่มขึ้นอีกหลายประเภท เช่น การพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่เพิ่มจากวัตถุประสงค์เดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาคมต้องการจะช่วยเหลือพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชนตามความจำเป็นและความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ ในปี พ.ศ. 2526

สมาคมมีกิจกรรมในการจัดการศึกษาให้แก่สตรี โดยแบ่งเป็นโครงการต่าง ๆ ซึ่งบางโครงการก็มีวัตถุประสงค์เพื่อสตรีโดยตรง บางโครงการก็มีวัตถุประสงค์เพื่อสตรีโดยอ้อม สำหรับรายละเอียดของโครงการต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรีและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยส่งเสริมยกระดับความเป็นอยู่ของสตรี อีกทั้งเป็นการให้ความช่วยเหลือให้แม่บ้านได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งสตรีเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสันทัดในการประกอบอาชีพ จึงได้เริ่มดำเนินการโดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 25)

ทางสมาคมและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ร่วมกันทำหลักสูตรรวม 10 รายการ ซึ่งเห็นว่าจะเป็นที่ต้องการในตลาดฝีมือแรงงาน และหวังว่าจะทำรายได้ให้แก่อสตรี ได้แก่ (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 26)

1. การบริหารอาหาร
2. การดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
3. การประกอบอาหารแบบอุตสาหกรรมเล็ก
4. การซักรีดแบบอุตสาหกรรมเล็ก
5. การผลิตของเล่นสำหรับเด็ก
6. การซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน
7. การเกษตรในเนื้อที่จำกัด
8. กิจประภษฐุ
9. การตัดเย็บเสื้อผ้า
10. ศิลปะงานดอกไม้และใบทอง

จะเห็นว่า สมาคมได้จัดทำหลักสูตรไว้อย่างกว้าง เพื่อสนองความต้องการของสตรีให้ได้มากที่สุด หากสตรีมีความต้องการอยากจะเรียนรู้วิชาใหม่ ๆ แต่จากการเปิดอบรมสตรีในชุมชนแออัดทุกแห่ง สตรีส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความสนใจและต้องการเรียนรู้ในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า การประกอบอาหาร ฯ อยู่ ดังนั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2525-2526 สมาคมจึงได้เปิดการอบรมวิชาต่าง ๆ ดังนี้คือ วิชาศิลปะดอกไม้ใบทอง การตัดเย็บเสื้อผ้า และการประกอบอาหารแบบอุตสาหกรรมเล็ก ฯ หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอาชีพนี้เป็นหลักสูตรระยะสั้น โดยทำการสอนเฉพาะวันเสาร์ ตั้งแต่ 9.00 ถึง 12.00 น. รวม 13 เสาร์

ในปี พ.ศ. 2525 โครงการได้เปิดการฝึกอบรมไปแล้ว 2 รุ่น มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมรวม 117 คน และสำเร็จได้รับวุฒิบัตร จำนวน 110 คน จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในสาขาวิชาศิลปะดอกไม้ใบทอง การตัดเย็บเสื้อผ้า และการประกอบอาหารแบบอุตสาหกรรมเล็ก ฯ (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 25)

ในปี พ.ศ. 2526 มีผู้สนใจแจ้งความจำนงขอรับการอบรม ทางโครงการจึงได้เปิดการอบรมอีก 2 รุ่น ให้แก่สตรีในแหล่งชุมชนแออัด ซอยอุดมสุข ซึ่งอยู่ในเขตศูนย์บริการสาธารณสุข บางนา โดยใช้สถานที่ที่บริษัทอินทร์อุตสาหกรรม จำกัด เป็นที่ฝึกอบรม มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมการตัดเย็บเสื้อผ้า 20 คน ศิลปะดอกไม้ใบทอง 24 คน นับเป็นรุ่นที่ 3 ของโครงการ ส่วนรุ่นที่ 4 ของโครงการ ได้เปิดอบรมที่ชุมชนหมู่บ้านพักรถไฟ กม. 11 ให้แก่สตรีกลุ่มแม่บ้านในชุมชนนั้น โดยใช้สถานที่ทำการของสหภาพแรงงานรถไฟ เป็นที่ฝึกอบรม มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมการประกอบอาหารแบบอุตสาหกรรมเล็ก 17 คน การตัดเย็บเสื้อผ้า 15 คน การอบรมทั้ง 2 แห่ง นี้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ เสาร์ที่ 5 มีนาคม 2526 จนถึง เสาร์ที่ 28 พฤษภาคม 2526 รวม 13 เสาร์ (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 26)

2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน โครงการนี้เริ่มจากแนวคิดใหม่ที่จะให้ความช่วยเหลือแก่กุลบุตรและเด็กที่มีปัญหาตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสกัดกั้นปัญหาเยาวชนอาชญากร และเพิ่มคุณภาพของประชากรในอนาคต สมาคม เริ่มโครงการในปีการศึกษา 2525 ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้คัดเลือกนักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จากชั้น ป.1, ป.2 และ ป.3 รวม 60 คน มอบหมายให้นิสิตพี่เลี้ยงจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 30 คน เป็นผู้ดูแลทั้งทางด้านจิตใจและการศึกษาอบรม สำหรับปีการศึกษา 2526 สมาคม ได้รับนักเรียนชุดเดิมและเพิ่มใหม่อีกเป็นจำนวนนักเรียน 67 คน นิสิตพี่เลี้ยง 32 คน โดยโครงการได้จัดกิจกรรมให้เด็กเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข เช่น จัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่บางแสน เพื่อให้เด็ก ๆ ได้รู้จักและคุ้นเคยกัน ฝึกการอยู่ร่วมกัน ฝึกการปรับตัว จัดกิจกรรมให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยและตรวจร่างกายให้แก่เด็ก เป็นต้น (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 24)

โครงการนี้ถึงแม้จะมีได้มีวัตถุประสงค์หลักหรือมุ่งที่จะให้การศึกษาแก่กลุ่มสตรีโดยตรง แต่ก็เป็นการมุ่งให้การศึกษาแก่เยาวชนซึ่งมีทั้งชายและหญิง และ

เยาวชนหญิงที่ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่เด็กนี้ ก็จะสามารถเติบโตขึ้นเป็นสตรีที่มีคุณภาพได้ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาสตรีประการหนึ่ง

3. โครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน สมาคมได้ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 5 แห่ง และได้ขยายการช่วยเหลือออกไปที่ต่างจังหวัดอีก 1 แห่ง ดังต่อไปนี้ (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 15)

สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านบรรจง เขตห้วยขวาง

สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านตอย ถนนประชาชื่น

สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านสังวาลย์ ถนนเศรษฐวิชัย

สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านสุวิชาอนุเคราะห์ ชุมชนหลังวัดอินทรวิหาร เทเวศร์

สถานรับเลี้ยงเด็กบ้านวิไลภรณ์ บ้านพักรถไฟ ก.ม.11

สถานรับเลี้ยงเด็กวัดไทยงาม จังหวัดสระบุรี

สมาคมได้จัดอาสาสมัคร ซึ่งเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ เข้าไปช่วยครูพี่เลี้ยงสอนหนังสือ และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางคานต่าง ๆ ซึ่งในปี พ.ศ. 2525-2526 โครงการได้ส่งอาสาสมัครไปเยี่ยมและช่วยปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก ทั้ง 5 แห่ง จำนวน 169 ครั้ง โดยมีกิจกรรม ดังต่อไปนี้ คือ การร้องเพลงและกิจกรรมประกอบจังหวะ ศิลปะและการสร้างสรรค์ การเล่านิทาน ค่านโภชนาการ และกิจกรรมคานสุขภาพอนามัย นอกจากโครงการจะได้จัดอาสาสมัคร เข้าไปปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็กในความอุปถัมภ์ของสมาคมทั้ง 5 แห่งแล้ว โครงการยังได้จัดส่งผู้ดูแลเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กเหล่านี้ไปเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนวัยเรียน ที่ชมรมไทย-อิสราเอล จัดขึ้นด้วย (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชีย-อาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 15)

4. โครงการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม โครงการนี้เริ่มดำเนินงานเมื่อกลางปี พ.ศ. 2525 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสนิสนมคุ้นเคยกันในหมู่สตรีไทยและสตรีในภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ อันอาจจะก่อให้เกิดประโยชน์

รวมกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ โครงการนี้ได้ดำเนินกิจกรรมดังนี้ เช่น การฝึกสอนศิลปะแบบไทย คือ เย็บใบตอง ร้อยดอกไม้ และแกะสลักผักผลไม้ ที่ทำเนียบเอกอัครราชทูตมาเลเซียประจำประเทศไทย การบรรยายและการสาธิต เรื่อง คราวไทยในต่างประเทศ ณ สถานทูตอินโดนีเซีย เป็นต้น (สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย 2526: 28)

จากการศึกษากิจกรรมของสมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ ตั้งแต่แรกตั้งจนถึงปัจจุบัน จะพบว่า ในระยะแรก ๆ ของการก่อตั้งสมาคมนั้น สมาคมยังมีได้ดำเนินงานด้านการศึกษาเป็นหลัก ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์หลักของสมาคมนั้น ในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสตรีในดินแดนภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ โดยสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจและมิตรภาพอันดี ดังนั้น กิจกรรมในระยะแรก ๆ จึงมุ่งไปในด้านการติดต่อและพบปะกันระหว่างสมาชิกทั้งในประเทศและในภูมิภาคนี้ เพื่อสร้างความรู้จักกันในหมู่สตรี ซึ่งการติดต่อสัมพันธ์กันนี้มีประโยชน์แก่สตรีผู้เป็นสมาชิกที่จะได้รับความคิดใหม่ ๆ ในการไปประชุมหรือติดต่อกับสมาชิกในชาติอื่น ๆ นอกจากงานด้านการติดต่อพบปะสังสรรค์แล้ว สมาคมก็ได้ดำเนินงานด้านการศึกษา ส่งเคราะห์ควบคู่กันไปด้วย

ต่อมาในระยะ 5 ปีมานี้ สมาคมเริ่มมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาสตรีและเด็กขึ้น โดยมุ่งจะพัฒนาสตรีในแหล่งชุมชนแออัด เช่นที่ ซอยอุดมสุข บางนา หรือบ้านพิภรรถไฟ ก.ม. 11 เพื่อให้สตรีมีอาชีพเสริมและเพิ่มพูนรายได้แก่ครอบครัว และสมาคมยังมีกิจกรรมส่งเสริมและช่วยเหลือสถานเลี้ยงเด็กกลางวันด้วย โดยจัดส่งอาสาสมัครไปช่วยครูพี่เลี้ยงสอนเด็ก หรือจัดส่งครูพี่เลี้ยงเข้ารับการอบรม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังให้ความช่วยเหลือในการจัดส่งอุปกรณ์การเรียน หรือเครื่องเล่นเด็กที่สมาชิกร่วมกันบริจาคให้กับสถานเลี้ยงเด็กด้วย ซึ่งโครงการพัฒนาเด็กนี้ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือเด็กแล้ว ยังช่วยสตรีในชุมชนนั้นโดยทางอ้อมด้วย คือ ช่วยให้สตรีในชุมชนบางคนที่สนใจและมีคุณสมบัติเหมาะสม มีอาชีพการรับจ้างเลี้ยงดูเด็กด้วย โดยสมาคมได้ให้การอบรมแก่สตรีเหล่านี้ เพื่อให้มีความรู้ในการดูแลเด็กอย่างถูกต้อง ซึ่งถ้าสตรีไม่ยอมามีอาชีพรับเลี้ยงเด็ก สตรีก็ยังสามารถนำความรู้ไปเลี้ยงดูบุตรหลานในครอบครัวของตนได้

นอกจากสมาคมจะให้ความสนใจแก่การพัฒนาสตรีและเด็กเล็กแล้ว สมาคมยังสนใจในการให้การศึกษาแก่เยาวชนในชุมชนแออัดด้วย ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพของเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี และเพื่อสกัดกั้นปัญหาสังคมที่อาจเกิดจากเด็กวัยรุ่นในชุมชนแออัดได้ ทั้งนี้เพราะหากวัยรุ่นเหล่านี้ขาดการอบรมที่ดีก็容易被ชักจูงไปในทางเสื่อมเสียได้ง่าย ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพแวดล้อมของชุมชนแออัดนั้นเอื้ออำนวยต่อการกระทำผิดได้ง่าย

จะเห็นได้ว่า ถึงแม้สมาคมจะได้ดำเนินกิจกรรมหลายประการนอกเหนือจากวัตถุประสงค์เดิมที่ตั้งไว้ก็ตาม แต่กิจกรรมเหล่านี้ก็ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสตรี จึงกล่าวได้ว่า สมาคมได้พยายามจัดกิจกรรมให้สนองความต้องการของสังคม แม้จะไม่อยู่ในวัตถุประสงค์ก็ตาม แต่เมื่อเป็นความจำเป็นของสังคม สมาคมก็สามารถดำเนินงานได้ ถึงจะทำได้น้อยแห่ง เช่น ฝึกอาชีพให้แก่สตรีได้เพียง 2 แห่ง หรือ ช่วยสถานรับเลี้ยงเด็กได้ 5 แห่ง ก็ยังนับว่าเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐไปได้บ้างในบางส่วน

สมาคมแม่บ้านอาสาสมัคร

ประวัติการ ก่อตั้ง

สมาคมแม่บ้านอาสาสมัคร ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2520 โดยการรวมกลุ่มแม่บ้าน และทำงานอาสาสมัคร เพื่อสังคม

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมแม่บ้านอาสาสมัคร มี นางอรพรรณ ประกาศเกสัช เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

สมาคมแม่บ้านอาสาสมัคร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก.: 168)

1. ส่งเสริมความสัมพันธ์ ผูกพันเกื้อกูล และช่วยเหลือสมาชิก
2. ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการแม่บ้าน
3. ส่งเสริมความเจริญแก่สมาชิก

4. เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
5. เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีได้บริการชุมชน

กิจกรรมของสมาคมแม่บ้านอาสาสมัคร

สมาคมยังมีได้มีกิจกรรมเพื่อให้การศึกษาแก่สตรี กิจกรรมส่วนใหญ่ที่สมาคมดำเนินงานอยู่จะเป็นกิจกรรมด้านการบรรเทาทุกข์ การบริจาค และการเยี่ยมเยียนบำรุงขวัญทหาร ตำรวจชายแดน

สมาคมสตรีนานาชาติ (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก. : 172)

มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีในระหว่างชาติต่าง ๆ สมาคมยังไม่มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่สตรี กิจกรรมส่วนใหญ่จะเน้นด้านการช่วยเหลือ ติดต่อบริการสัมพันธ์ไมตรีกันระหว่างสมาชิก

สมาคมสตรีคาทอลิกแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมสตรีคาทอลิกแห่งประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2520 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สภาสังคมสงเคราะห์ฯ 2523: 45)

1. ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและสามัคคีธรรม
2. ส่งเสริมการศึกษา
3. ส่งเสริมการอาชีพ
4. ส่งเสริมวัฒนธรรม และศีลธรรมจรรยา

ปัจจุบัน สมาคมสตรีคาทอลิกฯ มีนางฐิณี เหลียววิวัฒน์ เป็นนายกสมาคม การดำเนินกิจกรรมทางด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสตรีนั้น สมาคมได้ดำเนินงานร่วมกับสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่

สมาคมภรรยาแพทย์

ประวัติการ ก่อตั้ง

สมาคมภรรยาแพทย์ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดย คุณหญิง เนื้อทิพย์ เสมรสุต โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สมาคมภรรยาแพทย์ 2525: 117-124)

1. เพื่อพบปะสังสรรค์ปลูกฝังความสัมพันธ์ระหว่างภรรยาแพทย์และครอบครัวแพทย์
2. เพื่อร่วมกันปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวม
3. เพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนและได้รับความทุกข์ยากลำบากตามความ

เหมาะสม

ปัจจุบันสมาคมภรรยาแพทย์ มี คุณหญิงยี่ภู่ แก้วกาญจน์ เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมภรรยาแพทย์ ในปี พ.ศ. 2523-2525

กิจกรรมของสมาคม แบ่งออกได้ดังนี้คือ (สมาคมภรรยาแพทย์ 2525: 117-124)

1. กิจกรรมทางด้านวิชาการ เช่น ร่วมในการสัมมนาที่เลี้ยงศูนย์เด็กปฐมวัย ที่จังหวัดสกลนคร ร่วมกับสภาสตรีแห่งชาติฯ อบรมที่เลี้ยงเด็ก ร่วมกับหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของกรุงเทพมหานคร แนะนำสุขศึกษาของพันแก่ประชาชนในตำบลบ้านเกาะ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร นำคณะแพทย์ไปตรวจสุขภาพและมอบยาแก่ผู้สูงอายุ จำนวน 449 คน ที่สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค
2. กิจกรรมทางด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างกำลังใจแก่ทหารชายแดน
3. กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและโรงเรียนที่อยู่ในท้องที่ห่างไกล โดยการแจกอุปกรณ์การเรียนและเครื่องใช้ ยารักษาโรคต่าง ๆ เป็นต้น

1.3 สมาคมที่ร่วมสตรีเฉพาะกลุ่มเพื่อให้บริการเฉพาะกลุ่ม

สมาคมกลุ่มนี้ เป็นที่รวมของอาสาสมัครสตรีที่มุ่งทำประโยชน์และบริการสังคมแก่สตรีเฉพาะกลุ่มของตน และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ค่าย ไคแก

- สมาคมภริยาทหาร เรือ จะมุ่งทำประโยชน์แก่ภรรยาทหาร เรือชั้นผู้น้อย และครอบครัว

- สมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทย จะมุ่งทำประโยชน์แก่ตำรวจชายแดน และช่วยเหลือครอบครัวตำรวจชั้นผู้น้อย

- สมาคมสตรีชาวนาไทย จะมุ่งทำประโยชน์แก่สตรีที่มีอาชีพเป็นชาวนา

- สมาคมสตรีอาสารักษาคินแดน จะมุ่งทำประโยชน์แก่สมาชิกของสมาคม โดยทำการฝึกอบรมวิชาเกี่ยวกับการรักษาคินแดนต่าง ๆ

สำหรับรายละเอียดของแต่ละสมาคมนี้ มีดังต่อไปนี้

สมาคมภริยาทหาร เรือ

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมภริยาทหาร เรือ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2518 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (คู่มือทำเนียบสตรีในประเทศไทย ปี 84-85 2526: 163)

1. เพื่อผนึกกำลังความสามัคคีระหว่างภริยาทหาร เรือ บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม บ้านเมือง

2. เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ที่ขาดแคลนทางการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ให้ช่วยตนเองได้

3. เพื่อช่วยสงเคราะห์บำรุงเยี่ยมปลอบขวัญทหารและครอบครัวผู้ปฏิบัติหน้าที่ปกป้องผืนแผ่นดินไทย

4. เพื่อให้ภริยาทหาร เรือได้เตรียมตัวเตรียมใจพร้อมถ้าหากขาดพ่อบ้าน

5. เพื่อช่วยให้สมาชิกหาความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพ โดยแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติซึ่งกันและกัน

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมภริยาทหาร เรือ มีคุณหญิง สมบัติ เชื้อพิบูลย์ เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมกรีฑาอาหารเรือ ในปี พ.ศ. 2525 (สภาสตรี

แห่งชาติฯ 2526 ข. : 34)

1. สมาคมได้จัดฝึกอาชีพให้แก่กรีฑาอาหารเรือชั้นผู้น้อยในคานต่าง ๆ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การประกอบอาหาร การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ การเพนต์ และการทำสวนครัว ซึ่งผู้ที่มีการอบรมนั้นสามารถนำความรู้มาใช้ในการลดรายจ่าย และเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัวได้ เช่น บางคนสามารถปลูกผักสวนครัวไว้ใช้เองได้ โดยปลูกในกระถางแขวน เพราะส่วนใหญ่จะไม่มีที่ดินในบ้าน หรือการทำอาชีพคานอื่น เช่น การประดิษฐ์สิ่งของ การตัดเย็บเสื้อผ้า และเพนต์ นั้น ก็สามารถนำรายได้มาสู่ครอบครัวอาหารชั้นผู้น้อยได้หลายร้อยครอบครัว ทั้งนี้เพราะทางสมาคมได้รับเป็นตัวแทนในการติดต่อจำหน่ายและหาตลาดทั้งในและนอกประเทศ ผลิตภัณฑ์บางประเภทที่สมาคมได้สอนให้กรีฑาอาหารเรือทำนั้น เป็นที่นิยมของลูกค้าในตลาดต่างประเทศมาก เช่น บิกินี ซึ่งถักด้วยเชือก สำหรับตลาดในประเทศเองก็ยินดีรับผลิตภัณฑ์ของสมาคมไปขาย เช่น ทางสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร จะรับที่แขวนผ้าเช็ดมือ-เช็ดหน้า และเสื้อถักของสมาคมมาขาย จึงนับว่าการที่สมาคมได้เสริมความรู้คานอาชีพให้แก่กรีฑาอาหารชั้นผู้น้อยนี้ ได้ช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้แก่แม่บ้านได้เป็นอย่างดี

2. จัดการบรรยายเสริมความรู้ให้แก่สมาชิกของสมาคมเป็นครั้งคราว

3. จัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของแม่ที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

สมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทย

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทย ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2520 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ (คู่มือทำเนียบสตรีในประเทศไทย 2526: 61)

1. เพื่อสนับสนุนให้กำลังใจและช่วยเหลือข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติกรชายแดน

เคื้อครอน

2. เพื่อบำรุงขวัญหรือช่วยเหลือตำรวจชั้นผู้น้อยตลอดทั้งครอบครัวที่

3. เพื่อให้สมาชิกมีมั่นคงศีลธรรม และรวมกิจกรรมสร้างสรรค์ความ
มั่นคงของชาติ

4. ไม่เกี่ยวกับการเมือง

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทย มี นางจุรีรัตน์
วีรพันธ์ เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทย

สมาคม ยังไม่มีโครงการทางด้านการให้ความรู้แก่สตรี เพื่อพัฒนาตนเอง
งานที่สมาคมดำเนินการอยู่เป็นส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัว
ของตำรวจชายแดนที่เคื้อครอน และออกเยี่ยมเยียนตำรวจชายแดน

นอกจาก สมาคมภรรยาทหารเรือ และสมาคมแม่บ้านพิทักษ์ไทยแล้ว
ยังมีสมาคมแม่บ้านทหารบก และชมรมแม่บ้านทหารอากาศ ที่ดำเนินงานเพื่อกลุ่มของตน
และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนเป็นครั้งคราวด้วย แต่สมาคมทั้ง 2 นี้ มิได้เป็น
สมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติฯ จึงจะไม่ขอนำรายละเอียดมากกล่าวไว้ ณ ที่นี้

สมาคมสตรีชวนาไทย

ประวัติการก่อตั้ง (คู่มือทำเนียบสตรีในประเทศไทย ปี 84-85

2526: 57)

สมาคมสตรีชวนาไทย ได้จดทะเบียนเป็นสมาคม เมื่อวันที่ 30
มิถุนายน พ.ศ. 2519 เหตุที่ก่อตั้งสมาคมนี้สืบเนื่องมาจากปีสตรี ซึ่งองค์การ
สหประชาชาติได้เชิญชวนประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาคีให้สนับสนุนสตรีในประเทศของตน
ให้ได้รับสิทธิเสมอภาคกับบุรุษ ทั้งนี้เพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศของตน
และนำสันติสุขมาสู่มนุษยโลก ประเทศไทยได้จัดให้มีการเฉลิมฉลองปีสตรี โดยจัดให้
สตรีในสถาบันและอาชีพต่าง ๆ ร่วมพลังส่วนสนามถวายความจงรักภักดีหน้าพระที่นั่ง
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2518
ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า พระที่นั่งอนันตสมาคม ในการสวนสนามครั้งนั้น ประธาน
จัดงานได้มีหนังสือเชิญชวนสถาบันและองค์การสตรีต่าง ๆ แต่เมื่อคำนึงถึงสตรีชวนา

ผู้มีอาชีพจำนวนมากที่สุดของประเทศ จะมีองค์การที่เป็นแหล่งรวมอันแท้จริงหาไม่ จึงต้องเชิญชวนแต่ละบุคคลทางวิทยุกระจายเสียง และปรากฏว่าสตรีชานาได้มาร่วมเป็นจำนวนมากเกินคาดหมาย นับเป็นที่ประทับใจยิ่งนัก

ถ้าจะเปรียบเทียบประชาชนในชาติเป็นร่างกายเดียวกัน บางส่วนเป็นสมอง บางส่วนเป็นมือเป็นเท้า เป็นอวัยวะอื่นๆ ซึ่งแต่ละส่วนก็มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆกัน และควรจะมีคุณสมบัติของคนในท่อกส่วน หากส่วนใดมีความง่อยเปลี้ย พิกลพิการ ร่างกายนั้นก็ย่อมไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราได้ขนานนามชานาไว้ว่า "กระดูกสันหลังของชาติ" จึงสมควรที่จะทำนุบำรุงประชาชนส่วนใหญ่ให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง เพื่อประเทศชาติจะได้ยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงสืบไป

วัตถุประสงค์

สมาคมสตรีชานาไทย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ คือ (คู่มือทำเนียบสตรีในประเทศไทย ปี 84-85 2526 : 58)

1. ส่งเสริมและปลูกฝังสามัคคีธรรมและภารครภาพระหว่างสมาชิก
2. ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
3. ส่งเสริมและพิทักษ์คุ้มครองสิทธิแห่งมนุษยชนตามหลักการของสหประชาชาติ
4. ส่งเสริมเผยแพร่และอบรมให้เห็นความสำคัญและยึดมั่นในหลักการเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
5. ส่งเสริมการเป็นผู้นำและผู้ริเริ่มที่ดี โดยจัดให้มีสโมสรสถานเป็นศูนย์กลางชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้
6. ส่งเสริมการกุศล และการสังคมสงเคราะห์ ทั้งจัดให้มีสวัสดิการและฅาปนกิจสถานสงเคราะห์
7. ส่งเสริมและฝึกอบรมวิชาชีพในด้านเกษตรกรรมแผนใหม่ ในด้านการทำนา ทำสวน และทางอุตสาหกรรม
8. ส่งเสริมการประหยัด แก่ไขทศนคติที่มุ่งเฟื้อย ขจัดสิ่งมัวเมาอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ทั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์เศรษฐกิจที่มั่นคงให้แก่ครอบครัว

9. ส่งเสริมความรู้ในรูปสหกรณ์ และป้องกันระบบชุกครีด เอาเปรียบ
จากพอลคา

ปัจจุบัน สมาคมสตรีชาวนาไทย มีสมาชิกอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ 17 จังหวัด
รวม 2,000 คน โดยมี ท่านผู้หญิง อุศนา ปราโมช เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมสตรีชาวนาไทย ในปี พ.ศ. 2525

1. จัดบรรยายและเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ เกษตรทางหนังสือพิมพ์
และวิทยุ เป็นครั้งคราว

2. จัดสัมมนาสตรีชาวนาในระหว่าง วันที่ 3 - 18 เมษายน 2525
มีชาวนารวมสัมมนาเป็นจำนวน 200 คน การจัดสัมมนาสตรีชาวนาไทยครั้งนี้ เพื่อจะ
ได้กระจายวิชาการ เกษตรแผนใหม่ เพื่อฝึกการเป็นผู้นำท้องถิ่น และเพื่อสร้างศักดิ์ศรี
ให้บรรดาสตรีไทยทั้งหลายที่เกิดมาเป็นชาวนาไทย และสมาคมยังได้สอดแทรกความรู้
ทั่วไปเกี่ยวกับการโภชนาการ สุขภาพอนามัย และเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมที่ผิด ๆ
แก่บรรดาสตรีชาวนาในการใช้เวลาว่างให้เกิดคุณค่า (สภาสตรีแห่งชาติ 2525: 3)

สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน ได้ก่อตั้งสืบเนื่องมาจากกลุ่ม
"สมาชิกแม่เสือ" อันเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
คู่กันกับ "กองเสือป่า" หลังจากการเห็นชอบของกองทัพบกแล้ว จึงได้จดทะเบียนเป็น
สมาคม เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2513 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างพลังสตรีไทย
โดยการฝึกอบรมให้มีสมรรถภาพเพิ่มขึ้น และผนึกกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อไป
ทำประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ (สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน 2523: 40)

ปัจจุบัน สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน มี ม.ร.ว.วรรณาภรณ์
สุขเนตร เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ
(สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน 2523: 25)

1. เพื่อฝึกให้มีความรู้ และความชำนาญในการป้องกันตัวเองและประเทศชาติ
2. เพื่อรวบรวมและฝึกกำลังความรู้ และความชำนาญนั้น ๆ ให้เป็นประโยชน์ในยามคับขัน
3. เพื่อจัดให้เป็นหน่วยสมทบสนับสนุนงานของกรมการรักษาดินแดน
4. เพื่อฝึกทักษะที่จำเป็นในยามฉุกเฉิน เช่น การอพยพย้าย การปฐมพยาบาล การล่าเหยียด การสื่อสาร การป้องกันภัยทางอากาศ ฯลฯ
5. เพื่อประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง แพทย์ พยาบาล ฯลฯ
6. เพื่อทำหน้าที่รักษาสัมบัติและวัฒนธรรมของชาติ
7. เพื่อสร้างความสนใจและร่วมมือในกิจการสังคมสงเคราะห์ทั้งในยามสงบ และในยามสงคราม
8. เพื่อเป็นศูนย์อบรมเยาวชนสตรีอาสาสมัครจากสถานศึกษาต่าง ๆ
9. เพื่อปฏิบัติกิจการอันเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย โดยไม่มีการเกี่ยวข้องกับการเมือง

กิจกรรมของสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน (สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน 2513: 40)

เนื่องจากวัตถุประสงค์ใหญ่ของสมาคม คือ การฝึกให้สตรีมีความรู้และความชำนาญในการป้องกันตนเองและประเทศชาติ ดังนั้น สมาคมจึงได้จัดการฝึกอบรมแก่สมาชิกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นี้ โดยจัดเป็นหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรม เป็น 3 ชั้นตอน คือ

- ชั้นต้น
1. การฝึกเบื้องต้นของทหารทุกเหล่า
 2. วิชาปฐมพยาบาล ภาคทฤษฎี
 3. วิชาการ "อาสาสมัคร"

- ชั้นกลาง 1. อาวุธศึกษาและการใช้อาวุธ
2. วิชาพยาบาลภาคปฏิบัติ
3. วิชาการ "สังคมสงเคราะห์"
- ชั้นสูง 1. วิชายุทธวิธีและราชการสนาม
2. วิชาพยาบาลภาคฉุกเฉิน
3. วิชาการ "ผู้นำ"

นอกจากนี้ยังมีวิชาเสริมหลักสูตร เช่น บรรเทาสาธารณภัย โคศหอน
อาสาสมัครทางหลวง ศิลปการแสดง ทักษะศึกษา และการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมที่นอกเหนือจากการฝึกอบรมสมาชิกแล้ว สมาคมยังมี
กิจกรรมในด้านการบำเพ็ญประโยชน์ โดยการเยี่ยมและสนับสนุนเป็นแนวหลังแก่ทหาร
ตำรวจ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการ เพื่อรักษาไว้ซึ่งเอกราชอธิปไตยของชาติ ช่วยกัน
บรรเทาสาธารณภัย บำเพ็ญสาธารณกุศล ช่วยในการพัฒนาประเทศชาติ อบรม
เยาวชนให้เป็นพลเมืองดี รักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีของไทย

จากการศึกษากิจกรรมของสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดนแล้ว
จะพบว่า สมาคมมีกิจกรรมในด้านการให้ความรู้และความชำนาญแก่สตรี ในเรื่อง
เกี่ยวกับการป้องกันตัวเองและประเทศชาติ โดยสมาคมจะมุ่งฝึกให้เฉพาะสตรีที่เป็น
สมาชิกของสมาคม สำหรับสตรีทั่วไปนั้น สมาคมมิได้มีกิจกรรมในการให้การศึกษาก่
สตรีในด้านอื่น ๆ

การดำเนินกิจกรรมของสมาคมนั้น ได้รับความร่วมมือจาก กองทัพบก
กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กรมตำรวจ โรงพยาบาล หน่วยราชการต่าง ๆ
พร้อมทั้งบุคคลที่ทรงคุณวุฒิ ในเรื่องการใช้สถานที่ อุปกรณ์การฝึก ครัวฝึกอบรม
และผู้อนุเคราะห์ความสะดวกนานาประการ ดังนั้น สมาคมจึงสามารถเปิดสาขาใน
จังหวัดต่าง ๆ ได้ 43 จังหวัด (ปี พ.ศ. 2524) มีสมาชิกประมาณ 15,000 คน
และจะเปิดสาขาเพิ่มขึ้นต่อไปตามความเหมาะสม และตามความต้องการของสตรีใน
จังหวัดนั้น ๆ

จะเห็นได้ว่า การดำเนินกิจกรรมของสมาคม เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินงานขององค์การ เอกชนสตรี คือ สมาคมจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ หลายแห่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ หรือหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ การได้รับความช่วยเหลือเช่นนี้ทำให้สมาคมสามารถประหยัดงบประมาณส่วนหนึ่งลงไปได้ เช่น ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องที่ทำการสมาคม หรือไม่ต้องเสียค่าวิทยากรในการฝึก เป็นต้น การที่สมาคมมีหน่วยงานหลายแห่งสนับสนุน ทำให้การดำเนินงานของสมาคมขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาประมาณ 10 ปี สมาคมสามารถฝึกสมาชิกได้กว่า 10,000 คน ซึ่งเชื่อได้ว่าหากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้น สมาชิกเหล่านี้คงสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่

สรุปบทบาทของสมาคมสตรีทั่วไป

จากการศึกษาประวัติการก่อตั้ง วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของสมาคมสตรีทั่วไป นี้ จะพบว่า ถึงแม้ว่าในกลุ่มนี้จะมีสมาคมต่าง ๆ หลายกลุ่ม แต่วัตถุประสงค์หลักร่วมกัน ก็คือ เพื่อทำประโยชน์และบริการสังคม ซึ่งบางสมาคมจะมุ่งทำประโยชน์แก่กลุ่มของตนก่อนแล้วจึงให้บริการแก่บุคคลอื่น ๆ บางสมาคมก็มุ่งทำประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปโดยไม่เฉพาะเจาะจง เป็นต้น สำหรับกิจกรรมของสมาคมกลุ่มนี้ เมื่อเริ่มก่อตั้งสมาคม สมาคมส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมเน้นหนักไปในด้านการช่วยเหลือสงเคราะห์ เป็นสำคัญ ต่อมาเมื่อหลักการพัฒนาที่ว่า "ช่วยเพื่อให้ช่วยตนเอง" ได้แพร่หลายขึ้น สมาคมกลุ่มนี้จึงหันมาดำเนินงานพัฒนาเพื่อให้สตรีมีความรู้พอที่จะช่วยตนเองได้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะ การให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์นั้น ไม่ได้เป็นการช่วยพัฒนาสตรีอย่างแท้จริง เพราะการให้เพียงอย่างเดียวนั้น ทำให้ผู้รับมีจิตใจอ่อนแอ และไม่กระตือรือร้นที่จะช่วยตนเอง สมาคมกลุ่มนี้จึงเปลี่ยนวิธีการมาให้ความช่วยเหลือ โดยการให้การศึกษาคือช่วยให้สตรีได้พัฒนาตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น

2. สมาคมสตรีวิชาชีพ

สมาคมกลุ่มนี้ เป็นที่รวมของอาสาสมัครนักวิชาการและนักวิชาชีพ ซึ่งสตรีกลุ่มนี้จะทำงานตรงตามวิชาชีพของตน เน้นหนักในการให้บริการด้านวิชาการ และทำงานด้านบริการสังคมด้วย ได้แก่

- สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย
- สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย
- สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย
- สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย
- สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย
- สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย
- สมาคมเลขานุการสตรีแห่งประเทศไทย

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย 2519: 7)

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย เป็นสมาคมทางวิชาชีพที่มีอายุยาวนานที่สุด คือ ไค้จกทะเบียนก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ เมื่อปี พ.ศ. 2470 เดิมใช้ชื่อว่า สมาคมนางพยาบาลแห่งกรุงสยาม เมื่อประเทศสยามเปลี่ยนชื่อเป็นประเทศไทย สมาคมจึงเปลี่ยนชื่อเป็น สมาคมนางพยาบาลแห่งประเทศไทย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2500 สมาคมได้เปลี่ยนชื่อจาก สมาคมนางพยาบาลแห่งประเทศไทย มาเป็น สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย

สมาคม มีสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนอยู่รวมทั้งสิ้นหมื่นคนเศษ ทั้งที่อยู่ในประเทศและนอกประเทศ นอกจากนี้ สมาคม ยังมีสมาคมสาขาอยู่อีก 4 แห่ง คือ สมาคมพยาบาลสาขาภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ สมาคมพยาบาลสาขาภาคใต้ จังหวัดสงขลา สมาคมพยาบาลสาขาภาคตะวันออก จังหวัดจันทบุรี และสมาคมพยาบาลสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย มี นางอุมสุภาไตร เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย 2519: 8)

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางรวมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านการศึกษา และบริการด้านพยาบาล
2. เพื่อส่งเสริมจรรยาและมาตรฐานการประกอบอาชีพ
3. เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของวิชาชีพ โดยสนับสนุนการศึกษา การวิจัย และเผยแพร่ความรู้
4. เพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาคืออันเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ ช่วยเหลือในการสร้างเสริมและคงไว้ซึ่งสวัสดิภาพ และความเป็นอยู่อันดีของสังคม
5. เพื่อส่งเสริมความสามัคคี และสวัสดิภาพของสมาชิก รวมทั้งเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงสัมพันธ์ภาพ

กิจกรรมของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย

สมาคมพยาบาลได้ก่อตั้งมาเป็นเวลานานถึง 56 ปีแล้ว กิจกรรมในระยะ 20 ปีแรกนั้น สมาคมเน้นกิจกรรมในการให้การศึกษแก่สมาชิกของสมาคมเป็นสำคัญ เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิก โดย

1. พิมพ์และอบรมวิชาแก่บุคลากรแก่พยาบาลผดุงครรภ์ทั่วไป
2. ให้ความรู้แก่สมาชิกของสมาคมทางหนังสือ วารสารของสมาคม และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้สมาชิกฟังเป็นครั้งคราว

สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ของสมาคมนั้น จะเป็นการให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนและสตรีทั่วไป ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ และการสงเคราะห์ ในโอกาสที่จำเป็น เช่น การให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดโรคคอหอยพอกโรคระบาด โดยการฉีดวัคซีนป้องกันให้ เป็นต้น

ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กิจกรรมของสมาคมจึงหยุดชะงักลง และมาเริ่มดำเนินกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอในราวปี พ.ศ. 2500 นี้เอง

ในระยะหลังนี้ สมาคมพยาบาลก็ยังถือว่ากิจกรรมที่สำคัญของสมาคม คือ กิจกรรมอันเกี่ยวกับวิชาการซึ่งมีความมุ่งหมายจะส่งเสริมความรู้ให้แกสมาชิก โดยการจัดให้มีการประชุมวิชาการและการสัมมนาอย่างสม่ำเสมอ แต่อย่างไรก็ตาม

สมาคมพยาบาล ก็มีใต้มุ่งแต่จะทำประโยชน์แก่สมาชิกเท่านั้น แต่ได้ขยายกิจกรรม การให้ความรู้ไปสู่สตรีและประชาชนทั่วไปด้วย เช่น เผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยทางวิทยุกระจายเสียง จัดพิมพ์วารสารพยาบาลเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพ และความรู้รอบตัว แก่ นิสิต นักศึกษา ให้การศึกษาเรื่องการวางแผนครอบครัวแก่ ประชาชน ร่วมกับสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมพยาบาลในระหว่างปี พ.ศ. 2524-2526

(สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ช. : 38-41)

1. เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแก่สมาชิกพยาบาล โดยการจัดประชุม วิชาการทั่วไป 2 ครั้ง เรื่อง "เอกลักษณ์ของพยาบาลไทย" และ "บทบาทของ พยาบาลในการเป็นที่ปรึกษาเรื่องเพศ" ณ โรงพยาบาลสงฆ์ และจัดการสัมมนา วิชาการ 2 ครั้ง เรื่อง "ทฤษฎีทางการพยาบาล" และเรื่อง "การผสมผสานการ พยาบาล ชีวะ-จิตสังคม"

สำหรับสมาคมพยาบาลสาขาในแต่ละภาค คือ สาขาภาคตะวันออก- เหนือ สาขาภาคเหนือ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสาขาภาคใต้ ก็ได้จัด ประชุมวิชาการและสัมมนาเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่สมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. อบรมนักเรียนและครู ที่โรงเรียนวัดแจรงอน และวัดบางปะกอก เรื่อง ยาเสพติด มีนักเรียนเข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 4,300 คน และครู 190 คน และให้ความรู้แก่ประชาชน เรื่อง ยาเสพติด ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ใน เขตชอยทาวัง และหลังวังหลวง

3. เผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ทางวิทยุกระจายเสียง อสมท. ภาคปกติ ทุกวันเสาร์ ตลอดปี รวม 51 ครั้ง

4. จัดให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพแก่ผู้สูงอายุที่จังหวัดสงขลา โดยสมาคม พยาบาลฯ สาขาภาคใต้

5. ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ที่วัดคาวดิ่งส์ และศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนวัยเรียนที่วัดเทพาการ

6. คำเนินโครงการ "อบรมอาสาพยาบาลในชุมชนแออัด" 4 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1	วันที่ 15 - 16	พฤษภาคม 2525
ครั้งที่ 2	วันที่ 17 - 18	กรกฎาคม 2525
ครั้งที่ 3	วันที่ 21 - 22	สิงหาคม 2525
ครั้งที่ 4	วันที่ 23 - 24	ตุลาคม 2525

รวมผู้เข้ารับการอบรม 88 คน

7. คำเนินโครงการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านศาล จังหวัดเชียงใหม่ โดยสมาคมพยาบาล สาขากาฬเหนือ ซึ่งประชาชนทั้งหมู่บ้านมีอาชีพขอทาน สมาคมภาคเหนือได้ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นเวลา 3 ปี ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

- 1) ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ โดยให้ทุนไปดำเนินการ
- 2) ส่งเสริมให้มีอาชีพ จนกระทั่งทุกครัวเรือนเลิกอาชีพขอทาน
- 3) จัดหาอุปกรณ์ และสถานที่เรียนแก่เด็กในหมู่บ้าน จนทัศนคติถูกขอทานหมดไป

จากการศึกษาประวัติการก่อตั้ง วัตถุประสงค์ และกิจกรรมของสมาคมพยาบาลนั้น จะพบว่า การที่สมาคมพยาบาลได้ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 ในขณะที่ประเทศไทยยังปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น แสดงให้เห็นว่าสตรีไทยนั้นมีความเป็นอิสระมาตั้งแต่ครั้งเดิมในการที่จะตัดสินใจในเรื่องใด ๆ เช่นสามารถตัดสินใจมารวมเป็นกลุ่มสตรีที่มุ่งทำประโยชน์แก่กลุ่มและบุคคลอื่น ๆ ได้

การที่กลุ่มสตรีพยาบาลได้รวมตัวกันก่อตั้งสมาคมขึ้นเป็นแห่งแรกนั้น อาจวิเคราะห์ได้ว่า เพราะการพยาบาลหรือการแพทย์ฉุกเฉิน เป็นการศึกษาด้านวิชาชีพสมัยใหม่ของสตรีไทยที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งได้ดำเนินงานมาพร้อม ๆ กับการศึกษาของสตรีในระบบโรงเรียนตั้งแต่ระยะแรกที่มีสถานศึกษาสำหรับสตรี ซึ่งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ได้ทรงริเริ่มการศึกษาทั้ง 2 แขนงขึ้น พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง การศึกษาวิชาพยาบาลขึ้นที่ โรงพยาบาลศิริราช เพราะทรงดำริว่า การฉุกเฉินการแพทย์ในไทยยังไม่มีแพทย์ฉุกเฉินที่มีความรู้อย่างแท้จริงในการนี้เลย จึงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ตั้งการฝึกหัดวิชาฉุกเฉินการแพทย์ขึ้นเพื่อส่งเคราะห์ประชาชนทั่วไป โรงเรียน

นี้เปิดสอนในปี พ.ศ. 2439 โดยทรงโปรดให้ท่านผู้หญิง เปลี่ยน ภาสกรวงศ์ เป็น
 ผู้จัดการ ซึ่งท่านผู้หญิงได้ชื่อว่าเป็นสตรีไทยคนแรกที่ทำให้คุณเป็นนักพัฒนา โดยรวม
 กลุ่มสตรีเพื่อช่วยเหลือราชการทหาร ทำการรักษาพยาบาลแก่ผู้บาดเจ็บในเหตุการณ์
 ร.ศ. 112 (สงครามไทยกับฝรั่งเศส) และเป็นผู้นำความคิดเรื่อง สภาอนุาโถมแดง
 หรือ สภาภาษาศ กราบบังคมทูลต่อสมเด็จพระพันปีหลวง จึงนับได้ว่า ท่านผู้หญิงเปลี่ยน
 ภาสกรวงศ์ เป็นสตรีที่มีความคิดก้าวหน้า เคยคิดที่จะรวบรวมสตรีให้ออกมาทำ
 ประโยชน์แก่ประเทศชาติ เพียงแต่ว่าในยุคนั้น การคมนาคม และการติดต่อยังไม่
 สามารถทำได้กว้างขวาง และสะดวกสบายเหมือนในยุคนี้อีก (พรรณศรี
 วิชาการกุล 2500: 25)

ต่อเมื่อสตรีที่มีอาชีพเป็นพยาบาล ได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมพยาบาลขึ้นนั้น
 สมาคมก็มีกิจกรรมสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน
 ในระยะแรกตั้งสมาคมนี้ สมาคมยังไม่มีกิจกรรมในการให้ความรู้หรือจัดการศึกษา
 มากนัก เพราะปัญหาเฉพาะหน้ายังมีอยู่ คือ ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บซึ่งต้องทำการ
 รักษาจนเป็นอันดับแรก ส่วนการให้ความรู้เพื่อป้องกันนั้น เริ่มดำเนินงานในภายหลัง

กิจกรรมหลักที่สมาคมมุ่งดำเนินงานในปัจจุบัน คือ การเผยแพร่ความรู้ด้าน
 วิชาการแก่สมาชิกพยาบาล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของสมาคม
 ที่มุ่งจะให้สมาคมเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และส่งเสริมมาตรฐานความ
 กว้างขวางทางวิชาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม สมาคมก็ได้จัดการศึกษาด้านการรักษาสภาพ
 อนามัยให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย โดยให้ความรู้ทางวิทยุ หรือการให้คำแนะนำ และ
 เปิดการอบรมต่าง ๆ โดยเฉพาะการอบรมอาสาพยาบาลในชุมชนแออัดนั้น นับว่า
 เป็นประโยชน์มาก เพราะสตรีที่มาเข้ารับการอบรมจะสามารถช่วยเหลือและให้การ
 ปฐมพยาบาลแก่ผู้บาดเจ็บได้ทันที ซึ่งผู้บาดเจ็บนั้นอาจจะเป็นเด็ก ๆ ในบ้านที่
 ประสบอุบัติเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น น้ำร้อนลวก หรือเพื่อนบ้านที่ได้รับบาดเจ็บก็ได้
 และการได้รับการช่วยเหลือปฐมพยาบาลอย่างถูกวิธีนั้น จะช่วยให้ผู้บาดเจ็บมีโอกาส
 หายเป็นปกติได้เร็วขึ้น สำหรับกิจกรรมการอบรมอาสาพยาบาลนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า
 สมาคมควรจะได้จัดให้สมาคมสาขาในภาคต่าง ๆ จัดกิจกรรมในด้านนี้ให้กว้างขวาง
 ขึ้นด้วย เพราะถ้าสมาคมสามารถดำเนินกิจกรรมนี้ได้กว้างขวางขึ้น ก็จะเป็นการ

ช่วยผู้ใหญ่ที่ประสบอุบัติเหตุ หรือโรคร้ายต่าง ๆ ในต่างจังหวัด ซึ่งมักจะอยู่ห่างจากสถานพยาบาลมาก มีโอกาสรอดชีวิตได้มากขึ้น ดังนั้น หากสมาคมจะได้ขอความร่วมมือกับทางราชการของจังหวัดต่าง ๆ ในการให้การอบรมแก่สตรีในเรื่องนี้ ก็คงจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรี ซึ่งได้วางมาตรการในด้านการส่งเสริมให้ความรู้ด้านสุขศึกษาอนามัยครอบครัว แก่สตรีโดยผ่าน ผ.ส.ส. (ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข) และ อ.ส.ม. (อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน) ดังนั้น หากสมาคมมุ่งดำเนินกิจกรรมด้านนี้ก็จะเป็นการเสริมงานของรัฐได้ส่วนหนึ่ง

สำหรับกิจกรรมอีกประการหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า สมาคมสตรีหลายแห่งดำเนินงานเหมือนกัน คือ การจัดศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สมาคมหลายแห่งให้ความสนใจ และดำเนินงานอยู่ เช่น สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมสตรีไทย สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิกและเอเชียอาคเนย์ สมาคม ไว.คัมบลิว.ซี.เอ. เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะสมาคมเหล่านี้ และสมาคมพยาบาลเองได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กตั้งแต่เล็กว่ามีความสำคัญต่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงได้จัดดำเนินงานด้านนี้ นอกจากนี้ ยังเป็นการสนองความต้องการของสังคมเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร ที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน การที่จะทิ้งลูกให้อยู่กับเด็กรับใช้ที่ไม่ค่อยรู้เรื่องการเลี้ยงเด็กอย่างถูกวิธีนั้น มีตัวอย่างให้เห็นหลายรายแล้วว่า เด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างดี บางครั้งสุขภาพก็ทรุดโทรมลง เป็นต้น หรือการทิ้งลูกเล็ก ๆ ให้พี่พี่โตกว่าเล็กน้อยดูแล ก็อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของเด็ก ดังนั้น การเปิดศูนย์พัฒนาเด็กนั้นจึงเป็นการแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ และช่วยพัฒนาเด็กด้วย สมาคมเหล่านี้มักจะเข้าไปดำเนินงานศูนย์เด็กในชุมชนแออัดหรือในถิ่นที่ประชาชนมีฐานะยากจน หรือปานกลาง เพราะในชุมชนเหล่านี้เด็กต้องการการดูแลและพัฒนามาก และพ่อแม่ก็ไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่จะจ้างคนเลี้ยงได้ ดังนั้นการจัดศูนย์เด็กในท้องที่เหล่านี้จึงเป็นประโยชน์แก่เด็กและผู้ปกครองมาก

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้า-
พี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย 2521: 12-16)

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ได้ก่อตั้งขึ้นด้วยความเห็นชอบของ
กลุ่มสตรีผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาคุณหนึ่ง จำนวน 47 คน และได้ประชุมลงมติ
เป็นเอกฉันท์รับหลักการ และชื่อสมาคมเป็นภาษาไทยว่า "สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่ง
ประเทศไทย" (The Siamese Association of University Women)
โดยขอจดทะเบียนอนุญาตตั้งสมาคม เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2491 โดยมี
นางสาวพูนทรัพย์ ไกรยง (ศาสตราจารย์ คุณหญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์) เป็น
นายกสมาคมคนแรก

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สนับสนุนอุดมคติและปฏิบัติตามหลักการ
เกี่ยวกับของสหพันธ์สตรีศึกษานานาชาติ และได้เข้าเป็นเครือข่ายองค์การระดับ
โลกแห่งนี้ เมื่อ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2491

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย มี
ศาสตราจารย์ คุณดวงเดือน พิศาลบุตร เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสมาคม เมื่อแรกตั้ง คือ (สมาคม
สตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย 2521: 22)

1. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างสตรีอุดมศึกษา
2. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ในหมู่สมาชิก
3. ให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิก และนิสิตนักศึกษาหญิงในมหาวิทยาลัย
4. จัดให้มีการสังคมนาการ
5. ร่วมมือกับสมาคมสตรีอุดมศึกษาในประเทศอื่น ๆ และสนับสนุนให้มีการ
แลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษาหญิงนานาชาติ เพื่อที่จะส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือ
ระหว่างชาติ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 สมาคมฯ ได้แก้ไขวัตถุประสงค์เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้
(สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย 2521: 22)

1. ส่งเสริมความสัมพันธ์กันคั้งระหว่างสมาชิก
2. สนับสนุนสมาชิกให้สนใจเพิ่มพูนความรู้ วิชา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. ช่วยเหลือสมาชิกและนักศึกษาสตรีผู้กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย
4. บำเพ็ญสาธารณกุศลตามโอกาส
5. เป็นศูนย์เผยแพร่ความรู้ และความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์แก่สังคม และริเริ่มจัดกิจกรรมที่กำลังเป็นที่ต้องการ ของสังคม
6. ทิศคอกับองค์การสตรีมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของไทย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ และเพื่อส่งเสริมมิตรภาพ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งหาโอกาสให้สมาชิกไปปฏิบัติงาน หรือไปศึกษาในต่างประเทศ
7. ร่วมงานกับมูลนิธิ สสอท. ตามวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน
8. สนับสนุนให้มีสาขาสมาคมส่วนภูมิภาคขึ้น

และในปี พ.ศ. 2526 สมาคมฯ ได้แก้ไขวัตถุประสงค์ใหม่ ดังนี้
(สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย 2525: 3)

1. ส่งเสริมความสัมพันธ์การร่วมมืออันดีและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ
2. สนับสนุนสมาชิกให้สนใจ เพิ่มพูนความรู้ ให้ไปปฏิบัติงาน ศึกษาต่อ และทำการวิจัยและอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
3. ส่งเสริมให้สตรีมีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น
4. เผยแพร่ความรู้ ความคิดเห็น และริเริ่มกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และจำเป็นแก่สังคม
5. ส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือกับองค์การสตรีมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เพื่อมิตรภาพ เพื่อความก้าวหน้าของสตรี และพัฒนาคุณภาพชีวิต
6. สนับสนุนให้มีสมาคมหรือชมรมสตรีอุดมศึกษาในส่วนภูมิภาค

7. ร่วมงานกับมูลนิธิ ส.ส.อ.ท. ในวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

กิจกรรมของสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย 2521: 15-32)

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นสมาคมทางวิชาชีพ ที่ดำเนินงานมานานกว่า 35 ปีแล้ว ดังนั้น สมาคมจึงมีกิจกรรมในด้านการศึกษาแก่สตรีเพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสมาคมจนถึงปัจจุบัน สำหรับกิจกรรมทางการศึกษานั้น สมาคมได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกของสมาคมและประชาชนทั่วไป โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ

1.1 สมาคมได้ริเริ่มจัดเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุกระจายเสียง เมื่อปี พ.ศ. 2509 ซึ่งในระยะนั้นสถานีวิทยุมีเพียงไม่กี่แห่ง และบุคคลที่จะนำความรู้ออกเผยแพร่ทางวิทยุก็มีน้อยมาก แต่สมาคมเห็นว่าการเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุเป็นวิธีการให้ความรู้ที่เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ได้มากที่สุด สมาคมจึงได้ริเริ่มดำเนินการเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุขึ้น โดยใช้วิธีการต่าง ๆ หลายรูปแบบในการเสนอความรู้ทางวิทยุ เช่น การจัดอภิปรายเป็นกลุ่ม (panel-discussion) ออกอากาศเดือนละครั้ง ที่วิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. จัดการสนทนาทางวิทยุ (Radio-Talk) เดือนละครั้ง ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง 1 ปณ. จัดแนะแนวการศึกษาและอาชีพทางวิทยุ อ.ส. จัดรายการเผยแพร่ความรู้ทั่ว ๆ ไปทางวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น การจัดเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุนี้ เป็นกิจกรรมที่สมาคมดำเนินงานมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน

1.2 สมาคมได้ริเริ่มจัดเผยแพร่ความรู้ทางโทรทัศน์ ในรายการ "เพื่อนของสตรี" ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 เป็นประจำทุกเดือน จัดรายการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เป็นรายการประจำทางโทรทัศน์ จัดรายการละครปัญหาชีวิต ประกอบการอภิปราย ซึ่งเป็นการจัดเสนอในรูปแบบใหม่เป็นครั้งแรก ซึ่งเมื่อ

20 กว่าปีที่แล้วนั้น ประชาชนเพิ่งเริ่มมีโทรทัศน์ใช้ และสถานีโทรทัศน์ก็มีเพียง 2 แห่งเท่านั้น ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางโทรทัศน์ จึงนับได้ว่าสมาคมไคร้เริ่มขึ้นเป็นแห่งแรก

1.3 จัดให้มีการประชุมทางการศึกษา การอภิปราย บรรยาย ปาฐกถา และสัมมนา เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ นิสิต นักศึกษา สมาชิก และประชาชนทั่วไป เช่น การประชุมทางวิชาการ เรื่อง บทบาทของสตรีในชุมชน (พ.ศ. 2509) การปาฐกถา เรื่อง สิทธิมนุษยชน (พ.ศ. 2510) การจัดอภิปรายเรื่อง สตรีในแผนพัฒนาห้าปี (พ.ศ. 2510) หรือการสัมมนาเรื่อง The Role of University Women in the Development of Thailand เป็นต้น การประชุม อภิปราย สัมมนา และอื่น ๆ ที่เป็นการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ สมาคมถือว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าได้

1.4 จัดการแสดงและนิทรรศการทางการศึกษา เช่น การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับศิลปและวัฒนธรรมนานาชาติ เป็นต้น

1.5 จัดพิมพ์จุลสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา เช่น "วิทยาศาสตร์กับแม่บ้าน" เป็นต้น

2. การจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา และสมาชิก

2.1 ริเริ่มจัดหอพักสำหรับนิสิต นักศึกษาหญิง และสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และเข้ามาศึกษาในกรุงเทพมหานคร ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2491 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของสังคม เพราะในสมัยนั้น สตรีเริ่มได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษามากขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2475 มีบัณฑิตสตรีจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นครั้งแรก จำนวน 3 คน จากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2490 มีบัณฑิตสตรีจบการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพิ่มมากขึ้นเป็น 5 สาขาวิชา คือ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี อักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ และ รัฐศาสตร์ เป็นต้น จากความต้องการของสตรีที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดที่ประสงค์จะเรียนต่อในมหาวิทยาลัย ซึ่งในขณะนั้น

มีอยู่แต่เฉพาะในกรุงเทพมหานครนั้น ทำให้สมาคมไคร้เริ่มก่อตั้งหอพักขึ้นเพื่อช่วยให้สตรีเหล่านี้ได้มีที่พักอาศัยที่สะดวกปลอดภัย ซึ่งในระยะนี้หอพักมีจำนวนน้อยมาก และสตรีที่จะเข้ามาเรียนต่อต่างก็ประสบกับความลำบากในการหาที่พักมาก นอกจากหอพักของสมาคมแล้ว สมาคมสตรีไทยก็ได้จัดหอพักสำหรับสตรีขึ้นในปีเดียวกันนี้ด้วย นอกจากนี้สมาคมยังได้จัดกิจกรรมให้การศึกษาขึ้นภายในหอพัก เพื่อให้สตรีนักศึกษาหญิงได้พัฒนาตนเองด้วย โดยที่ทุกคนที่อยู่ในหอพักจะได้รับมอบหมายให้ช่วยรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง และจะสลับเปลี่ยนหน้าที่กันไป ไม่ปฏิบัติหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งซ้ำเกิน 2 ปี กิจกรรมและหน้าที่ต่าง ๆ ที่สมาชิกหอพักต้องปฏิบัตินี้ นับว่าเป็นการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาสตรีอย่างหนึ่ง คือ ช่วยฝึกให้รู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ฝึกให้รู้จักปกครองตนเอง รู้จักใช้สิทธิ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ที่พึงมีต่อส่วนรวม ฝึกให้รู้จักหน้าที่สำคัญของสตรี คือ การรู้จักปฏิบัติหน้าที่แม่บ้าน แม่เรือนที่ดี ในการดูแลบ้านพักที่อาศัย เช่น ในด้านการอยู่ อาหารการรับประทาน การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย การควบคุมดูแลคนงาน และรู้จักประหยัดและอื่น ๆ เพื่อทำบ้านให้น่าอยู่ ฝึกให้รู้จักปฏิบัติตัวในสังคม มีโอกาสฝึกการจัดงานต่าง ๆ ในกลุ่ม ในฐานะเป็นเจ้าภาพ และเป็นผู้ร่วมงาน เช่น งานฉลองวันปีใหม่ งานวันเกิด และงานฉลองปริญญา เป็นต้น ฝึกให้สมาชิกได้รวมกิจกรรมของสมาคม ซึ่งมีการจัดอภิปราย บรรยายความรู้ต่าง ๆ เป็นครั้งคราว และได้มีโอกาสพบปะกับสมาชิกของสมาคมสตรีอุดมศึกษาจากประเทศอื่น ซึ่งมาเยี่ยมเยียนสมาคม เป็นต้น

2.2 ไคร้เริ่มจัดกิจกรรมค่ายฤดูร้อนสำหรับนักเรียนสตรีและเยาวชนสตรีขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2497 เพื่อให้เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือตนเอง การสัมพันธ์กับผู้อื่น และฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยให้สตรีครูศาสตร์ เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม

2.3 สมาคมไคร้เริ่มจัดโครงการบริการการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเมื่อปี พ.ศ. 2503 โดยทำให้ความรู้รายละเอียดและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางแก่นักเรียน และผู้ปกครองในการเลือกทางการศึกษา เพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพ และเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความสามารถ สติปัญญา ความถนัด ฐานะทางเศรษฐกิจ สุขภาพของแต่ละคน และตรงตามความต้องการของบ้านเมือง ซึ่งนับได้ว่า

สมาคมสตรีอุดมศึกษา เป็นสมาคมแรกที่ริเริ่มงานนี้ขึ้นในประเทศไทย ในสมัยที่การ
และแนวยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายเช่นในปัจจุบัน โดยสมาคมได้จัดอภิปรายให้
ความรู้แก่ผู้ปกครอง และนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ และทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ
โทรทัศน์

2.4 สมาคมไคริเริ่มจัดบริการแนะแนวด้านสุขภาพ ด้วยการสำรวจ
สุขภาพนิสิต นับเป็นครั้งแรกที่สมาคมนิเริ่มการตรวจสุขภาพทั่วไป พร้อมทั้งให้คำ
แนะนำแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยความร่วมมือของสมาคมแพทยสตรีฯ
และหน่วยบริการแนะแนวคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่ง ศาสตราจารย์
คุณดวงเดือน พิศาลบุตร เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งจัดบริการค่านี้อยู่ การจัดกิจกรรมค่านี้นับ
นับเป็นการให้ความรู้แก่สตรี โหสนใจและรู้จักดูแลรักษาสุขภาพ

2.5 สมาคมไคริเริ่มจัดฝึกอบรมการเป็นผู้นำและการฝึกพูดในที่ชุมนุมด้วย

2.6 ในปี พ.ศ. 2505 สมาคมไคริเริ่มจัดค่ายพักกลางวันสำหรับ
นิสิตนักศึกษาหญิง เป็นครั้งแรกของสมาคม และเป็นสมาคมแรกที่จัดกิจกรรมเช่นนี้
เพื่อให้ นิสิต นักศึกษามีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ในด้านรับ
ความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกการปฏิบัติงานในหน้าที่กุลสตรีที่ดี และศึกษา
วิธีปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสังคม ฝึกการเป็นผู้นำ ตลอดจนจิตใจความรู้ ความสามารถ
บำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น ได้มีการสนทนา ชักถามในกลุ่ม ในเรื่องกฎหมาย สุขภาพ
เศรษฐกิจ หลักธรรม มรรยาท และการแต่งกาย การเตรียมตัวประกอบอาชีพ ฯลฯ
การสนทนาแต่ละหัวข้อได้เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในแขนงนั้น ๆ โดยเฉพาะมาเป็นผู้นำ
การอภิปราย

3. การให้ทุนการศึกษา

การจัดกิจกรรมให้ทุนการศึกษาแก่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และสมาชิก
นี้ สมาคมได้ปฏิบัติอยู่ตลอดมา ทั้งนี้เพราะสมาคมเห็นว่า การให้ทุนเพื่อให้นักศึกษา
ศึกษาหาความรู้ นั้น เป็นการพัฒนาคนที่ได้ผลมาก เพื่อให้นักศึกษานำความรู้เหล่านี้ไป
ประกอบอาชีพ เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป ประเภทของทุนการศึกษา
ที่สมาคมจัดให้ นั้น ได้แก่

3.1 ทุนสำหรับนิสิต นักศึกษา ให้ทุนการศึกษาปีละ 6 ทุน แก่นิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง ๆ ละ 1 ทุน

3.2 ทุนการเขียนวิทยานิพนธ์ยอดเยี่ยม แก่นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เขียนวิทยานิพนธ์ได้ดีเยี่ยม

3.3 ทุนสำหรับสมาชิกสมาคมสตรีอุดมศึกษา เพื่อไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในต่างประเทศ การที่สมาคมพยายามหาทุนให้แก่นิสิต นักศึกษา ที่จบปริญญาตรี เพื่อไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทนั้น เพราะเมื่อ 20-30 ปีก่อน การศึกษาในระดับปริญญาโทนั้น มหาวิทยาลัยในประเทศเปิดสอนอยู่เพียงไม่กี่สาขาวิชา บางสาขาวิชาก็ไม่มี การเปิดสอนเพราะไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในสาขานั้น ๆ และโอกาสในการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทก็มีน้อยมาก สมาคมจึงได้จัดหาทุนเพื่อให้สตรีไทยได้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในต่างประเทศ โดยจัดให้สมาชิกที่ต้องการรับทุนได้สอบแข่งขันกับสตรีอุดมศึกษาทั่วโลก และเป็นที่น่าสนใจว่าสตรีไทยสามารถแข่งขันกับสตรีอุดมศึกษาจากประเทศอื่น ๆ และสามารถได้รับทุนแทบทุกปี ในสมัยเมื่อ 20-30 ปีก่อน สมาชิกของสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ได้รับทุนปีละ 2-3-4 ทุน เป็นประจำ และสตรีเหล่านี้ได้กลับมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านการสาธารณสุข และด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น สตรีไทยที่ได้รับทุนนั้น จะได้ทุนของสหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติ (IFUW) สมาคมสตรีอุดมศึกษาอเมริกัน สมาคมสตรีอุดมศึกษาฮาวาย สมาคมสตรีอุดมศึกษาออสเตรเลีย และสมาคมสตรีอุดมศึกษานิวซีแลนด์ นอกจากนี้ สมาคมสตรีอุดมศึกษาของประเทศอื่น ๆ เช่น สมาคมสตรีอุดมศึกษาญี่ปุ่น สมาคมสตรีอุดมศึกษาอังกฤษ ก็มีทุนให้เช่นกัน

ในระยะต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยในประเทศเปิดสอนนักศึกษาในระดับปริญญาโทมากขึ้น การให้ทุนของสมาคมจึงเปลี่ยนแปลงไป คือ ในปัจจุบัน สมาคมจะไม่ให้ทุนเพื่อไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทแล้ว แต่จะให้ทุนเฉพาะผู้ที่จะไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก หรือทุนสำหรับการวิจัย เป็นต้น การให้ทุนการศึกษานี้ นับได้ว่าเป็นการพัฒนาสตรีให้มีความก้าวหน้าขึ้นอีกวิธีหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานให้การศึกษาแก่สตรีในช่วง 20 ปีแรกนี้ สมาคมไคร้เริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ไว้มากหลายประเภท โดยมีมุ่งให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และความจำเป็นในแต่ละสมัย ซึ่งการริเริ่มกิจกรรมใหม่หรือปรับกิจกรรมให้เหมาะสม กับความจำเป็น และความต้องการของสังคมนี้ เป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานของ สมาคมสตรีอุดมศึกษาฯ ในระยะ 20 ปีแรกนี้ สมาคมได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาสตรีที่เป็นนิสิต นักศึกษา เป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้บัณฑิตสตรีเหล่านี้ได้ออกไปพัฒนา บุคคลอื่น ๆ ได้ และสมาคมก็ได้มุ่งให้การศึกษาแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไปด้วย สำหรับกิจกรรมในช่วง 15 ปีหลังก็เช่นกัน สมาคมไคร้เริ่มโครงการต่าง ๆ เพื่อมุ่ง พัฒนาสตรีและสังคมอยู่ตลอดเวลา โดยในระยะหลังนี้ สมาคมจะมุ่งพัฒนาสตรีในชุมชน แออัด และสตรีในชนบท รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมาชิกและประชาชนทั่วไปด้วย เช่น ในปี พ.ศ. 2519 สมาคมไคร้เริ่มโครงการพัฒนาขั้นมูลฐานในชุมชนแออัดที่ วัดพระยาหยิง โดยจัดให้ความรู้ด้านการอนามัย และสุขภาพในครอบครัว การ วางแผนครอบครัว และฝึกอาชีพให้สตรีมีรายได้เพิ่มขึ้น ต่อมาได้ขยายการดำเนินงานมาที่บ้านครัวที่อีกแห่งหนึ่ง และดำเนินงานมาถึงปัจจุบัน หรือในปี พ.ศ. 2524 สมาคมไคร้ร่วมกับโครงการอาสาพัฒนาชุมชนแหล่งเสื่อมโทรม กรุงเทพมหานคร และ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดฝึกอาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้าให้แก่ชุมชนแออัด 5 แห่ง คือที่ เอกมัย ซอยทองหล่อ ดินแดง ยานนาวา และตรอกโพธิ์ ธนบุรี เป็นต้น

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2526
(สมาคมสตรีอุดมศึกษา 2526: 5-12)

1. โครงการการศึกษาออกโรงเรียนและการศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนา

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดการศึกษานอกโรงเรียนในหลายรูปแบบ เพื่อส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถให้แก่บุคคลโดยเฉพาะสตรี ทุก าระดับความรู้ และทุกกลุ่มอายุ ทั้งในเมืองและชนบท พร้อมทั้งจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้มีพัฒนาการในคานต่าง ๆ เพื่อให้เป็นผู้ผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถ มีความก้าวหน้าในการทำงานและอาชีพสูงขึ้น และเป็นผู้บริหารที่ฉลาด สามารถพัฒนา คานความเป็นอยู่ของครอบครัวทั้งคานเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้ สมาชิกคนควา วิจัย แสวงหาความรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความเหมาะสม

กิจกรรมที่ริเริ่มจัดในปีนี้ เพื่อสนองความต้องการ ของสมาชิกและผู้สนใจ คือ

1. จัดอบรมและสัมมนาเพื่อเสริมความรู้แก่ครูในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ซึ่งมีปัญหาในเรื่องการทำสื่อการเรียนการสอนประกอบการสอน ตามหลักสูตรใหม่ และปัญหาในด้านวิธีการสอน ตามแนวโน้มให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ปรับปรุง ทั้งนี้เพื่อเสริมงานของหน่วยงานราชการที่ยังให้การอบรมแก่ครู เป็นรายวิชายังไม่ทั่วถึง และเพียงพอกับความต้องการ

การอบรมทั้ง 4 ครั้งนี้ ได้จัดในเดือน มีนาคม เมษายน และ พฤษภาคม มีผู้ผ่านการอบรมทั้งสิ้น จำนวน 652 คน เป็นครูจาก 485 โรงเรียน ทั่วประเทศ รวม 55 จังหวัด โดยมี ศาสตราจารย์ คุณดวงเดือน พิศาลบุตร ประธานโครงการ เป็นผู้ริเริ่มงานนี้ขึ้น

2. การจัดนิทรรศการ การสาธิต การประกวดอุปกรณ์การเรียนและการสอน เครื่องเล่นเด็ก เกมส์ หนังสือสำหรับเด็ก ระหว่างวันที่ 7-10 ธันวาคม 2526 ณ อาคารสมาคมศิษย์เกาสวนกุหลาบวิทยาลัย

กิจกรรมที่ปฏิบัติต่อเนื่องจากปีก่อน มีดังนี้คือ

1. จัดอบรมและฝึกอาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิต และคุณภาพของสิ่งที่ผลิต ลดต้นทุน และเวลาในการผลิต ให้ความรู้ในด้านการตลาด การจำหน่าย การสหกรณ์ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด พร้อมทั้งเสนอแนะอาชีพใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นการเพิ่มพูนรายได้ ด้วยการเสริมอาชีพหลักที่ปฏิบัติอยู่หรือเป็นการหารายได้พิเศษในยามว่าง หรือเป็นอาชีพใหม่ที่ยังไม่เคยปฏิบัติมาในอดีต หากแต่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมที่ควรริเริ่มใหม่

ตั้งแต่ มกราคม - ธันวาคม 2526 จัดเสริมความรู้แก่ประชาชน ทั่วไปในวิชาต่าง ๆ เป็นประจำทุกวันอาทิตย์ ตลอดปี เป็นกิจกรรมที่โครงการฯ

จัดบริการแก่บุคคลทั่ว ๆ ไป ทุกระดับความรู้ และทุกกลุ่มอายุ ทั้งสตรีและบุรุษ ได้แก่

- วิชาตัดเย็บเสื้อผ้า มีผู้ผ่านการอบรมไปแล้ว 5 รุ่น จำนวน

- วิชาแพทยศาสตร์และวัสดุต่าง ๆ มีผู้ผ่านการอบรมไปแล้ว 6 รุ่น
จำนวน 70 คน
- วิชาประกอบอาหารและถนอมอาหาร มีผู้ผ่านการอบรมไปแล้ว
7 รุ่น จำนวน 154 คน
- วิชาประดิษฐ์เครื่องประดับจากชนมปิง มีผู้ผ่านการอบรมไปแล้ว
3 รุ่น จำนวน 31 คน

2. ศึกษา ค้นคว้าทดลองและวิจัย เทคนิคการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ให้ได้ผลคืออย่างรวดเร็วขึ้นกว่าที่เคยจัดอยู่แล้ว โดยประหยัดเวลา ทุนทรัพย์ และ ทรัพยากร และช่วยให้สามารถจัดได้กว้างขวางทั่วถึงเพียงพอแก่ความต้องการอัน เร่งด่วน ในปัจจุบัน เนื่องจากการไปทดลองร่วมกับโครงการส่งเสริมการศึกษา สภาสตรี ซึ่ง ศาสตราจารย์ คุณดวงเดือน พิศาลบุตร เป็นประธานโครงการ ที่ นครไชยศรี ในเรื่อง "เทคนิคการถ่ายทอดความรู้แบบผสมผสานแก่สตรีในชนบท"

ในปีนี้ โครงการได้เริ่มงานการทดลองการสอนแบบผสมผสานกับ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพิ่มขึ้นอีกสองแห่ง คือ ที่หนองจอก มีนบุรี เมื่อ 19 เมษายน 2526 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคู้งเหนือ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรลำหิน อีกแห่งหนึ่ง คือ ที่อำเภอสามโคก ปทุมธานี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรลาดหญ้า เมื่อเดือนตุลาคม

3. จัดเสริมความรู้แก่ประชาชนทางวิทยุ ณ สถานีวิทยุยานเกราะ ทุกวันศุกร์ และ สถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ เดือนละ 2 ครั้ง

4. จัดฝึกงานให้นิสิตคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาเอกการศึกษานอกกระบวน โรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานอยู่ทุกปี

2. โครงการธนาคารหนังสือสำหรับเด็ก

ในระหว่างปี พ.ศ. 2526 โครงการได้จัดส่งหนังสือและเอกสารเสริม ความรู้ต่าง ๆ เป็นจำนวนมากไปให้แก่โรงเรียนตามชนบทที่ขอมา 50 โรงเรียนด้วยกัน นอกจากนี้ โครงการยังได้จัดส่งนิตยสาร เสริมความรู้ที่เหมาะสมให้แก่องค์กรกุศลและ ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เช่น บ้านปรานี กองอาสาภาค

สภากาชาดไทย ทหารผู้ได้รับบาดเจ็บที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ และชาวไทยใน
เนเธอร์แลนด์ โดยบริจาคผ่านวัดไทยในประเทศนั้นเป็นครั้งคราว

โครงการมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดห้องสมุดชุมชนแออัดบ้านครัวเหนือใน
ค.ศ. 2527 ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความรู้ให้แก่เยาวชน แม่บ้าน และประชาชน
ชุมชนนี้ และเพื่อช่วยรัฐบาลจัดปัญหาความไม่รู้หนังสือของเพื่อนร่วมชาติด้วยกันด้วย

3. โครงการส่งเสริมโภชนาการและกิจกรรมเยาวชน

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมโภชนาการในเด็กวัยก่อนเรียน นักเรียน หญิงวัยเจริญพันธุ์
หญิงมีครรภ์
2. ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชน

ผลงาน

1. ให้ความรู้ทางโภชนาการแก่ประชาชนทั่วไป โดยออกอากาศทาง
วิทยุยานเกราะ 3 ครั้ง
2. ร่วมกับหน่วยแพทย์อาสาพัฒนาเคลื่อนที่ สโมสรไลออนส์กรุงเทพฯ
อบรมผู้นำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน อาสาสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.)
ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผ.ส.ส.) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดปราจีนบุรี ลพบุรี
สิงห์บุรี นครสวรรค์ ปทุมธานี โดยให้ความรู้ด้านโภชนาการและการอนามัย
รุ่นละ 50 คน รวม 250 คน
3. จัดนิทรรศการร่วมในงานต่าง ๆ ที่ โรงพยาบาลสงฆ์ บ้านราชวิถี
งานคนพิการ งานเมล็ดกลาง และงานนิทรรศการอุปกรณ์การสอนของสมาคม ใน
เรื่อง ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แนะนำการปฏิบัติตัวของผู้สูงอายุเกี่ยวกับ
โภชนาการ โรคขาดสารอาหาร ความพิการที่เกิดจากการขาดสารอาหาร อาหาร
หลัก 5 หมู่ ประโยชน์ของสารอาหารต่าง ๆ ต่อร่างกาย และการผลิตอาหารเสริม
ในหมู่บ้าน
4. ตรวจสุขภาพและชั่งน้ำหนักเด็กในศูนย์โภชนาการ เด็กวัดเทพากร

แขวงบางพลัด กรุงเทพมหานคร และที่วัดของลม อำเภอยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบภาวะเด็กขาดสารอาหาร และได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือไปแล้ว

5. อบรมเยาวชนให้มีความรู้ด้านโภชนาการ 25 คน

4. โครงการส่งเสริมผู้บริโภค

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคตื่นตัว รู้จักรักษาผลประโยชน์ของตนในการซื้อหาเครื่องอุปโภค บริโภค และบริการต่าง ๆ
2. เพื่อส่งเสริมความรู้แก่ผู้บริโภค ให้รู้จักสิทธิหน้าที่ตลอดจนเข้าใจในเรื่องความปลอดภัย ความเป็นธรรม รู้จักประหยัด และรู้จักร้องเรียนเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม
3. เพื่อให้ผู้บริโภคทุกระดับพัฒนาชีวิตของตนเอง และครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความสุข มีสุขภาพดี และเศรษฐกิจของครอบครัวดี ซึ่งเป็นการนำผลดีแก่ชาติเป็นส่วนรวม

ผลงาน

1. เผยแพร่ความรู้ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ได้ทำการเผยแพร่เอง และร่วมกับโครงการอื่น เช่น โครงการส่งเสริมโภชนาการ และกิจกรรมเยาวชนทางสถานีวิทยุหลายสถานี ได้แก่ สถานีวิทยุยานเกราะ และสถานีวิทยุอื่น ๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. เผยแพร่ความรู้ทางโทรทัศน์ของ 5 ในรายการเสาร์สโมสร และออกรายการ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. จัดการบรรยายแก่นิสิต นักศึกษา และนักเรียน

5. โครงการพัฒนาชั้นมูลฐาน

โครงการพัฒนาชั้นมูลฐาน ได้ดำเนินการในด้านรับเลี้ยงเด็ก (Day Care) ในชุมชนแออัด 2 แห่ง คือ ที่วัดพระยาหยัง และย่านเจริญผล โดยรับเลี้ยงดูแลเด็กอายุตั้งแต่ 3-7 ขวบ แห่งละประมาณ 60 คน เพื่อให้เด็กได้รับการบริหาร

การเลี้ยงดูอย่างถูกหลักอนามัย ได้รับการศึกษาและบริการด้านสันตนาการ เช่นเดียวกับโรงเรียนอนุบาลทั่ว ๆ ไป (เพราะเด็ก ๆ ในย่านชุมชนแออัดจะไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียนอนุบาลก่อนเข้าเรียนตามเกณฑ์ของทางราชการ)

นอกจากโครงการเหล่านี้แล้ว สมาคมสตรีอุดมศึกษา ยังมีสมาคมสาขาในต่างจังหวัด ซึ่งมีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสตรีด้วย คือ สมาคมสตรีอุดมศึกษา สาขาขอนแก่น สมาคมสตรีอุดมศึกษา สาขานครปฐม และ สมาคมสตรีอุดมศึกษา สาขาเชียงใหม่ ยังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมาคมสตรีอุดมศึกษา สาขาขอนแก่น

ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 19 กันยายน 2524 สมาคมฯ มีกิจกรรมในการให้การศึกษแก่สตรี ดังนี้คือ (สมาคมสตรีอุดมศึกษา 2525 ก. : 7)

1. จัดรายการความรู้ทางวิทยุขอนแก่น
2. ผลิตหนังสืออ่านสำหรับเด็กเล็กและประถมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย
3. ส่งเสริมศีลธรรมและจริยธรรม
4. จัดสอนวิชาชีพแก่กลุ่มสตรีแม่บ้าน ณ บ้านหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ ไค้แก จัดประกอบอาหารและถนอมอาหาร โดยจัดสอนวิธีถนอมอาหารให้สอดคล้องกับความต้องการในท้องถิ่น เช่น วิธีทำน้ำปลา นอกจากนี้ยังได้จัดสอนวิชาการตัดเย็บเสื้อผ้า

สมาคมสตรีอุดมศึกษา สาขานครปฐม

ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2524 สมาคมฯ มีบทบาทในการให้การศึกษแก่สตรี ดังนี้คือ (สมาคมสตรีอุดมศึกษา 2525 ก. : 7)

1. จัดอบรมผู้ดูแลเด็ก อาทิตย์ละ 1 ครั้ง
2. จัดโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กวัดพระศรีมหาโพธิ์
3. จัดโครงการส่งเสริมโภชนาการ โดยจัดงานนิทรรศการกินดีมีสุข
4. ร่วมกับสมาคมสตรีนครปฐม จัดตั้ง โครงการ "การศึกษานอก-

โรงเรียนเพื่อพัฒนาชนบท" เพื่อปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กและโรงเรียนในทุก ๆ ตำบล และเป็นแหล่งให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพ ความเป็นอยู่ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก ครู กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี และแม่บ้าน วิธีการปฏิบัติจะแบ่งออกเป็น โครงการย่อย คือ

- โครงการปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็ก
- โครงการอาหารกลางวัน
- โครงการฟื้นฟูจริยธรรมของนักเรียน
- โครงการปรับปรุงด้านวิชาการของโรงเรียน
- โครงการฝึกอาชีพแก่กลุ่มเยาวชน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

สมาคมสตรีอุดมศึกษา สาขาเชียงใหม่

สมาคมฯ มีบทบาทในการให้การศึกษา ดังนี้คือ (สมาคมสตรีอุดมศึกษา 2525 ข. : 10)

1. จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สมาคมฯ ร่วมกับสมาคมสตรีอุดมศึกษา ไปเยี่ยมโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงในพระราชดำริฯ เมื่อต้นปี 2523 ได้พิจารณาเห็นว่าโครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง ตามพระราชดำริฯ เป็นหมู่บ้านที่ทางอำเภอได้จัดสรรให้ราษฎรที่ยากจนไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้เข้าไปอยู่อาศัยและทำมาหากิน เป็นจำนวน 6 หมู่บ้านด้วยกัน

หัวหน้าของแต่ละครอบครัวทั้งสามีภรรยาต้องช่วยกันทำไร่ ทำสวน เพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว และใช้หนี้สหกรณ์ ตามเงื่อนไขของโครงการฯ ดังนั้น จึงเกิดปัญหาเรื่องบุตรก่อนวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง 2-6 ปี ต้องอยู่กันตามลำพัง ไม่มีผู้ใดดูแลอบรม

ทางสมาคมฯ ได้เห็นความสำคัญของเด็กเล็ก ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า ว่าควรจะได้รับ การอบรมเลี้ยงดู ให้มีสุขภาพ พลานามัย และการศึกษา ที่สมควรและถูกต้อง ใครจะเปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ เพื่อช่วยเหลือหัวหน้าครอบครัวของหมู่บ้าน ไคมีโอกาสทำงานอย่างจริงจังโดยไม่ต้องเป็นห่วงลูกหลาน และเพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กให้มีสุขภาพ พลานามัย และการศึกษาที่ดี ทางสมาคมฯ จึงได้

จัดหาเงินทุนเพื่อเปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ตั้งแต่ พ.ศ. 2523-2525 เป็นจำนวน 5 ศูนย์ ใน 5 หมู่บ้านด้วยกัน

2. ส่งครูพี่เลี้ยงเด็กไปอบรมเรื่องการเลี้ยงดูและอบรมเด็ก

3. จัดห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับเด็กเล็กก่อนวัยเรียน (หมุนเวียน 5 หมู่บ้าน)

4. จัดทำอุปกรณ์การสอนไปแจกให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 5 แห่ง

จากการศึกษากิจกรรมของสมาคมสตรีอุดมศึกษา ซึ่งดำเนินงานมาตลอด 35 ปีนั้น จะเห็นว่า การจัดกิจกรรมของสมาคมหลายประเภททั้งในอดีตและปัจจุบัน มีจุดเน้นเหมือนกันอยู่ประการหนึ่ง คือ เน้นการให้การศึกษากับบุคคล เพื่อให้บุคคลนั้น นำความรู้ไปพัฒนาบุคคลอื่นต่อไป ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมค่ายพักฤดูร้อนสำหรับนักเรียน และให้นิสิตครูศาสตร์ เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ซึ่งทั้งนักเรียนและนิสิตจะได้เรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกัน นิสิตจะได้ฝึกการแก้ปัญหาและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้เรียนรู้พฤติกรรมของนักเรียน เป็นต้น ซึ่งนิสิตครูศาสตร์ เหล่านี้ต่อไปจะต้องออกไปเป็นครู ก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับนี้ไปใช้ในการสอนและถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้ หรือการจัดอบรมวิทยากรของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้วิทยากรที่มีความรู้อยู่แล้วมีเทคนิคการสอนดีขึ้น เพื่อวิทยากรเหล่านี้จะได้นำความรู้ไปพัฒนาบุคคลอื่น ๆ ต่อไป หรือการอบรมและสัมมนาเพื่อเสริมความรู้แก่ครูในระดับอนุบาล ก็เป็นการช่วยให้ครูได้มีวิธีสอนที่เหมาะสมและได้ผลดี ซึ่งครูจะได้นำความรู้เหล่านี้ไปช่วยพัฒนาเด็กนักเรียนต่อไป หรือการทดลองการสอนแบบผสมผสาน ก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อไป เป็นต้น

กิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสตรีทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็เป็นการช่วยให้นิสิต นักศึกษา ได้รับการศึกษาและสามารถพัฒนาตนเองและประเทศชาติได้ หรือการที่สตรีไทย (จำนวนมากกว่า 100 คน) ได้มีโอกาสได้ทุนการศึกษาจากสหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติ และสมาคมสตรีอุดมศึกษาประเทศอื่น ๆ ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ และกลับมาช่วยพัฒนาประเทศเป็นจำนวนมาก โดยสตรี

เหล่านี้ต่างก็มีตำแหน่งหน้าที่ในส่วนราชการที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นวิธีการหนึ่งที่สมาคมได้จัดให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง หรือการจัดหอพักสำหรับนักเรียนหญิง ซึ่งในขณะนั้น (พ.ศ. 2491) หอพักมีจำนวนน้อยมาก หรือแทบจะไม่มีเลย และนักเรียนหญิงจำนวนมากประสบปัญหาในเรื่องที่พักมาก ดังนั้นการตั้งหอพักของสมาคมขึ้นจึงนับเป็นกิจกรรมที่จำเป็นและเหมาะสมกับสภาพการณ์เป็นอย่างมาก ถ้าหากจะพิจารณาความหมายของหอพักในสภาพปัจจุบันแล้ว จะเห็นได้ว่าการจัดหอพักนั้นมีใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแต่อย่างไร เพราะปัจจุบันหอพักเป็นการดำเนินงานด้านการค้าประเภทหนึ่งที่มีมุ่งเอากำไรจากผู้มารับบริการ แต่การจัดหอพักของสมาคมในสมัยนั้นเป็นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งต่างจากหอพักในปัจจุบัน กล่าวคือ การจัดหอพักของสมาคมนั้น มีการจัดกิจกรรมในหอพักเพื่อให้ความรู้และพัฒนาสตรีด้วย เช่น มีการฝึกให้รู้จักปกครองกันเอง การฝึกการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ มีการจัดให้นักเรียนในหอพักเลือกคณะกรรมการดูแลหอพักเอง โดยสมาคมมีหน้าที่เพียงแต่คอยให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในการดำเนินงานหอพักเท่านั้น และสมาคมยังได้ให้คำแนะนำเรื่องการศึกษา การประกอบอาชีพ และการหาความรู้เพิ่มเติมด้วย จึงนับได้ว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นในหอพักนั้น เป็นการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

กิจกรรมอีกประการหนึ่งที่สมาคมริเริ่มขึ้น คือ การให้ความรู้ทางด้าน การแนะแนวแก่นักเรียน ซึ่งในสมัยนั้นการแนะแนวยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก เพราะนักเรียนยังมีอยู่น้อย เมื่อเรียนจบก็สามารถเข้าศึกษาต่อได้โดยไม่มี การแข่งขันกันมาก ต่อเมื่อจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันในการเข้าศึกษาต่อก็มีมากขึ้นโดยลำดับ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนในแขนงวิชาที่ตนถนัด สนใจ และมีความสามารถพอที่จะเรียนได้ด้วย และการแนะแนว การศึกษานั้นต้องกระทำควบคู่ไปกับการแนะแนวด้านอาชีพด้วย สมาคมจึงจัดการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับ ความต้องการของสังคมด้วย นอกจากการแนะแนวการศึกษาและการอาชีพแล้ว สมาคมยังได้ริเริ่มจัดบริการทางด้าน การแนะแนวด้านสุขภาพอนามัยแก่นิสิตนักศึกษาด้วย ซึ่งเป็น การให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยด้วย

บทบาทของสมาคมในช่วง 20 ปีแรกนี้ สมาคมมีบทบาทในการให้การศึกษแก่นักเรียนสตรี หรือนักศึกษาสตรีเป็นสำคัญ แต่ในช่วงปลายของระยะ 20 ปีแรกนี้ สมาคมก็เริ่มสนใจในการจัดให้การศึกษแก่สตรีและประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนด้วย เช่น เริ่มทำโครงการทดลองทำตำราสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เพิ่งเริ่มเรียนหนังสือได้อ่าน

จะเห็นได้ว่า การริเริ่มดำเนินโครงการใด ๆ นั้น สมาคมได้พยายามดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของสังคมตลอดมา เช่น การจัดหอพักในขณะที่มีหอพักอยู่น้อยมาก การเริ่มให้บริการแนะแนว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นต้น

และในช่วง 15 ปีหลังจนถึงปัจจุบันนี้ สมาคมก็ได้ริเริ่มจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อมุ่งพัฒนาสตรีทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ตลอดเวลา เช่น โครงการพัฒนาขั้นมูลฐาน ซึ่งเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการทางด้านการรับเลี้ยงเด็ก และการฝึกอาชีพให้แก่สตรีแม่บ้านที่ว่างงาน เพื่อให้สตรีเหล่านี้มีอาชีพเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่สตรี โครงการนี้ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 แล้ว และนับได้ว่าเป็นโครงการที่ได้ผลดี เพราะนอกจากสตรีในชุมชนจะได้รับความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพแล้วยังช่วยให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นการให้ความรู้ทางอ้อมแก่แม่ด้วย

สำหรับโครงการการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการพัฒนานั้น นับได้ว่าเป็นโครงการที่มีบทบาทสำคัญมากในการให้การศึกษแก่สตรีและประชาชนทั่วไป โดยโครงการนี้ได้จัดให้ความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ การวางแผนครอบครัว การปฐมพยาบาล โภชนาการ เป็นต้น ด้านอาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การประกอบอาหาร การเพ้นท์ เป็นต้น สำหรับวิธีการให้ความรู้นั้น โครงการก็ได้อาศัยวิธีการหลาย ๆ วิธีในการให้ความรู้ เช่น การฝึกอบรมต่าง ๆ การจัดทำแบบเรียนสำเร็จรูป การจัดห้องสมุดเคลื่อนที่ การให้ความรู้ทางวิทยุ การจัดนิทรรศการ และการจัดกลุ่มบรรยายความรู้เคลื่อนที่ไปในชุมชน สำหรับกลุ่มเป้าหมายของโครงการก็มีทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ได้แก่ กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มสตรีแม่บ้านในชุมชนแออัด กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มวิทยากรที่จะนำความรู้ไปเผยแพร่อีกต่อหนึ่ง

กิจกรรมสำคัญอีกประการหนึ่งของโครงการนี้ คือ กิจกรรมในด้านการศึกษาทดลอง และวิจัย เพื่อหาเทคนิควิธีการในการให้การศึกษาที่ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งโครงการได้ทำการทดลอง "เทคนิคการถ่ายทอดความรู้แบบผสมผสานแกสตรี้ในชนบท" โดยเป็นความคิดริเริ่มของ ศาสตราจารย์ คุณทองเคื่อน พิศาลบุตร ได้พัฒนาวิธีการนี้ขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้ในระยะเวลาดสั้น แต่กลุ่มสตรีจะสามารถได้รับความรู้เกี่ยวเนื่องกันได้หลายวิชา และมีทักษะในการผลิตงานไปพร้อม ๆ กัน รูปแบบใหม่ในการให้ความรู้แกสตรี้ จะช่วยให้สตรีสามารถพัฒนาตนเองทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะการถ่ายทอดในลักษณะนี้ กลุ่มสตรีสามารถได้รับความรู้หลายด้าน ทั้งทักษะทางด้านวิชาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพด้วย

สำหรับโครงการอื่น ๆ เช่น โครงการธนาคารหนังสือ ก็นับว่าเป็นโครงการที่สามารถให้ความรู้แกสตรี้และเด็กได้อย่างมาก เพราะสาเหตุการล้มหนังสือที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ใหญ่ คือ การไม่มีหนังสืออ่าน ดังนั้น การที่สมาคมมีโครงการจัดส่งหนังสือ วารสาร และเอกสารเสริมความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ชนบทนั้น ก็เท่ากับเป็นการช่วยให้มีหนังสืออ่าน เพื่อป้องกันกาหล่มหนังสือได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ สมาคมยังมีสาขาของสมาคมในจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ ขอนแก่น นครปฐม และเชียงใหม่ ซึ่งมีกิจกรรมในด้านการศึกษาแกสตรี้ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการ ของชุมชน และตามกำลังของสมาคมสาขาที่จะสามารถทำได้ด้วย และลักษณะร่วมกันประการหนึ่งของสมาคมสาขา คือ ต่างให้ความสนใจในการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ เพราะการพัฒนานั้นควรจะได้เริ่มทำตั้งแต่เด็กมาก่อน เพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต สำหรับการฝึกอาชีพแกสตรี้ก็เช่นกัน สมาคมสาขาทั้ง 3 แห่ง ต่างก็มีบทบาทในการฝึกอาชีพให้แกสตรี้ทั้งสิ้น

จากการศึกษากิจกรรมของสมาคม แล้วจะพบว่า สมาคมมีกิจกรรมในการพัฒนาสตรีกว้างขวางหลายด้าน ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย โภชนาการ และการพัฒนาเด็ก การที่สมาคมสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างกว้างขวางนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นที่รวมของอาสาสมัครนักวิชาการ จากทุกสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การแพทย์ โภชนาการ คหกรรมศาสตร์

หรือจิตวิทยา เป็นต้น การที่สมาคมมีบุคลากรที่มีความสามารถในหลาย ๆ ด้านเช่นนี้ จึงทำให้สมาคมสามารถจัดโครงการ เพื่อพัฒนาสตรีได้หลายประเภท และสมาคมสามารถใช้วิธีการให้การศึกษาสตรีในหลายรูปแบบ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น เผยแพร่ความรู้ทางวิทยุ โทรทัศน์ จุลสารของสมาคม การอภิปราย การบรรยาย การปาฐกถา การประชุมทางวิชาการ การสัมมนา และการจัดห้องสมุด เป็นต้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าโครงการที่สมาคมสามารถจัดกิจกรรมและใช้วิธีการต่าง ๆ ในการพัฒนาสตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น เพราะสมาคมมีความพร้อมในด้านบุคลากร ซึ่งมีความรู้ความสามารถในหลายสาขาวิชา จึงทำให้การดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จตลอดมา

ข้อนำสั่งเกิดประการหนึ่งของสมาคมสตรีอุดมศึกษาฯ คือ สมาคมสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สนองความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสมนั้น เนื่องจากสมาคมได้พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสมาคม สอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรีของรัฐบาล และสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานในรอบ 3 ปี ของสหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติ (International Federation of University Women - IFUW) ซึ่งสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และความก้าวหน้าของสตรี จึงทำให้แผนงานและโครงการต่าง ๆ ดำเนินงานไปอย่างมีระบบและมีแบบแผน อันมีผลให้กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่บรรลุวัตถุประสงค์ได้ และการที่สมาคมได้เข้าเป็นสมาชิกในเครือข่ายขององค์การเอกชนสตรีระหว่างประเทศ คือ สหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติ ก็เป็นประโยชน์แก่สมาคมมาก

สหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2462 โดยกลุ่มสตรีที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากแคนาดา สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา สหพันธ์ฯ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ปัจจุบัน สหพันธ์ฯ มีสมาคมสตรีอุดมศึกษาประเทศต่าง ๆ 52 ประเทศ เป็นสมาชิก และมีสมาชิกทั่วโลก 230,000 คน และสหพันธ์ฯ มีสถานภาพเป็นองค์การที่ปรึกษาของยูเนสโก (International Federation of University Women 1983: 2)

วัตถุประสงค์ (International Federation of University Women 1983: 2)

1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ

2. ช่วยยกระดับการศึกษาและช่วยให้ทุกคนมีโอกาสได้เล่าเรียน
3. สนับสนุนให้หญิงมีส่วนในธุรกิจและการบ้าน การเมือง ทั้งในระดับประเทศและโลก
4. เปิดโอกาสให้หญิงทำการวิจัย
5. รักษาอิสรภาพ คุณวุฒิ เศรษฐกิจ และสังคมของมนุษย์

ประโยชน์ที่สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยจะได้รับจาก สหพันธ์สตรี-
 อุดมศึกษานานาชาติ นอกจากจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการกันแล้ว
 สหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติ ยังได้วางแนวทางและศึกษาวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา
 สตรีในแนวทางใหม่ ๆ ซึ่งสมาคมสตรีอุดมศึกษาของแต่ละประเทศ อาจจะนำไปดัด-
 แปลงใช้เพื่อพัฒนาสตรีในประเทศของตนได้ เช่น โครงการพัฒนาสตรี ที่ชื่อว่า
 "Project 5-0" ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (Chitra Ghosh 1983: 3)

สหพันธ์สมาคมสตรีอุดมศึกษา ได้ร่วมกับองค์การสตรีระหว่างประเทศ 4
 องค์การ คือ สมาคมสตรีชนบทโลก (The Associated Country Women of
 the World) สหพันธ์สตรีนักธุรกิจและวิชาชีพระหว่างประเทศ (The Inter-
 national Federation of Business and Professional Women) สภาสตรี
 ระหว่างประเทศ (The International Council of Women) และ The
 Soroptimist International) ดำเนินโครงการซึ่งมีชื่อว่า "Project 5-0"
 เพื่อปรับปรุงสถานภาพของสตรีในประเทศในโลกที่ 3

ในระยะไม่กี่ปีมานี้ หลังจากปีสตรีสากล เมื่อ พ.ศ. 2518 องค์การทั้ง
 ของรัฐและเอกชนต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจในการพัฒนาสตรีในประเทศโลกที่ 3 อย่าง
 มาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะสตรี

โครงการ 5-0 นี้ เป็นโครงการพัฒนาที่พยายามจะนำเอาวิธีการ และ
 เทคนิคต่าง ๆ มาใช้เพื่อศึกษาดูว่าวิธีการใดที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาชุมชน หรือ
 ชนบทในทุก ๆ ระดับ

หลังจากได้ทำการสำรวจแล้ว ก็ได้เลือกดำเนินงานตามโครงการที่กัลกัตตา
 เป็นแห่งแรก โดยเลือกชุมชนที่อยู่ห่างจากกัลกัตตา ไป 18 กิโลเมตร คือ ที่ Thakurpukur

และดำเนินการพัฒนาโดยใช้การศึกษาในระบบโรงเรียนแบบผสมผสาน กิจกรรมที่จัดขึ้นนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนารายได้ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาทักษะทางด้านหัตถกรรม ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การตัดเย็บเสื้อผ้า การทอผ้า การทำกระดาษ การเลี้ยงผึ้ง การปั้นหม้อ การทำขนม และอื่น ๆ

2. กิจกรรมที่จะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานแห่งชีวิต ซึ่งได้แก่ การให้การอบรมในเรื่องสุขภาพอนามัย และโภชนาการ การดูแลเด็ก การวางแผนครอบครัว การรักษาสัตว์แวดล้อม และการศึกษาผู้ใหญ่ (การอ่าน เขียน และคิดเลข)

การจัดกิจกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ เพื่อให้สตรีมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การได้รับการศึกษาสำหรับชุมชนแห่งนี้ หมายถึง การมีชีวิตอยู่รอด การปรับปรุงตนเอง และการพัฒนาประเทศชาติด้วย

สตรีที่มาเข้ารับการอบรม ได้แก่ สตรีที่มีอายุอยู่ระหว่าง 14-40 ปี ซึ่งสตรีเหล่านี้บางคนไม่สามารถหึงลูกไว้ที่บ้านได้ (อายุ 0-5 ขวบ) ดังนั้นเด็ก ๆ เหล่านี้จึงตามมารวมในการฝึกอบรมด้วย

สำหรับผู้ที่ทำการฝึกอบรมหรือสอนสตรีนั้น ได้แก่ สมาชิกของสหพันธ์ฯ ซึ่งเป็นคณะกรรมการส่วนหนึ่ง และครูที่จ้างมาสอนอีกส่วนหนึ่ง

สำหรับการดำเนินโครงการ "Project 5-0" นี้ สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ได้รับการทาบถามจากประธานสหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติว่า สนใจจะจัดทำโครงการเช่นนี้ในประเทศไทยหรือไม่ สมาคมสตรีอุดมศึกษาฯ ได้พิจารณาเห็นควรว่า จะดำเนินโครงการที่ อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งสมาคมได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กอยู่แล้ว โดยสมาคมจะร่วมมือกับองค์การเอกชนสตรีดังกล่าวข้างต้น และขอความร่วมมือจากพัฒนาชุมชนอำเภอ และจังหวัด ช่วยดำเนินการด้วย และคาดว่าจะดำเนินงานในปี พ.ศ. 2527 นี้

สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทยใน
พระบรมราชินูปถัมภ์ 2524: 7-8)

สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ได้ก่อตั้งมาด้วยความเห็นชอบของบรรดาสตรีที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อ พ.ศ. 2490 โดยก่อตั้งขึ้นเป็นคณะก่อน ใช้ชื่อว่า คณะเนติบัณฑิตและธรรมศาสตร์บัณฑิตหญิง และได้เลือก ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี เป็นประธานคนแรก ครั้นต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2491 ม.ร.ว. เสริมศรี ดำริว่า สตรีที่จบการศึกษาเป็นบัณฑิตควรจะได้ทำประโยชน์ต่อสังคมด้วยการใช้วิชาความรู้ ทางด้านกฎหมายที่เล่าเรียนมา จึงได้พร้อมใจกันเปิดสำนักงานเพื่อบริการประชาชนทั่วไปทั้งชายและหญิงที่มีปัญหาทางด้านกฎหมายในทุกวันเสาร์ เวลา 9.00-12.00 น. โดยใช้ห้องในตึกของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ต่อมาในปี พ.ศ. 2493 คณะกรรมการเนติบัณฑิต และธรรมศาสตร์บัณฑิตหญิง ได้มีความเห็นว่า ควรจะจดทะเบียนคณะขึ้นเป็นสมาคมดีกว่า เพื่อขยายกิจการและดำเนินการในรูปสมาคม จึงพร้อมใจกันเปลี่ยนชื่อเป็น "สมาคมธรรมศาสตร์บัณฑิตหญิงแห่งประเทศไทย" มีคุณหญิง นันทกา สุประภาตะนันท์ เป็นนายกสมาคม

สมาคมได้ดำเนินงานมาโดยลำดับ มีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี เริ่มเป็นที่รู้จักและสนใจของบุคคลภายนอก และในปี พ.ศ. 2494 สมาคมได้รับเชิญให้เข้าเป็นสมาชิกสหพันธ์สตรีนักกฎหมายนานาชาติ (International Federation of Women Lawyers) คณะกรรมการสมาคมจึงเห็นว่าสมควรที่จะเปลี่ยนนโยบายการรับสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคม และในปี พ.ศ. 2500 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เพิ่มแผนกนิติศาสตร์ขึ้นในคณะรัฐศาสตร์ ถ้าหากวัตถุประสงค์ของสมาคมมุ่งจะรับแต่บัณฑิตธรรมศาสตร์สถาบันเดียวกันนับว่าเป็นวัตถุประสงค์ที่ไม่กว้างขวางพอ และเพื่อสนองวัตถุประสงค์ของสหพันธ์สตรีนักกฎหมายนานาชาติ ซึ่งมุ่งเฉพาะการรวมสมาชิกสตรีนักกฎหมายจากประเทศต่าง ๆ กันด้วย ดังนั้น สมาคมจึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น "สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย" เพื่อรับสมาชิกบัณฑิตสตรีทางกฎหมายได้กว้างขวางขึ้น เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2498

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย มี นางสาววงศ์
สทิทธิธรรม เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์ (สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย 2524: 7-8)

1. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการประกอบอาชีพทางกฎหมายแก่สตรี
2. เพื่อหาทางคนควา และหาทางแก้ไขกฎหมายเพื่อความเป็นธรรมในสังคม
3. ส่งเสริมความรู้ ความสามัคคี และผูกพันของสมาชิก
4. สร้างเสริมความสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมายกับสถาบัน
กฎหมายอื่น ๆ และสมาคมสตรีนานาชาติ ที่มีวัตถุประสงค์ตรงกัน
5. นำปัญหาสาธารณประโยชน์ ส่งเคราะห์ตามโอกาสอันควร

กิจกรรมของสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย

กิจกรรมที่สมาคมดำเนินงานมาตลอดระยะเวลา 30 ปีมาแล้ว คือ การ
เผยแพร่และให้ความรู้ทางกฏหมายแก่ประชาชนทั่วไป โดยการบรรยาย
อภิปราย ตอบคำถามทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ตามโอกาสอันควร นอกจากนี้
สมาคมยังได้ให้คำปรึกษาปัญหาทางกฏหมายด้วย ซึ่งเป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่สมาคม
ดำเนินงานมาตลอด เช่น ในระหว่างปี พ.ศ. 2520-2521 กิจกรรมให้คำปรึกษา
ปัญหาทางกฏหมาย และให้ความช่วยเหลือประชาชนนี้ มีผู้สนใจมารับบริการมาก คือ
มีผู้มาขอรับบริการทั้งหมด 1,199 ราย นอกจากจะเผยแพร่ความรู้ทางกฏหมายแล้ว
สมาคมยังได้ดำเนินการอบรมกฏหมายชาวบ้านให้แก่ประชาชนด้วย เช่น ในเดือน
ธันวาคม 2522 - ตุลาคม 2523 มีผู้เข้ารับการอบรมแล้ว 700 คน และสมาคม
ยังได้ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกไปเผยแพร่และให้ความ
ช่วยเหลือทางกฏหมายแก่ประชาชนในชนบท โดยจัดให้มีการบรรยาย มีการจัดตั้ง
ศูนย์ มีการจัดนิทรรศการ และมีสำนักงานให้คำปรึกษา ในปี พ.ศ. 2523 ได้
ดำเนินการอยู่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี 5 อำเภอ จังหวัดขอนแก่น 8 อำเภอ
และ จังหวัดนครสวรรค์ 5 อำเภอ และในปี พ.ศ. 2524 ได้ดำเนินการที่ จังหวัด
เพชรบุรี 6 อำเภอ จังหวัดนครราชสีมา 6 อำเภอ และจังหวัดลพบุรี 6 อำเภอ

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย
 ในปี พ.ศ. 2525 สมาคมมีโครงการ ดังนี้คือ (สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย
 2525: 1-4)

1. โครงการให้คำปรึกษาปัญหาข้อกฎหมายและครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

ก. เพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม จะช่วยเหลือผู้เดือดร้อนจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ เพราะความไม่รู้อกฎหมาย

ข. เพื่อความเสมอภาคในทางกฎหมาย จะช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้มีโอกาสแสวงหาความเป็นธรรมได้มากขึ้น

และเนื่องจากบุคคลที่มีความเดือดร้อนเหล่านี้ มักจะไม่มาขอความช่วยเหลือจากสมาคม สมาคมจึงจำเป็นต้องปรับตัวเข้าไปหาผู้เดือดร้อนเหล่านี้ โครงการนี้จะให้คำปรึกษาในกฎหมายทุกประเภท แต่ที่มากที่สุด คือ ประเภทกฎหมายครอบครัว ซึ่งถ้าสมาคมสามารถไกล่เกลี่ยให้คืนดีกันได้ก็จะพยายาม แต่ถ้าไม่อาจไกล่เกลี่ยได้ ทางสมาคมก็จะติดตามช่วยเหลือในชั้นศาลต่อไป

2. โครงการเผยแพร่ความรู้กฎหมายที่ประชาชนควรทราบ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

ก. เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ไม่รู้อกฎหมายให้ใคร่

ข. เพื่อให้คำปรึกษาข้อกฎหมายแก่ผู้ที่มีความรู้อยู่แล้ว แต่ขาดภาคปฏิบัติให้ใคร่และเข้าใจมากขึ้น

โครงการนี้ได้ดำเนินการที่ จังหวัดนครสวรรค์ จันทบุรี เพชรบูรณ์ ลพบุรี นครราชสีมา โดยสมาคมได้ขอความร่วมมือกับทางจังหวัด เพื่ออบรมให้ชาวบ้านรู้อกฎหมาย ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านสนใจเรื่องกฎหมาย

นอกจากนี้ โครงการยังได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้กฎหมายโดยวิธีการต่อไปนี้

1. เขียนบทความลงวารสาร วิทยุ โทรทัศน์

2. บรรยาย อภิปราย แก่สมาชิกของสมาคม องค์การ สถาบันการศึกษา และอื่น ๆ ตามคำเชิญทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

เนื่องจากสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย เป็นกลุ่มของสตรีที่จบการศึกษาทางคานกฎหมาย ดังนั้น วัตถุประสงค์หลักของสมาคมจึงเกี่ยวข้องกับกฎหมายเป็นส่วนใหญ่ แต่สมาคมก็ยังมีวัตถุประสงค์ในเรื่องการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์สงเคราะห์ตามโอกาสอันควรด้วย สมาคมมีกิจกรรมเน้นหนักไปในด้านเกี่ยวกับกฎหมาย โดยเฉพาะพยายามหาทางแก้ไขกฎหมายเพื่อความเป็นธรรมในสังคม สมาคมได้พยายามดำเนินการให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมแก่สตรีอยู่ตลอดเวลา เช่น เรื่องสิทธิสตรี การส่งเสริมสถานภาพสตรี นอกจากสมาคมจะดำเนินการแก้ไขและชักจูงเคื้อครอนอันเนื่องมาจากความไม่รู้กฎหมายแล้ว สมาคมยังได้จัดการอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางคานกฎหมายทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมใหม่ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่เคื้อครอนด้วย

กลุ่มเป้าหมายหลักที่สมาคมมุ่งให้ความรู้ คือ ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ประสบความเคื้อครอนหรือถูกเอาเปรียบทางกฎหมาย และสตรีที่ประสบปัญหาทางคานกฎหมาย รวมทั้งหญิงไร้อาชีพด้วย โดยเฉพาะหญิงไร้อาชีพนี้ สมาคมจะจัดให้ความรู้ในคานอาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้าด้วย โดยส่งไปฝึกอาชีพตามที่สตรีต้องการ เพื่อจะได้ไม่กลับไปประกอบอาชีพซึ่งเป็นที่รังเกียจของสังคม และเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสตรีด้วย

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์ฯ 2524: 126)

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์ฯ ก่อตั้งเนื่องมาจากเมื่อ เดือนเมษายน พ.ศ. 2498 โรงเรียนการเรือนพระนคร ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญทางคหกรรมศาสตร์ จากประเทศสหรัฐอเมริกา คือ Dr. Virginia F. Cutler มาช่วยเป็นที่ปรึกษาจัดการอบรมครูคหกรรมศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรก มีครูจากต่างจังหวัดมาร่วมรับการอบรมเป็นจำนวนมาก จึงได้เกิดความคิดที่จะก่อตั้งสมาคมคหเศรษฐศาสตร์ขึ้น โดยการนำของ คุณหญิง กระจ่างศรี รักตะกนิษฐ

วัตถุประสงค์

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ที่จะ เป็นศูนย์กลาง

เนื่องจากสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายฯ เป็นกลุ่มของสตรีที่จบการศึกษาทางคานกฎหมาย ดังนั้น วัตถุประสงค์หลักของสมาคมจึงเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายเป็นส่วนใหญ่ แต่สมาคมก็ยังมีวัตถุประสงค์ในเรื่องการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์สงเคราะห์ตามโอกาสอันควรด้วย สมาคมมีกิจกรรมเน้นหนักไปในด้านเกี่ยวกับกฎหมาย โดยเฉพาะพยายามหาทางแก้ไขกฎหมายเพื่อความเป็นธรรมในสังคม สมาคมได้พยายามดำเนินการให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมแก่สตรีอยู่ตลอดเวลา เช่น เรื่องสิทธิสตรี การส่งเสริมสถานภาพสตรี นอกจากสมาคมจะดำเนินการแก้ไขและขจัดข้อเค็ดครอนอันเนื่องมาจากความไม่รูกฎหมายแล้ว สมาคมยังได้จัดการอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางคานกฎหมายทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมใหม่ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่เค็ดครอนด้วย

กลุ่มเป้าหมายหลักที่สมาคมมุ่งให้ความรู้ คือ ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่ประสบความเค็ดครอนหรือถูกเอารัดเอาเปรียบทางกฎหมาย และสตรีที่ประสบปัญหาทางคานกฎหมาย รวมทั้งหญิงไร้อาชีพด้วย โดยเฉพาะหญิงไร้อาชีพนี้ สมาคมจะจัดให้ความรู้ในคานอาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้าด้วย โดยส่งไปฝึกอาชีพตามที่สตรีต้องการ เพื่อจะได้ไม่กลับไปประกอบอาชีพซึ่งเป็นที่รังเกียจของสังคม และเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสตรีด้วย

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์ฯ 2524: 126)

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์ฯ ก่อตั้งเนื่องมาจากเมื่อ เดือนเมษายน พ.ศ. 2498 โรงเรียนการเรือนพระนคร ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญทางคหกรรมศาสตร์ จากประเทศสหรัฐอเมริกา คือ Dr. Virginia F. Cutler มาช่วยเป็นที่ปรึกษาจัดการอบรมครูคหกรรมศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรก มีครูจากต่างจังหวัดมาร่วมรับการอบรมเป็นจำนวนมาก จึงได้เกิดความคิดที่จะก่อตั้งสมาคมคหเศรษฐศาสตร์ขึ้น โดยการนำของ คุณหญิง กระจ่างศรี รักตะกนิษฐ

วัตถุประสงค์

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นศูนย์กลาง

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเผยแพร่ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาคหกรรมศาสตร์ ทำการค้นคว้าและวิจัยสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ครอบครัวไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในค่านอาหารและโภชนาการ พัฒนาการของครอบครัวและเด็ก เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย ศิลปสัมพันธ์ การครองเรือน เศรษฐกิจของครอบครัว บ้าน เครื่องเรือนเครื่องใช้ ตลอดจนการศึกษาเพื่อปรับปรุงส่งเสริมให้มีสมรรถภาพในการประกอบภาระงาน การอาชีพ และเรื่องอื่น ๆ ที่จะปรับปรุงให้การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลและครอบครัวมีคุณภาพดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศ (คู่มือทำเนียบสตรีในประเทศไทย ปี 84-85 2526: 148)

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย มีนางสาวประภา กาญจนาคม เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย

กิจกรรมของสมาคมที่ดำเนินงานมาตลอดระยะเวลา 28 ปีนั้น อาจสรุปได้ดังนี้คือ

1. สมาคมไคริ เริ่มจัดงานชุมนุมแม่บ้าน เพื่อหาทุนมาดำเนินงานของสมาคม มาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ถึง 2511 งานชุมนุมแม่บ้านเป็นงานที่เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับบ้าน ซึ่งแบ่งหัวข้อออกได้เป็น การจัดการในบ้านเรือน การจัดบ้าน การจัดบริเวณบ้าน เครื่องใช้ อาหารและโภชนาการ และงานดอกไม้
2. จัดพิมพ์วารสารคหเศรษฐศาสตร์ ซึ่งออกเป็นประจำปีละ 4 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2498 จนถึงปัจจุบัน วารสารนี้เป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ เช่น อาหาร โภชนาการ เสื้อผ้า ชีวิตครอบครัว รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาทางด้านคหกรรมศาสตร์
3. จัดเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุ และโทรทัศน์ เป็นครั้งคราว เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์ของการรับประทานอาหารที่มีคุณค่า การดูแลสุขภาพของตนและครอบครัว
4. จัดอบรมสัมมนา และประชุมทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์แก่ผู้สนใจเป็นครั้งคราว เช่น การสัมมนา เรื่องประชากรศึกษากับ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต บทบาทของนักคหกรรมศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมชีวิตครอบครัวด้วยการพัฒนาโครงการอาหาร เป็นต้น

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมคหกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2524-2526 (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ข. : 89-90)

1. จัดเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นครั้งคราว
2. เผยแพร่ความรู้ทางด้านคหกรรมศาสตร์ โดยการออกวารสารของสมาคม
3. ดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพแก่สตรีและเยาวชนสตรี ซึ่งเริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2523 และดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการส่งเสริมอาชีพแก่สตรีและเยาวชนสตรี

โครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1. เพื่อให้เยาวชนได้มีทักษะในวิชาชีพคหกรรมศาสตร์เพื่อที่จะเพิ่มรายได้ หรือลดรายจ่ายแก่ครอบครัวได้
2. เพื่อให้เยาวชนมีความรู้เรื่องประชากรศึกษาและวางแผนครอบครัว
3. เพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักในหน้าที่พลเมืองดี และรู้จักชีวิตที่มีคุณภาพ

สมาคมได้จัดอบรมเยาวชนที่เขตยานนาวา เป็นแห่งแรก มีเยาวชนเข้ารับการอบรม 78 คน อายุ 11-15 ปี ผู้กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดยานนาวา เยาวชนที่สนใจสมัครเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย วิชาที่อบรม ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า ประกอบอาหาร ศิลปประดิษฐ์ โดยนักศึกษาคณะคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา จะช่วยอบรมในห้วงปฏิบัติการอย่างใกล้ชิด และเนื่องจากในเขตยานนาวา ยังมีโรงเรียนที่สมาคมควรช่วยเหลืออีกหลายแห่ง สมาคมจึงดำเนินการอบรมต่อเนื่องมาตลอดตามที่โรงเรียนต่าง ๆ แจ้งมา

จากการศึกษาประวัติการก่อตั้งและกิจกรรมของสมาคม จะพบว่าในระยะแรก ๆ นั้น สมาคมยังมีกิจกรรมในการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องคหกรรมศาสตร์ยังไม่กว้างขวางนัก เพราะในสมัยนั้นกลุ่มสตรีที่มารวมกันเป็นสมาคม

ยังมีจำนวนไม่มาก และหน้าที่เฉพาะหน้า คือ ต้องเผยแพร่ความรู้เพื่อยกสถานภาพของสมาชิก หรือนักคหกรรมศาสตร์ก่อน เพื่อพัฒนาศาสตร์ทางด้านคหกรรมให้กว้างขวางก้าวหน้าจากที่เคยไม่มีคนรู้จัก มาเป็นที่รู้จักมากขึ้นก่อน ในระยะต่อมา สมาคมจึงริเริ่มเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนทั่วไปมากขึ้น เช่น วารสารที่สมาคมเคยพิมพ์ออกจำหน่าย เผยแพร่ อย่างจำกัดเฉพาะผู้สนใจ มิได้เผยแพร่ในท้องตลาดอย่างกว้างขวางนัก ก็มีการพิมพ์แพร่หลายมากขึ้น นอกจากนี้สมาคมก็ได้เผยแพร่ความรู้ทางด้านคหกรรมศาสตร์ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และวิทยุอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการของสมาคมหลายคนทำงานเกี่ยวข้อง หรือมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับสื่อมวลชนเหล่านี้ แต่สมาคมก็ยังประสบปัญหาในเรื่องเวลาในการออกอากาศ เป็นต้น

กิจกรรมสำคัญอีกประการหนึ่งของสมาคม คือ งานด้านการศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ การที่สมาคมถือว่ากิจกรรมนี้มีความสำคัญนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เพราะสมาชิกของสมาคมส่วนใหญ่ จะได้แก่ ครู อาจารย์ ที่ทำการสอนวิชาทางด้านคหกรรมศาสตร์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และนักคหกรรมศาสตร์ ก็มีหน้าที่หลักจำแนกออกได้ 3 ประการ คือ "งานสอน หมายถึง งานสอนในโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา งานส่งเสริมเผยแพร่ หมายถึง การให้การศึกษานอกโรงเรียน งานวิจัยค้นคว้า หมายถึง การค้นคว้าวิจัยที่ทำให้สถาบันการศึกษาหรือท้องถิ่น ๆ ซึ่งหน้าที่ทั้ง 3 ด้านนี้ เพื่อพัฒนาการของหน่วยครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยสำคัญยิ่งในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ" (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์ฯ 2524: 127) ฉะนั้น เมื่อการเผยแพร่เป็นงานด้านหนึ่งของนักคหกรรมศาสตร์ นักคหกรรมศาสตร์จึงพยายามร่วมกันเผยแพร่ความรู้ในด้านนี้ รวมทั้งศึกษาวิจัยด้วย

นอกจากสมาคมจะสนใจงานด้านการศึกษา วิจัยแล้ว สมาคมยังได้สนใจงานด้านพัฒนาชุมชนด้วย ทั้งนี้เพราะ นักคหกรรมศาสตร์ ทำงานเกี่ยวกับ "สวัสดิการของครอบครัว ได้แก่ การให้การศึกษาดูริโภค สุขาภิบาลในบ้าน การเลี้ยงดูเด็กและการให้อาหารเด็ก การปรับปรุงครอบครัว การปรับปรุงที่อยู่อาศัย การผลิตอาหารในบ้านและการประกอบอาหาร เศรษฐกิจของครอบครัว

และเครื่องแต่งกายของครอบครัว เป็นต้น (นิศา โสยสา 2519: 16) แต่การ
 ดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนของสมาคมก็ยังดำเนินงานได้ไม่กว้างขวางนัก เพราะ
 บุคลากรของสมาคมมีงานประจำทำให้มีเวลาว่างน้อย แต่อย่างไรก็ตาม สมาคมก็ได้
 รวมงานกับหน่วยงานรัฐบาลเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านนี้ เช่น ช่วยฝึกอบรมนักส่งเสริม
 การเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร ให้สามารถออกไปดำเนินงานส่งเสริม
 ครอบครัวชาวนาให้มีสภาวะโภชนาการดีขึ้น เป็นต้น

สมาคมแพทยสตรีแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมแพทยสตรีแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2503 โดย
 กลุ่มแพทยสตรีที่มุ่งจะให้บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขแก่ประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

สมาคมแพทยสตรีแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (คู่มือทำเนียบ
 สตรีในประเทศไทย 2526: 161)

1. เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมการประกอบอาชีพแพทย์ของบรรดาแพทยสตรี
2. เพื่อส่งเสริมสามัคคีธรรม และจรรยาแพทย์ของแพทยสตรี
3. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการแพทย์ เพื่อประโยชน์แก่เพื่อนร่วมอาชีพ

และประชาชนทั่วไป

4. เพื่อบำเพ็ญสาธารณกุศล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแพทย์ เพื่อ
 ประโยชน์ของสังคม

5. เป็นตัวแทนแพทยสตรีแห่งประเทศไทย ในการติดต่อกับองค์การหรือ
 สมาคมแพทย์

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมแพทยสตรีแห่งประเทศไทย มี แพทย์หญิง
 สนใจ พงศ์สัพพัญญู เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย

สมาคมมีกิจกรรม พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บริการหน่วยแพทย์และทันตแพทย์เคลื่อนที่ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนแออัด ซึ่งบริการค่านี้นี้ดำเนินงานมาแล้ว 10 ปีแล้ว โดยจัดบริการในวันอาทิตย์ เดือนละ 3 ครั้ง และในการบริการของหน่วยแพทย์และทันตแพทย์นี้ นอกจากจะตรวจรักษาประชาชนแล้ว ยังจัดให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1.1 สุขภาพอนามัย ได้จัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องการปฐมพยาบาล การไช้ยา เป็นต้น

1.2 โภชนาการ โดยให้ความรู้และคำแนะนำในเรื่องการประกอบอาหาร เพื่อให้ได้คุณค่าทางอาหารอย่างครบถ้วน

1.3 การวางแผนครอบครัว ให้คำแนะนำ และให้บริการด้านการวางแผนครอบครัว

2. บริการพัฒนาสุขภาพชุมชน ให้ความรู้ด้านสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองและชุมชนในการป้องกันโรค รักษาโรค และฟื้นฟูสุขภาพได้ สมาคมได้ดำเนินงานในจังหวัดภาคอีสาน เช่น ที่ ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ โดยออกไปปฏิบัติงาน เดือนละ 1 ครั้ง

3. บริการเผยแพร่ความรู้ทางแพทย์แก่ประชาชน เผยแพร่เป็นบทความเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย และการป้องกันโรค ในนิตยสาร และหนังสือพิมพ์ เช่น สตรีสาร และออกรายการวิทยุ โทรทัศน์ เป็นครั้งคราว

4. อบรมอาสาสมัครพยาบาลในชุมชนแออัด ซึ่งอาสาสมัครพยาบาลเหล่านี้ จะทำหน้าที่ช่วยเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่คนในชุมชนนั้น ๆ

5. ตรวจหามะเร็งในระยะเริ่มต้น ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินงานเป็นประจำทุกปี

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2524-2526

(สภาสตรีแห่งชาติฯ 2526: 17-19)

1. ส่งเสริมสุขภาพและติดตามดูแลแก้ปัญหาทางสุขภาพของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก ซึ่งสภาสตรีแห่งชาติฯ จัดตั้งไว้ โดยตรวจร่างกาย ชั่งน้ำหนัก จัดยารักษาโรคที่พบบ่อย ยาปฐมพยาบาล คำแนะนำปฐมพยาบาล ให้วัคซีนเพื่อคุ้มกันโรคต่าง ๆ ส่งเสริมโภชนาการแก่เด็กโดยให้คำแนะนำ วิธีประกอบอาหาร ตลอดจนสนับสนุนด้านการเงิน ส่งเสริมสติปัญญา โดยสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน
2. ร่วมในการจัดอบรมผู้ดำเนินการศูนย์และดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก เมื่อวันที่ 11-12 กันยายน 2525 ณ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
3. จัดหน่วยแพทย์และทันตแพทย์เคลื่อนที่ ไปให้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัย และให้บริการที่ชุมชนแออัดวัดไผ่ตัน สะพานควาย ชุมชนแออัดบริเวณซอยสุขุมวิท 103 และ 103/1-2 เดือนละครั้ง
4. อบรมอาสาสมัครพยาบาลในชุมชนแออัด 4 รุ่น มีผู้รับการอบรม 93 คน จาก 43 ชุมชน
5. บริการตรวจมะเร็งระยะเริ่มแรกในสตรี บริการวางแผนครอบครัว และตรวจรักษาโรคผิวหนังและโรคทั่วไป ณ ที่ทำการสมาคมฯ
6. เผยแพร่ความรู้ทางสุขภาพอนามัย ในวารสารแพทย์สตรีของสมาคมฯ

จากการศึกษากิจกรรมของสมาคมแพทย์สตรี จะพบว่า สมาคมสามารถจัดให้บริการด้านให้ความรู้แก่ประชาชน และตรวจรักษาโรคให้แก่ประชาชนได้กว้างขวางพอสมควร กิจกรรมที่สมาคมดำเนินงานมาโดยตลอด ซึ่งนับเป็นประโยชน์ต่อสตรีมาก คือ การให้บริการตรวจมะเร็งระยะเริ่มแรกในสตรี เพราะถึงแม้สมาคมฯ จะได้พยายามเผยแพร่ความรู้เรื่องอาการของมะเร็งในระยะแรกเริ่ม และแนะนำวิธีการตรวจมะเร็งด้วยตนเองให้สตรีทั่วไปทราบแล้วก็ตาม แต่สตรีส่วนใหญ่ยังไม่สามารถตรวจเองหรือไม่แน่ใจว่าเป็นหรือไม่เป็น ดังนั้น การให้บริการแก่สตรีในเรื่องนี้จึงเป็นประโยชน์มาก เพื่อสตรีจะได้หาทางรักษาได้ทันเวลาที่ และกิจกรรมอีกประการหนึ่ง

คือ อบรมอาสาสมัครพยาบาลในชุมชนแออัดนั้นก็เป็นโยบายหนึ่งแก่ตัวผู้มารับการอบรม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสตรี เป็นนโยบายนี้แก่ครอบครัว และเพื่อนบ้านในชุมชนด้วย สำหรับการให้บริการตรวจรักษาโรคที่ทำการสมาคมนี้ ก็นับว่าสมาคมได้ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในเรื่องการรักษาพยาบาลไปได้มาก เพราะโรงพยาบาลของรัฐเองนั้น ไม่สามารถให้การรักษายาบาลคนไข้ได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็วพอ ดังนั้น การที่องค์การเอกชนได้มาช่วยแบ่งเบาภาระในค่านี้นี้ก็จะเป็นโยบายแก่ประชาชนมาก

สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง (สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย

2511: 1)

สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย ได้จดทะเบียนก่อตั้งสมาคมขึ้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2507 และเป็นสมาชิกสมทบของสหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพระหว่างชาติ ซึ่งมีประเทศภาคีสมาชิกประมาณ 40 ประเทศ และมีสมาชิกทั่วโลกประมาณ 3 แสนคน มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอน

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย มี นางจรรยาสมร วัชรเวคิน เป็นนายกสมาคม

วัตถุประสงค์

สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย 2511: 1)

1. เพื่อส่งเสริมมิตรภาพ ความสัมพันธ์อันดีและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ในบรรดาสตรีนักธุรกิจ และสตรีผู้ใช้วิชาชีพของประเทศไทยในนานาชาติ
2. เพื่อส่งเสริมและแลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และช่วยเหลือกัน ในบรรดาสตรีนักธุรกิจ และสตรีผู้ใช้วิชาชีพ
3. เพื่อเชิดชูเกียรติและสถานภาพของสตรีนักธุรกิจ และสตรีผู้ใช้วิชาชีพ ให้อยู่ในระดับอันเหมาะสม
4. เพื่อให้สตรีนักธุรกิจและสตรีผู้ใช้วิชาชีพตระหนักในหน้าที่ของตนอันพึงมี ต่อประเทศชาติ

สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย เป็นสมาชิกของ
The International of Bussiness and Professional Women ด้วย

กิจกรรมของสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย

กิจกรรมของสมาคมส่วนใหญ่จะมุ่งให้เกิดสมาชิกหรือสตรีที่อยู่ในวงการธุรกิจ และผู้ใช้วิชาชีพเดียวกัน เช่น การจัดงานสังสรรค์แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของสมาคม แต่อย่างไรก็ตาม สมาคมก็มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งคือ หน้าที่ที่พึงมีต่อประเทศชาติ ดังนั้น สมาคมจึงได้จัดกิจกรรมเพื่อประชาชนทั่วไปด้วย เช่น ในปี พ.ศ. 2510 สมาคมได้ริเริ่มโครงการให้ทุน และฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งโครงการนี้ได้ดำเนินติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน หรือในช่วงปี พ.ศ. 2516-2518 สมาคมได้ร่วมดำเนินโครงการฝึกอาชีพ-หุบกะพง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการฝึกอาชีพ - หุบกะพง

โครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพฯ 2511: 13)

1. เพื่อฝึกอบรมอาชีพให้แก่สมาชิกในกลุ่มเกษตรกร
2. เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรนอกเหนือจากอาชีพหลัก
3. เพื่อให้เกษตรกรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อส่งเสริมให้ใช้ผลผลิตทางเกษตร
5. เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

โครงการนี้ได้ดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพทางด้านหัตถกรรม การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ในบ้าน การจักสาน และการเย็บปักถักร้อย เช่น การจักสานกระเป๋า หมวก และรองเท้า เป็นต้น

เวลาในการปฏิบัติงานของโครงการนี้ ใช้เวลาอบรม 3 ปี ปีละ 3 เดือน คือ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ซึ่งเป็นช่วงเวลาว่างและเหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่เสร็จภารกิจเรื่องพืชไร่ที่เป็นงานหลักแล้ว คณะกรรมการของ

สมาคมได้ดำเนินโครงการมาจนครบ 3 ปี ตามกำหนดแล้ว จึงได้มอบการดำเนินงาน และวัสดุอุปกรณ์ให้แก่สหกรณ์หุบกระพง รับผิดชอบไปดำเนินการเอง เมื่อ 25 เมษายน 2518 เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามหลักประชาธิปไตย ที่ว่า ประชาชนสามารถดำเนินการเลี้ยงตนเองได้ในแนวทางสหกรณ์

หรือในปี พ.ศ. 2520 สมาคมได้จัดโครงการส่งเสริมผู้ผลิตดอกไม้จันทร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการส่งเสริมผู้ผลิตดอกไม้จันทร์

โครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพฯ 2511: 15)

1. เพื่อดำเนินการรวมกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จันทร์ให้เป็นกลุ่มก้อน เป็นการผนึกกำลังกันในด้านการผลิต
2. เพื่อจัดหาเงินทุนมาให้ผู้ผลิตนำไปลงทุนในอัตราดอกเบี้ยที่พอสมควร หรือไม่ต้องเสียดอกเบี้ย
3. เพื่อร่วมกันจัดซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์การผลิต
4. เพื่อจัดหาตลาดที่แน่นอนให้แก่ผู้ผลิต
5. เพื่อกำหนดหรือวางหลักการผลิตให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการจำหน่ายและต่อรองราคา
6. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ผลิต

สมาคมได้เข้าไปดำเนินงานในโครงการนี้ โดยทำการรวบรวมผู้มีอาชีพผลิตดอกไม้จันทร์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสตรี ให้เป็นกลุ่มก้อนระบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) และจัดให้คำแนะนำแหล่งวัตถุดิบ ตลอดจนอุปกรณ์ในการผลิต การจัดหาตลาด สอน และอบรม ให้อุทิศการจัดเงินทุนมาเยี่ยม ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็น และควรจะได้มีความรู้ในเรื่องนี้ เพราะการจัดระบบเงินทุนนั้นเป็นหัวใจสำคัญในการทำธุรกิจการค้า

นอกจากโครงการทั้ง 2 นี้แล้ว สมาคมยังได้คำนึงถึงสตรีที่ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทด้วย ดังนั้น สมาคมจึงได้ออกไปให้ความรู้แก่สตรีชนบท เช่น การ

ฝึกอาชีพทำเครื่องประดับบ้านจากเชือก ที่ วัดกิ่งแก้ว อำเภอบางพลี และสมาคม
โคชวยหาตลาดในการจำหน่ายด้วย

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2524-2526

1. สมาคมได้จัดงานสังสรรค์สมาชิกและเสริมความรู้แก่สมาชิก 2 ครั้ง
2. สมาคมได้ดำเนินโครงการให้ทุนและฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งดำเนินงานมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2510 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการให้ทุนและฝึกอบรมวิชาชีพ

โครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1. เพื่อฝึกอบรมสตรีที่มีอายุพอสมควรให้ใคร่จักวิชาชีพที่ตนสนใจและตรงกับความถนัดของตนเอง
2. เพื่อฝึกอบรมสตรีในวิชาชีพที่ควรจะใช้เป็นอาชีพได้ในอนาคต
3. เพื่อฝึกอบรมวิชาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด และ
ฟื้นความรู้ของผู้ที่ต้องการจะอบรม
4. เพื่อส่งเสริมคุณสมบัติของผู้ที่มีอาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการ
ของตลาด

โครงการให้ทุนและฝึกอบรมวิชาชีพของสมาคมนี้ สามารถแยกประเภท
โครงการออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. โครงการให้ทุนเพื่อศึกษาในสถาบันเอกชน เช่น เรียนวิชาตัดเสื้อ
ที่โรงเรียนสอนตัดเสื้อวีวี วิชาตัดผมที่โรงเรียนเสริมสวยจินทนา
2. โครงการฝึกอาชีพจากสถานธุรกิจของสมาชิก เช่น วิชาโรงแรม
ที่โรงแรมดุสิตธานี โรงแรมเพชรศิเคนต์
3. โครงการฝึกอาชีพและดูงานนอกประเทศ
4. โครงการให้ทุนระดับอุดมศึกษาในนามของสมาคม

ในการให้ทุนและฝึกอบรมวิชาชีพแก่สตรีนี้ สมาคมได้ตั้งหลักเกณฑ์ใน
การพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะได้รับทุนและฝึกอาชีพ ดังนี้คือ

1. พิจารณารูขี้อย่างไร ความจำเป็นทางครอบครัว
2. พิจารณาว่าต้องการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองตามวัตถุประสงค์ของสมาคม ไม่ใช่เป็นนักศึกษาซึ่งหาเวลาว่างมาเรียน หรือผู้ที่มีเงินเดือนเลี้ยงตัวเองได้แล้ว
3. สอบสัมภาษณ์ ขอเขียน พิจารณามูลค่าลักษณะ และความถนัดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ เพื่อให้ได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการของแต่ละสาขาอาชีพ สำหรับวิชาชีพที่ทางสมาคม จัดให้แก่สตรีที่เข้ารับการอบรม ได้แก่

1. วิชาการโรงแรม

1.1 พนักงานต้อนรับประจำโรงแรม ใช้ระยะเวลาในการอบรม 3 เดือน โดยฝึกอบรมในด้านต่อไปนี้ คือ

- 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว การบริการทางด้านเครื่องบินโดยสาร และพาหนะอื่น ๆ
- 2) การรับจองห้องพักและการนำแขกเข้าพัก
- 3) ความรอบรู้และปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- 4) การบริการอำนวยความสะดวกแก่แขกผู้มาพัก เก็บรักษา และจ่ายกุญแจห้องพักให้แก่ผู้มาพัก แจกจ่ายจดหมาย โทรเลข พัสดุไปรษณีย์ และของฝากแก่ผู้มาพัก
- 5) มารยาทและจรรยาบรรณของพนักงานโรงแรม
- 6) ความรู้ทางภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
- 7) วัฒนธรรมของชาวต่างประเทศแต่ละชาติ

1.2 พนักงานทำความสะอาด ระยะเวลาฝึกอบรม 3 เดือน โดยฝึกอบรมในด้านต่อไปนี้ คือ

- 1) คำศัพท์ภาษาอังกฤษง่าย ๆ ซึ่งใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2) รู้จักใช้เครื่องมือทำความสะอาดทั้งธรรมดาและไฟฟ้า
- 3) รู้วิธีทำความสะอาดสุขภัณฑ์ และเครื่องใช้ เช่น พรม ภาชนะ
- 4) รู้การประดับตกแต่ง ต้นไม้ ดอกไม้
- 5) รู้จักเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในการทำความสะอาดและวิธีใช้

6) นิรภัยศึกษา

7) การทำความสะอาดเพื่อประหยัดและสงวนของ
ไม่ทำให้คุณภาพของสิ่งของเปลี่ยนแปลงไป

2. วิชาการคัฒมและเสริมสวย ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 เดือน
3. วิชาเลี้ยงเด็กและทารก ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 เดือน
4. วิชาการตัดเย็บเสื้อผ้า
5. วิชาการประกอบอาหาร
6. พนักงานขายของหน้าร้าน
7. ภาษาอังกฤษ

ทางสมาคมจะงดฝึกอาชีพที่ตลาดอิ่มตัวแล้ว หรือไม่มีความต้องการผู้รับจ้างประเภทนี้แล้ว ทั้งนี้ การดำเนินงานต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณของแต่ละปี ที่สมาคมอนุมัติให้ใช้ได้เฉพาะเงินผลประโยชน์จากกองทุนที่มีผู้บริจาคให้เท่านั้น

สำหรับในปี พ.ศ. 2525 สมาคมได้เปิดรับสมัครผู้ฝึกอบรมวิชาชีพในแขนงต่าง ๆ และมีผู้สำเร็จการอบรมจากแขนงวิชาชีพต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ฝึกอบรมวิชาชีพการคัฒมและเสริมสวย จำนวน 10 คน
2. ฝึกอบรมวิชาชีพการตัดเสื้อ จำนวน 10 คน
3. ฝึกอบรมวิชาชีพการบริหารทารก จำนวน 10 คน
4. ฝึกอบรมเลขานุการ พนักงานทั่วไป ประชาสัมพันธ์ จำนวน 62 คน

สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทยนั้น ถึงแม้จะมีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างเสริมมิตรภาพ และส่งเสริมสถานภาพในหมู่สมาชิกด้วยกันแล้ว สมาคมยังมีกิจกรรมในด้านการศึกษาให้ความรู้แก่ประชาชน โดยให้การฝึกอบรมทางด้านอาชีพต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะให้การฝึกอาชีพแล้ว ยังให้ทุนในการศึกษาอบรมด้วย ซึ่งโครงการให้ทุนและฝึกอบรมวิชาชีพนั้นนับได้ว่าเป็นโครงการหลักของสมาคม ซึ่งดำเนินงานมานานกว่า 10 ปีแล้ว ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่า การที่สมาคมสามารถดำเนินโครงการให้ทุนและฝึกอบรมวิชาชีพมาได้โดยตลอดนั้น เพราะสมาคมมีความพร้อมทางด้านบุคลากร และสถานที่ที่ใช้ในการอบรม เช่น การฝึกวิชาการโรงแรม การเสริมสวย ซึ่งสามารถ

ใช้สถานที่ของสมาชิกของสมาคมซึ่งเป็นเจ้าของโรงแรม ร้านเสริมสวย ตัดเสื้อ และ
ทางสรรพสินค้า สถานที่เหล่านี้จะใช้ในการอบรมได้ สำหรับวิชาที่สมาคมจัดฝึกอบรม
นั้น ก็คล้ายคลึงกับสมาคมอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น การเสริมสวย การตัดเย็บเสื้อผ้า
และสมาคมยังได้เน้นการฝึกอบรมอาชีพทางคานธุรกิจเป็นสำคัญด้วย เช่น วิชาการ-
โรงแรม การเป็นพนักงานขายของหนาราน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า สตรีกลุ่มเป้าหมายหลักของสมาคม คือ สตรีที่อยู่ในกรุงเทพ-
มหานคร เป็นสำคัญ นอกจากสมาคมจะจัดฝึกอบรมสตรีในกรุงเทพมหานครแล้ว
สมาคมก็ได้เข้าร่วมในการฝึกอบรมสตรี เกษตรกรในโครงการฝึกอบรมกระพวงด้วย
สำหรับโครงการส่งเสริมผู้ผลิตดอกไม้จันทร์นั้น สมาคมได้จัดให้ความรู้ คำแนะนำ
แก่กลุ่มผู้ผลิตทั้งหญิงและชาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นหญิง การที่สมาคมเข้าไปแนะนำวิธี
ดำเนินการรวมกลุ่ม เพื่อฝึกกำลังในด้านการผลิตนั้น นับว่าเป็นการให้ความรู้
อย่างหนึ่ง คือ เป็นการให้ความรู้เพื่อให้สตรีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อ
ให้รายได้เพิ่มขึ้นได้

สมาคมเลขานุการสตรีแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมเลขานุการสตรีแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2511
โดย คุณหญิง วิจิตรรา บุณนาค และกลุ่มสตรีที่ประกอบอาชีพเลขานุการ และกลุ่ม
สตรีที่เคยผ่านการฝึกอบรมคานเลขานุการมาแล้ว

วัตถุประสงค์

สมาคมเลขานุการสตรี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (The Women Secretaries'
Association of Thailand 1983: 13)

1. เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพเลขานุการ โดยรวบรวมบรรดาผู้ประกอบ
อาชีพเลขานุการทั้งมวลเข้าด้วยกัน เพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ส่วนรวม
2. เพื่อเป็นแหล่งกลางสำหรับสมาชิกจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ
ประสบการณ์ระหว่างกันและกัน สนิทสนมสมัครใจและให้กันเคยในหมู่สตรีที่มีอาชีพเดียวกัน

3. เผยแพร่การศึกษาวิชาเลขานุการให้เจริญก้าวหน้า และกระทำการที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงความสามารถและสมรรถภาพของผู้เป็นเลขานุการให้เข้ามาตรฐานสากล

4. เชิดชูและตำรงไว้ซึ่งเกียรติ จรรยา และศักดิ์ศรีของอาชีพเลขานุการให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

5. ติดต่อสัมพันธ์กับสมาคมเลขานุการแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา และสมาคมประเภทเดียวกันในต่างประเทศ

6. กิจกรรมทั้งปวงการดำเนินงานและนโยบายของสมาคมจะต้องไม่มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงไม่ว่าในประเทศหรือนอกประเทศ

7. ดำเนินการหรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการบำเพ็ญกุศลเพื่อสาธารณชนในโอกาสอันควร

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สมาคมเลขานุการสตรีแห่งประเทศไทย มีนางคณิตตา เอื้อวิทยา เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสมาคมเลขานุการสตรีแห่งประเทศไทย

สมาคม ได้จัดกิจกรรมให้การศึกษาแก่สตรีที่เป็นสมาชิกของสมาคมเป็นหลัก โดยจัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้การอบรมเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพเลขานุการด้วย

ตัวอย่างกิจกรรมของสมาคมเลขานุการสตรีฯ ในปี พ.ศ. 2526

(สภาสตรีแห่งชาติฯ 2526 ช.: 8)

1. จัดสัมมนาวิชาชีพด้านเลขานุการ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเพิ่มเติมความรู้แก่สมาชิกของสมาคม และสตรีที่สนใจทั่วไปเป็นประจำทุกปี ในราวเดือนพฤศจิกายน โดยเก็บค่าเข้ารับการอบรมจากสมาชิก 800 บาท และสตรีผู้สนใจทั่วไป 1,000 บาท

2. จัดอบรมวิชาด้านเลขานุการ เช่น 36 Hours Secretarial Refresher Course, Course Secretarial Up Grade Course เป็นประจำทุกปี โดยใช้เวลาในการอบรม 30-40 ชั่วโมง โดยเก็บค่าเข้ารับการอบรมจาก

สมาชิก 500 บาท และสตรีผู้สนใจทั่วไป 700 บาท มีผู้เข้าอบรมจำนวน 62 คน

3. จัดอบรมวิชาภาษาอังกฤษให้แก่มหาวิทยาลัย เป็นประจำทุกปี

4. ดำเนินการด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นครั้งคราว เช่น หาทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กพิการโดยการขอแขนเทียมให้

สำหรับสมาคมเลขาธิการสตรีนั้น ก็มุ่งยกระดับและเผยแพร่การศึกษาวิชาเลขาธิการให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น สมาคมจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาทางด้านเลขาธิการสตรี เป็นสำคัญ กลุ่มเป้าหมายหลักของสมาคม คือ สมาชิกของสมาคมและสตรีในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพราะ ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมวิชาเลขาธิการนั้นค่อนข้างแพง สตรีในชนบทหรือสตรีที่มีรายได้น้อย จึงไม่สามารถมารับการอบรมได้

ถึงแม้สมาคมเลขาธิการสตรี จะมีวัตถุประสงค์หลักในการให้ความรู้เพื่อยกสถานภาพและเพิ่มพูนความรู้แก่มหาวิทยาลัยของสมาคมเป็นสำคัญ แต่สมาคมก็ได้ดำเนินการให้ความรู้แก่สตรีที่มีอาชีพค้าขาย และมีขอแม่อะไรหนึ่ง คือ สตรีเหล่านี้จะต้องเคยทำงานหรือทำงานด้านเลขาธิการมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี การให้ความรู้ของสมาคมนี้จะเน้นหนักไปในด้านการศึกษาทางจิตวิทยาในการทำงานเป็นหลัก เพราะเลขาธิการ นั้นเป็นบุคคลที่ทำงานอยู่ระหว่างหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน จึงควรมีความรู้ในด้านนี้เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น สำหรับความรู้ด้านเลขาธิการทั่วไป ซึ่งเลขาธิการทุกคนมีพื้นฐานความรู้เท่า ๆ กัน เช่น การพิมพ์ดีด จดชวเลข ร่างจดหมาย เป็นต้น สมาคมจะไม่เน้นในเรื่องนี้ "แต่สมาคมจะเน้นในเรื่องข้อปลีกย่อยเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และยกระดับความสามารถให้มากขึ้น เช่น เน้นในเรื่องวิธีการแก้ปัญหาในการทำงาน ที่สมาคมเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาในการทำงาน เพราะเลขาธิการ นั้น จะต้องเป็นบุคคลที่ต้องเก็บความลับ ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงไม่อาจปรึกษาบุคคลอื่นที่ทำงานได้สะดวกนัก การจัดให้เลขาธิการ ได้มาพบปะและอบรมนั้น จะทำให้เลขาธิการสามารถนำปัญหามาปรึกษากับวิทยากรได้สะดวกกว่า" (คณิตศา เอื้อวิทยา สัมภาษณ์)

สำหรับวิทยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมนั้น ส่วนใหญ่จะใช้นายจ้างในการให้ความรู้ ความคิดในเรื่องเลขาธิการทั่วไป และความรู้ทางด้านจิตวิทยานั้น ส่วนใหญ่

จะใช้นักวิชาการมาให้ความรู้ และสตรีกลุ่มเป้าหมายหลักของสมาคม คือ สมาชิกของสมาคม สตรีที่มีอาชีพเลขาค่า ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพมหานคร และที่พื้ที่ยากก็มีบ้างเล็กน้อย

"การดำเนินงานของสมาคมนั้น ไม่ประสบปัญหาทางด้านการเงิน เพราะสมาชิกเต็มใจมาร่วมงาน และบุคลากรที่มาเป็นวิทยากรนั้นส่วนใหญ่จะเป็นนายจ้างที่มาร่วมงานโดยไม่คิดมูลค่าใดๆ" (คณิตศก เอื้อวิทยา สัมภาษณ์)

"ข้อน่าสังเกตประการหนึ่ง คือ เลขานุการที่มาเข้ารับการอบรมและเป็นสมาชิกของสมาคมนั้น จะมาจากภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐบาล เพราะในภาครัฐบาลนั้น เลขาค่า ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย โดยเฉพาะเลขาค่าที่อยู่ในระดับบริหาร และอีกประการหนึ่ง ระบบการทำงานของเลขาค่าในภาคเอกชนและภาครัฐบาลนั้นแตกต่างกัน สตรีที่ทำงานด้านเลขาค่าในภาครัฐบาลนั้น มีงานส่วนหนึ่งเป็นงานของเลขาค่า และงานอีกส่วนหนึ่งเป็นงานของเสมียน และถูกเรียกว่า อยู่ในตำแหน่งเสมียนควยสำหรับตำแหน่งเลขาค่า นั้นยังไม่มี" (คณิตศก เอื้อวิทยา สัมภาษณ์)

นอกจากสมาคมจะดำเนินการให้การศึกษแก่สตรีแล้ว สมาคมยังได้เริ่มโครงการพัฒนาเด็กควย แต่ยังเป็นโครงการในระยะเริ่มต้นเท่านั้น

สมาคมเลขาค่าสตรีนี้ เป็นสมาชิกของสมาคมเลขาค่าแห่งเอเชีย (The Association of Secretaries in Asia) ควย ซึ่งมีการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านวิชาการเลขาค่า โดยการแลกเปลี่ยนแนวคิดใหม่ที่จะพัฒนาวิชาชีพเลขาค่าให้มากขึ้น และสมาคมยังเป็นสมาชิกในเครือของ Professional Secretaries International U.S.A. ควย ผู้วิจัยเห็นว่า การที่สมาคมได้ติดต่อกับสมาคมในประเทศอื่นนั้น จะเป็นการช่วยส่งเสริมสถานภาพของสตรีได้ เช่น สมาคมเลขาค่าสตรี อาจารย์บแนวคิดการดำเนินงานของสมาคมในประเทศอื่นมาพัฒนาสมาคมให้มีความก้าวหน้าขึ้นได้

สรุปบทบาทของสมาคมสตรีวิชาชีพ

จากการศึกษาวัตถุประสงค์และกิจกรรมของสมาคมสตรีวิชาชีพนี้แล้ว จะพบว่า วัตถุประสงค์ก่อตั้งและวัตถุประสงค์ของสมาคมประเภทนี้ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นกลุ่มสตรีที่มีอาชีพเดียวกัน หรือมีความสนใจร่วมกัน มารวมกลุ่มกันเพื่อช่วย เผยแพร่วิชาชีพและวิชาการในสาขาที่แต่ละสมาคมสนใจ โดยในระยะแรก ๆ นั้น สมาคมเหล่านี้ จะมีวัตถุประสงค์และกิจกรรมจำกัดอยู่แต่เพียงการให้บริการแก่สมาชิก ขององค์กร หรือสตรีที่มีอาชีพเดียวกัน แต่ในระยะต่อมา ก็เริ่มขยายบริการออกสู่อุตสาหกรรมโดยทั่วไป ซึ่งอาจสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์โดยทั่วไปขององค์กรสตรีทางด้าน วิชาการและวิชาชีพ มีดังนี้คือ

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาชีพของแต่ละสมาคมแก่สตรีและประชาชนทั่วไป
2. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพของแต่ละสมาคมให้เจริญก้าวหน้า
3. เพื่อส่งเสริมความสามัคคี ความสัมพันธ์อันดี และความเข้าใจซึ่งกัน และกันในบรรดาสตรีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ
4. เพื่อให้การสงเคราะห์ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ สงเคราะห์ตาม โอกาสอันควร

จะเห็นว่า วัตถุประสงค์สำคัญของสมาคมสตรีวิชาชีพในปัจจุบัน คือ การเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาชีพของสมาคมแก่สตรีและประชาชนทั่วไป โดยแต่ละสมาคมก็ได้พยายามจัดทำโครงการเผยแพร่ความรู้ และให้การศึกษาแก่สตรีขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อนี้

จากการศึกษากิจกรรมของสมาคมสตรีวิชาชีพ จะพบว่า แต่ละสมาคมก็มี บทบาทแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และทรัพยากรของแต่ละสมาคม แต่ลักษณะร่วมกัน ประการหนึ่ง คือ ทุกสมาคมได้จัดการให้ความรู้แก่สตรีทางด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ และการฝึกอาชีพเหมือน ๆ กัน โดยเฉพาะการฝึกอาชีพด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า และ งานหัตถกรรมสำหรับสตรีต่าง ๆ นั้น ทุกสมาคมมีกิจกรรมในค่านนี้ทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจ

เนื่องจากความต้องการของสตรีที่ต้องการจะเรียนวิชาตัดเย็บเสื้อผ้ายังมีอยู่มาก และ การตัดเย็บเสื้อผ้านั้น สามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ รวมทั้งเป็นการประหยัดรายจ่าย ของครอบครัวด้วย

สมาคมสตรีวิชาชีพกลุ่มนี้ สามารถจัดการศึกษาให้แก่สตรีได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะ สมาคมกลุ่มนี้มีทรัพยากรบุคคล และอื่น ๆ พร้อมมูล เช่น นักวิชาการหลาย สาขา สถานที่ ดังนั้น จึงสามารถจัดหาวิทยากรและฝึกอบรมให้ความรู้แก่สตรีได้หลาย สาขา

ข้อนำสังเกตประการหนึ่ง คือ สมาคมทั้งหมดนี้ให้บริการหรือจัดการศึกษา แก่สตรีทั่วไปเป็นสำคัญ สำหรับสตรีที่ต่องข้ง หรือหญิงไร้อาชีพนั้น สมาคมกลุ่มนี้ได้ เข้าไปดำเนินการน้อย ยกเว้นสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ที่เข้าไปมีบทบาทในการ ให้ความรู้ด้านวิชาชีพแก่หญิงไร้อาชีพด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับสมาคมสตรีกลุ่มอื่น ๆ แล้ว จะพบว่า สมาคม สตรีทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีกิจกรรมในด้านการจัดการศึกษาแก่สตรีกว้างขวางกว่า ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานมุ่งในด้านการให้ความรู้ด้านวิชาการและ วิชาชีพเป็นสำคัญ

3. สมาคมสตรีศิษย์เก่า

สมาคมสตรีศิษย์เก่า ได้แก่ กลุ่มสตรีที่จบการศึกษา มาจากสถาบันการศึกษา เดียวกัน มารวมกลุ่มกันเป็นสมาคมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

สมาคมสตรีศิษย์เก่า ที่เป็นสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติ ได้แก่ สมาคม นักเรียนเก่า และสมาคมศิษย์เก่า จำนวน 14 สมาคม

ประวัติการก่อตั้งและวัตถุประสงค์

สมาคมสตรีศิษย์เก่า จัดตั้งขึ้นเพื่อรวมกลุ่มของนักเรียนสตรีที่จบการศึกษา จากสถาบันนั้น ๆ มารวมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งในระยะแรก ๆ วัตถุประสงค์ของ การรวมกลุ่มกันก็เพื่อพบปะสังสรรค์กันตามปกติ แต่ต่อมาสมาคมสตรีเหล่านี้ก็ได้เริ่มมี

บทบาทที่จะช่วยเหลือสังคมมากขึ้น โดยเริ่มจากการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในสถาบันการศึกษาของตน และขยายออกสู่อุสสุทรีทั่ว ๆ ไป

เนื่องจากสมาคมศิษย์เก่า มีประวัติการก่อตั้งซึ่งคล้ายคลึงกัน ดังนั้นวัตถุประสงค์จึงไม่แตกต่างกันด้วย อาจกล่าวได้ว่า สมาคมศิษย์เก่า มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมสัมพันธ์ภาพและเพิ่มพูนความรู้ระหว่างนักเรียนเก่า นักเรียนปัจจุบัน ครูอาจารย์ และผู้ปกครอง
2. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของโรงเรียน
3. เพื่อร่วมกันดำเนินงานที่เป็นสาธารณกุศล และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
4. เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของสังคมตามโอกาสอันควร

กิจกรรมของสมาคมศิษย์เก่า

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของสมาคมศิษย์เก่า ที่สำคัญที่สุด คือ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ฉะนั้น กิจกรรมที่กระทำจึงเน้นไปในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่สมาชิก เช่น กิจกรรมทางการศึกษา ได้แก่ การจัดงานหาเงินเพื่อทุนการศึกษาของสมาชิกในกลุ่ม การจัดหาเงินช่วยเหลือให้แก่โรงเรียน เป็นต้น และกิจกรรมทางสังคม เช่น การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามโอกาสอันควร โดยอาจดำเนินงานร่วมกับสภาสตรีแห่งชาติฯ และหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ก็อาจมีการจัดประชุมสัมมนา เป็นครั้งคราว ตามแต่โอกาสที่เหมาะสม อาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมของสมาคมกลุ่มนี้ยังให้ความรู้แก่สตรีทั่วไปน้อยมาก เพราะไม่ใช่วัตถุประสงค์ของสมาคม

4. สโมสรวัฒนธรรมหญิง สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง และสมาคมสตรีประจำจังหวัดต่าง ๆ

สมาคมกลุ่มนี้ มีประวัติการก่อตั้งที่เหมือนกัน แต่มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป สมาคมกลุ่มนี้เป็นที่รวมของกลุ่มสตรีในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งเดิมมีวัตถุประสงค์เน้นหนักด้านส่งเสริมวัฒนธรรม สำหรับปัจจุบันได้เน้นวัตถุประสงค์ในเรื่องการยกระดับมาตรฐาน

ความเป็นอยู่ของสตรี และประชาชนในจังหวัดของตนเพิ่มขึ้น สมาคมกลุ่มนี้มีอยู่เกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้ง

สโมสร วัฒนธรรมหญิง และสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงจังหวัดต่าง ๆ ได้จัดขึ้นตามความริเริ่มของ ท่านผู้หญิง ละเอียด พิบูลสงคราม ภริยานายกรัฐมนตรี (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) เมื่อ พ.ศ. 2491 โดย ท่านผู้หญิง ได้ให้ข้อสังเกตว่า "ประเทศที่เจริญแล้วทุกประเทศ ยอมรับความสามารถของสตรีโดยให้เข้าร่วมอยู่ในวงการอาชีพทุกประเภท ทางด้านสังคมและครอบครัว สตรีก็ได้รับการยกย่องให้ออกงานคู่เคียงกับบุรุษ ดังนั้น สำหรับประเทศไทย ซึ่งเรื่องเหล่านี้ยังเป็นของแปลกใหม่ไม่นิยมกระทำกัน จึงควรได้มีการ เชิดชูบทบาทและฐานะของหญิงให้อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ ให้ความมั่นใจแก่สตรีได้ ที่จะกระทำหน้าที่ทุกอย่างเคียงคู่ไปกับสามีของตน และทางที่จะส่งเสริมที่ดีที่สุด ก็คือ จะต้องเปิดโอกาสให้หญิงได้รับการศึกษาอบรมจนเกิดความสามารถ และความมั่นใจเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทใหม่ของตน จนเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ สำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง จะเป็นแหล่งที่จะช่วยส่งเสริมและเชิดชูบทบาทสตรีให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายนี้ สำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิงได้ส่งเสริมให้มี สโมสร และสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมสตรีในจังหวัดต่าง ๆ สโมสร และสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นที่รวมกิจกรรมและเผยแพร่ วัฒนธรรมไทย" (สภาพสตรีแห่งชาติ 2518: 47) ต่อมาเมื่อ จอมพล ป. พิบูลสงคราม หมคอ่านาจอลง สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงบางแห่ง เกรงว่าจะมีภัยทางการเมือง จึงเปลี่ยนชื่อจากสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง มาเป็น สมาคมสตรีประจำจังหวัด ดังนั้นในปัจจุบัน สมาคมสตรีในต่างจังหวัดจึงมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป 2 ชื่อ

สำหรับวัตถุประสงค์ของสโมสร วัฒนธรรมหญิง สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง และสมาคมสตรีประจำจังหวัดต่าง ๆ นั้น จะแตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย ในที่นี้จะขอแยกกล่าวถึงวัตถุประสงค์และกิจกรรมของสโมสร วัฒนธรรมหญิงส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นวัตถุประสงค์และกิจกรรมของสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง หรือ สมาคมสตรีประจำจังหวัด

สโมสรวัฒนธรรมหญิง

วัตถุประสงค์

สโมสรวัฒนธรรมหญิง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

1. เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยในค่านระเบียนประเพณีที่ดีงาม อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย
 2. เพื่อส่งเสริมให้มวลสตรีไทยปฏิบัติตนในทางที่จะสร้างเสริมสวัสดิภาพและความก้าวหน้าของครอบครัว และประเทศชาติ
 3. เพื่อประกอบสาธารณกุศล และสาธารณูปการตามโอกาสอันควร
- ปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สโมสรวัฒนธรรมหญิง มี คุณหญิง วรรณฉายเหมือนวงศ์ เป็นนายกสมาคม

กิจกรรมของสโมสรวัฒนธรรมหญิง

การจัดกิจกรรมของสโมสรวัฒนธรรมหญิง ตั้งแต่แรกตั้ง จนถึงปัจจุบันนี้ กิจกรรมส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม และวิชาการบ้านการเรือน โดยสโมสรมิได้จัดเป็นโครงการประจำเหมือนบางสมาคม กิจกรรมที่จัดจะดำเนินงานเป็นครั้งคราว เช่น

1. ฝึกสอนสตรีไทยแก่เยาวชนสตรี และแม่บ้านที่มีเวลาว่าง เพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
2. จัดบรรยายเรื่องของวัฒนธรรมไทยแก่สตรีและผู้สนใจ
3. ฝึกสอนการทำอาหารคาวหวานแก่สตรีและสมาชิกของสมาคม
4. จัดอบรมสมาชิกให้ความรู้ในหน้าที่ของอาสาสมัคร และเข้าใจในวัฒนธรรม รวมทั้ง อบรมวิชาการทางสังคม เช่น ศิลปกรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณีของชาติ เป็นต้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่สตรี
5. จัดกิจกรรมสอนและสาธิตวิชาชีพแม่บ้าน เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง โครเซ่ท์ เป็นต้น

สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง และสมาคมสตรีประจำจังหวัดต่าง ๆ

จากการพิจารณาวัตถุประสงค์ของสมาคมสตรีประจำจังหวัดทุก ๆ
สมาคมแล้ว พบว่า โดยทั่วไป วัตถุประสงค์ของสมาคมเหล่านี้อยู่ในขอบข่าย
ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อส่งเสริมให้สตรีรู้จักและรักษาศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม
ประเพณีที่ดีของท้องถิ่นตน
2. เพื่อส่งเสริมให้สตรีได้มีโอกาสรวมกลุ่มกันเพื่อปฏิบัติกิจกรรมให้เป็น
ประโยชน์ต่อครอบครัว ต่อชุมชน และต่อสังคม
3. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความต่าง ๆ ให้แก่สตรี เพื่อสตรีจะสามารถ
พัฒนาตนเอง รู้จักช่วยตนเอง ครอบครัว และสังคม
4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีมีอาชีพ โดยใช้การศึกษาออก-
ระบบโรงเรียนในกิจกรรมฝึกอาชีพ
5. เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของสตรี และยกระดับความเป็นอยู่ ฐานะ
รวมทั้งขจัดปัญหาอันเป็นอุปสรรคแก่ความเจริญและความก้าวหน้าของสตรีไทย
6. เพื่อเสริมสร้างและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล สภาสตรีแห่งชาติฯ
และองค์การต่าง ๆ ในการพัฒนาสตรี

กิจกรรมของสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงและสมาคมสตรีประจำจังหวัดต่าง ๆ

การดำเนินกิจกรรมของสมาคมสตรีประจำจังหวัดต่าง ๆ นั้น จะดำเนินงาน
งานในหลักใหญ่ ๆ คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันในรายละเอียดเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้
กิจกรรมของแต่ละสมาคม สนองความต้องการของสตรีในจังหวัดให้มากที่สุด โดย
ทั่ว ๆ ไปแล้ว สมาคมสตรีประจำจังหวัดจะดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. อบรมวิชาชีพต่าง ๆ ให้แก่สตรี ตามความเหมาะสมและความ
ต้องการของท้องถิ่น เช่น อบรมวิชาตัดเย็บเสื้อผ้า การทำเครื่องจักสาน การปักจักร
การทอผ้าพื้นเมือง การประกอบอาหาร ฯลฯ
2. อบรมสตรีและเยาวชนสตรีในเรื่องการอนามัย การรักษาพยาบาล
การวางแผนครอบครัว การคุ้มครองผู้บริโภค ฯ

3. ให้ความรู้ตามชนบทธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย แก่กลุ่มสตรี-
เยาวชนสตรี

4. จัดการบรรยายเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่สตรีในเรื่องต่าง ๆ ตามความ
จำเป็นและเหมาะสม

5. ร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนในการพัฒนาสตรี

จากการศึกษากิจกรรมของสโมสรวัฒนธรรมหญิง และ สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง หรือสมาคมสตรีประจำจังหวัดต่าง ๆ จะพบว่า มีกิจกรรมต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน แต่จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมของสมาคมแต่ละจังหวัด และความสามารถของกลุ่มสตรีแต่ละจังหวัดนั้นแตกต่างกันไป บางจังหวัดอาจจะมีกิจกรรมเน้นหนักไปในเรื่องการให้ความรู้ทางคานโภชนาการ เพราะสตรีในจังหวัดนั้นประสบปัญหาทุพโภชนาการ บางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สตรีหลายกลุ่มมีอาชีพพอม้า สมาคมก็จะมีกิจกรรมในการให้ความรู้ คำแนะนำในด้าน การเลือกซื้อวัสดุ หรือการช่วยในเรื่องการหาตลาด เป็นต้น บางจังหวัดในภาคเหนือ สตรีมีปัญหาถูกลอกลงไปในทางเสื่อมเสีย สมาคมก็จะมีกิจกรรมในการอบรมสตรีให้มีความรู้ทันคน รู้จักการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน และรู้จักรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม เป็นต้น

นอกจากนี้ นายกสมาคมและคณะกรรมการของสมาคมก็มีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้สมาคมมีผลงานในด้านการพัฒนาสตรีมากหรือน้อย เช่น บางสมาคมที่มีผลงานมาก เพราะผู้บริหารสมาคมให้ความสนใจและมีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ หรือ บางสมาคมมีผลงานน้อย เพราะผู้บริหารไม่ได้มีโอกาสทำงานเต็มที่ เช่น มีงานประจำที่กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถกลับไปดำเนินงานในจังหวัดได้อย่างเต็มที่ เป็นต้น

สำหรับนายกสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงนั้น ส่วนใหญ่จะได้แก่ ภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัด แต่บางจังหวัดก็เป็นสตรีอื่นที่มีความสามารถ เช่น เชียงใหม่ นครสวรรค์ และอยุธยา ซึ่งนายกสมาคมมิใช่ภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัด และนายกสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง ส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกเหล่ากาชาดจังหวัดด้วย ดังนั้น จึงมักจะดำเนินกิจกรรมทั้ง 2 อย่างควบคู่กันไป

จากการศึกษากิจกรรมของสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงบางแห่ง จะพบว่าสมาคมไม่ได้ดำเนินงานด้านการศึกษาเลย เพราะนายกสมาคมทำเฉพาะงานของเหล่ากาชาดจังหวัด คือ การแจกของ การสงเคราะห์ และการบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ การที่นายกสมาคมเป็นภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ก็มีข้อดีหลายประการ คือ นายกสมาคมสามารถติดต่อประสานงานขอความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ ในจังหวัดได้หลายฝ่ายอย่างสะดวก เช่น สามารถติดต่อขอโชยานพาหนะต่าง ๆ ได้ หรือสามารถขอความร่วมมือจากข้าราชการ หรือภรรยาข้าราชการได้ ถึงแม้จะมีข้อดีหลายประการ แต่สมาคมบางแห่งก็ไม่ได้ใช้ข้อดีนี้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนายกสมาคมไม่มีความรู้ความสามารถพอ และระบบการโยกย้ายข้าราชการนั้นบางครั้งก็ทำให้นายกสมาคมไม่มีเวลาพอที่จะดำเนินกิจกรรม เพราะต้องเตรียมตัวย้ายติดตามสามี

สรุปบทบาทของสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง

สโมสรวัฒนธรรมหญิง และสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงประจำจังหวัดต่าง ๆ จะมีกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันเพียงลักษณะของโครงการ หรือกิจกรรมที่เน้นต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมของสมาคมแต่ละจังหวัด และความสามารถของกลุ่มสตรีผู้บริหารงานสมาคมของแต่ละจังหวัดนั้นไม่เหมือนกัน เช่น บางจังหวัดมุ่งจัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก เพราะในจังหวัดมีปัญหาเรื่องนั้นมาก บางจังหวัดไม่ได้จัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาเลย เพราะนายกสมาคมไม่พร้อมที่จะปฏิบัติงานด้านนี้ หรือปฏิบัติงานเฉพาะในด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งเป็นหน้าที่ของนายกเหล่ากาชาดจังหวัด เป็นต้น ดังนั้น ถึงแม้ว่าสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง จะมีอยู่เกือบทุกจังหวัดในประเทศ แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ผลการดำเนินงานนั้นยังไม่อยู่ในขั้นดี ทั้ง ๆ ที่สมาคมมีทรัพยากรต่าง ๆ พร้อมทั้งจะลงไปพัฒนาสตรีให้สามารถช่วยตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น มีข้าราชการในจังหวัดช่วยดำเนินงานในด้านต่าง ๆ มีพาหนะสำหรับเดินทางอย่างสะดวก เป็นต้น แต่สมาคมเหล่านี้ไม่ได้ใช้ทรัพยากรนั้นให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ทำให้งานพัฒนาสตรีไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากการศึกษาบทบาทขององค์การเอกชนสตรีทั้ง 4 ประเภทแล้วนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ว่า เป็นเวลากว่า 55 ปีแล้ว ที่สตรีไทยได้รวมตัวกันก่อตั้งเป็นกลุ่ม, สมาคมและองค์การต่างๆ เพื่อทำประโยชน์แก่สมาชิกและสังคม และจากการศึกษาประวัติการก่อตั้งองค์การเอกชนสตรีของไทย จะพบว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับการก่อตั้งองค์การเอกชนสตรีในประเทศอื่นๆ แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของระยะเวลา คือ สตรีไทยจะรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาคมช้ากว่าสตรีในประเทศตะวันตกมาก เช่น สหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ หรือช้ากว่าประเทศในตะวันออกด้วยกัน เช่น ญี่ปุ่น (ญี่ปุ่นเริ่มก่อตั้งสมาคมสตรีเมื่อปีพ.ศ. 2444 หรือหลังสงครามโลกครั้งที่ 2) (Takashi Koyama and other 1980 : 27) หรือเกาหลีซึ่งก่อตั้งสมาคมสตรีแห่งแรกเมื่อพ.ศ. 2440 ซึ่งเนื่องจากอิทธิพลของคณะมิชชันนารี สตรีเกาหลีซึ่งรวมกลุ่มกันในระยะนี้ ส่วนใหญ่จะนับถือคริสต์ศาสนา (The Committee for the Copilation of the History of Korean women 1976 : 145) การที่สตรีไทยรวมกลุ่มกันขึ้นนั้น เนื่องจากสภาพสังคมชนบทนิยมประเพณี และค่านิยมของสังคมไทย สำหรับลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ สตรีที่ออกมาประกอบอาชีพนอกบ้าน จะรวมตัวกันเป็นสมาคมกลุ่มแรก จากงานวิจัยของ Karen S. Blair (1977 5296-) สรุปได้ว่าสตรีอเมริกันเข้าร่วมงานอาสาสมัครในสังคมตั้งแต่ครั้งแรกของศตวรรษที่ 19 โดยจัดตั้งเป็นสมาคมกลุ่มแรก คือ กลุ่มสตรีผู้ประกอบอาชีพแห่งนิวยอร์ก (New York City Career women) ซึ่งมีลักษณะเหมือนการก่อตั้งสมาคมสตรีแห่งแรกของไทย คือ สมาคมพยาบาล ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของสตรีที่มีอาชีพเดียวกัน และวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งก็คล้ายคลึงกันด้วย คือ เพื่อพัฒนาความสามารถของสตรี

สำหรับองค์การเอกชนสตรีของไทยซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทนั้น จะมีวัตถุประสงค์ร่วมกันอยู่ข้อหนึ่ง คือ เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนตามโอกาสอันควร การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมนี้จะมีความหมายครอบคลุมถึง การช่วยเหลือสงเคราะห์ การบริจาค การส่งเสริมความเข้าใจอันดีในหมู่ประชาชน ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาสังคม นอกจากบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมแล้ว องค์การเอกชนสตรีทุกแห่งยังมุ่งพัฒนาสตรีด้วย สำหรับงานพัฒนาสตรีนั้น ในอดีตเมื่อประมาณ 15 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลไม่ใคร่จะเห็นความสำคัญนัก เพราะเห็นว่ามืองค์การเอกชนสตรีหลายหน่วยงานดำเนินงานอยู่ก่อน

แล้ว ซึ่งเมื่อพิจารณาการดำเนินงานที่แล้วมาขององค์การเอกชนสตรีจะพบว่า การพัฒนาสตรีขององค์การเอกชนสตรีนั้น ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะการพัฒนาสตรีที่แท้จริงนั้น ย่อมหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงคุณภาพชีวิตและสถานภาพของสตรีในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งในค่านิยมและสิทธิสตรีด้วย ซึ่งจะต้อการดำเนินการเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องกันไป ซึ่งถ้าพึ่งองค์การเอกชนสตรีนั้นจะไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเหล่านี้ได้ องค์การเอกชนสตรีมีฐานะเป็นองค์การอาสาสมัครที่ทำงานเสริมงานของรัฐบาลในการพัฒนาสตรีเท่านั้น ดังนั้นหากรัฐบาลมิได้ดำเนินการพัฒนาสตรีอย่างจริงจังแล้ว ความหวังที่จะให้สตรีพัฒนาตนเองทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น ก็เป็นไปได้ยาก

รัฐบาลเพิ่งเริ่มให้ความสนใจในงานพัฒนาสตรีอย่างจริงจัง เมื่อสหประชาชาติประกาศให้ปีพ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากล และกำหนดให้ช่วงปีพ.ศ. 2518-2528 เป็นทศวรรษสตรี รัฐบาลจึงได้กำหนดแผนงานต่างๆขึ้นและมีหน่วยราชการหลายหน่วย เข้ามาร่วมดำเนินงาน ทำให้การทำงานด้านการพัฒนาสตรีมีระบบขึ้นกว่าแต่ก่อน สำหรับองค์การเอกชนสตรีนั้นก็ดำเนินงานเสริมงานของรัฐอยู่ โดยพยายามดำเนินงานตามกำลังความสามารถ กำลังทรัพย์ และกำลังคนที่มีอยู่ ซึ่งแน่นอนผลงานที่ออกมานั้น อาจจะไม่เป็นระบบเหมือนกับการทำงานของราชการ ทั้งนี้เพราะองค์การเอกชนสตรีแต่ละแห่ง จะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความแตกต่างกันทางด้านความสนใจ ภูมิหลัง และฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ดังนั้นในหลายครั้งองค์การเอกชนสตรีบางแห่ง จึงยังมีได้สนองความต้องการของสตรีส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามการทำงานขององค์การเอกชนสตรีในปัจจุบันก็นับได้ว่ามีผลงานดีกว่าในยุคก่อนๆ เพราะองค์การเอกชนสตรีพยายามเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของการทำงานแบบสังคมสงเคราะห์มาสู่การทำงานในรูปแบบของการพัฒนาโดยใช้การศึกษามากขึ้น

สำหรับการดำเนินงานขององค์การเอกชนสตรี ที่ดำเนินงานโดยอาสาสมัครที่เสียสละเวลา กำลังกาย กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ เพื่อทำงานเพื่อประโยชน์ของสตรีนั้น นับว่าเป็นบุคคลที่ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ดังนั้นจึงมีการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้แก่ผู้ที่ทำประโยชน์นั้นๆ เพื่อเป็นการชักจูงให้บุคคลต่างๆ มาร่วมทำประโยชน์แก่ประเทศชาติ แต่ได้มีบุคคลบางคนหรือบางองค์การที่ทำงานเพื่อหวังสิ่งตอบแทนอันได้แก่ชื่อเสียงและตำแหน่งนี้ ทำให้เกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีแก่องค์การเอกชนสตรี

โดยเฉพาะในระยะ 5-7 ปีนี้ ซึ่งแต่ก่อนนั้นองค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่ทำงานโดยมิได้หวัง
สิ่งแลกเปลี่ยนเหล่านี้ และการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ก็เพิ่งเริ่มเมื่อ 5-
7 ปีมานี้

กล่าวได้ว่าการดำเนินงานขององค์การเอกชนสตรีในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทย
เพื่อพัฒนาตนเองนั้นในปัจจุบัน นับได้ว่า ประสบความสำเร็จพอสมควร ที่เป็นเช่นนี้เพราะ
ลักษณะโครงสร้างการดำเนินงานขององค์การเอกชนสตรีบางครั้ง ก็ไม่เอื้ออำนวยให้การ
ทำงานด้านการพัฒนาสตรีได้ผลเต็มที่นัก เนื่องจากลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. กรรมการผู้บริหาร ซึ่งเป็นอาสาสมัครผลัดเปลี่ยนเข้ารับหน้าที่ตามวาระ บาง
แห่ง 1 ปีและบางแห่ง 2 ปี ทำให้นโยบายและแนวทางการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
เพราะส่วนมากคณะกรรมการที่รับหน้าที่ใหม่ก็มักจะวางนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน
ให้เหมาะสมกับความคิดเห็นและความต้องการของคณะกรรมการชุดนั้น เป็นสำคัญ และใน
ช่วงระยะเพียง 2 ปีที่เข้ามารับตำแหน่งนี้ คณะกรรมการต้องมาศึกษางานใหม่ ซึ่งบาง
คนยังไม่มี ความเข้าใจในระบบการบริหาร ณ ที่นั้นมาก่อน จึงต้องเสียเวลาเรียนรู้งาน ทำ
ให้บางครั้งงานพัฒนาที่ควรจะทำไม่ได้ทำเพราะไม่มีเวลาพอ และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง
คือ สมาคมไม่มีเจ้าหน้าที่ระดับบริหารที่ทำงานและรับเงินเดือนเป็นประจำ ซึ่งจะเป็นผู้
ดำเนินงานและรู้เรื่องงานในสมาคมติดต่อกันเนื่องกันคือพอที่จะช่วยเหลือกรรมการที่ผลัดเปลี่ยน
กันเข้าไปดำเนินงานคราวละ 1 หรือ 2 ปีได้

2. องค์การเอกชนสตรีไม่มีรายได้เป็นประจำของตนเอง จึงไม่สามารถวางแผนงานล่วงหน้าได้เป็นเวลานานๆ และต้องดำเนินการหาทุนด้วยวิธีการต่างๆอยู่เสมอ
หรือบางแห่งวางแผนการดำเนินงานไว้แล้ว แต่หาทุนไม่ได้หรือได้ไม่เพียงพอ ก็อาจจะต้อง
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือล้มเลิกโครงการนั้นไป ทั้งนี้เพราะองค์การเอกชนสตรีไม่ได้รับ
เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเลย (ในปีพ.ศ. 2526 สภาสตรีแห่งชาติเพิ่งได้รับเงินช่วย
เหลือจากรัฐบาลในการดำเนินโครงการบางโครงการเท่านั้น และเป็นเงินช่วยเหลือ
เพียงส่วนน้อยด้วย)

ถึงแม้ว่าลักษณะโครงสร้างการบริหารงานขององค์การเอกชนสตรีจะไม่เอื้ออำนวย
ให้องค์การเอกชนสตรีมีบทบาทในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาสตรีอย่างเต็มที่ แต่องค์การ
เอกชนสตรีหลายแห่งได้พยายามดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถและมีผลงานเป็นที่

ยอมรับหลายแห่ง เช่น กลุ่มสมาคมสตรีวิชาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมทางด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพต่างๆมากกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้นสมาคมกลุ่มนี้จึงมีบทบาทในการให้การศึกษแก่สตรีอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะแพร่ความรู้ทางด้านวิชาชีพแก่สมาชิกและสตรีทั่วไป จากการศึกษาบทบาทขององค์การเอกชนสตรีในประเทศต่างๆ จะพบว่า กลุ่มสมาคมสตรีทางวิชาชีพนี้ต่างมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสตรี เช่น "ฟิลิปปินส์ มีสมาคมสตรีทางด้านวิชาชีพที่สำคัญอยู่ 2 แห่ง คือ สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งฟิลิปปินส์ และองค์การสตรีทางด้านกฎหมายและสิทธิสตรี" (National Commission on the Role of Filipino Women 1976 5) "หรือในประเทศอังกฤษ สมาคมสตรีทางด้านวิชาชีพก็เป็นองค์การเอกชนที่มีบทบาทในการพัฒนาสตรีที่มีอาชีพเดียวกัน ให้ได้รับความก้าวหน้าในการทำงานโดยเท่าเทียมกับชาย เช่น Medical Women's Federation, Women in Management เป็นต้น" (Central Office of Information 1980 : 25)

ลักษณะอีกประการหนึ่งที่ทำให้สมาคมสตรีวิชาชีพ มีบทบาทในการให้การศึกษเพื่อพัฒนาสตรีมาก เพราะสมาคมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกขององค์การเอกชนสตรีระหว่างประเทศ เช่น สมาคมสตรีอุดมศึกษาฯ เป็นสมาชิกของสหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติ (International Federation of University Women) สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายฯ เป็นสมาชิกของสหพันธ์สตรีนักกฎหมายนานาชาติ (International Federation of Women Lawyer) สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพฯ เป็นสมาชิกของสหพันธ์สตรีนักธุรกิจและวิชาชีพนานาชาติ (International Federation of Business and Professional) หรือบางสมาคมจะเป็นสมาชิกขององค์การสตรีส่วนภูมิภาค เช่น สมาคมเลขานุการสตรีฯ เป็นสมาชิกของสมาคมเลขานุการแห่งเอเชีย (The Association of Secretaries in Asia) หรือเป็นสมาชิกในเครือขององค์การวิชาชีพในประเทศอื่น เช่น สมาคมคหเศรษฐศาสตร์ฯ เป็นสมาชิกในเครือของสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งประโยชน์ที่สมาคมวิชาชีพเหล่านี้จะได้รับจากองค์การเอกชนระหว่างประเทศ, องค์การในส่วนภูมิภาค หรือองค์การในประเทศอื่นๆ นั้น เช่น ได้รับความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจกรรมหรือวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาสตรี ได้รับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือได้รับเงินอุดหนุนต่างๆบ้างเป็นครั้งคราว ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับเหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่า มีส่วนทำให้สมาคมสตรีวิชาชีพที่ติดต่อกับองค์การนี้

สามารถกำหนดนโยบายและกิจกรรมต่างๆ ได้ชัดเจน เพราะการติดต่อกับประเทศอื่นนั้น สมาคมสตรีวิชาชีพจะได้พบเห็นตัวอย่างของการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสตรีหลายรูปแบบ และสมาคมสามารถนำมาดัดแปลงใช้กับสภาพสังคมของประเทศไทยได้ ซึ่งจะช่วยให้งานพัฒนาสตรีดีขึ้น

นอกจากสมาคมสตรีวิชาชีพแล้ว สมาคมที่เป็นสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศอีก 2 แห่ง ก็มีบทบาทในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาสตรีอย่างมาก คือ สมาคมไ.ดับบลิว.ซี.เอ. และสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งสมาคมทั้ง 2 แห่งนั้นนอกจากจะเป็นสมาชิกขององค์การระดับโลกแล้ว สมาคมทั้ง 2 แห่งยังมีกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทำรายได้ให้แก่สมาคมเป็นประจำด้วย เช่น รายได้จากสรว่ายน้ำ บริการห้องพัก ร้านอาหารร้านขายของ เป็นต้น การที่สมาคมมีรายได้ประจำอย่างสม่ำเสมอ ทำให้การดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาสตรีของสมาคมทำได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยพัฒนาสตรีชนบทได้มาก

สำหรับสมาคมสตรีกลุ่มอื่นๆ เช่นกลุ่มที่มุ่งพัฒนาสตรีในกลุ่มของตนเป็นหลัก หรือกลุ่มสมาคมนักเรียนเก่านั้น เนื่องจากวัตถุประสงค์ของสมาคมจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่ม ดังนั้นบทบาทจึงมีจำกัดด้วย แต่สมาคมเหล่านี้ก็มีส่วนพัฒนาส่วนหนึ่งคล้ายถึงแม้จะไม่กว้างขวางนัก แต่ก็นับว่าได้ช่วยเสริมงานของรัฐได้ในบางส่วน และสำหรับสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง ซึ่งมีอยู่เกือบทุกจังหวัดในประเทศ และน่าจะเป็นองค์กรสำคัญที่จะมีส่วนในการพัฒนาสตรี จากการพิจารณากิจกรรมต่างๆ ของสมาคมแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีบทบาทในการพัฒนาสตรีไม่กว้างขวางนัก ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ

1. ตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการบริหารสมาคม เช่น นายกสมาคม อุปนายก และกรรมกรผู้ต่างๆ มีลักษณะเป็นตำแหน่งทางการเมือง กล่าวคือ นายกสมาคมส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัด (มีเพียงไม่กี่จังหวัดเท่านั้น ที่นายกสมาคมไม่ใช่ภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัด) หรืออุปนายกก็จะเป็นภรรยาของภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาจะเห็นว่า เป็นการดีที่นายกสมาคมเป็นภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งสามารถของความร่วมมือจากข้าราชการในจังหวัดในงานพัฒนาสตรีได้ แต่จากการศึกษากิจกรรมของสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงพบว่า สมาคมยังดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีน้อย สมาคมจะดำเนินงานด้านการส่งเสริมมากกว่า ซึ่งการส่งเสริมแจ่มแจ้งนี้เป็นหน้าที่อีกประการหนึ่งของภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัดในตำแหน่งนายกเหล่ากาชาด การที่นายกสมาคม

ดำเนินงานด้านการส่งเสริมการค้าเพราะงานส่งเสริมการค้าเป็นเหมือนงานราชการ คือ เมื่อมีเหตุการณ์ต้องส่งเสริมช่วยเหลือหรือแจกของ ก็ต้องเป็นหน้าที่ของนายกเหล่ากาชาด ดังนั้นนายกสมาคมหลายแห่งจึงละเลยงานด้านการพัฒนาสตรีไป

2. การดำเนินงานพัฒนาสตรี โดยอาศัยการศึกษาเป็นหลักและต้องทำต่อเนื่อง เป็นประจำนั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถพอสมควร จึงจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้ แต่การเลือกตั้งนายกสมาคมหรือกรรมการส่วนมาก จะเลือกจากตำแหน่งของสามี หรือผู้มีทรัพย์สิน มีอิทธิพล มากกว่าจะคำนึงถึงความสามารถทางวิชาการ ดังนั้นบางสมาคมจึงดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรีโดยการให้การศึกษาน้อย

3. การโยกย้ายติดตามสามี เนื่องจากตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด จะต้องมีการโยกย้ายทุกๆ 4 ปี (นอกจากในกรณีพิเศษ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจอยู่ในตำแหน่งได้มากกว่า 4 ปี) ดังนั้นภรรยาจึงต้องย้ายตาม ซึ่งอาจทำให้ไม่ได้ดำเนินการพัฒนาสตรีเท่าที่ควรเพราะมีเวลาจำกัด เช่น เมื่อเข้ารับตำแหน่ง กว่านายกสมาคมจะรู้จักคุ้นเคยกับคณะกรรมการ รู้สภาพของท้องถิ่น รัฐบาลของสตรี ก็ต้องกินเวลาอย่างน้อย 1 ปี บางครั้งกำลังจะลงมือดำเนินงานก็อาจมีคำสั่งย้ายผู้ว่าก่อนกำหนด นายกสมาคมก็ต้องย้ายตามไปด้วย งานพัฒนาสตรีก็อาจต้องหยุดชะงักไป หรือบางจังหวัดนายกสมาคมมีงานประจำอยู่ที่กรุงเทพฯ อุปนายกก็ไม่กล้าดำเนินการเอง ซึ่งอาจจะเนื่องจากอิทธิพลบางประการแฝงอยู่ เช่น ไม่กล้าดำเนินงาน เพราะกลัวจะก้าวก่ายหน้าที่ อุปนายกอาจถูกตำหนิ หรือสามีอาจถูกตำหนิ จึงไม่กล้าดำเนินการ เป็นต้น จากปัจจัยทั้ง 3 ประการนี้ สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงจึงยังมีบทบาทในการพัฒนาสตรีไม่มากเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมต่างๆ ที่องค์การเอกชนสตรีจัดให้แก่สตรี เพื่อพัฒนาตนเองนั้น จะพบว่าองค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่มุ่งจัดกิจกรรมในด้านต่อไปนี้

1. การฝึกอาชีพทางด้านงานฝีมือ คหกรรมและหัตถกรรม
2. การให้ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ
3. การดูแลสุขภาพอนามัย การเลี้ยงเด็ก และการดูแลบ้าน

ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ความรู้ในเรื่องเหล่านั้นนั้น เป็นการจัดกิจกรรมที่สตรีจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับมานำพัฒนาตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมได้ เช่น ในเรื่อง การฝึกอาชีพนั้น สมาคมส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีมีอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้

ให้แก่ตนเอง ซึ่งรายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้ จะช่วยให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น สำหรับกิจกรรมการให้ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ ก็จะช่วยให้สตรีพัฒนามาตรฐานการครองชีพและเพื่อให้ครอบครัวมีโภชนาการที่ดี รวมทั้งอาจนำความรู้ ไปประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ได้ และสำหรับการดูแลสุขภาพ การดูแลเด็กและดูแลบ้านเรือน องค์การเอกชนสตรีส่วนใหญ่ต่างก็ให้ความสำคัญมาเป็นเวลานานแล้ว สมาคมที่ก่อตั้งขึ้นในระยะแรกๆ (ก่อนพ.ศ. 2500) เช่น สมาคมพยาบาล สมาคมสตรีไทย ต่างก็มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยให้สตรีรู้จักการรักษาสุขภาพอนามัย ผู้วิจัย เห็นว่าที่องค์การเอกชนสตรีให้ความสำคัญต่อการรักษาสุขภาพอนามัยของสตรีนั้น เพราะสุขภาพของสตรี และการเข้าไปมีส่วนร่วมของสตรีในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวนั้น เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้นองค์การเอกชนสตรีหลายๆแห่งจึงมีโครงการพัฒนาสุขภาพอนามัยของสตรี และโครงการพัฒนาที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยอื่นๆ

ข้อสังเกตประการหนึ่ง ที่ผู้วิจัยเห็นว่า องค์การเอกชนสตรีหลายๆแห่งควรพิจารณาเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาสตรีได้ผลดียิ่งขึ้น คือ การปรับปรุงวัตถุประสงค์ของสมาคม องค์การเอกชนสตรีของไทยเริ่มดำเนินงานมาเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษแล้ว และสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สตรียังมีความต้องการเพิ่มขึ้น มีสถานภาพและบทบาทแตกต่างไปจากเดิม ตลอดจนมีปัญหาของสตรีที่ต้องการได้รับการช่วยเหลืออีก เช่น ปัญหาโสเภณี ล่อลวงเด็กหญิง ช่มชู้บนजार ถูกสามีทอดทิ้ง ไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น แต่มีองค์การเอกชนสตรีไม่กี่แห่ง ที่พยายามปรับวัตถุประสงค์เพื่อให้สนองความต้องการและเพื่อช่วยเหลือสตรีให้ทันความต้องการ ดังนั้นองค์การเอกชนสตรีควรจะได้พิจารณาปรับปรุงวัตถุประสงค์บางอย่าง เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาสตรีให้ได้ผลดียิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามงานพัฒนาสตรีนั้น ไม่ว่าจะดำเนินงานโดยองค์การสตรีกลุ่มใด มีวัตถุประสงค์อย่างไร ก็ล้วนแต่เป็นงานที่มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนั้นองค์การเอกชนสตรีจึงสมควรได้รับการสนับสนุนในฐานะที่ทำงานเสริมงานของรัฐบาลด้วย

จากการศึกษาบทบาทขององค์การเอกชนสตรีทั้ง 4 ประเภทแล้ว จะพบว่า มีองค์การเอกชนสตรีหลายแห่งที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานคล้ายคลึงกัน ดังนั้น องค์การเอกชนสตรีส่วนหนึ่งจึงได้ร่วมกันก่อตั้งสภาสตรีแห่งชาติ ขึ้น เมื่อพ.ศ. 2498 เพื่อร่วมมือประสานงานกันระหว่างสมาคมสตรีตามวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน สภาสตรีแห่งชาติ จึงมีฐานะเป็นศูนย์รวมสมาคมต่างๆ มีผู้แทนจากสมาคมต่างๆ ได้รับเลือกตั้ง และแต่งตั้งเข้ามาเป็นผู้บริหารงาน สำหรับหน้าที่ของสภาสตรีแห่งชาติ นั้น อาจกล่าวได้ว่ามี 4 ประการ คือ

1. ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่องค์การสมาชิกในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดหาวิทยากร การขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆ
2. ประสานงานระหว่างองค์การสมาชิกต่างๆ
3. ทดลองดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อเผยแพร่ให้องค์การสมาชิกรับไปดำเนินงานต่อไป
4. ดำเนินโครงการตามให้องค์การสมาชิกบางแห่งริเริ่มไว้ และสภาสตรีแห่งชาติ เห็นว่าได้ผลดีควรจะช่วยดำเนินงานด้วย เพื่อช่วยให้การดำเนินงานกว้างขวางขึ้น

ในฐานะที่สภาสตรีแห่งชาติ เป็นศูนย์รวมของผู้แทนจากสมาคมสตรีต่างๆ มีหน้าที่สำคัญ คือ การประสานงาน เพื่อที่ว่าองค์การสมาชิกแห่งใดมีโครงการใดบ้างที่ควรสนับสนุนหรือเผยแพร่ให้องค์การสมาชิกอื่นๆทราบ หรือสภาสตรีแห่งชาติอาจจัดตั้งโครงการขึ้นมาบ้าง เพื่อเสริมงานขององค์การสมาชิก หรือเพื่อทดลองหาวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาสตรี ซึ่งเมื่อสภาสตรีแห่งชาติดำเนินโครงการไปไคร่ระยะหนึ่งจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็จะเสนอรูปแบบให้องค์การสมาชิกอื่นๆ นำไปปฏิบัติหรือนำไปปรับปรุงให้เข้ากับลักษณะการดำเนินงานของสมาคมต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงรายละเอียดของบทบาทของสภาสตรีแห่งชาติในการพัฒนาสตรีด้วย เพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประวัติการก่อตั้ง สภาสตรีแห่งชาติเป็นองค์กรกลางของสมาคมสตรีทั่วประเทศ ตั้งเมื่อพ.ศ. 2498 โดยคณะกรรมการของสมาคมสตรีหลายสมาคมได้เสนอต่อสำนักวัฒนธรรมหญิงและอาศัยคำแนะนำของสภาสตรีแห่งสหรัฐอเมริกาซึ่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและระเบียบข้อบังคับของสภาสตรีประเทศต่างๆ ซึ่งรวมกันเป็นองค์การ คือสภาสตรีระหว่างประเทศ

The International Council of Women (I.C.W.) ซึ่งมีสถานภาพเป็นที่
 ปรึกษาในองค์การสหประชาชาติ กรรมการสาขาสตรีกรรมไค้เชิญกรรมการและสมาชิก
 ของสมาคมสตรีบางท่านเข้าร่วมพิจารณาการวางวัตถุประสงค์และข้อบังคับขององค์การขึ้น
 ร่างข้อบังคับขั้นแรกได้นำเสนอต่อสำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง และสำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง
 ไค้เชิญประชุมตัวแทนสมาคมสตรีทั่วประเทศ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวม 78
 สมาคม เพื่อพิจารณาการวางข้อบังคับในวาระที่หนึ่ง มีการปรับปรุงแก้ไขร่าง และต่อมา
 เมื่อ 17 - 18 กรกฎาคม 2499 ได้มีการประชุมอีกวาระหนึ่ง ที่ประชุมครั้งหลัง
 ลงมติรับรองข้อบังคับ เรียกว่า ธรรมนูญสภาสตรีแห่งชาติ และได้ยื่นขอจดทะเบียน
 ข้อบังคับก่อตั้งองค์การขึ้น เรียกชื่อว่า สภาสตรีแห่งชาติ เมื่อวันที่ 9 กันยายน
 2499 ได้รับอนุญาตเมื่อ 29 กันยายน 2499 ขณะนั้นสมาคมสตรีที่เป็นหน่วยสมาชิก
 สามัญของสภาสตรีแห่งชาติ มีจำนวน 71 สมาคม (นิลวรรณ ปิ่นทอง 2520: 16)

วัตถุประสงค์

สภาสตรีแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญ ดังนี้
 (สภาสตรีแห่งชาติ 2522: 5)

1. เพื่อศึกษาหาความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างสมาคมสตรี
 และองค์การสตรีในประเทศและระหว่างประเทศ ในอันที่จะเสริมสร้างความมั่นคงใน
 ด้านสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ และความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกันของมนุษยชน โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งของสตรี

2. เพื่อปฏิบัติงานในทางที่จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ ฐานะและสมรรถภาพ
 ของสตรีไทย ตลอดจนแสวงหาทางที่จะจัดหรือแก้ไขปัญหอันเป็นอุปสรรคแก่ความเจริญ
 ทางคุณธรรมและความก้าวหน้าของสตรีไทย ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้
 สภาสตรีแห่งชาติ จะไม่ก้าวล่วงเข้าไปในกิจการขององค์การสมาชิก ซึ่งปฏิบัติตามวัตถุประสงค์
 ประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ

สภาสตรีแห่งชาติ มีฐานะเป็นตัวแทนให้คำแนะนำและประสานงานระหว่าง
 สมาคมสตรี และเป็นศูนย์กลางที่จะให้คำแนะนำในด้านวิชาการและช่วยหาผู้เชี่ยวชาญ
 ไปช่วยสมาคมต่าง ๆ ในด้านการเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา และเป็นศูนย์กลาง

รับฟังความคิดเห็นและเสนอข้อคิดเห็นแก่สมาชิกด้วย

หลังจากการจัดตั้งสภาสตรีแห่งชาติ ได้ 3 ปี สภาสตรีแห่งชาติ ก็สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสภาสตรีระหว่างประเทศ และได้เข้าอยู่ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เมื่อ 5 พฤษภาคม 2504

การเงินของสภาสตรีแห่งชาติ (คุณหญิง อรรณวิภาคไพศาลย์ 2520: 30-31)

เมื่อเริ่มก่อตั้งสภาสตรีแห่งชาติ คือตั้งแต่ พ.ศ. 2499-2506 นั้น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขั้นแรกได้รับจากมูลนิธิเอเซียจำนวนหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 สภาสตรีแห่งชาติ ได้จัดงานหาทุน คือ งานเคหศิลป์ขึ้น สภาสตรีแห่งชาติ จึงมีทุนดำเนินงานของตนเอง

ในระยะเวลาที่ดำเนินงานมานี้ สภาสตรีแห่งชาติ ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจำนวนหนึ่ง ทุนจากยูเนสโก ทุนจากมูลนิธิเอเซีย และทุนจากสภาสตรีออสเตรเลีย รวมกันอีกจำนวนหนึ่งมาสมทบเพื่อใช้สอยสำหรับโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้มูลนิธิสมาคมสตรีอุดมศึกษายังมีส่วนในการ เกื้อหนุนโครงการการศึกษาของโรงเรียนอีกองค์การหนึ่ง สำหรับทุนอื่น ๆ คือ ทุน "วิภาวดี รังสิต" เป็นทุนที่ "คุณหญิงกลุ่มอารยะ" เป็นผู้บริจาคเพื่อให้เป็นทุนดำเนินงานพัฒนาหญิงไทยตามแนวที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าหญิงวิภาวดี ริเริ่มปฏิบัติไว้

รายได้อื่น ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ มาจากค่าบำรุงรายปีจากองค์การสมาชิก และการจัดพิมพ์หนังสือต่าง ๆ

งบประมาณสำหรับโครงการต่าง ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ นั้น ส่วนใหญ่มีน้อยไม่พอใช้สอยเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น สภาสตรีแห่งชาติ จึงต้องดำเนินการหาทุนอยู่เสมอ ๆ โดยการจัดงานต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลนั้น สภาสตรีแห่งชาติ จะได้รับบ้างเป็นครั้งคราว แต่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือเป็นการถาวร

โดยสรุป แหล่งที่มาของเงินทุนของสภาสตรีแห่งชาติ มาจากแหล่งที่สำคัญ ดังนี้ (ชัชติยา กรรณสูต และคณะ 2523: 40)

1. ทุนสะสมถาวร ได้แก่ เงินบริจาคที่สภาสตรีแห่งชาติ สะสมไว้โดยนำมาใช้แต่ดอกผลอันเกิดจากทุนนี้
2. เงินค้ำบำรุงสมาชิก ได้แก่ เงินค่าสมัครและค้ำบำรุงจากสมาชิก
3. เงินบริจาคหรือเงินอุดหนุนเป็นครั้งคราวที่สภาสตรีแห่งชาติ ได้รับมาเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการ หรือการสัมมนาหรือกิจกรรมอื่น ๆ
4. การหารายได้จากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงานเคหศิลป์ งาน-ราตรีรื่นฤดี การจำหน่ายหนังสือของสภาสตรีแห่งชาติ

บทบาทของสภาสตรีแห่งชาติ ในการพัฒนาสตรี

เนื่องจากสภาสตรีแห่งชาติ มีฐานะเป็นองค์กรกลาง ซึ่งมีผู้แทนจากสมาคมต่าง ๆ เป็นผู้บริหารงานในรูปของ "คณะกรรมการอำนวยการ มีจำนวน 19 คน ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายและในการบริหารกิจการตามวัตถุประสงค์ของสภาสตรีแห่งชาติ ตามมติที่ประชุมใหญ่" (สภาสตรีแห่งชาติ 2526.ก: 1) และคณะกรรมการอำนวยการจะแต่งตั้งคณะกรรมการอีก 3 คณะ คือ

1. คณะกรรมการบริหาร จำนวน 11 คน เข้าบริหารงานตามวัตถุประสงค์และธรรมนูญ และตามแนวนโยบายที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนดขึ้น โดยรับผิดชอบต่อคณะกรรมการอำนวยการ

2. คณะกรรมการฝ่าย ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับสภาสตรีระหว่างประเทศ และมีหน้าที่ศึกษาคนคว่ำให้คำแนะนำชี้แจงกิจการในฝ่ายของตน รวมทั้งเสนอข้อคิดเห็นต่อคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการฝ่ายชุดแรกตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2502 มี 6 ฝ่ายด้วยกัน คือ ฝ่ายการศึกษาและศีลธรรม ฝ่ายอนามัยและสวัสดิภาพสังคม ฝ่ายเศรษฐกิจและอาชีพ ฝ่ายเนติธรรม ฝ่ายศิลปและวัฒนธรรม และฝ่ายวิเทศกรณี ปัจจุบันคณะกรรมการฝ่าย มี 15 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายการศึกษาและศีลธรรม ฝ่ายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและสันติภาพ ฝ่ายคหกรรมศาสตร์ ฝ่ายดนตรี ฝ่ายที่อยู่อาศัย ฝ่ายเนติธรรม ฝ่ายศิลป/ศิลปศาสตร์ ฝ่ายเศรษฐกิจและอาชีพ ฝ่ายสตรีและแรงงาน ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ฝ่ายสื่อมวลชน ฝ่ายอพยพและการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย ฝ่ายสวัสดิการครอบครัวและเด็ก ฝ่ายอนามัย และฝ่ายเศรษฐกิจและพลังงาน

3. คณะกรรมการโครงการ คือ ผู้ที่คณะกรรมการอำนวยการ แต่งตั้งขึ้นมา ปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ โดยขึ้นตรงต่อคณะกรรมการอำนวยการ

ในระยะแรก คือปี พ.ศ. 2499-2512 สภาสตรีแห่งชาติ มีโครงการต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. โครงการทดลองสโมสร ตรอกจันทร์
2. โครงการส่งเสริมสวัสดิภาพของสตรีวัยรุ่น
3. โครงการสตรีสมัครช่วยพัฒนาชุมชน
4. โครงการอบรมผู้นำในงานพัฒนาชนบท
5. โครงการศึกษาและจัดพิมพ์เรื่องสตรีไทย

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2513-2524 สภาสตรีแห่งชาติ ได้ปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. โครงการส่งเสริมสตรีช่วยพัฒนาชุมชน
2. โครงการ สภาสตรีส่งเสริมผู้นับถือ
3. โครงการศึกษานอกโรงเรียน
4. โครงการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน
5. โครงการศึกษาสตรีไทย
6. โครงการพัฒนาเด็ก
7. โครงการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2526) สภาสตรีแห่งชาติ มีโครงการต่าง ๆ 6 โครงการ คือ

1. โครงการส่งเสริมการศึกษา
2. โครงการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม
3. โครงการส่งเสริมอาชีพ
4. โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
5. โครงการส่งเสริมผู้นับถือ
6. โครงการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี

โครงการต่าง ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ มีฐานะเป็นหน่วยงานซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสตรี และเนื่องจากสภาสตรีแห่งชาติ ได้ดำเนินงานมาเป็นเวลา 27 ปีแล้ว ดังนั้น กิจกรรมของสภาสตรีแห่งชาติ จึงมีการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของสังคมแต่ละสมัย ดังต่อไปนี้ คือ

โครงการทดลองสโมสรรอกจันทร์

โครงการนี้เป็นโครงการแรกของสภาสตรีแห่งชาติ ซึ่งเริ่มดำเนินงานเมื่อ พ.ศ. 2502 โดยที่สภาสตรีแห่งชาติเห็นว่า ควรจะได้จัดทำโครงการปฏิบัติงานขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสภาสตรีแห่งชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ ฐานะ และสมรรถภาพของสตรีไทย ดังนั้น จึงได้เลือกชุมชนที่จะเข้าไปดำเนินโครงการทดลอง รวมทั้งสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ก่อน และจึงตกลงจัดดำเนินโครงการทดลองขึ้นที่รอกจันทร์

ความมุ่งหมายของโครงการนี้ คือ เพื่อส่งเสริมสวัสดิการครอบครัว ยกฐานะทางเศรษฐกิจและอาชีพ และการศึกษา จัดให้มีการแนะนำอาชีพ การอนามัยครอบครัว การปรับปรุงเคหสถาน การอ่านหนังสือ สันทนาการเยาวชน และการศึกษาผู้ใหญ่ (สภาสตรีแห่งชาติ 2508: 21)

กิจกรรมของโครงการทดลองสโมสรรอกจันทร์ ในการให้การศึกษแก่สตรี เพื่อพัฒนาตนเอง

เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการทดลองเพื่อศึกษาว่า การพัฒนาประชาชนในชุมชนแออัดในเมืองนั้น ควรจะใช้วิธีการใดบ้าง และโครงการนี้ดำเนินงานอยู่มาจนถึง 17 ปี ดังนั้น โครงการจึงได้จัดกิจกรรมหลายประเภท กิจกรรมบางอย่างก็มีผลต่อการพัฒนาสตรีโดยตรง บางกิจกรรมก็มีผลโดยอ้อมต่อการพัฒนาสตรี ดังต่อไปนี้คือ

1. จัดฝึกอาชีพแก่สตรีและแม่บ้านในท้องถิ่น ได้แก่ การประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เพื่อเป็นของใช้สำหรับสตรีและบ้านเรือน เช่น กระเป๋าถือ โคมไฟ เป็นต้น สอนและแสดงวิธีปรุงอาหารและถนอมอาหาร สอนการตัด-เย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

2. เปิดศูนย์บริการแก่เด็กเล็กให้เด็กได้อ่าน เขียนในระดับอนุบาล รวมทั้งจัดส่งเสริมสันทนาการและการบันเทิงในรูปแบบของสโมสรรอกจันทร์

3. ให้บริการตรวจสุขภาพเด็ก และให้คำแนะนำด้านสุขภาพและอนามัย แก่มารดาและผู้ปกครอง ซึ่งในกรณีนี้ "พบว่าเด็กส่วนมากเป็นโรคหลอดลมอักเสบ และขาดอาหาร ซึ่งสาเหตุไม่ได้มาจากเด็ก เหล่านี้อาจยากแต่ประการใด แต่เป็น เพราะเด็กไม่ได้รับอาหารที่มีคุณค่า คณะกรรมการโครงการจึงได้เริ่มให้การอบรม แม่บ้านให้รู้จักการปรุงอาหารที่ถูกต้อง และรักษาคุณค่าของอาหาร เพื่อเด็กในครอบครัว จะได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์แก่ร่างกายและไม่ขาดอาหาร (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2509: 4)

4. ให้คำแนะนำทางศาสนาสวัสดิการครอบครัว โดยจัดนักสังคมสงเคราะห์ มาให้บริการและช่วยแก้ปัญหา

กิจกรรมของโครงการดำเนินงานมาด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือ จากบุคคลในท้องถิ่น เช่น อำเภอบางบาล และวัด โดยเฉพาะพระในวัดได้มาช่วย ฝึกอบรมเด็ก ๆ ที่สโมสร ในรายการสนทนาอบรม เช่น อบรมเรื่องการเคารพอ่อนน้อม ต่อผู้ใหญ่ การเชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ เป็นต้น "นอกจากนี้ องค์การสมาชิกของสภา สตรีแห่งชาติ ก็ได้สนใจเข้าร่วมดำเนินงาน เช่น สมาคมสตรีภาคพื้นแปซิฟิก และ เอเชียอาคเนย์ ได้ให้บริการเกี่ยวกับสวัสดิการครอบครัว สมาคมศิษย์เซนต์โยเซฟ ได้มาช่วยสอนการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น" (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2509: 5)

สำหรับหน่วยงานรัฐบาล ก็ได้ให้ความสนใจงานของโครงการเช่นกัน ตัวอย่างเช่น สโมสรทรอกจันท์ ได้ค้นคว้าทดลองอาชีพในครัวเรือน คือ การย้อมและ การประดิษฐ์สิ่งของจากเส้นใย กรมพัฒนาชุมชนได้ให้ความสนใจและสนับสนุนเงินทุน ในการขยายห้องปฏิบัติการ และกรมฯ ได้นำผลการทดลองไปเป็นแนวสาธิตงานสง-เสริมอุตสาหกรรมครอบครัวในโครงการ ส.ค.ย.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 เมื่อสภาสตรีแห่งชาติฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้จึงมอบให้ท้องถิ่นเป็นผู้บริหารงานต่อไป

โครงการทดลองสโมสรทรอกจันท์ นั้นนับได้ว่าเป็นโครงการที่มีความมุ่งหมาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของสภาสตรีแห่งชาติฯ ในเรื่องการช่วยยกระดับความ เป็นอยู่ ฐานะ และสมรรถภาพของสตรีไทย โดยโครงการได้จำแนกวัตถุประสงค์ใน

ข้อนี้ออกเป็นจุดมุ่งหมายของโครงการ โดยมุ่งจัดกิจกรรมในด้าน การแนะนำอาชีพ การอนามัยครอบครัว การปรับปรุงเคหสถาน การอ่านหนังสือ สันทนาการเยาวชน และการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้สตรีและประชาชนในท้องถิ่นสามารถยกระดับความเป็นอยู่ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้บ้าง เช่น การแนะนำอาชีพ โครงการได้จัดฝึกอาชีพให้แกสตรีและแม่บ้านในท้องถิ่น โดยให้ความรู้ในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า การทำสิ่งทอ เป็นต้น ซึ่งความรู้เหล่านี้จะช่วยให้สตรีแม่บ้านและสตรีวัยรุ่นที่พ้นวัยศึกษาแล้วได้ฝึกความชำนาญใหม่ และเป็นอาชีพใหม่ได้ ซึ่งจะนำรายได้มาสู่ครอบครัวหรือประหยัดรายจ่าย ถ้าแม่บ้านสามารถตัดเสื้อผ้าให้คนในครอบครัวใส่ได้ ซึ่งนับว่าเป็นการยกระดับมาตรฐานทางเศรษฐกิจส่วนหนึ่ง

จากการศึกษาบทบาทของโครงการฯ แล้ว จะพบว่า โครงการได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เช่น ด้านการอนามัยครอบครัว โครงการก็ได้ให้ทั้งบริการตรวจสุขภาพ และให้ความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยของคนในครอบครัว การแนะนำให้รู้จักประกอบอาหารที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อร่างกาย เป็นต้น และโครงการนี้ยังมุ่งจัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนด้วย โดยได้เปิดศูนย์บริการเด็กเล็ก ให้รู้จักอ่านเขียนในระดับอนุบาล ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของมารดาในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งศูนย์จะมีพี่เลี้ยงเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว เมื่อมารดามีเวลาดว่างจากงานเลี้ยงเด็ก มารดาก็จะสามารถจะเอาเวลาดว่างนั้นมาฝึกอาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวด้วย และศูนย์ยังได้ให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกวิธี ให้แก่มารดาและผู้ปกครองด้วย นอกจากนี้เด็กเด็กแล้ว โครงการก็ยังมุ่งให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยจัดให้มีการสันทนาการในสโมสร ซึ่งจะเป็นการฝึกการอยู่ร่วมกันและการช่วยเหลือกัน รวมทั้งให้ความบันเทิงแก่เยาวชนด้วย การที่โครงการจัดกิจกรรมให้แก่เยาวชนนั้น ผู้วิจัย เห็นว่า อาจเป็นเพราะเยาวชนในชุมชนแออัดนั้นอาจถูกชักจูงให้ประพฤตินอกทางเสื่อมเสียได้ง่าย เนื่องจากสภาพแวดล้อมในชุมชนแออัดนั้นเอื้อให้เด็กกระทำความผิดได้ง่าย ดังนั้น จึงต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เยาวชนมาเข้าร่วม เพื่อให้พวกเขาได้ใช้เวลาที่มีอยู่ให้ได้อย่างประโยชน์และไม่เอาเวลาไปมั่วสุมกันเพื่อทำความผิดต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาความสำเร็จของโครงการในฐานะโครงการทดลองแล้ว จะพบว่า โครงการนี้ประสบความสำเร็จพอสมควร เพราะประชาชนในชุมชนรวมทั้งสตรีนั้น ได้สนใจที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนของตน และสามารถดำเนินการได้เอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา และโครงการนี้ก็เป็นที่ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาชุมชนทั้งในเมืองและต่างจังหวัดด้วย เช่น โครงการพัฒนาชุมชนแออัดในปัจจุบันของสภาสตรีแห่งชาติ ก็ได้อาศัยแนวคิดในการดำเนินงานของโครงการนี้เป็นหลักเช่นกัน หรือโครงการสตรีสมัครช่วยพัฒนาชุมชน ซึ่งสภาสตรีแห่งชาติ ดำเนินงานในระยะเวลาดังกล่าวก็ได้อาศัยแนวทางดำเนินงานนี้ด้วย

เมื่อสภาสตรีแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการทดลองนี้ประสบความสำเร็จแล้ว สภาสตรีแห่งชาติ ก็ได้ส่งเสริมให้องค์การสมาชิกที่กระจายอยู่ทั่วประเทศรับแนวคิดของโครงการไปดำเนินงานต่อไป

โครงการสตรีสมัครช่วยพัฒนาชุมชน

โครงการนี้เริ่มดำเนินงาน เมื่อ พ.ศ. 2507 เพื่อสนองพระราชดำริสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ องค์อุปถัมภ์ิกา ซึ่งเคยพระราชทานแก่สภาสตรีแห่งชาติ ว่า "การช่วยเหลือประชาชนนั้นควรทำให้ถึงประชาชนในชนบทให้มากขึ้น" (ครุฑ ศิวะศิริยานนท์ 2520 : 25) สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้กำหนดโครงการนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโครงการนี้ คือ "เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม สนับสนุนองค์การสตรีให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาชุมชนของตน และประสานงานกับองค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ" (ครุฑ ศิวะศิริยานนท์ 2520 : 25)

โครงการนี้เป็นโครงการทดลองเพื่อศึกษาวิธีดำเนินงานพัฒนาชนบท โดยสภาสตรีแห่งชาติ ได้เริ่มดำเนินงานที่จังหวัดสระบุรีเป็นแห่งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2508 โดยได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการระดับหมู่บ้านขึ้น เรียกว่า "บ้านสาธิต" และได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ความร่แก่ประชาชนให้สามารถยกระดับการครองชีพและความเป็นอยู่ของตนได้ กิจกรรมต่าง ๆ มีดังนี้ คือ

1. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย ได้ให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัย เช่น การฉีดวัคซีนป้องกันโรค และการให้ความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น การอบรมการปฐมพยาบาลแก่กลุ่มสตรี การอบรมวิชาเคหพยาบาลแก่ชาวบ้านทั้งชาย และหญิง เป็นต้น

2. การส่งเสริมการศึกษาและสันตนาการ กิจกรรมในท้องถิ่นให้บริการแก่ เด็กเล็กให้ได้รับการศึกษาในระดับอนุบาล และช่วยแบ่งเบาภาระของมารดาในการเลี้ยงดูเด็ก และได้ทำการฝึกอบรมสตรีในหมู่บ้านให้ทำหน้าที่ดูแลเด็กในศูนย์ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่มารดาผู้ปกครองถึงวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอด

3. การช่วยงานเศรษฐกิจอาชีพและเพิ่มความรู้ประสบการณ์ด้านอาชีพ กิจกรรมในท้องถิ่นเป็นการให้ความรู้ด้านอาชีพแก่ทั้งชายและหญิง สำหรับสตรีนั้นได้จัดให้ความรู้และแนะนำแม่บ้านให้ผลิตเครื่องประดับของสตรีจากวัสดุที่หาง่ายในหมู่บ้าน คือ เมล็ดกระถิน ทำเป็นสร้อยคอ เข็มกลัด และต่างหู เป็นต้น

4. การให้ความรู้ทางด้านคหกรรมศาสตร์ ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่สตรีทางด้านคหกรรมศาสตร์ เช่น การประกอบอาหารจากพืชในท้องถิ่น เช่น หน่อไม้ มะขาม วิธีการถนอมอาหาร ผักให้สตรีตัดเย็บเสื้อผ้าที่ใส่แล้วแต่ยังคงดัดแปลงใช้ใหม่ได้

นอกจากโครงการจะมีกิจกรรมในการให้ความรู้ โดยการรวมกลุ่มประชาชน แล้วให้การอบรมและให้คำแนะนำแล้ว โครงการยังได้ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ เช่น แผนกศึกษาธิการจังหวัด และหน่วยสวัสดิการเด็ก จัดภาพยนตร์ความรู้มาฉายในหมู่บ้านด้วย

แต่การดำเนินงานที่จังหวัดสระบุรี นี้ สภาสตรีแห่งชาติ ประสบบัญหาการขาดแคลนผู้นำในงานพัฒนาชนบท ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2510 สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้จัดโครงการฝึกผู้นำในงานพัฒนาชุมชนขึ้น "เพื่อส่งเสริมความรู้เป็นการกระตุ้นให้เข้าใจในหลักการ และวิธีดำเนินงานพัฒนาชุมชน โดยเปิดอบรมสตรีผู้นำในกลุ่มต่าง ๆ ในเขตพัฒนาภาคต่าง ๆ ให้มาเข้ารับการอบรมจากสภาสตรีแห่งชาติ" (ครุฑ ศิวะ-ศิริยานนท์ 2520 ค : 26)

ต่อมาเมื่อ สภาสตรีแห่งชาติ เห็นว่า การดำเนินงานให้ความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนที่สระบุรี ประสบผลสำเร็จพอสมควร คือ ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีสุขภาพอนามัยดีขึ้นแล้ว สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้ร่วมกับสมาคมสตรีจังหวัดร้อยเอ็ด จัดตั้งศูนย์สตรีสมัครช่วยพัฒนาชุมชน (ส.ช.พ.) ขึ้นอีกแห่งหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2515 โดยได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่จังหวัดสระบุรี จะมีแตกต่างกันเล็กน้อยในด้านการฝึกอาชีพของสตรี กล่าวคือ ที่จังหวัดร้อยเอ็ดนี้ มีการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่สตรีในเรื่องการปลูกหมอนเลียงไหม ซึ่งเป็นอาชีพที่สตรีส่วนใหญ่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น และศูนย์ที่จังหวัดร้อยเอ็ด ก็ได้เพิ่มกิจกรรมทางด้านการให้ความรู้แก่เยาวชนเพิ่มขึ้น เช่น ส่งเสริมงานด้านเกษตร ให้ความรู้แก่เยาวชนในการทำไร่ในแปลงทดลอง เช่น ไร่ข้าวโพด ไร่แตง เป็นต้น นอกจากนี้ศูนย์ยังได้เน้นการให้ความรู้ทางด้านโภชนาการ แก่กลุ่มสตรีในศูนย์จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วย และในปีเดียวกันก็ได้ดำเนินงานที่ จังหวัดสุรินทร์ อีกแห่งหนึ่ง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2518 ได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติงานโครงการ ส.ช.พ. ขึ้นที่ จังหวัดมหาสารคาม และในปีต่อมา สภาสตรีแห่งชาติ ก็ได้ร่วมมือกับสมาคมสตรีประจำจังหวัดต่อไปนี้ คือ ลำปาง และ อุบลราชธานี จัดดำเนินงานตามโครงการ ส.ช.พ. ด้วย

จากการศึกษากิจกรรมของโครงการสตรีสมัครช่วยพัฒนาชุมชน (ส.ช.พ.) นี้ จะพบว่า โครงการนี้เกิดขึ้นจากความพยายามของสภาสตรีแห่งชาติ ในการที่จะเข้าไปดำเนินงานให้ความรู้แก่สตรีในต่างจังหวัด ซึ่งแนวคิดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นแนวคิดเดียวกับการจัดทำโครงการทดลองสโมสรรถออกจันทร์ คือ เป็นการพัฒนาชุมชนในชุมชนหนึ่ง ซึ่งโครงการฯ รถออกจันทร์ เป็นการพัฒนาชุมชนแออัดในเมือง แต่โครงการ ส.ช.พ. เป็นการพัฒนาชุมชนชนบทในต่างจังหวัด ถึงแม้จะมีแนวคิดแบบเดียวกัน แต่ลักษณะพื้นที่ การดำเนินงานแตกต่างกัน ดังนั้น วิธีดำเนินงานจึงแตกต่างกันไปบ้าง เช่น ในเรื่องการฝึกอาชีพนั้น โครงการ ส.ช.พ. จะส่งเสริมให้สตรีในชนบทได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในด้านการเกษตร เช่น การปลูกหมอน เลียงไหม แล้วนำเอาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพทางด้านหัตถกรรม เป็นต้น แต่โครงการฯ รถออกจันทร์ จะไม่มีกิจกรรมทางด้านนี้ เพราะ เป็นชุมชนแออัดไม่มีพื้นที่ที่จะทำการเพาะปลูกได้

สำหรับวัตถุประสงค์ของโครงการในข้อที่ว่า เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมนั้น ก็เป็นวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับวัตถุประสงค์ของโครงการตรอกจันทร์ ซึ่งจากการศึกษาบทบาทของโครงการ ส.ช.พ. แล้ว ผู้วิจัยก็เห็นว่า โครงการนี้ประสบความสำเร็จพอควร โดยพิจารณาจากการดำเนินโครงการทดลองที่สระบุรี เป็นแห่งแรกนั้น โครงการฯ ก็ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการให้บริการและให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองได้ เช่น ให้ความรู้ในด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา และการอาชีพ สำหรับศูนย์ฯ ในจังหวัดอื่น ๆ โครงการฯ ก็ได้พยายามปรับปรุงกิจกรรมเพื่อการพัฒนาให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของชุมชนนั้น ๆ นอกจากนี้ โครงการฯ ยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัดสนับสนุนการดำเนินงานควย และสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่า ช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จนั้น เพราะก่อนที่สภาสตรีแห่งชาติฯ จะเข้าไปดำเนินโครงการในพื้นที่จังหวัดใดนั้น สภาสตรีแห่งชาติฯ ได้สำรวจข้อมูลแล้วว่า สตรีในจังหวัดนั้น ๆ มีความพร้อม และสมาคมสตรีประจำจังหวัดก็ให้ความร่วมมือด้วยดี

และวัตถุประสงค์ในข้อที่เกี่ยวกับการสนับสนุนองค์การสตรีให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาชุมชนนั้น โครงการฯ ก็ได้จัดฝึกผู้นำสตรีกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาชุมชนของตนได้ แต่จากการศึกษาจากเอกสารรายงานต่าง ๆ แล้วพบว่า มีสมาคมสตรีประจำจังหวัดเพียงไม่กี่แห่ง (น้อยกว่า 10 แห่ง) ที่ดำเนินงานด้านฝึกอบรมผู้นำสตรี ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ถึงแม้สภาสตรีแห่งชาติฯ จะสนับสนุนองค์การสมาชิกให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนของตน แต่องค์การสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจ ซึ่งสภาสตรีแห่งชาติฯ ก็ไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปบังคับหรือก้าวล่วงงานขององค์การสมาชิกได้ ทั้งนี้เพราะเป็นวัตถุประสงค์ของสภาสตรีแห่งชาติฯ ที่จะไม่ก้าวล่วงเข้าไปในกิจกรรมขององค์การสมาชิก ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า น่าเสียดายมากเพราะหากองค์การสมาชิกร่วมกันฝึกผู้นำสตรีมากขึ้น ผู้นำสตรีเหล่านี้อาจจะช่วยพัฒนาชุมชนได้อีกหลายแห่ง

และในเรื่องการประสานงานกับองค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ในข้อนี้โครงการฯ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของทางราชการ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย และ มหาวิทยาลัย เป็นต้น

จากการศึกษาวัตถุประสงค์หลักของโครงการ คือ เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม นั้น จะเห็นว่า โครงการมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งรวมทั้งบุรุษ สตรี และเด็ก แต่เมื่อศึกษาถึงบทบาทของโครงการแล้วจะเห็นว่า กิจกรรมต่าง ๆ นั้น มุ่งเพื่อสตรี สตรีผู้นำชุมชน และเด็กเป็นสำคัญ เช่น การให้ความรู้ในด้านสุขภาพอนามัยนั้น โครงการก็ได้จัดการอบรมวิชาการปฐมพยาบาลแก่กลุ่มสตรี ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นควยว่า เพราะสตรีนั้นเป็นบุคคลที่ต้องดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของคนในครอบครัว หรือการให้ความรู้ทางด้านการอาชีพ โครงการก็มุ่งกิจกรรมทางด้านอาชีพมาที่สตรี คือ จัดให้ความรู้แก่สตรีในด้านการทำหัตถกรรม หรือการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ที่โครงการมุ่งกิจกรรมมาที่สตรีนั้น เพราะสตรีในชนบทส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกษตรกรรม เมื่อถึงฤดูหลังเก็บเกี่ยวแล้วจะมีเวลาว่างมาก ดังนั้น ถ้าได้มีความรู้ในด้านหัตถกรรม หรือตัดเย็บเสื้อผ้ามาใส่เองได้นั้นก็จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือลดรายจ่ายลงสำหรับผู้ชายนั้น โครงการมีกิจกรรมทางด้านการศึกษาให้บ้างเล็กน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความรู้ทางด้านเกษตรกรรม เป็นต้น และสำหรับสตรีผู้นำชุมชนนั้น โครงการได้จัดการฝึกอบรมให้สามารถพัฒนาชุมชนของตนได้ และกลุ่มเด็กนั้นโครงการก็มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กโดยรับเลี้ยงเด็กในศูนย์ของโครงการ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของมารดา และโครงการยังให้คำแนะนำแก่มารดาในการเลี้ยงดูบุตรด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กลุ่มเป้าหมายที่โครงการมุ่งพัฒนา คือ สตรี สตรีผู้นำชุมชน และเด็ก

สำหรับพื้นที่การดำเนินงานของโครงการนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ที่โครงการเลือกจัดศูนย์ปฏิบัติงานทดลองที่จังหวัดสระบุรี เป็นแห่งแรกนั้น เพราะจังหวัดสระบุรี อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การเดินทางไปมาสะดวก จึงเหมาะที่จะตั้งศูนย์ทดลองปฏิบัติงาน เมื่อการปฏิบัติงานที่จังหวัดสระบุรี ได้ผลดีพอควรแล้ว โครงการจึงได้ขยายการดำเนินงานออกไป โดยเลือกดำเนินการในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ มหาสารคาม และอุบลราชธานี และจังหวัดในภาคเหนือ 1 แห่ง คือที่จังหวัดลำปาง การที่สภาสตรีแห่งชาติ เลือกดำเนินการในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะจังหวัดเหล่านี้เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่แห้งแล้ง ประชาชนยากจน มีอาชีพหลัก คือ การทำการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกพืชไร่และ

ทำนา ซึ่งต้องอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลช่วย และเมื่อหมคน้ำเก็บเกี่ยวแล้ว สตรีในจังหวัดเหล่านี้จะว่างงาน จะปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ก็ไม่ได้เพราะไม่มีน้ำฝนเก็บสำรองไว้ใช้ นอกจากปัญหาเรื่องการทำมาหากินผิดเคียงแล้ว ประชาชนและสตรีในจังหวัดเหล่านี้ยังประสบกับปัญหาคานสุขภาพอนามัยด้วย เนื่องจากมีฐานะความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น สุขภาพจึงเสื่อมโทรมลงด้วย ดังนั้น สภาสตรีแห่งชาติ จึงเลือกดำเนินงานในจังหวัดเหล่านี้ก่อนเพราะเป็นจังหวัดที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการพัฒนา

ข้อนำสังเกตประการหนึ่งของการดำเนินงานโครงการ ส.ช.พ. ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา สภาสตรีแห่งชาติ ได้พยายามดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 4 ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการของบประมาณจากรัฐบาล หรือสะดวกในการดำเนินงานร่วมกับหน่วยราชการในจังหวัดซึ่งกำลังดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามการจะดำเนินโครงการต่าง ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ นั้น นอกจากจะต้องพิจารณาถึงความต้องการและความจำเป็นของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังต้องพิจารณาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความสามารถ ทรัพยากร เวลา และบุคลากรของสภาสตรีแห่งชาติที่จะเข้ามาดำเนินการด้วย สำหรับโครงการ ส.ช.พ. เป็นโครงการที่ดำเนินงานอยู่ 17 ปี ดังนั้น การดำเนินงานให้ความรู้แก่สตรีของคณะกรรมการโครงการแต่ละสมัยจึงแตกต่างกันไป โดยบางสมัยอาจเน้นกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย เช่น บางสมัยอาจเน้นเรื่องการพัฒนาเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับปีเด็กสากล บางสมัยอาจเน้นการพัฒนาสตรีให้สอดคล้องกับปีสตรีสากล เป็นต้น

อนึ่ง ตามที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่า โครงการ ส.ช.พ. นี้ประสบความสำเร็จพอควรในการพัฒนาชุมชนในชนบทนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นความสำเร็จในระยะเวลา 5-10 ปีแรกเท่านั้น คือ ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น รู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตัวเองและครอบครัวได้ ๆ แต่ในระยะ 5-7 ปีหลังนั้น โครงการประสบผลสำเร็จน้อยลง ทั้งนี้โดยพิจารณาในแง่ของค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นและผลที่ได้รับไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร ในด้านค่าใช้จ่ายที่สภาสตรีแห่งชาติ ใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการ ส.ช.พ. นั้น จะพบว่า สภาสตรีแห่งชาติ ใช้จ่ายกับโครงการนี้อย่างมาก เช่น

"ในปี พ.ศ. 2510 สภาสตรีแห่งชาติ ใช้เงินในการดำเนินโครงการ ส.ช.พ. 105,143.42 บาท ในขณะที่โครงการสโมสรตรอกจันทร์ใช้เงิน 29,400 บาท และโครงการสตรีวิทยุใช้เงิน 6,929.75 บาท เท่านั้น" (สภาสตรีแห่งชาติ 2512: 30) ซึ่งจะเห็นว่าโครงการ ส.ช.พ. ใช้เงินในการดำเนินงานมากกว่าโครงการ สโมสรตรอกจันทร์ ถึง 3 เท่า หรือ "เมื่อปี พ.ศ. 2516 โครงการ ส.ช.พ. ได้รับงบในการดำเนินงานสูงสุดของสภาสตรีแห่งชาติ คือ 130,129.50 บาท" (สภาสตรีแห่งชาติ 2518: 72) จะเห็นว่า ค่าใช้จ่ายของโครงการ ส.ช.พ. นี้ สูงมาก เนื่องจากการดำเนินงานของโครงการ เป็นการพัฒนาทุกด้าน เช่น ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา และสุขภาพอนามัย นอกจากนี้ ที่ศูนย์ปฏิบัติงานจังหวัดสระบุรี ยังต้องใช้เงินลงทุนไปในด้านการสร้างถาวรวัตถุ คือ โรงสีข้าวในชุมชน โดยสภาสตรีแห่งชาติ เป็นผู้ลงทุนสร้างให้ก่อน แล้วให้สมาชิกในชุมชนผ่อนใช้ แต่สมาชิกส่วนหนึ่งไม่ผ่อนใช้ในเวลาที่กำหนด หรือผ่อนใช้ไม่สม่ำเสมอ แม้จะมีการติดตามทวงถามอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้โครงการต้องสูญเสียเงินจำนวนนี้ไป นอกจากการดำเนินงานต้องลงทุนสูงมากแล้ว ในระยะเวลาต่อมาสภาพแวดล้อมและความจำเป็นของชุมชนที่จังหวัดสระบุรีก็เปลี่ยนไป กล่าวคือ เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มาตั้งมากขึ้น เช่น โรงงานปูนซีเมนต์ โรงงานถลุงเหล็ก เป็นต้น ทำให้ประชาชนในชุมชนไม่จำเป็นต้องมาใช้บริการของศูนย์มากเท่าที่ควร เพราะไปเป็นกรรมกรในโรงงานกันเป็นจำนวนมากและละทิ้งอาชีพเกษตรกรไป จากสาเหตุการลงทุนสูงในระยะหลัง ๆ และจำนวนผู้ที่ได้รับบริการมีเพียงกลุ่มเดียวและลดจำนวนลง ตลอดจนการได้รับการคืนทุนไม่สม่ำเสมอ นั้น ทำให้สภาสตรีแห่งชาติ พิจารณาเลิกดำเนินโครงการไป นอกจากศูนย์ที่จังหวัดสระบุรี แล้ว ศูนย์ปฏิบัติงานของ ส.ช.พ. ในจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น และมหาสารคาม ก็ใช้จ่ายสูงมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นศูนย์ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่ห่างไกล ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายด้านการเดินทางของกรรมการเพิ่มขึ้น และคณะกรรมการก็มีโอกาสเดินทางไปคุดูแลบ่อยครั้ง จึงไม่สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงินและอื่น ๆ ได้ทั่วถึง แม้จะมีการมาจากสมาคมสตรีในจังหวัดรับผิดชอบอยู่ด้วยแล้วก็ตาม ฉะนั้นต่อมาจึงได้มอบหมายให้สมาคมสตรีประจำจังหวัดรับไปดำเนินงานเอง ตามแต่จะเห็นสมควร แต่สมาคมสตรีประจำจังหวัดก็ได้ดำเนินงานอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง และจึงยุติการดำเนินไปเพราะขาดทุน ความจำเป็นลดลง และไม่มีผู้ปฏิบัติงานที่เหมาะสม

ถึงแม้โครงการ ส.ช.พ. จะเลิกดำเนินงานไปแล้วก็ตาม แต่แนวคิดในการดำเนินงานของโครงการก็ได้รับการปรับเปลี่ยนและนำมาใช้ในการดำเนินโครงการอื่น ๆ ในระยะหลัง กล่าวคือ การพัฒนาสตรีของโครงการ ส.ช.พ. นั้น เป็นการพัฒนาทุกด้าน คือ ด้านอาชีพ การศึกษา สุขภาพอนามัย ฯ ณ จุดใดจุดหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะในระยะแรกตั้งนั้น สภาสตรีแห่งชาติ มีบุคลากร และงบประมาณน้อยจึงต้องดำเนินงานพัฒนาในทีละด้านแต่พัฒนาในทุกด้าน ต่อมาเมื่อสภาสตรีแห่งชาติมีทรัพยากรเพิ่มขึ้นจึงได้นำแนวคิดการพัฒนาทุกด้านมาจำแนกออกเป็นการพัฒนาเฉพาะด้าน เพื่อให้ขยายงานได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาด้านอาชีพ กลายมาเป็นโครงการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย กลายเป็นโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัย การพัฒนาการศึกษา มาเป็นโครงการส่งเสริมการศึกษา (โครงการศึกษานอกโรงเรียน) ซึ่งตั้งขึ้นก่อนที่โครงการ ส.ช.พ. จะยุติการดำเนินงานไป และมีโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี ซึ่งตั้งขึ้นเป็นโครงการหลังสุด เมื่อ พ.ศ. 2524 แต่กลับมามีดำเนินงานในรูปแบบคล้ายคลึงกับโครงการ ส.ช.พ. อีก คือ พัฒนาเป็นจุด ๆ แต่ละจุดพัฒนาทุกด้านเช่นเดิม โดยมีนโยบายที่จะให้โครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรีทำหน้าที่ประสานงานให้โครงการต่าง ๆ ที่ทำงานแต่ละด้าน โดยเฉพาะ ได้มาร่วมมือวางแผนงาน และไปปฏิบัติงานอย่างจริงจัง แต่ปรากฏผลว่ายังไม่สามารถจัดได้บรรลุเป้าหมายที่ควร

โครงการส่งเสริมสวัสดิภาพของสตรีวัยรุ่น

โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นการก่อตั้งโครงการตามสถานการณ์ที่จำเป็นของสังคม ทั้งนี้เนื่องจากในระยะนั้นมีกรณีการข่มขืนแล้วฆ่าที่สะเทือนขวัญประชาชนมาก โดยเฉพาะคดีของ นางสาวเตือนใจ ดังนั้น สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้จัดตั้งโครงการนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำในเรื่องการป้องกันตัวให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ การแต่งกาย การปฏิบัติตัวของสตรีวัยรุ่นและจัดให้มีสโมสรสตรีวัยรุ่น เพื่อให้สตรีวัยรุ่นได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้มีโอกาสพบปะเพื่อนวัยเดียวกัน รู้จักใช้ชีวิตวัยรุ่นไปในทางที่ดี ปรับปรุงร่างกาย สติปัญญา และฝึกหัดทำกิจกรรม เช่น การทำอาหาร การประดิษฐ์ คนตรีไทย และเกมส์ต่าง ๆ (สภาสตรีแห่งชาติ 2516: 25)

ต่อมาโดยมติของที่ประชุมใหญ่ พ.ศ. 2520 โครงการได้เปลี่ยนชื่อเป็น "โครงการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน" เพราะกิจกรรมของโครงการเพิ่มมากขึ้น และไม่ได้จัดกิจกรรมให้เฉพาะสตรี แต่ได้จัดกิจกรรมเพื่อเยาวชนด้วย และโครงการได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ใหม่ ดังนี้คือ เพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตของสตรีและเยาวชน โดยพัฒนาทางการศึกษา ศีลธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันและขจัดปัญหาการดำเนินชีวิต ตลอดจนความปลอดภัยของสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้สังคมมีความสงบสุข (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก : 50)

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน

โครงการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชนนี้เป็นโครงการที่ดำเนินงานอยู่เป็นเวลากว่า 20 ปี ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ จึงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม เช่น ในปี พ.ศ. 2506 ซึ่งขณะนั้นมีนักเรียนจากต่างจังหวัดเริ่มเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครมากขึ้นกว่าในอดีต โครงการจึงได้จัดทำเอกสารแนะนำชี้แจงให้ผู้ปกครองในต่างจังหวัดที่ส่งบุตรหลานมาศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใ้ครูแหล่งที่พักอันปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวก และจัดให้คำแนะนำแก่สตรีวัยรุ่นให้เข้าใจวิถีดำรงตนและความเป็นอยู่ให้เหมาะสม นอกจากนี้ โครงการยังได้ดำเนินการให้มีหน่วยรับปรึกษาความคับข้องใจของวัยรุ่น ณ สมาคม และองค์การที่ปฏิบัติการทางสังคมสงเคราะห์ เช่น เปิดให้คำแนะนำปรึกษาที่สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สมาคมสตรีไทย สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย และสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (สภาสตรีแห่งชาติ 2506: 23) ซึ่งการให้คำปรึกษาและแนะนำนี้ โครงการได้ดำเนินกิจกรรมนี้มาตลอดระยะเวลา 20 ปี จนโครงการสิ้นสุดลง กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่โครงการได้ดำเนินงานมาโดยตลอด คือ การไปบรรยายให้ความรู้ในเรื่องสวัสดิภาพแก่นักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ เป็นประจำตลอดมา นอกจากการบรรยายตามโรงเรียนแล้ว โครงการยังได้ไปบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาคณะในวิทยาลัยครู และนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยด้วย นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว สมาคมยังได้จัดรายการเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ เป็นประจำด้วย

ตัวอย่างกิจกรรมของโครงการส่งเสริมสวัสดิภาพและเยาวชนในปี พ.ศ.

2522-2524 (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ข : 31-51)

โครงการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน มีกิจกรรมดังนี้คือ

1. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน ซึ่งจัดเป็นหน่วยให้คำแนะนำปรึกษา โดยนักสังคมสงเคราะห์ร่วมดำเนินงานกับคณะกรรมการโครงการ โดยมุ่งจะให้หน่วยให้คำแนะนำปรึกษาเป็นที่พึ่งทางใจในการให้คำแนะนำปรึกษา ทั้งนี้ โดยมีจุดประสงค์ที่จะช่วยป้องกันเพื่อลดปัญหา และแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้ว โดยมุ่งที่จะชี้ช่องทางให้ผู้มารับคำปรึกษาแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เพราะวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษาช่วยตนเองได้อย่างแท้จริง

2. จัดรายการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสวัสดิภาพสตรีและเยาวชนทางสื่อมวลชน อาทิเช่น โทรทัศน์ วิทยุ เป็นประจำทุกเดือน ในหัวข้อที่กำลังอยู่ในความสนใจ เช่น เรื่องสภาพชีวิตของสตรีและเยาวชนบางประเภท อันตรายในระหว่างถูกรอน สิทธีและหน้าที่ของเด็ก เยาวชนกับยาเสพติดให้โทษ ความปลอดภัยของสตรีและเยาวชนไทยในสังคมปัจจุบัน ขบวนการประหยัด และค่านิยม เป็นต้น

3. จัดรายการ "คุยกันวันเสาร์" ขึ้นที่สภาสตรีแห่งชาติ ซึ่งจัดเป็นโครงการตอบปัญหาและให้คำแนะนำ โดยให้กลุ่มเยาวชนได้ซักถามเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหัวข้อที่กำหนดขึ้นในแต่ละสัปดาห์ เช่น การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ การตอบปัญหาของเยาวชนในเรื่องทั่ว ๆ ไป เป็นต้น

สำหรับโครงการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชนนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นโครงการที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้า กล่าวคือ ในระยะนั้นเป็นระยะที่สังคมกำลังเผชิญกับปัญหาสังคมปัญหาใหม่ คือ ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งก่อนหน้านี้ปัญหาการข่มขืนแล้วมา นี้ไม่ค่อยเกิดขึ้นบ่อยครั้งนัก ต่อมาเมื่อมีเหตุการณ์ทำนองนี้มากขึ้น และเป็นที่น่าหวาดวิตกของสตรีทั่วไป ประกอบกับในระยะนี้สตรีจากต่างจังหวัดได้เข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพมหานครมากขึ้น จึงเป็นที่กังวลและห่วงใยของผู้ปกครองมาก ดังนั้น สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้ตั้งโครงการนี้ขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่สตรีในเรื่องการป้องกันตัว การดำเนินชีวิตที่เหมาะสม รวมทั้งให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ ซึ่งจะเป็น

การป้องกัน หรือหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เช่น ในเรื่องการแต่งกาย การปฏิบัติตัวของวัยรุ่น และมีการแนะนำสถานที่พักที่สะดวกปลอดภัยให้นักเรียนสตรี จากต่างจังหวัดด้วย ต่อมาเมื่อปัญหาเรื่องการข่มขืนกระทำชำเราลดน้อยลง เนื่องจากมีการลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมายอย่างรุนแรง ประกอบกับสตรีได้เพิ่ม การระมัดระวังตนมากขึ้น โครงการจึงได้หันมาดำเนินกิจกรรมอีกประการหนึ่ง คือ การแนะแนวการศึกษาต่อและอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนที่เรียนมีมากขึ้น และนักเรียนก็ไม่มีความรู้พอที่จะตัดสินใจ หรือปรึกษากับบุคคลอื่นได้ เพราะในระยะ นั้นความรู้เรื่องการแนะแนวยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายเหมือนในปัจจุบัน ดังนั้น โครงการจึงได้พยายามดำเนินกิจกรรมในเรื่องนี้ โดยออกไปบรรยาย เผยแพร่ ความรู้ตามโรงเรียน และเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ต่อมาเมื่อ การเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการแนะแนวการศึกษาและอาชีพแพร่หลายมากขึ้น รวมทั้ง สตรีและเยาวชนมีความรู้พอที่จะตัดสินใจเองได้ หรือสามารถปรึกษามุคคัลไกลชิดได้ เช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์ได้ สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้เห็นว่าควรจะได้ดำเนินงาน พัฒนาสตรีและให้ความรู้แก่สตรีในต่างอื่น ๆ บาง โครงการนี้จึงเลิกดำเนินการไป

โครงการสภาสตรีส่งเสริมผู้บริโภคร

เมื่อ พ.ศ. 2514 สภาสตรีแห่งชาติ ได้ติดต่อกับสหพันธ์องค์การผู้บริโภคร ระหว่างประเทศ ได้ศึกษาเรื่องราว วัตถุประสงค์ เป้าหมาย การดำเนินงาน ในเรื่องการส่งเสริมผู้บริโภคร ทำให้เกิดจุดสนใจขึ้นและพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่อง ผู้บริโภครนี้เป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการครองชีพ ทั้งเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจ ของประเทศ สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้ริเริ่มตั้งกลุ่มเพื่อศึกษาและส่งเสริมผู้บริโภคร ซึ่งประกอบด้วย กรรมการของสภาสตรีแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยราชการที่ เกี่ยวข้อง และผู้แทนสื่อมวลชน เป็นคณะกรรมการศึกษาและส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม ผู้บริโภคร โดยมี คุณหญิง สมานใจ คำรังแพทยาคคุณ เป็นประธานกรรมการ และ ศาสตราจารย์ คุณดวงเคื่อน พิศาลบุตร ในฐานะประธานกรรมการบริหารสภาสตรี แห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ เผยแพร่ความรู้เรื่องผู้บริโภครให้ประชาชนทราบ ซึ่งนับว่าเป็นการริเริ่มงานใหม่ในระยะเริ่มแรกของประเทศไทย ซึ่งในระยะนั้น

รัฐบาลยังมีได้ตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และยังมีได้ริเริ่มการรณรงค์ให้ความรู้แก่ผู้บริโภคแต่อย่างใด ในหลักสูตรชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษายังไม่กล่าวถึงเรื่องนี้โดยเฉพาะ คณะกรรมการชุดนี้ได้ดำเนินงานศึกษาและเผยแพร่ความรู้ด้านการบริโภค โดยการจัดอภิปราย บรรยายทางวิทยุ โทรทัศน์ และตามโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนออกวารสาร เผยแพร่ความรู้เรื่องผู้บริโภค โดยได้รับเงินช่วยเหลือจากสหพันธ์องค์การผู้บริโภคระหว่างประเทศ (IOCW) คณะกรรมการชุดนี้ดำเนินงานอยู่เป็นเวลา 2 ปี จึงได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ให้ดำเนินงานในรูปของโครงการเมื่อปี พ.ศ. 2516 (สภาสตรีแห่งชาติ 2518: 22)

โครงการสภาสตรีส่งเสริมผู้บริโภค มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ (สภาสตรีแห่งชาติ 2518: 43)

1. เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้บริโภคตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบในการบริโภคของตนต่อสังคม
2. เพื่อขจัดความไม่รู้ของผู้บริโภคในการซื้อหาปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน
3. เพื่อขจัดความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศชาติ
4. เพื่อร่วมมือผนึกกำลังกับกลุ่มอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการบริโภคและพิทักษ์สวัสดิภาพของผู้บริโภคทั้งในและนอกประเทศ
5. เพื่อเสนอแนะความคิดเห็นแก่รัฐบาลหรือองค์การต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 โครงการได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ดังนี้คือ (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ข : 150)

1. ให้บริการเผยแพร่ความรู้ของผู้บริโภคและข่าวสารแก่องค์การหน่วยสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติ และประชาชนทั่วไป เพื่อให้ตื่นตัวในสิทธิของผู้บริโภค และสามารถป้องกันผลประโยชน์ของตนในด้านความเป็นธรรม ความปลอดภัย ความประหยัด และสามารถรวมพลังกันเข้าเป็นกลุ่มก้อนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน
2. ให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยราชการ ซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค เช่น สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และ

กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ฯลฯ

3. หยิบยกปัญหาสำคัญของผู้นับถือศาสนาขึ้นมาวิเคราะห์และพิจารณาหาทางแก้ไข
4. ให้ความร่วมมือและประสานงานกับสหพันธ์ผู้นับถือศาสนาในประเทศทาง
ด้านวิชาการ
5. ให้ความร่วมมือและประสานงานกับองค์การหรือสมาคมผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ
ซึ่งมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมผู้นับถือศาสนา

ตลอดระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2516-2526) ของการดำเนินโครงการส่งเสริมผู้นับถือศาสนา นั้น โครงการได้จัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผู้นับถือศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ การบรรยายและสัมมนา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้โดยหลักใหญ่ ๆ แล้วจะใช้วิธีการเผยแพร่ความรู้ลักษณะเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องรายละเอียดปลีกย่อย เช่น ในระยะ 4 ปีแรกของการดำเนินงาน โครงการได้จัดให้มีการบรรยายความรู้เรื่องผู้นับถือศาสนาตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ติดต่อมา และต่อมาในระยะหลัง คือ ในปี พ.ศ. 2520-2522 โครงการก็ได้ขยายการบรรยายมาสู่วิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัย เป็นต้น และโดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2522 ได้มีการออก "พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้นับถือศาสนา" ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 พฤษภาคม 2522 รวมทั้งได้ตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้นับถือศาสนาขึ้น โดยฝ่ายรัฐบาลได้เชิญผู้ทำงานด้านโครงการส่งเสริมผู้นับถือศาสนาของสภาสตรีแห่งชาติ เข้าร่วมเป็นกรรมการ และอนุกรรมการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้นับถือศาสนา" (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก : 28) และโดยที่กรรมการของโครงการส่งเสริมผู้นับถือศาสนาบางคนเป็นกรรมการอยู่ในคณะอนุกรรมการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้นับถือศาสนา ดังนั้น จึงทำให้กรรมการของโครงการได้มีโอกาสออกไปเผยแพร่ความรู้ในต่างจังหวัดได้กว้างขวางนั้น เพราะทำงานเป็นกรรมการอยู่ทั้ง 2 คณะ จึงทำหน้าที่ให้กับหน่วยงานของรัฐและสภาสตรีแห่งชาติ ไปพร้อม ๆ กัน ทั้งยังเป็นการประหยัดรายจ่ายของสภาสตรีแห่งชาติ ด้วย คือ กรรมการโครงการที่เป็นกรรมการอยู่ในหน่วยงานของรัฐจะสามารถเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางจากรัฐบาลได้ ไม่ต้องใช้งบประมาณของสภาสตรีแห่งชาติ และเป็นการประหยัดเวลาและแรงงานของวิทยากรด้วย

ตัวอย่างกิจกรรมที่โครงการส่งเสริมผู้บริโภครู้จักในปี พ.ศ. 2524-2526

จากรายงานกิจกรรมในรอบปี 2524-2526 (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ช : 153-158) มีดังนี้คือ

1. การเผยแพร่ความรู้แก่ผู้บริโภค โดยร่วมมือกับคณะกรรมการเผยแพร่ให้ความรู้ของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย โครงการส่งเสริมผู้บริโภครู้จักแต่ทรัพยากรบุคคล

1.1 ทำการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศ จำนวนประมาณ 200 คน เพื่อให้สามารถทำการเผยแพร่ความรู้และข่าวสารทั่วประเทศ ตามแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภค

1.2 การอบรม "สื่อแกนนำบริโภค" ใน 4 ภาคของประเทศ โดยได้เชิญคณะกรรมการจังหวัดในระดับบริหารทั้ง 4 ภาค จำนวน 1,000 คน มาประชุมกัน เพื่อให้สื่อแกนนำที่ได้รับการอบรมแล้วมีความรู้ความสามารถเพื่อทำการเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไป

2. กิจกรรมอื่น ๆ ตามเป้าหมายที่วางไว้

2.1 การเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ ทางสถานีวิทยุยานเกราะ เดือนละ 2 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที สถานีวิทยุ อ.ส. ทุกเดือน วันเดือน ครั้งละ 15 นาที และทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. เป็นประจำทุกเดือน ครั้งละ 30 นาที ร่วมกับอนุกรรมการเผยแพร่ฯ ของรัฐบาล

2.2 การเผยแพร่ความรู้ตามสถานศึกษา เช่น ที่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนโยธินบูรณะ และ โรงเรียนสวนกุหลาบ

2.3 การประชุมอภิปราย โดยร่วมมือกับชมรมผู้บริโภคแห่งประเทศไทย 2 ครั้ง และชมรมอาสาสมัครเพื่อผู้บริโภค 1 ครั้ง

2.4 ร่วมกับโครงการอื่น ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ ไปจัดประชุมกลุ่มแม่บ้านกาวหนาใน 4 ภาค ภาคละ 60 คน

2.5 ร่วมกับอนุกรรมการเผยแพร่ฯ ไปติดตามผลและประชุมหารือเรื่องปัญหาการเผยแพร่กับคณะกรรมการจังหวัด ในภาคใต้ 6 จังหวัด และภาคกลาง 4 จังหวัด

2.6 ส่งวิทยากรไปบรรยายตามที่ได้รับเชิญในหลักสูตรการอบรม
นายอำเภอ และพัฒนากรหลายรุ่น

2.7 จัดวิทยากรไปอภิปรายเรื่อง "ปัญหาผู้บริโภค" ตามที่สมาคมอื่น ๆ
เชิญมา

2.8 จัดพิมพ์เอกสารที่ระลึกครบรอบปีที่ 3 ของพระราชบัญญัติคุ้มครอง
ผู้บริโภค เป็นพิเศษชื่อ "เสียงผู้บริโภค" แจกฟรีแก่ประชาชน และร่วมกับอนุกรรมการ
เผยแพร่ให้ความรู้ผู้บริโภคจัดงาน "สัปดาห์ผู้บริโภค 26" ขึ้น ระหว่าง 30 เมษายน -
4 พฤษภาคม 2526

3. การเสนอปัญหาและขอเสนอแนะต่อรัฐบาล คือ

3.1 เสนอแนะให้รัฐบาลตั้ง "ศาลคุ้มครองผู้บริโภค" เพื่อเป็นการ
สนับสนุนให้การรักษากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่าที่ควร เพื่อ
ดำเนินการในเรื่องนี้รัดกุม โครงการฯ ได้จัดประชุมหารือกับผู้แทนองค์การผู้บริโภค
อื่น ๆ อีก 4 องค์การ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกัน แล้วสรุปเป็นข้อเสนอแนะต่อ
รัฐบาล โดยผ่านคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้รัฐบาลพิจารณาจัดตั้ง
"ศาลคุ้มครองผู้บริโภค (Small Claims Court)" ขึ้น ใหม่นี้หน้าที่พิจารณาคดี
ต่าง ๆ ที่ละเมิดสิทธิของผู้บริโภค โดยเฉพาะเพื่อช่วยให้การพิจารณาคดีเบ็ดเตล็ด
ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับปากท้องของผู้บริโภคได้เป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ดังที่
ปฏิบัติอยู่ในฮ่องกง อย่างมีประสิทธิภาพในปัจจุบัน เรื่องนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะ
กรรมการอำนวยการให้ดำเนินการต่อไป ซึ่งเชื่อว่ารัฐบาลคงจะรับหลักการไว้พิจารณา
ดำเนินการต่อไป

3.2 จัดทำข้อเสนอแนะให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค พิจารณา
หาทางปรับปรุงให้กลไกของรัฐบาล ซึ่งมีหน้าที่รักษา พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภคให้
ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการโฆษณาซึ่งการรักษากฎหมาย
ยังอ่อนอยู่มาก จนเป็นเหตุให้มีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคอยู่เนือง ๆ

4. ความร่วมมือสนับสนุนกลุ่มผู้บริโภคอื่น ๆ คือ ชมรมผู้บริโภคแห่งสยาม
กลุ่มพลังผู้บริโภค และกลุ่มอาสาสมัครเพื่อผู้บริโภค รวมทั้งโครงการฯ จัดอภิปรายเป็น
ครั้งคราว

5. ความร่วมมือกับต่างประเทศ ตั้งแต่โครงการฯ ได้เข้าเป็นสมาชิกของ สหพันธ์องค์การผู้บริโภคระหว่างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา ก็ได้รับความร่วมมือทางคานาวิชาการและแลกเปลี่ยนเอกสารกันอยู่เสมอ โครงการฯ ได้ส่งผู้แทนไปอบรมและประชุมทางวิชาการร่วมกับสหพันธ์ผู้ตลอดมา

จากการศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ ตลอดระยะเวลา 10 ปีมานี้ จะพบว่า กิจกรรมที่โครงการจัดขึ้นนั้นสนองวัตถุประสงค์ของโครงการได้พอควร เช่น วัตถุประสงค์ในข้อการให้บริการ เผยแพร่ความรู้ของผู้บริโภค และข่าวสารแก่องค์การสมาชิกและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ตื่นตัวในสิทธิของผู้บริโภคนั้น โครงการนี้ได้จัดกิจกรรมหลายประการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อนี้ เช่น จัดการบรรยาย อภิปราย ให้ความรู้ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ตลอดจนออกวารสารของโครงการ หรือวัตถุประสงค์ในข้อการให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยราชการ โครงการก็ได้พยายามเร่งเร้าให้หน่วยงานรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ในค่านนี้โดยตรง เช่น กองควบคุมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข โครงการอาหารกลางวัน กระทรวงศึกษาธิการ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ปฏิบัติงานกันอย่างจริงจังขึ้น โดยเฉพาะเร่งเร้าให้รัฐบาลหามาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคและปฏิบัติงานในการคุ้มครองผู้บริโภค ให้เต็มตามอำนาจหน้าที่ขึ้น สภาสตรีแห่งชาติ ในฐานะองค์การเอกชนจะมีหน้าที่ได้เพียงเสริมงานของรัฐให้ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและแก้ปัญหาของผู้บริโภคได้

ข้อน่าสังเกตประการหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ทำให้การแก้ปัญหาผู้บริโภคของเราไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐดำเนินงานโดยตรง และหน่วยงานของเอกชนที่ทำงานเสริมงานของรัฐบาลอยู่แล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมไม่อำนวยให้การดำเนินงานในเรื่องผู้บริโภคได้ผลอย่างเต็มที่ เช่น ในการสอนเรื่องโภชนาการ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญของผู้บริโภค เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานของชีวิตในโรงเรียนนั้นไม่ค่อยได้ผล เพราะนักเรียนเรียนไปแล้วก็ไม่สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยให้เด็กได้นำความรู้เรื่องโภชนาการไปใช้ และยังเป็นแหล่งที่มีการขายอาหารและขนมที่ไม่ค่อยมีคุณค่าทางอาหารด้วย เพราะโรงเรียนหลายแห่งไม่ค่อยได้สนใจ

คุณแล้ว พอคั่ว แมคั่ว ที่นำอาหารมาขายให้แก่เด็ก ๆ นั้น เป็นอาหารที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใด มีพิษ หรืออันตรายต่าง ๆ หรือไม่ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมักจะทำกำไรถึงแต่รายได้ที่จะเก็บจากผู้ขาย เมื่อผู้ขายต้องแข่งขันกันประมูลราคา ค่าเช่าร้านขายของในโรงเรียนควรมีราคาสูงมาก ผู้ขายก็ต้องหาผลกำไรจากการขายของให้แก่เด็กนักเรียนให้ไ้มากเพื่อให้คุ้มค่างบเงินที่ลงทุนไป โดยการขายอาหารหรือขนมที่มีคุณค่าทางอาหารต่ำ บางอย่างก็มีอันตรายแก่เด็ก โดยเฉพาะขนม เช่น ผลไม้แห้งที่บรรจุถุงขาย จะพบว่ามีชั้นพลาสติกสมอญมาก ขนมชนิดต่าง ๆ ที่มีลักษณะกรอบก็จะมีผงบอแรกซ์ผสมอยู่ หรือขนมที่มีสีต่าง ๆ ซึ่งโดยมากจะใช้สีย้อมผสม เป็นต้น การที่ผู้ขายมักจะนำขนมเหล่านี้มาขายเพราะผู้ผลิตขนมจำพวกนี้จะให้ผลตอบแทน หรือเปอร์เซ็นต์การขายแก่ผู้จำหน่ายขนมพวกนี้มาขายอย่างสูงมาก นอกจากขนมแล้ว เครื่องดื่มต่าง ๆ ก็มีประโยชน์แก่ร่างกายน้อยมากและอาจก่อให้เกิดโทษได้ เช่น เครื่องดื่มผสมสีต่าง ๆ ไตแก น้ำเขียว น้ำแดง เป็นต้น หรือน้ำอัดลม ซึ่งมีราคาแพง นอกจากน้ำอัดลมน้ำอัดลมเป็นประจำยังเป็นการสร้างนิสัยพุ่มเพื่อภัยให้แก่เด็กเรียนด้วย เพราะน้ำอัดลมบางชนิดมีส่วนผสมของคาเฟอีน ซึ่งเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง เมื่อนักเรียนดื่มอยู่ทุกวันก็อาจจะติดได้ ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่มีผลเสียมากมายเหมือนติดสิ่งเสพติดอื่น ๆ แต่ก็ทำให้สูญเสียเงินไ้มาก ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ โรงเรียนควรจะได้คำนึงถึงบ้าง มิใช่คำนึงแต่ประโยชน์ด้านการเงินหรือความสะดวกอย่างเดียว ถ้าหากโรงเรียนสามารถจัดอาหารกลางวัน เครื่องดื่ม ขนม หรือผลไม้ ที่มีประโยชน์ให้แก่เด็กเรียนได้แล้ว นอกจากนักเรียนจะมีสุขภาพดี ใ้รับอาหารที่มีคุณค่า พ่อแม่ผู้ปกครองสบายใจแล้วยังเป็นการลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนนั้นจะเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดที่จะสร้างนิสัยในการบริโภคที่ดีให้แก่เด็กเรียน และจะมีผลไปยังผู้ปกครองด้วย

นอกจากบรรยากาศในโรงเรียนจะไม่เอื้อต่อการส่งเสริมผู้บริโภคแล้วสภาพสังคมทั่วไปก็ไม่เอื้ออำนวยด้วย เช่น ยา หรืออาหารที่มีสารพิษ รัฐบาลก็ไม่สามารถจะดำเนินการควบคุมและจับกุม หรือประกาศรายชื้ออาหารและยาที่เป็นอันตรายนั้น ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งอาจเนื่องมาจากอิทธิพลต่าง ๆ ในสังคม เช่น อิทธิพลทางการเมือง หรือการขัดผลประโยชน์กัน เป็นต้น นอกจากนี้เครื่องอุปโภคบริโภคที่ได้มาตรฐานถูกสุขลักษณะนั้นมักจะมีราคาแพงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันในท้องตลาดถึง

1-2 เท่า เช่น น้ำปลาที่มีคุณภาพรับประทานแล้วไม่เป็นอันตราย ปรากฏจากสารพิษต่าง ๆ เช่น สีส จะมียาฆ่าแมลงปนกว่าน้ำปลาอื่น ๆ มาก ทำให้ผู้บริโภคบางคนไม่สามารถซื้อมาใช้ได้

นอกจากนี้แล้ว สื่อมวลชนต่าง ๆ ก็มีบทบาทสำคัญมากในการชักจูงให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียน หรือผู้ประกอบการ ให้เลือกซื้อสินค้าโดยไม่พิจารณาถึงคุณภาพที่แท้จริง เพราะหลงเชื่อคำโฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมไม่เอื้ออำนวยเช่นนี้ จึงทำให้ผลที่ได้รับจากการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องผู้บริโภคไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรและล่าช้า เพราะผู้บริโภคยังไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนิสัย นอกจากนี้ลักษณะนิสัยของคนไทยอีก 2 ประการ ก็มีส่วนอย่างมากที่ทำให้การเผยแพร่ความรู้ในเรื่องนี้ไม่ค่อยได้ผล คือ

1. นิสัยในการใช้จ่ายเงินโดยไม่รู้จักรวางแผน และไม่รู้จักเลือกซื้อเลือกใช้ ซึ่งนิสัยในการบริโภคเรื่องนี้ก่อให้เกิดปัญหาคานเศรษฐกิจมาก จะเห็นว่า นิสัยการบริโภคที่ไม่มีการวางแผนของคนไทยส่วนใหญ่ในมีผลที่แรงปี 2526 และในปี 2527 นี้ มีการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยสู่ประเทศอย่างมากมาย นอกจากจะมีสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแสดงว่าผู้บริโภคคนไทยกลุ่มหนึ่งใช้จ่ายเงินไปกับสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นต่อชีวิตสูงมาก จึงมีผู้นำเข้ามากขึ้น แล้วสินค้าในประเทศเองก็มีการแข่งขันทางการตลาดกันอย่างมาก เช่น เครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลม มีการลงทุนคานโฆษณาเพื่อแข่งขันกันมาก หรือสบู่ในอดีตจะมีสบู่เพียงสามชนิด คือ รักษาผิวเพื่อความงาม และสำหรับทารก แต่ปัจจุบันจะมีสบู่ซึ่งมีเครื่องหมายการค้าต่างกันออกไปถึง 20 ชนิด นอกจากสบู่แล้ว สินค้าประเภทอื่น ๆ ก็มีเพิ่มมากขึ้นหลายชนิด เช่น ผงซักฟอก ยาฉีดกันยุง ยาสีฟัน เป็นต้น ซึ่งในการเลือกซื้อสินค้าเหล่านี้ คนส่วนใหญ่มักไม่ให้ความสนใจต่อคุณภาพของสินค้า แต่จะเลือกซื้อเลือกใช้สินค้าที่มีหีบห่อหรือรูปลักษณ์ภายนอกสวยงาม หรือชื่อเพราะ ละคราคา มีของแถม เป็นต้น ทำให้บางครั้งได้สินค้าที่ไม่มีคุณภาพ นอกจากผู้ซื้อจะพิจารณาเฉพาะรูปลักษณ์ภายนอกแล้ว คนไทยส่วนหนึ่งยังชอบซื้อสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าของต่างประเทศซึ่งมีราคาแพงด้วย

สมภ: เจริญกุล (2526: 112) ได้เขียนบทความเรื่อง "พฤติกรรม การบริโภคไทย-เทศ" ประกอบการรายงานการสัมมนาเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคใน ตลาดยุคใหม่ สรุปได้ว่า การเลือกซื้อสินค้าระหว่างคนไทยและคนอเมริกันแตกต่างกัน ในขณะที่คนอเมริกัน ถ้าหากว่าสินค้าสองสิ่งมีคุณค่าในการใช้สอยพอกัน คนอเมริกันจะ เลือกสินค้าที่ถูกกว่า แต่คนไทยจะเลือกสินค้าแพง เพราะคิดว่า สินค้าราคาแพงจะมีคุณภาพดีกว่า การที่คนอเมริกันเลือกเช่นนี้เพราะคนอเมริกันอยู่กันเป็นครอบครัวโตคตองหาเงินเอง ประหยัดเอง ไม่มีแหล่งทุนมาอุดหนุนเหมือนครอบครัวไทยที่จะมีญาติพี่น้องมาเกี่ยวข้อง มาอุดหนุนอยู่ตลอดเวลา

จะเห็นได้ว่า ลักษณะพื้นฐานทางสังคมไทยนั้น มีส่วนเอื้ออำนวยให้คนไทย ไม่ค่อยรู้จักการวางแผนใช้จ่ายหรือจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายเงินให้คุ้มค่ากับบริการ หรือสินค้าที่ได้รับ

จากพฤติกรรมและนิสัยการบริโภคนี้ จะก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ของผู้บริโภคมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องช่วยกันกระตุ้นเตือนและเปลี่ยนนิสัย นี้เสียใหม่ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานของรัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน โรงเรียน ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ ในการให้ความรู้ในเรื่องนี้

2. นิสัยในการบริโภคที่ไม่ถูกหลักโภชนาการของคนไทย ซึ่งอาจก่อให้เกิด โทษแก่ร่างกายได้ เช่น นิสัยการบริโภคอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ของชาวอีสาน หรือ การรับประทานอาหารเผ็ดเกินไปของชาวภาคใต้

ในปี พ.ศ. 2516 สมาคมคนเศรษฐศาสตร์ (2519 ก : 16) ได้ทำการสำรวจเรื่อง "นิสัยการบริโภค" ที่อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ชาวบ้านตามชนบทของภาคอีสานที่กินอาหารไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ที่พบ บ่อย ๆ ได้แก่

1. ได้รับสารอาหารทุกชนิดต่ำกว่าระดับปกติ ชาวบ้านได้แคลอรีจาก โปรตีนประมาณ ร้อยละ 10 ของแคลอรีทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นแคลอรีจากเนื้อสัตว์ เพียงร้อยละ 3 แคลอรีจากไขมันเพียง ร้อยละ 4 และพวกเกลือแร่ก็ต่ำด้วย

2. ชาวบ้านรับประทานข้าวปริมาณมาก รับประทานกับข้าวที่มีรสจัด

3. นิยมรับประทานอาหารคาวๆสุกๆ เช่น ปลาร้า ลาบ ลู้ ส้มผัก
4. ท้องหลังคลอดบุตรใหม่ จะรับประทานซดกับเกลือ
5. เด็กเล็กๆ ให้อินข้าวยา (ข้าวเหนียวเคี้ยวให้แหลก ห่อใบตอง แล้วนำไปปิ้งไฟ)

การบริโภคที่ไม่ถูกหลักโภชนาการนี้ จะทำให้ผู้บริโภคมีสุขภาพไม่ดี อ่อนแอ และมีโรคแทรกได้ง่าย ซึ่งจากรายงานการสำรวจเรื่องเดียวกันนี้ ได้เสนอแนะวิธีการเปลี่ยนแปลงนิสัยการบริโภคนี้ โดยจะต้องสืบหาสาเหตุก่อน ว่าที่ชาวบ้านรับประทานอาหารไม่ถูกหลักโภชนาการนั้นมาจากสาเหตุอะไร เมื่อทราบสาเหตุแล้วจึงแนะนำให้ความรู้ โดยไม่บังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทันที อาจทำได้โดยแนะนำอาหารที่มีคุณค่าบางชนิดที่ชาวบ้านไม่เคยรู้จัก ให้รู้จัก และชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ โดยอาหารเหล่านั้นต้องเป็นอาหารที่หาง่ายในชุมชนนั้นด้วย การให้ความรู้อย่างเดียวจะไม่ช่วยให้เกิดนิสัยการกินที่ดีหรือเปลี่ยนนิสัยการกินได้ ต้องหาวิธีปฏิบัติให้ชาวบ้านได้เห็น เช่น จัดบริการอาหารขึ้นในโรงเรียนให้นักเรียนเคยชินกับอาหารที่มีประโยชน์ เมื่อเด็กเคยชินและรับประทานได้ก็อาจจะไปแนะนำให้สมาชิกอื่นๆ ในครอบครัวได้รับประทาน (สมาคมศสส. 2519 ช.: 16)

จากสภาพแวดล้อมของสังคม ตลอดจนนิสัยในการบริโภคของคนไทย ซึ่งไม่ยอมเปลี่ยนนิสัยการบริโภคนั้น ทำให้การแก้ปัญหาของผู้บริโภคเป็นเรื่องที่จะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลา โครงการส่งเสริมผู้บริโภคก็ได้พยายามทำงานเสริมงานของรัฐ โดยช่วยกระตุ้นเตือนให้ผู้บริโภคพึงสังวรในการใช้บริการ การจับจ่ายซื้อของ การบริโภค และการใช้จ่าย รวมทั้งเร่งเร้าให้รัฐบาลปฏิบัติงานในด้านนี้ให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้บริโภคลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจของครอบครัวลง เพื่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว และเพื่อความกินดีอยู่ดีของสังคมส่วนรวม ซึ่งการที่ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดีนั้นย่อมเป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ

โครงการส่งเสริมการศึกษา (สภาสตรีแห่งชาติฯ ช. : 106)

โครงการนี้เดิมชื่อโครงการการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเป็นโครงการทดลอง เมื่อ พ.ศ. 2516 โดยผู้แทนสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ศาสตราจารย์คุณทองเดือน พิศาลบุตร เป็นผู้ริเริ่มงานนี้ จุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเสริมความรู้และฝึกอบรมวิชาชีพแขนงต่างๆ ให้แก่สตรีซึ่งไม่มีโอกาสเข้าศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนถึงระดับสูง และแก่สตรีแม่บ้านทั่วไป เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ในครอบครัว โดยใช้วิธีการของการศึกษานอกโรงเรียน และได้รับอนุมัติให้ตั้งขึ้นเป็นโครงการการศึกษานอกโรงเรียน ในปีพ.ศ. 2518 ตามมติที่ประชุมใหญ่ครั้งที่ 13

ต่อมาในปีพ.ศ. 2524 โครงการการศึกษานอกโรงเรียน ได้เปลี่ยนชื่อเป็น โครงการส่งเสริมการศึกษา และได้จัดกิจกรรมในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียนตามแผนปฏิบัติงานที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสภาสตรีแห่งชาติฯ และแผนพัฒนาสตรีของรัฐบาล โดยพยายามจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของสตรี

วัตถุประสงค์

โครงการส่งเสริมการศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อเป็นศูนย์ประสานงาน พร้อมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมและร่วมมือกับสมาคมสตรีหน่วยสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติฯ ในด้านการส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระยะโรงเรียนแก่สตรีและประชาชนทั่วไป เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้าน

2. เพื่อส่งเสริมความสนใจและความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มีบทบาทเป็นหัวหน้า และเป็นผู้ประสานงานในระดับต่างๆ ให้มีเทคนิคและวิธีการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลา และได้ผลรวดเร็ว

3. เพื่อศึกษาหาข้อมูล วิจัย และแสวงหาวิธีการ และเทคนิคการให้ความรู้ วิชาต่าง ๆ และด้านต่าง ๆ ให้ได้ผลอย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็วขึ้น พร้อมทั้ง ดำเนินการเสริมความรู้ในด้านวิธีการถ่ายทอดความรู้ และวิธีการให้การอบรม และ ปฏิบัติงานอาสาสมัคร

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมการศึกษา

ตลอดระยะเวลา 10 ปี ของการดำเนินกิจกรรมของโครงการส่งเสริมการ- ศึกษา นั้น โครงการได้จัดกิจกรรมให้การศึกษแก่สตรี โดยใช้วิธีการของการศึกษา นอกโรงเรียนในหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายในการจัดกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ ของประชาชนเป็นอันดับแรก ดังนั้น กิจกรรมในแต่ละปีจึงแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไป แล้ว โครงการส่งเสริมการศึกษามีกิจกรรมหลัก ๆ อยู่ 8 ประการ คือ

1. การจัดฝึกอบรมวิชาชีพและเสริมความรู้ ได้แก่ การเปิดสอนวิชาชีพ การตัดเย็บเสื้อผ้า ประดิษฐ์ดอกไม้ การประกอบอาหาร การจัดดอกไม้ การ- เลี้ยงปลาเลี้ยงกุ้ง และการเพาะปลูก เป็นต้น

2. การฝึกอบรมวิทยากรในด้านการสอน การใช้เทคนิคการสอน เพื่อช่วย ผลักวิทยากรที่มีความรู้อยู่แล้วให้มีเทคนิคการสอนเพื่อให้ได้ผลดีขึ้น เป็นการช่วยให้ ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรม- ส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

3. การจัดทำเอกสารชุดเสริมความรู้ ซึ่งมีเรื่องเกี่ยวกับการอบรมวิชาชีพ ทุกแขนงที่อบรมไปแล้ว และที่เผยแพร่ความรู้ทางวิทยุ และบทความเรื่องต่าง ๆ

4. การจัดให้ความรู้แก่ประชาชนทางวิทยุ และโทรทัศน์ เป็นประจำทุกเดือน

5. การจัดเผยแพร่ความรู้โดยการสัมมนาและอภิปราย เช่น การสัมมนา ผู้จัดบริหารงานด้านการศึกษาออกโรงเรียน เรื่องการศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนา สตรี การสัมมนาเรื่องวัฒนธรรมไทย ร่วมกับสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย จัดสัมมนาเรื่อง "ความก้าวหน้าทางการศึกษาและอาชีพของสตรีไทยในรอบ 200 ปี"

6. การให้ความร่วมมือกับสมาคม และหน่วยงานอื่น ๆ เช่น จัดหาวิทยากร ไปช่วยอบรม เสนอแนะการดำเนินการจัดการศึกษาแก่สมาคมสตรีในต่างจังหวัด เป็นต้น

7. การรวบรวมข้อมูล วิจัย และประเมินผล เกี่ยวกับความต้องการของ ผู้เข้ารับการอบรม ระยะเวลาที่อบรม วิธีการอบรม เนื้อหาที่ฝึกอบรม เพื่อปรับปรุง กิจกรรมในเวลาต่อไป

8. การจัดศึกษานอกสถานที่ เพื่อเสริมความรู้ในด้านวิชาชีพที่ฝึกอบรมเป็น ครั้งคราว เช่น ชมการทำอาหารและการจัดโต๊ะอาหารที่โรงแรมเอราวัณ เป็นต้น

กิจกรรมหลัก ๆ ที่กล่าวถึงนี้ จะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันออกไป ในแต่ละปี เพื่อให้สนองความต้องการของสตรีให้ได้มากที่สุด เช่น การจัดฝึกอบรม วิชาชีพและเสริมความรู้ด้านอาชีพนั้น ในบางปีสตรีมีความสนใจในวิชาชีพใดมาก โครงการฯ ก็จะพิจารณาเปิดสอนวิชาชีพนั้น ๆ เพิ่มขึ้น หรืออาจพิจารณาเปิดสอน วิชาชีพใหม่ที่สตรีสนใจ โดยโครงการฯ จะได้ประเมินผลความต้องการของผู้เรียน อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้ที่สนใจได้รับประโยชน์สูงสุด

สำหรับตัวอย่างกิจกรรมที่โครงการฯ จัดในระหว่างปี พ.ศ. 2524-2526 จากรายงานกิจกรรมในรอบปี พ.ศ. 2524-2526 มีดังนี้คือ (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ช.ร. 108-111)

1. โครงการฯ สามารถริเริ่มสร้างรูปแบบของการถ่ายทอดความรู้แบบ ผสมผสานแกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรด้วยวิธีใหม่เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ การใช้ ระยะเวลาสั้น แต่ให้กลุ่มสตรีสามารถได้รับความรู้เกี่ยวเนื่องกันได้หลายวิชา และมี ทักษะในการผลิตผลงานไปพร้อม ๆ กัน

โครงการฯ ได้ทดลองถ่ายทอดความรู้แบบผสมผสานและการใช้สื่อต่าง ๆ แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร และโครงการการ- ศึกษาออกโรงเรียน สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย และได้เสนอผลการทดลอง ในการสัมมนา เรื่อง "สื่อสารการเกษตรจากประสบการณ์ระหว่างประเทศ ครั้งที่ 1" ที่บ้านมิ่งคศิลา เมื่อวันที่ 20 - 23 ธันวาคม 2525 โดยผู้อำนวยการโครงการ ส่งเสริมการศึกษา (ศาสตราจารย์ คุณคงเดือน พิศาลบุตร) ได้เสนอผลการทดลอง นี้แก่เกษตรกรทั่วประเทศ และผู้อำนวยการเกษตรจากต่างประเทศที่เข้าร่วมสัมมนา

การทดลองของโครงการนี้เป็นการนำวิธีการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของ 4 กระทรวงหลัก ในระดับปฏิบัติการเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาชนบท ควบคู่การประสานงานกันระหว่าง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย ปรากฏว่า ใคผลดี สามารถจัดทำเป็นรูปแบบการถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทั่วประเทศได้ และกำลังดำเนินการต่อเนื่องในจังหวัดต่าง ๆ ทั้งนี้ด้วยความร่วมมือของกรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร เพื่อพัฒนาในด้านเทคนิค และวิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีผสมผสาน การใช้สื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้ เป็นการลดเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมลง แต่สามารถให้การฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น กล่าวคือ การถ่ายทอดความรู้ในเวลา 3 ชั่วโมง สามารถผสมผสานวิชาต่าง ๆ ได้ถึง 8 วิชา คือ การเพาะปลูก การถนอมอาหาร สุขภาพอนามัย คำนวณพื้นที่เหตุ โภชนาการ ประเพณีวัฒนธรรมไทย การสหกรณ์ การคิดคำนวณ กระบวนการผลิตและการจำหน่าย และการฝึกการใช้ภาษาไทยด้านการอ่าน พูด

งานที่จะปฏิบัติต่อไป คือ การร่วมมือกับงานเคหกิจเกษตร ทดลองเพิ่มเติมในจังหวัดต่าง ๆ แล้วจัดทำเอกสาร เพื่อเป็นแนวทางแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านเคหกิจเกษตร

2. โครงการใคเป็นแหล่งวิทยากร ให้บริการด้านวิชาการแก่มหาวิทยาลัย ควบคู่การรับเป็นที่ฝึกงานให้แก่บัณฑิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเรียนวิชาเอกสาขาการศึกษาออก-โรงเรียนและการศึกษาผู้ใหญ่ ปีละ 10 คน

3. ใคจัดการสอนและเสริมความรู้ภาษาไทย เป็นการทบทวนการอ่านและเสริมการอ่าน เพื่อถ่วงการลิ้มภาษาไทย และเพื่อหาความรู้จากการอ่านหนังสือ ใคให้ความร่วมมือแก่สมาคมสตรีกาญจนบุรี (บ้านท่าม่วง) โดยช่วยในด้านการวิทยากร จัดสอนแก่กลุ่มสตรีที่แจ้งความจำนง ให้สอนทบทวนการอ่านภาษาไทย เพราะลิ้มเป็นส่วนมาก เนื่องจากไม่มีหนังสือจะอ่าน และใคจัดทดลองวิทยากร เคลื่อนที่เพื่อนำหนังสือไปให้ถึงกลุ่มสตรีที่รวมกลุ่มกันอยู่แล้ว ใคอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อหาความรู้ในด้านต่าง ๆ

และเพื่อเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยจัดให้แกกลุ่มสตรีผู้นำที่มารับการอบรมที่สภาสตรีแห่งชาติฯ และแกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และอื่น ๆ ตามที่ขอมา

4. ได้จัดสัมมนาพร้อมกับสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย เรื่อง "ความก้าวหน้าทางการศึกษาและอาชีพของสตรีไทยในรอบ 200 ปี" เมื่อวันที่ 27 - 28 พฤศจิกายน 2525 เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของสตรีไทย ในด้านการศึกษาและอาชีพและโดยเฉพาะการศึกษานอกโรงเรียน

5. ได้จัดพิมพ์หนังสือชุดเสริมความรู้ อนุทินที่ 13, 14, 15 จำนวน 3,000 เล่ม แจกไปตามห้องสมุด และจำหน่ายเผยแพร่แก่ประชาชน

6. จัดรายการ เผยแพร่ความรู้ทางวิทยุ 5 สถานี ทุกเดือน รวมรายการความรู้ที่จัดเผยแพร่ทางวิทยุ 5 ครั้ง ผู้ฟังได้ติดต่อขอบทความและติดตามถามข่าวต่อเนื่องจากที่ได้ออกอากาศไปแล้ว

7. ได้จัดเสริมความรู้วิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งเพิ่มพูนรายได้ในกรุงเทพมหานคร 4 ครั้ง จำนวน 82 คน จำนวน 4 วิชา เพื่อเป็นการศึกษาและทดลองการสอนให้ได้ผลในระยะเวลาน้อยกว่าที่เคยปฏิบัติกันอยู่ และเพื่อสร้างอาสาสมัครที่จะออกไปสอนวิชาต่าง ๆ ในชุมชนแออัดหรือในชนบทใต้อีกขึ้น ซึ่งขณะนี้มีอาสาสมัครซึ่งเป็นวิทยากรที่มีความสามารถเพิ่มขึ้นแล้ว 5 คน ได้ส่งเสริมให้องค์การสมาชิกจัดเสริมความรู้วิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น เช่น สนับสนุนวิทยากรให้คำวิทยากรแกสมาคมสตรีอุดมศึกษา (ขอนแก่น) สมาคมสตรีปัตตานี เป็นต้น

จากการศึกษากิจกรรมของโครงการส่งเสริมการศึกษา ตลอดระยะเวลา 10 ปี มาแล้ว จะพบว่า โครงการนี้นับได้ว่าเป็นโครงการหลักของสภาสตรีแห่งชาติฯ ที่ได้จัดการศึกษาให้แกสตรีเพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้วิเคราะห์ได้ว่า โครงการนี้เดิมเคยเป็นโครงการทดลองมาก่อน และได้แก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ปรับปรุงประสิทธิภาพให้ดีขึ้น และพัฒนากิจกรรมมาโดยตลอด เป็นเวลา 2 ปี ในระหว่างที่เป็นโครงการทดลอง จนมีผลงานเป็นที่ยอมรับของที่ประชุมใหญ่ จึงสามารถจัดตั้งเป็นโครงการประจำได้ ดังนั้น

จะเห็นได้ว่า การวางวัตถุประสงค์ของโครงการนี้จึงชัดเจนและรัดกุม ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ เช่น วัตถุประสงค์ในข้อ 1 "เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานรวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมและร่วมมือกับสมาคมสตรี หน่วยสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติ ในค่านส่งเสริมการศึกษา ในรูปแบบของการศึกษานอกกระบบโรงเรียน แกสตรี้และประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกคน" (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ข. : 106) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในข้อนี้โครงการก็ได้สนับสนุนให้สมาคมสตรีในจังหวัดต่าง ๆ ประมาณ 15 แห่ง และสมาคมสตรีในกรุงเทพมหานคร ประมาณ 5 แห่ง จัดการศึกษาให้แกสตรี้ โดยการออกคำวิทยากรให้ จัดวิทยากรไปช่วยสอน หรือเสนอแนะวิธีดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งถึงแม้ว่าจำนวนสมาคมที่โครงการไปให้การสนับสนุนนั้นจะไม่มากนัก แต่ก็นับว่าอยู่ในขั้นดี เพราะสมาคมสตรีจังหวัดต่าง ๆ หรือสมาคมสตรีในกรุงเทพมหานคร ค่าเนื้องานค่านการศึกษาตามโครงการนั้นไม่ได้ ทั้งนี้เพราะสมาคมทุกแห่งมีวัตถุประสงค์ และนโยบายของตนเอง บางแห่งสนใจงานเฉพาะค่านสังคม-สงเคราะห์ สภาสตรีแห่งชาติ จะเข้าไปก้าวกายไม่ได้ และทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับนายกสมาคมแต่ละแห่งควย เช่น ถ้านายกสมาคมมีความสนใจในค่านการให้การศึกษากาสตรี้ก็จะนำโครงการไปปฏิบัติ หรือขอความร่วมมือมา เป็นต้น

สำหรับสตรีที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพและเสริมความรู้ของโครงการนั้น ก็มีเป็นจำนวนมาก เช่น ในระหว่างปี พ.ศ. 2518-2520 มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมสำเร็จไปแล้วจำนวน 1,417 คน (สภาสตรีแห่งชาติ 2520: 18) หรือในระหว่างปี พ.ศ. 2522-2524 มีผู้สำเร็จการฝึกอบรมประมาณ 700 คน (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก. : 37) ทั้งนี้ไม่รวมถึงสตรีและประชาชนอื่น ๆ ที่ได้รับความรู้ควยวิธีการอื่น เช่น จากหนังสือชุดเสริมความรู้ จากรายการวิทยุของโครงการ หรือจากการเข้าร่วมสัมมนา และอภิปราย เป็นต้น จากการพิจารณากิจกรรมที่โครงการได้ทำ คือ การสนับสนุนองค์การสมาชิกให้จัดการศึกษานอกโรงเรียนแกสตรี้ และจำนวนผู้ที่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมเหล่านี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า โครงการฯ สามารถจัดกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ในข้อ 1 เป็นผลสำเร็จดี

สำหรับวัตถุประสงค์ในข้อ 2 (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ข. : 106) เพื่อส่งเสริมความสนใจและความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มีบทบาทเป็นหัวหน้า และเป็นผู้ประสาน-

งานในระดับต่าง ๆ ให้มีเทคนิคและวิธีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและได้ผลรวดเร็ว สำหรับในข้อนี้ โครงการจะมุ่งจัดกิจกรรมให้แก่ผู้มีบทบาทเป็นหัวหน้า และเป็นผู้ประสานงานในระดับต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานด้านการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาสตรี โคอศโครงการได้จัดวิทยากรซึ่งได้รับความร่วมมือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปให้การอบรมเจ้าหน้าที่ของกองส่งเสริมทัศนกรรมไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ช่วยอบรมวิทยากรอาสาพัฒนามาร่วมกับ กรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานพัฒนาชุมชนเขต ร่วมมือกับเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ จัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและเยาวชนของโครงการหมู่บ้าน สหกรณ์สันกำแพง ร่วมมือกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดนิทรรศการการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นต้น (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก. : 36) จากการที่โครงการฯ ได้เข้าไปร่วมมือ ประสานงาน และช่วยในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่า จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรู้ใน ด้านเทคนิคและวิธีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะโครงการได้พยายาม ทดลองวิธีการให้ความรู้ต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดมา และเผยแพร่ความรู้ออกไป นับว่าในเรื่องนี้โครงการมีส่วนในการเสริมงานของรัฐได้มาก

วัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของโครงการ คือ การศึกษาหาข้อมูล วิจัย และแสวงหาวิธีการ และเทคนิคการให้ความรู้วิชาต่าง ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ข้อนี้ โครงการได้พยายามดำเนินงานตลอดมา และได้ผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เช่น ใน ช่วงปี พ.ศ. 2522-2524 (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก. : 41) โครงการได้ ทดลองและประเมินผลการจัดการสอนวิชาตัดเย็บเสื้อผ้า ด้วยหลักสูตรที่ใช้เวลา 50 ชั่วโมง (จำนวนคนไม่ต่ำกว่า 500 คน) ผลปรากฏว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมทั้งใน กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ที่มีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ตั้งแต่ระดับปีที่ 4 ถึงปริญญาโท และอายุต่างกันตั้งแต่ 14 ถึง 64 ปี สามารถจะเรียนตามหลักสูตรนี้ได้ และมีผลงาน ที่สามารถตัดเย็บได้ 4 ประเภท คือ เสื้อ กระโปรง ชุดติดกัน และกางเกง ใน ระหว่างช่วงการเรียน 50 ชั่วโมง (หรือ 8 สัปดาห์ เฉพาะวันอาทิตย์) ผู้เรียน สามารถตัดเย็บได้อย่างน้อยที่สุด 4 ชิ้น ปานกลาง 15 ชิ้น สูงสุด 25 ชิ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเวลาว่างของผู้เรียน และตามความสามารถ ความถนัดเป็นพิเศษของแต่ละคน ด้วย ฉะนั้น สรุปได้ว่า ไม่จำเป็นต้องใช้เวลาสอนถึง 160 ชั่วโมง อย่างที่สอนกันอยู่

จึงเป็นการสนองต่อวัตถุประสงค์ในข้อการแสวงหาวิธีการ และเทคนิคในการให้ความรู้แก่สตรีในเวลาอันรวดเร็ว

นอกจากนี้ โครงการยังได้ริเริ่มสร้างรูปแบบของการถ่ายทอดความรู้แบบผสมผสานแก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรด้วยวิธีใหม่เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งกล่าวไปแล้วข้างต้นด้วย ซึ่งวิธีการนี้นับว่ามีประโยชน์มาก เพราะในระยะเวลาเพียง 3 ชั่วโมง ผู้ที่มาเข้ารับการอบรมจะได้รับความรู้ถึง 8 วิชา นับว่าเป็นการทำหลักสูตรระยะสั้นที่ประสบความสำเร็จมาก

การที่โครงการส่งเสริมการศึกษา สามารถจัดกิจกรรมได้ครบถ้วนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น วิเคราะห์ได้ว่า ผู้อำนวยการโครงการ (ศาสตราจารย์ คุณดวงเคื่อน พิศาลบุตร) และคณะกรรมการของโครงการส่วนใหญ่จะเป็นนักวิชาการทางด้านการศึกษา และผู้ที่สนใจการศึกษา ดังนั้น จึงสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนสามารถศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการให้ความรู้แก่สตรีอย่างได้ผล

กล่าวโดยสรุป โครงการส่งเสริมการศึกษานี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นโครงการหลักที่มีความสำคัญต่อการให้การศึกษาก่อนสตรีเพื่อพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก โครงการได้พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สนองความต้องการของสตรี เพื่อให้สตรีมีอาชีพ มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น และเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว รวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละสมัย เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ จึงกล่าวได้ว่าโครงการส่งเสริมการศึกษานี้เป็นโครงการที่มีประโยชน์แก่สตรี และเสริมงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

โครงการพัฒนาเด็ก (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2523: 2)

โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นโดยมติของที่ประชุมใหญ่ครั้งที่ 14 พ.ศ. 2520 ด้วยเหตุผลสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก ในฐานะที่สภาสตรีแห่งชาติฯ มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะช่วยเหลือและพัฒนาสตรี ดังนั้น การให้ความสนใจในเรื่องการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในชนบทและในครอบครัวที่ยากจนจึงเท่ากับเป็นการแบ่งเบาภาระของสตรีซึ่งเป็นมารดาที่จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และเป็น

การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพไปพร้อม ๆ กัน ประการที่สอง เพื่อเป็นการสนองตอบปัญหา การขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนดังกล่าวข้างต้น และเป็นการ สอดคล้องกับแนวทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ซึ่งมุ่งหวังให้ หน่วยงานเอกชนร่วมมือช่วยเหลือกับหน่วยงานราชการมากขึ้น และประการสุดท้าย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายขององค์การสหประชาชาติที่กำหนดปี พ.ศ. 2522 เป็นปีเด็กสากล ดังนั้น โครงการนี้จึงได้เริ่มขึ้นและดำเนินการตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาเด็กแต่เดิมกำหนดไว้ว่า

1. เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี ให้มีความสมบูรณ์ทั้ง ทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์
2. เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องในระหว่างตั้งครรภ์
3. เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ที่จะเป็นมารดาในด้านการเลี้ยงดู ทารก สุขภาพ และการป้องกันโรคติดต่อในเด็ก
4. เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือให้องค์กรสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติฯ หน่วยงานของรัฐและเอกชนจัดตั้งสถานพัฒนาเด็ก และดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของ โครงการพัฒนาเด็ก

กิจกรรมของโครงการพัฒนาเด็ก พ.ศ. 2520-2524 (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2524 ก. : 22)

ตลอดระยะเวลา 4 ปี ของการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กนี้ โครงการ มีกิจกรรมต่าง ๆ พอที่จะสรุปได้ 2 ประการ คือ

1. การเผยแพร่ความรู้แก่สตรีวัยเจริญพันธุ์ ในเรื่องการปฏิบัติตนระหว่าง ตั้งครรภ์และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งทำโดยการพิมพ์เอกสารเผยแพร่ การเผยแพร่ ทางสื่อมวลชน และการจัดอบรมสตรีโดยตรง ทั้งนี้โดยเน้นในกลุ่มสตรีที่มีฐานะค่อนข้างทาง เศรษฐกิจ มีภาระทางด้านการงานในอาชีพมาก และขาดความรู้ ความเข้าใจในการ

เลี้ยงดูเด็ก เช่น สตรีในแหล่งเสื่อมโทรม สตรีในโรงงานอุตสาหกรรม และสตรีในชนบท เป็นต้น

2. การตั้งสถานพัฒนาเด็ก ทั้งการจัดสถานพัฒนาเด็กตัวอย่างและการให้การสนับสนุนเผยแพร่ในการจัดสถานพัฒนาเด็กแก่หน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเป็นแหล่งกลางของชุมชนในการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการบริการในการเลี้ยงดูเด็ก

สำหรับบทบาทในข้อ 2 นี้ โครงการได้ให้ความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้สถานพัฒนาเด็กเป็นแหล่งที่จะช่วยให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองเด็ก ได้เรียนรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด นอกจากนี้ยังเน้นให้สถานพัฒนาเด็กอยู่ในแหล่งชุมชนหรือเป็นศูนย์กลางของชุมชน และมีการใช้ประโยชน์จากสถานที่ในเรื่อง ๆ ของคนในชุมชนนอกเหนือจากการเลี้ยงดูเด็กให้มากที่สุด

สำหรับการให้บริการของสถานพัฒนาเด็กนั้น ได้จัดให้บริการในหลาย ๆ ด้าน คือ

1. ด้านสุขภาพอนามัย เช่น การตรวจสุขภาพ ให้ภูมิคุ้มกันโรค และการดูแลสุขภาพป้องกันโรคภัยไข้เจ็บทั่วไป เป็นต้น
2. ด้านอาหารและโภชนาการ เช่น การให้อาหารหลัก อาหารเสริมที่เหมาะสม ให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่เด็กและผู้ปกครอง เป็นต้น
3. ด้านจิตประสพการณ์ ได้แก่ การจัดกิจกรรมเสริมทักษะและสติปัญญาของเด็กด้านต่าง ๆ โดยพี่เลี้ยงเป็นผู้ดำเนินการ
4. การปลูกฝังนิสัยแก่เด็ก เช่น การให้รู้จักวัฒนธรรมประเพณี และมารยาทในสังคมแก่เด็ก เป็นต้น

การดำเนินโครงการพัฒนาเด็กของสภาสตรีแห่งชาติฯ นี้ นอกจากสภาสตรีแห่งชาติฯ จะเห็นความสำคัญที่จะต้องช่วยเหลือและพัฒนาเด็กแล้ว สภาสตรีแห่งชาติฯ ยังเห็นว่า องค์การสมาชิกหลายแห่งได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาเด็ก และดำเนินกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็ก ประสบความสำเร็จดี เช่น สมาคมสตรีไทย สมาคม ไว.คัมภีว.ซี.เอ. และสมาคมสตรีอุดมศึกษา เป็นต้น ดังนั้น สภาสตรีแห่งชาติฯ จึงจัดตั้ง

โครงการนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่งคือเพื่อสนับสนุนส่งเสริม และช่วยเหลือให้อองค์การสมาชิกของสภาสตรีแห่งชาติ ดำเนินงานด้านนี้บ้าง

การจัดตั้งสถานพัฒนาเด็ก หรือสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กนั้น นับว่าเป็นการช่วยพัฒนาสตรีและเด็กได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะ สถานพัฒนาเด็กนั้นมีไค่มุ่งแต่จะให้การเลี้ยงดูและอบรมเด็กเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งส่งเสริมและให้ความรู้แก่วิตามารดาของเด็กด้วย

ถึงแม้ว่าการดำเนินงานของโครงการพัฒนาเด็กจะเป็นช่วงระยะเวลาสั้นมากคือ 4 ปีเท่านั้น แต่ก็มีไค่หมายความว่า สภาสตรีแห่งชาติ เลิกให้ความสนใจต่อการพัฒนาเด็ก สภาสตรีแห่งชาติ ไค่จัดให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กนี้ไปรวมอยู่กับโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ซึ่งเป็นโครงการซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2524

โครงการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก.: 64-66)

โครงการนี้เริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2520 ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก "เมื่อเดือนมีนาคม 2520 สภาสตรีแห่งชาติ ไค่ได้รับความอุปการะจากกระทรวงการต่างประเทศ และองค์การยูเนสโก เป็นเจ้าภาพจัดสัมมนาเรื่อง บทบาทขององค์การเอกชนสตรีในการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีผู้แทนจากหน่วยราชการ องค์การเอกชน และวงการธุรกิจทั้งไทยและจากประเทศในกลุ่มอาเซียน ไค่แก อินโคโนะเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ มารวมสัมมนาจำนวน 152 คน และไค่จัดงานนิทรรศการ "หัตถกรรมกลุ่มอาเซียน" ด้วยความร่วมมือกับกรมพานิชสัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์

ผลสรุปของการสัมมนาแสดงว่า ทุกประเทศตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้าน ไค่เห็นความจำเป็นที่จะต้องคงรักษาศิลปดั้งเดิมไว้เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของชาติและแหล่งกำเนิดของศิลปประจำชาติ แลวนำมาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาสถานภาพของสตรีในชนบทให้มีรายได้พอเพียง และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีข้อเสนอแนะประการหนึ่งว่า องค์การเอกชนสตรีควรรไค่ให้ความเอาใจใส่

และร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมหัตถกรรม ด้วยเหตุนี้ สภาสตรีแห่งชาติฯ จึงได้
ตั้งโครงการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อฟื้นฟูงานหัตถกรรมทุกประเภท เช่น งานจักสาน งานทอผ้าพื้นเมือง
งานประดิษฐ์จากวัสดุพื้นบ้าน ให้เป็นอาชีพเสริมแก่ชาวชนบท คณะกรรมการได้วาง
โครงการจัดตั้งศูนย์ไปทั่วทุกภาค เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ รับผิดชอบในการ
จัดหาตลาดให้แก่ผู้ผลิต

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (สภาสตรีแห่งชาติฯ

2524 ก. : 64-67)

ตลอดระยะเวลา 4 ปี ของการดำเนินงานกิจกรรมของโครงการส่งเสริมศิลป
หัตถกรรมพื้นบ้านนั้น โครงการฯ ได้มีกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์หัตถกรรม
พื้นบ้านขึ้น 4 แห่ง ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ การจัดงานหัตถกรรมไทย และรวม
จัดงานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมระหว่างประเทศ (โคเน็กซ์ 81) เป็นต้น

ตัวอย่างกิจกรรมที่โครงการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจัดในปี พ.ศ.

2522-2524 จากรายงานกิจกรรมในรอบปี พ.ศ. 2522-2524 มีดังนี้คือ

1. จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านใน 4 ภาค ดังนี้

ศูนย์ภาคกลาง มี 4 แห่ง คือ

1) ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านในกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ที่บ้านมนังคศิลา
โดยใช้สถานที่ว่างของสภาสตรีแห่งชาติฯ และให้กรมพัฒนาชุมชนมาดำเนินงานจัดตั้ง
เป็นศูนย์รับผิดชอบทางด้านหัตถกรรมที่กรมการพัฒนาชุมชนได้ไปฝึกอาชีพให้แก่สตรีใน
ชนบท มาจำหน่าย และทำการเผยแพร่และรับเป็นตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศด้วย
ปัจจุบันศูนย์นี้ยังดำเนินการอยู่

2) มูลนิธิสมประสงค์ ตั้งอยู่ที่โรงเรียนสมประสงค์ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่
กรุงเทพมหานคร ซึ่งดำเนินงานโดยประธานโครงการ (หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา)
ซึ่งศูนย์แห่งนี้ได้ดำเนินงานด้านการฝึกอาชีพทางด้านหัตถกรรมเป็นธุรกิจส่วนตัวอยู่ก่อนหน้า

นี้แล้ว เมื่อโครงการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านได้จัดตั้งขึ้น หม่อมคุณหญิง บริพัตรฯ จึงช่วยรับดำเนินการฝึกอาชีพแกสตรีชนบท มีการทอผ้า ตักเย็บเสื้อผ้า การปัก การพับผ้าเข้คหน้าเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ อยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง คือ 4 ปีที่โครงการดำเนินการดำเนิน อยู่ เมื่อโครงการสิ้นสุดลง ศูนย์นี้จึงเลิกฝึกอาชีพให้แกสตรีของโครงการฯ แต่ยังคง ดำเนินการเป็นธุรกิจส่วนตัวอยู่

3) ศูนย์ส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์นี้ตั้ง อยู่ในโรงงานทอผ้า ซึ่งดำเนินการเป็นธุรกิจเช่นเดียวกับมูลนิธิสมประสงค์ และได้รับ ช่วยฝึกอาชีพด้านหัตถกรรมแกสตรีเช่นกัน เมื่อโครงการสิ้นสุดลง ศูนย์นี้ก็เลิกดำเนินการ ไปด้วย

4) ศูนย์ส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จังหวัดราชบุรี ส่งเสริมการ ทอผ้าฝ้ายพื้นเมือง ผาจากแบบราชบุรี ซึ่งปัจจุบันได้เลิกดำเนินงานไปแล้ว

ศูนย์ภาคเหนือ ตั้งที่จังหวัดสุโขทัย ดำเนินงานร่วมกับสมาคมสตรีสุโขทัย และผู้อำนวยการเขตพัฒนาชุมชน เพื่อจัดตั้งศูนย์ฝึก และแสดงศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศูนย์ภาคใต้ ได้จัดตั้งที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดปัตตานี

ศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่โรงเรียนอาชีวศึกษาหญิง จังหวัด อุดรธานี ได้ร่วมมือกับสมาคมสตรีอุดมศึกษา โครงการ ส.ช.พ. สมาคมส่งเสริม วัฒนธรรมหญิงจังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี และนครพนม ได้ริเริ่มช่วยชาวบ้านใน การทอผ้าซิด ที่หมู่บ้านทอนคอนแดง แนะนำให้ทอเนื้อแน่น ยอมสีไม่ตก เค็มผ้าซิด ชาวอีสานใช้ทำเป็นหมอนหนุน หมอนขวาน เท่านั้น ปัจจุบันได้แนะนำให้นำมาตัดเสื้อผ้า ทำกระเป๋าถือ ยาม ทำให้การตลาดขยายกว้างออกไปมาก นอกจากนั้นก็แนะนำให้ ชาวบ้านทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ ทำกระเป๋าถือ และกระจาดผลไม้ เป็นการเพิ่มพูน รายได้แก่ชาวบ้าน

สำหรับศูนย์ประจำภาคทั้งหมดนี้ เมื่อโครงการสิ้นสุดลง ศูนย์ฯ จึงเลิก ดำเนินงานไปด้วย

2. รวมจัดนิทรรศการในงานโคแน็กซ์ 81 ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของรัฐบาลไทย สภาสตรีระหว่างประเทศ สภาสตรีแห่งชาติ องค์การสาขาของสหประชาชาติ ธนาคาร สภาหอการค้า องค์การของรัฐและเอกชน องค์การธุรกิจและอุตสาหกรรม ได้ร่วมกันจัดขึ้น เมื่อวันที่ 6 - 20 กุมภาพันธ์ 2524 โดยโครงการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้จัดนิทรรศการหัตถกรรมของไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) จัดเป็นกลุ่มตามประเภทของผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องจักสาน หังไม้ไผ่ หวาย เครื่องปั้นดินเผา เครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ มี ฝ่าย ใหม่ นำมาแสดงทั้งของเก่าของใหม่ ให้เห็นถึงวิวัฒนาการของลวดลาย วัสดุ สี คุณภาพ
- 2) จัดให้เห็นประโยชน์ของการใช้สอยผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยในชีวิตประจำวัน ด้วยการนำมาจัดวางตามห้องต่าง ๆ เช่น ห้องนั่งเล่น ห้องรับแขก ห้องอาหาร ห้องนอน ห้องพระ เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังได้จัดให้มีการสาธิตต่าง ๆ ด้วย เช่น การพับผ้าเช็ดหน้า เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ อันเป็นศิลปดั้งเดิมจากราชสำนัก การทำเครื่องหอม การประดิษฐ์ใบทอง การประดิษฐ์ดอกไม้ และการแกะสลักกระจก

สำหรับการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนี้ เป็นกิจกรรมที่สภาสตรีแห่งชาติเริ่มดำเนินงานมานานแล้ว คือ ตั้งแต่จัดตั้งโครงการสโมสรศรีนครินทร์ (พ.ศ. 2503) ซึ่งได้มีการฝึกอาชีพการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน "ไต่แก" การทอโดยใช้วัสดุดิบต่าง ๆ เช่น เส้นใยพืชต่าง ๆ ไต่แก หญ้า กก ป่าน ปอ ใยจากป่านศรนารายณ์ ทางกล้วย เป็นต้น เมื่อนำมาทอแล้วก็นำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้สำหรับสตรี และบ้านเรือน เช่น กระเป๋าถือ โคมไฟ ผ้าปูโต๊ะ ดอกไม้ป่าน และอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมด้านการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านเริ่มได้รับความสนใจจากสภาสตรีฯ อีกครั้ง เมื่อมีการจัดสัมมนาเรื่อง บทบาทขององค์การเอกชนสตรีในการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้สภาสตรีแห่งชาติ ตัดตัวที่จะให้การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ ประกอบกับ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระทัยในงานศิลปหัตถกรรม และก่อตั้งมูลนิธิศิลปาชีพขึ้น เพื่อช่วยให้สตรีในท้องถิ่นได้มีอาชีพเพื่อ

เพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว และอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ด้วย โครงการนี้ จึงได้ดำเนินงานขึ้นโดยในระยะเวลา 4 ปี ที่ดำเนินงานอยู่นั้น โครงการได้ทำ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น ได้เริ่มจัดตั้งศูนย์ส่งเสริม ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในทั่วทุกภาค เพื่อให้คำแนะนำ และช่วยในการหาตลาดให้แก่ ผู้ผลิต ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่คณะกรรมการโครงการได้วางไว้ และได้เข้าไป ช่วยฝึกอบรมความรู้ด้านศิลปหัตถกรรมแก่สตรีในชนบทด้วย แต่งานยังเป็นขั้นริเริ่มจึง ไม่สามารถมีผลงานที่กว้างขวาง มีปริมาณและคุณภาพดีเท่าที่ควร

จะเห็นได้ว่า โครงการนี้นอกจากจะให้ความรู้ คำแนะนำแก่ผู้ผลิตแล้ว ยังมีความพยายามที่จะยกระดับมาตรฐานสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย ซึ่งขาดการ พัฒนารูปแบบ และวิธีการผลิตมาเป็นเวลานาน ให้เป็นสินค้าที่น่าใช้และมีประโยชน์ใช้สอย เพิ่มขึ้น เช่นร่วมมือกับสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมวิชน- ธรรมหญิงอุรธานี อุบลราชธานี และนครพนม ริเริ่มการนำผ้าซิ่นมาใช้ประโยชน์ใน รูปแบบต่าง ๆ ใหม่มากขึ้น เช่น ตัดเสื้อผ้า ผ้าปูโต๊ะ ฯ หรือเข้าร่วมกับรัฐบาลและ องค์กรอื่น ๆ ในงานโคเน็กซ์ 81 ซึ่งมีผลให้สินค้าประเภทหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย เป็นที่รู้จักแพร่หลายขึ้น ใครผู้ผลิตที่ควรจะไปส่งเสริมหรืออนุรักษ์ รวมทั้งมี โอกาสในการขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้น เป็นต้น

โครงการนี้ดำเนินงานอยู่ 4 ปี คือ ในระหว่างปี พ.ศ. 2520-2524 จึง ยุติการดำเนินงานไป แต่วิธีการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ได้มา รวมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ หนึ่ง คือ เพื่ออนุรักษ์ศิลปอาชีพอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นไว้ และ ส่งเสริมอาชีพรองให้แก่สตรี

โครงการส่งเสริมอาชีพ (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2526 ช. : 121)

โครงการนี้เริ่มดำเนินงานเมื่อ พ.ศ. 2524 โดยอาศัยแนวคิดในการดำเนินงาน มาจากโครงการสตรีสมัครช่วยพัฒนาชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่งมุ่งพัฒนาคน อาชีพของสตรีด้วย การที่โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นใหม่เพราะเป็นความต้องการของชุมชน

"โดยเฉพาะสตรีในชนบทส่วนใหญ่ยังคงอยากรับการศึกษาและมีฝีมือในการทำงาน อันเนื่องมาจากทัศนคติเดิมของสังคมไทย สตรีต้องรับผิดชอบภาระทางครอบครัว ขาดโอกาสในการศึกษาอบรมและไม่เปิดโอกาสให้มีบทบาททางสังคมอย่างแท้จริง ทำให้สตรีได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจต่ำ มีโอกาสน้อยในการเลือกงาน ด้วยเหตุนี้ สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมอาชีพขึ้น เพื่อฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพให้แก่สตรีในชนบท อันจะเป็นแนวทางผลักดันให้สตรีได้มีบทบาทในท้องถิ่นของตนเพิ่มขึ้น"

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมอาชีพของสตรีในชนบทและใกล้เคียง
2. เพื่ออนุรักษ์ศิลปอาชีพอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นไว้
3. เพื่อส่งเสริมอาชีพรองให้แก่สตรี เป็นการเพิ่มรายได้และทักษะ
4. เพื่อฝึกการทำงานเป็นกลุ่มและส่งเสริมความสามัคคี
5. เพื่อให้สตรีในชนบทและในเมืองใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อพัฒนาความสามารถและความชำนาญให้สามารถดำเนินงาน

ต่อไปได้ควยตนเองในอนาคต

7. เพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาชนบทและส่งเสริมให้ชาวชนบทมีรายได้เพิ่มขึ้น

8. เพื่อจัดหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

9. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี และลดช่องว่างระหว่างสตรีในเมืองและ

ชนบท

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมอาชีพในระหว่างปี พ.ศ. 2524-2526

(สภาสตรีแห่งชาติ 2524 ก.ร. 122)

โครงการนี้มีกิจกรรมในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาสตรี ดังนี้คือ

1. ประสานงานกับองค์การสมาชิกสมาคมสตรีแห่งชาติ ในส่วนภูมิภาค โดยให้ความร่วมมือส่งเสริมอาชีพให้แก่สตรีชนบทตามความต้องการของท้องถิ่นและวัสดุที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นแห่งนั้น ทั้งนี้โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการต่าง ๆ

เช่น กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมราชทัณฑ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และภาคเอกชนอื่น ๆ

สำหรับอาชีพที่โครงการเข้าไปอบรมให้แก่สตรี ได้แก่

1.1 การทอผ้าด้วยกี่กระตุก ที่หมู่บ้านศรีคอนมูล ตำบลแจ้ซ้อน
อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

1.2 การทำเครื่องปั้นดินเผา ที่หมู่บ้านหนองแดง ตำบลโพธิ์ชัย
อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

1.3 การสานเข่ง ที่บ้านหนองกุ่ม ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย
จังหวัดกาญจนบุรี

1.4 การจักสานไม้ไผ่ หวาย และลุ่ม ที่หมู่บ้านห้วยเปรี๊ยะ
ตำบลนาประคูล อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.5 การทอผ้าซิดและผ้าฝ้าย ที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และ
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

1.6 การจักสานด้วยยานดิเกา และหางอวน ที่ อำเภอท่าศาลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.7 การจักสานด้วยใบลานและเตย ที่ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1.8 การเย็บปักถักร้อย ที่ ตำบลลิคูล ตำบลลำใหม่ และ ตำบล
หน้าถ้ำ จังหวัดยะลา อำเภอพระแสง อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ
อำเภอบางปะหัน จังหวัดอยุธยา อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี อำเภอเกษตรสมบูรณ์
จังหวัดชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.9 การถักโครเชท ที่ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

1.10 การตัดเย็บเสื้อผ้า โครงการฯ ได้ทำการเลือกสตรีผู้สนใจใน

กรุงเทพมหานคร

1.11 การปักจักรและปักถัก ที่กรุงเทพมหานคร

2. จัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโครงการส่งเสริมอาชีพ ที่บ้านพระกรุณา
นิवासน์ ถนนพิจัย กรุงเทพมหานคร

3. จัดงานนิทรรศการเผยแพร่ผลงานหัตถกรรมไทย ดังนี้คือ

3.1 ร่วมกับมูลนิธิศูนย์กลางประสานงานพัฒนาชนบท สมาคมธุรกิจหัตถกรรมไทย และภาครัฐบาล จัดงานแสดงอุตสาหกรรมขึ้นที่บ้านมณังคศิลา ในระหว่าง 12 - 19 ธันวาคม 2525

3.2 ร่วมมือกับกรมพาณิชย์สัมพันธ์ นำสินค้าไปแสดงที่งาน Frank Furt International Autumn Fair ในระหว่างวันที่ 28 สิงหาคม - 1 กันยายน 2525

3.3 จัดแสดงและจำหน่ายสินค้าในงานกรรณาพัฒนาชนบท ในระหว่างวันที่ 9 - 18 กรกฎาคม 2525

4. เผยแพร่การปฏิบัติงานและผลงานของโครงการ เพื่อให้ประชาชนหันมาสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมมากยิ่งขึ้น ทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งการเผยแพร่ผลงานทางวิทยุนี้ สภาสตรีแห่งชาติฯ จะจัดให้ทุกโครงการผลิตภัณฑ์ไปออกอากาศเผยแพร่ในงานในโครงการของตน

จากการศึกษาบทบาทของโครงการส่งเสริมอาชีพในระยะเวลา 2 ปีมานี้ จะเห็นว่า โครงการมีกิจกรรมที่มุ่งดำเนินงานอยู่ 3 ประการ คือ

1. ฝึกอบรมคานอาชีพโดยเฉพาะอาชีพทางคานหัตถกรรมและงานฝีมือให้แก่สตรีในชนบทตามความต้องการของท้องถิ่น และตามวัสดุที่มีอยู่ เพื่อเป็นอาชีพเสริมของสตรี หรือ เพื่อพัฒนาอาชีพเดิมให้มีคุณภาพขึ้น

2. จัดหาตลาดจำหน่ายสินค้าที่กลุ่มสตรีผลิตขึ้น โดยการจัดแสดงนิทรรศการเผยแพร่ จัดหาที่จำหน่ายหรือฝากจำหน่าย

3. หาทุนในการดำเนินงานจากหน่วยราชการ และภาคธุรกิจเอกชน

กิจกรรมที่มุ่งเน้นทั้ง 3 ประการนี้ โครงการได้ดำเนินงานร่วมกับราชการเป็นส่วนใหญ่ โดยโครงการจะมีบทบาทในการประสานงานร่วมกับรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ในด้านการให้การอบรมและความรู้ นั้น นโยบายเดิมมุ่งให้โครงการการศึกษาออกโรงเรียน (โครงการส่งเสริมการศึกษา) เป็นผู้ไปจัดทำเนิการ แต่ผลปรากฏว่าส่วนใหญ่โครงการส่งเสริมอาชีพได้ขอความร่วมมือจาก

หน่วยราชการเองโดยตรง และดำเนินงานไปโดยลำพัง มิได้ประสานงานกับ
 โครงการส่งเสริมการศึกษาเท่าที่ควร ซึ่งถ้าหากโครงการฯ รวมมือประสานงานกับ
 โครงการส่งเสริมการศึกษาตามนโยบายเดิมแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า โครงการส่งเสริม
 อาชีพอาจจะจัดกิจกรรมได้ดีกว่าในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะหากโครงการให้โครงการ
 ส่งเสริมการศึกษาติดต่อหาวิทยากรมาช่วยในด้านการอบรมนั้น โครงการฯ ก็จะมี
 เวลาเหลือพอที่จะไปทำกิจกรรมในด้านอื่น เช่น การหาตลาด และการหาทุนในการ
 ดำเนินงาน ซึ่งกิจกรรมทั้ง 2 ประการนี้ มีความสำคัญต่อการส่งเสริมอาชีพมาก
 นอกจากโครงการจะมีเวลาในการไปจัดกิจกรรมด้านอื่นแล้ว วิทยากรที่จะมาให้การ
 อบรมก็อาจจะเป็นคนที่เหมาะสม มีความรู้ ความสามารถมากกว่าที่โครงการจะ
 จัดหาเอง ทั้งนี้เพราะโครงการส่งเสริมการศึกษานั้น ได้ดำเนินการฝึกอบรม
 วิชาชีพต่าง ๆ ในลักษณะของตลาดวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจมาศึกษาหาความรู้ได้
 เป็นเวลานานเกือบ 10 ปีแล้ว ดังนั้น โครงการจึงขอมูลที่ว่าในการจะจัดหาวิทยากร
 มาอบรมในวิชาใดชั้น ควรจะติดต่อขอความร่วมมือจากวิทยากรท่านใดที่มีความรู้ใน
 วิชานั้นจริง ๆ และการที่โครงการส่งเสริมการศึกษาดังกล่าวประสานงานกับหน่วยงาน
 ต่าง ๆ มานานมีความคุ้นเคย เพราะได้ร่วมงานกันมากอนก็ยิ่งเป็นการสะดวกที่จะ
 ติดต่อไต่สวนเร็วกว่า เป็นต้น ซึ่งในข้อนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า สภาสตรีแห่งชาติฯ ไม่
 อจ... ดำเนินการให้โครงการฯ ปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้มีการ
 ทำงานซ้ำซ้อนกัน ซึ่งสูญเสียเวลาและพลังงาน และทำให้งานพัฒนาสตรีไม่ก้าวหน้า
 เท่าที่ควร

จากการดำเนินงานในช่วงเวลา 2 ปี ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโครงการนี้ โครงการ
 สามารถดำเนินกิจกรรมใหม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้พอควร คือ สามารถส่งเสริมให้สตรี
 ในชนบท 18 หมู่บ้าน มีอาชีพเสริม มีรายได้เพิ่มขึ้น และได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 และพยายามจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า โดยรวมในงานแสดงสินค้าทั้งในและนอก-
 ประเทศเพื่อสนับสนุนสินค้าที่โครงการฯ ได้ไปฝึกอบรม

การที่เมื่อโครงการฝึกอาชีพให้แก่สตรีแล้ว ต้องมุ่งดำเนินการหาตลาดจัด
 จำหน่ายร่วมกับรัฐบาลนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะอาชีพที่โครงการส่งเสริมในระยะนี้

คือ หัตถกรรมและการช่างสตรี ได้แก่ การทำเครื่องปั้นดินเผา สานเข่ง และทอผ้า เป็นต้น นั้น มีความจำกัดทางด้านการตลาด โดยเฉพาะเครื่องปั้นดินเผา หรืองานฝีมือที่ทำมาจากไม้ไผ่ เพราะสินค้าเหล่านี้ประชาชนไม่นิยมใช้ เพราะเห็นว่าแตกหักเสียหายง่าย และมีราคาแพงกว่าสินค้าประเภทพลาสติกที่คงทนแข็งแรง แต่ตามความเป็นจริงแล้ว สินค้าเครื่องปั้นดินเผา หากผู้ใช้ระมัดระวังในการใช้เพียงเล็กน้อย สินค้าเหล่านี้จะมีอายุการใช้งานนานถึงกว่า 10 ปี ซึ่งนับว่าคงทนกว่าพลาสติกมาก สำหรับอาชีพการทอผ้าพื้นเมืองนั้น มีความจำกัดด้านตลาด เพราะวัสดุที่ใช้ในการผลิตมีราคาสูงขึ้นตลอดเวลา เช่น ฝ้าย ไหม นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการตลาดทั้งในและนอกประเทศ สำหรับตลาดในประเทศนั้น เนื่องจากมีผู้ผลิตสิ่งทอ ซึ่งใช้วัสดุชนิดอื่น เช่น โยสังเคราะห์ ซึ่งมีราคาถูก ผู้ซื้อจึงนิยมผ้าโยสังเคราะห์มากกว่าผ้าพื้นเมือง และตลาดในต่างประเทศก็มีการทอตลาดของผู้ผลิตรายสำคัญ ๆ เช่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ทั้งนี้เพื่อขจัดคู่แข่งรายใหม่ ๆ ในตลาดโลก ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบไปด้วย จากความจำกัดด้านตลาดนี้เอง เมื่อโครงการได้จัดฝึกอบรมอาชีพแล้ว จึงต้องร่วมมือกับรัฐบาลในการหาตลาดมารองรับ รวมทั้งจัดหาทุนในการดำเนินงานด้วย

โครงการส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2526 ช. : 112)

โครงการนี้ เริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ. 2524 โดยมีหลักการและเหตุผลว่า เนื่องจากศาสนา และวัฒนธรรมประจำชาติเป็นสิ่งจำเป็นทุกชาติ ทุกภาษา ในโลกนี้ จะต้องยึดถือเป็นหลักปฏิบัติและเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติของคน ชาติไทยเป็นชาติที่มีพระพุทธศาสนาประจำชาติ และคนไทยมีวัฒนธรรมประจำชาติได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาช้านาน และเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องว่าดีเยี่ยม และเหมาะสมอย่างยิ่งแก่คนไทยทุกคน จึงสมควรที่คนไทยจะได้ช่วยกันรักษาสิ่งดีงามเหล่านั้นมิให้สูญสิ้นไป และยังคงส่งเสริมเผยแพร่ วัฒนธรรมที่ถูกต้องของชาติดังกล่าวนี้อันให้แพร่หลายออกไปทั้งในประเทศและนอกประเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่พุทธศาสนา และวัฒนธรรมให้แพร่หลายไปในหมู่เยาวชนและชาวไทย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. เพื่อประสานงานกับองค์การสมาชิกทั่วประเทศในด้านความรู้เรื่องสถาบันที่สำคัญ ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ฯลฯ
3. เพื่อประสานงานกับองค์การสมาชิกทั่วประเทศเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม
4. เพื่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาล สมาคม และองค์การต่าง ๆ ส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรมให้แพร่หลายมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศ
5. เพื่อประสานงานกับโครงการต่าง ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานด้านศาสนา และวัฒนธรรม มีความคล่องตัวในการปฏิบัติ โดยเน้นหนักมุ่งสู่ชนบท และภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ
6. เพื่อประสานงานและมีความเข้าใจอันดีต่อกันกับศาสนาอื่น ๆ
7. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ในเรื่องวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ตามโอกาสอันควร และเหมาะสมทั้งภายในและภายนอกประเทศ

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมศาสนา และวัฒนธรรมในช่วงปี พ.ศ.

2524-2526 (สภาสตรีแห่งชาติ 2526: 115-119)

1. จัดทำโครงการที่เกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม โดย
 - 1.1 จัดนิทรรศการ เรื่อง ศาสนาและศิลปกรรม การส่งเสริมศาสนา และวัฒนธรรม ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม วัฒนธรรมไทยกับการวิวัฒนาการ คุณธรรมทางศาสนาที่มีค่าต่อเยาวชน วันมาฆบูชา และวัฒนธรรมรัตนโกสินทร์ ร่วมในเวลา ที่สภาสตรีแห่งชาติ มีงาน เช่น วันเด็ก วันประชุมใหญ่ ๆ
 - 1.2 จัดประกวดภาพวันวิสาขบูชา การประกวดพานประดิษฐ์ดอกไม้สด และมาลัยดอกไม้สด การประกวดวัฒนธรรม 15 อย่าง เช่น คัดลายมือ-เลขไทย แกะสลักสบู่เป็นลายไทย เป็นต้น ที่โรงเรียนสตรีวิทยา
 - 1.3 จัดอภิปรายเรื่อง "ปัญหาวัฒนธรรมไทยกับวัยรุ่น" ที่โรงเรียนสตรีวิทยา

2. จัดเผยแพร่ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งการเผยแพร่ความรู้ทางวิทยุนี้ โครงการทุกโครงการของสภาสตรีแห่งชาติฯ จะผลักดันไป ออกอากาศเผยแพร่ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับโครงการของตน

3. รวบรวมหนังสือเกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ไว้ที่ห้องสมุดบ้าน- มนังคศิลา เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนและผู้สนใจได้ใช้ศึกษาหาความรู้

จากการศึกษากิจกรรมในการให้ความรู้ด้านศาสนา และวัฒนธรรมของโครงการนี้ จะเห็นว่าในรอบ ๒ ปี ที่โครงการได้ดำเนินงานมานั้น โครงการได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ศิลป และวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย และกิจกรรมส่วนใหญ่จะดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนสตรีวิทยา ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้อำนวยการโครงการรับราชการเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ จึงเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเสมอ เช่น การอภิปรายปัญหาวัฒนธรรมไทยกับวัยรุ่น และการจัดประกวดวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการเผยแพร่ความรู้ที่อยู่ในวงจำกัด ถึงแม้โครงการจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมควย แต่ก็มีจำนวนน้อยมากสำหรับการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับ ศาสนา ศิลป และวัฒนธรรมนั้น โครงการก็มิได้ดำเนินการ เป็นงานนิทรรศการ เฉพาะของโครงการโดยตรง แต่เป็นการจัดนิทรรศการรวมในเวลาที่พักสภาสตรีแห่งชาติฯ มีงาน เช่น วันเด็ก หรือวันประชุมใหญ่ ซึ่งโครงการอื่น ๆ ก็จัดนิทรรศการของโครงการของตนไปรวมควยทุกโครงการ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า โครงการจัดกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โคคนข้างน้อย

สำหรับในอนาคตนั้น โครงการคงจะได้เพิ่มกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของศาสนาและวัฒนธรรม และช่วยกันแก้ปัญหาทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมของสังคมไทย เพราะปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่า ศาสนา และวัฒนธรรมของเราเสื่อมถอยลงทุกวัน เพราะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม เช่น สื่อมวลชนต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วีซีโอ ภาพยนตร์ หนังสือ และนิตยสารต่าง ๆ ที่เสนอเรื่องราวอันผิดศีลธรรม และทำลายวัฒนธรรมอันดี โดยที่สื่อเหล่านี้ไม่ได้รับการควบคุมดูแลการเสนอข่าวสารอย่างทั่วถึง นอกจากสื่อต่าง ๆ แล้ว ก็ยังมีการเปิดสถานเริงรมย์มากมายหลายประเภท

รวมทั้งมีแหล่งขยายมุขตาง ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งถึงแม้จะมีกฎหมายจำกัดอายุผู้ที่เข้าไปเที่ยวในสถานที่ดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ก็มักจะมีการละเมิดและฝ่าฝืนกันอยู่เสมอ ๆ ฉะนั้นหากโครงการมุ่งจะช่วยแก้ปัญหาตางานนี้ เพื่อเสริมงานของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรงแล้ว โครงการจะต้องเพิ่มการจัดกิจกรรม รวมมือกับหน่วยงานตาง ๆ ตลอดจนประชาสัมพันธ์งานของโครงการให้มากขึ้น เพื่อให้กิจกรรมของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีส่วนช่วยให้เยาวชนของชาติทั้งชายและหญิงเติบโตขึ้นมาเป็นคนดี มีศีลธรรม และยึดมั่นในวัฒนธรรมอันดีงามต่อไป รวมทั้งให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของศาสนาและวัฒนธรรม

โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัย (สภาสตรีแห่งชาติฯ 2526 ช.ว. 131-136)

โครงการนี้ เริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2524 โดยอาศัยแนวคิดมาจากโครงการ ส.ช.พ. ที่มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง คือ เพื่อพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย และการที่โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นมาก็เนื่องมาจาก "บุคลากรทางสาธารณสุขของประเทศไทยยังขาดอยู่มาก จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะให้ประชาชนที่ยากจนในชนบทมีความรู้เพื่อช่วยตัวเองในเรื่องสุขภาพอนามัยขั้นมูลฐานให้มากที่สุด และเร็วที่สุดที่จะให้ได้ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทั่วถึงสมความมุ่งมั่นที่มีเป้าหมายไว้ว่า ประชาชนจะมี "สุขภาพดีถ้วนหน้า เมื่อ 2543" ฉะนั้น โครงการจึงมีหลักการให้สตรีได้มีส่วนช่วยพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย โดยใช้วิธีการสาธารณสุขมูลฐานเป็นหลักและ เน้นหนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางอนามัยแม่และเด็ก และการพัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยประถมศึกษา"

โครงการมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1. ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด
2. รวมมือประสานงานกับรัฐบาล (กระทรวงสาธารณสุข) ในด้านส่งเสริมการสาธารณสุขมูลฐาน โดยเน้นหนักเรื่องอนามัยแม่และเด็ก รวมทั้งเสริมการจัดตั้งสถานที่เลี้ยงเด็กกลางวัน
3. ส่งเสริมความรู้ด้านสุขศึกษา เรื่องการป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญ ๆ

เรื่องโรคที่มีวัคซีนป้องกันได้ เรื่องการวางแผนครอบครัว โภชนาการ อนามัยแม่ และเด็ก สุขาภิบาล การจัดทำน้ำสะอาด การรักษาโรคง่าย ๆ โดยใช้ยาตำรา- หลวง ตลอดจนจัดตั้งคลังยาประจำหมู่บ้าน

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในระหว่างปี พ.ศ. 2524-2526

1. ได้จัดร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข จัดการฝึกอบรม ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผ.ส.ส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) จำนวน 4 หมู่บ้าน จำนวน 40 คน ได้แก่

หมู่ที่ 11 (บ้านศรีคอนมูล) ตำบลแจซอน กิ่งอำเภอเมืองปาน
จังหวัดลำปาง

หมู่ที่ 6 (บ้านหนองแดง) ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัด
หนองคาย

หมู่ที่ 1 (บ้านหนองกุ่ม) ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัด
กาญจนบุรี

หมู่ที่ 3 (บ้านห้วยเปรี๊ยะ) ตำบลนาประคู้ อำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานี

นอกจากนี้ โครงการยังมีนโยบายที่จะจัดอบรม ผ.ส.ส. และ อ.ส.ม. ในหมู่บ้านพัฒนาของสภาสตรี ตามความต้องการของท้องถิ่น คือที่ จังหวัดนครศรี- ธรรมราช พัทลุง ปัตตานี สตูล และสงขลา เป็นต้น

ผ.ส.ส. และ อ.ส.ม. จะได้นำความรู้จากการอบรมไปแนะนำ สอน และประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ให้รู้จักปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพอนามัยดี

ผ.ส.ส. จะได้รับการอบรมใหญ่เรื่องสาธารณสุขมูลฐาน และช่วยเหลือ ราชการโดยการนำข่าวสารจากราชการมาสู่ประชาชน ประสานงานระหว่างประชาชน กับ อ.ส.ม. และระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

อ.ส.ม. จะได้รับการอบรมเหมือน ผ.ส.ส. แต่รับการอบรมเพิ่มใน สถานพยาบาลอีก 15 วัน อ.ส.ม. จะได้รับการอบรมใหญ่จักษุตำราหลวง รู้จัก การปฐมพยาบาลมากกว่า ผ.ส.ส. อ.ส.ม. จึงได้รับอนุญาตให้ขายยาตำราหลวงได้

2. ร่วมกับกรมอนามัย จัดสัมมนา เรื่อง "การสนับสนุนการพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก" เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2525 โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากภาค รัฐบาล กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คณะที่ปรึกษาอนามัยแม่และเด็ก ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และภาคเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสานงานระหว่างภาครัฐบาล และเอกชน โดยเฉพาะสภาสตรีแห่งชาติ และสมาคมสตรีต่าง ๆ จะใคร่ร่วมมือกันไปช่วยอบรมแนะนำประชาสัมพันธ์ แก่สตรีในชนบท เพื่อเร่งรัดพัฒนาอนามัยแม่และเด็กตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 5

3. จัดอบรมครูและพี่เลี้ยงสถานพัฒนาเด็กก่อนวัยประถมศึกษาของสภาสตรีฯ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด

4. จัดนิทรรศการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในงานวันเด็ก ร่วมกับโครงการต่าง ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ

5. จัดอุปกรณ์การสอนเด็กให้แก่สถานพัฒนาเด็กทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด

จากการศึกษาบทบาทของโครงการในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา จะเห็นว่าโครงการได้ดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาล คือ กระทรวงสาธารณสุข อยู่ตลอดมา ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้อำนวยการโครงการ คือ แพทย์หญิง วิรัช สาคิตกุล นั้น ปฏิบัติราชการอยู่ที่กระทรวงสาธารณสุขด้วย ดังนั้นเมื่อผู้อำนวยการโครงการออกไปปฏิบัติงาน ณ ท้องที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ผู้อำนวยการก็สามารถจะจัดดำเนินงาน ติดต่อ สั่งการ ขอความร่วมมือ และประสานงานกับบุคลากรทางสาธารณสุขในท้องถิ่นให้ช่วยหรือร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยได้ ดังนั้น จึงทำให้โครงการสามารถออกไปพัฒนาและให้ความรู้ทางสุขภาพอนามัยแก่สตรีในท้องที่ต่างไกล เช่น หมู่บ้านในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคใต้ ซึ่งท้องที่เหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่สภาสตรีแห่งชาติ ได้ดำเนินงานอยู่แล้ว คือ เป็นหมู่บ้านพัฒนาของสภาสตรีแห่งชาติ เช่น ที่ จังหวัดลำปาง เป็นต้น การที่ผู้อำนวยการโครงการ เป็นข้าราชการที่ทำงานด้านสาธารณสุขอยู่นี้ ทำให้การดำเนินงานและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ หรือบุคลากรที่มีหน้าที่ในเรื่องสาธารณสุข และการส่งเสริมสุขภาพอนามัยโดยตรงเป็นไปได้

อย่างสะดวก และเป็นการประหยัดงบประมาณของสภาสตรีแห่งชาติ เองด้วย เพราะโครงการสามารถไปจัดหาบุคลากรจากที่อื่นมาช่วยดำเนินงานได้ จะเห็นได้ว่างานขององค์การเอกชนนั้นจะต้องอาศัยหน่วยงานราชการอยู่เสมอ ดังนั้น การสรรหาผู้อำนวยการโครงการที่มีหน้าที่และสายงานตรงกับโครงการจึงเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าผู้อำนวยการโครงการทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ โดยตรง โอกาสที่โครงการจะมีกิจกรรมต่าง ๆ แพร่หลายออกไปก็จะมากกว่าโครงการที่มีผู้อำนวยการที่ไม่ได้ทำงานในสายงานนั้นโดยตรง

สำหรับกิจกรรมมุ่งเน้นของโครงการนี้ นอกจากจะให้การส่งเสริมการสาธารณสุขมูลฐานแล้ว โครงการยังมุ่งที่จะเสริมการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กกลางวันด้วย ซึ่งการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กกลางวันนี้ แต่เดิมเป็นหน้าที่ของโครงการพัฒนาเด็ก ซึ่งเลิกดำเนินงานไปเมื่อ พ.ศ. 2520 แต่โครงการพัฒนาเด็กก็ได้มอบหมายให้องค์การสมาชิกที่สนใจเข้ามาดำเนินงานรับไปทำ สำหรับโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยก็จะทำหน้าที่เสริมการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กให้มากขึ้น หรือที่มีอยู่แล้วก็จะเสริมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของจังหวัดต่าง ๆ

โครงการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ช. : 139)

โครงการนี้เริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2524 โดยที่สภาสตรีแห่งชาติมุ่งที่จะพัฒนามวลสตรีในชนบทให้มีความก้าวหน้าและส่วนร่วมต่อการพัฒนาประเทศและสังคมอย่างมีระบบ เพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพ ความก้าวหน้าของสตรีให้ดีขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเมื่อพิจารณาความมุ่งหมายของโครงการแล้วจะเห็นว่า โครงการนี้ได้อาศัยแนวคิดการดำเนินงานมาจากโครงการ ส.ช.พ. ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ 20 ปีที่แล้ว และเลิกดำเนินงานไปแล้ว แนวคิดของโครงการ ส.ช.พ. คือ เป็นการพัฒนาสตรีให้มีความก้าวหน้าทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยทำการพัฒนาสตรีในพื้นที่จุดใดจุดหนึ่ง เช่น ที่ จังหวัดสระบุรี ร้อยเอ็ด หรือ ขอนแก่น และโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรีก็ดำเนินงานพัฒนาทุกด้านเช่นเดียวกัน และพัฒนาในพื้นที่จุดใดจุดหนึ่ง เช่น ที่ หนองคาย ปัตตานี เป็นต้น

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1. เพื่อยกระดับคุณภาพการดำรงชีวิตของสตรีในชนบทให้สูงขึ้น โดยยึดปรัชญา และหลักการการพัฒนาชนบท ในการที่จะให้สตรีมีความสำนึกในการพึ่งตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการใช้แรงงานการผลิตโดยเทคโนโลยีใหม่ รวมทั้งขยายโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพของสตรี เพื่อให้สตรีได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรมปราศจากความกีดกันทางสังคม
3. เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมาย แล้วทำการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสตรีและทำการฝึกอบรมผู้นำกลุ่มสตรี โดยประสานงานกับองค์การสมาชิกส่วนภูมิภาค องค์การบริหารระดับจังหวัดและท้องถิ่น
4. เพื่อพัฒนาจิตใจทางด้านความคิด คุณธรรม และวัฒนธรรม รวมทั้งให้การรับรู้และนิยมนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
5. เพื่อดำเนินการให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน

กิจกรรมของโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี ในช่วงปี พ.ศ.

2524-2526 (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ช. : 140-142)

1. โครงการฯ ได้ติดต่อขอวิทยากรจากกรมพัฒนาชุมชน และหน่วยราชการในจังหวัด เข้าไปอบรมสตรีในหมู่บ้านที่คัดเลือกไว้ภาคละ 1 หมู่บ้าน คือ ภาคเหนือ ที่หมู่บ้านหลวง และศรีคอนมุด ตำบลแจซอน กิ่งอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่หมู่บ้านหนองแดง ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ภาคใต้ ที่หมู่บ้านห้วยเปรี๊ยะ ตำบลนาประคูน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และภาคกลาง ที่หมู่บ้านหนองกุ่ม ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี สตรีที่เข้ารับการอบรม รวมทั้งสิ้น 276 คน

2. โครงการฯ ได้ร่วมงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดอบรมและสัมมนาผู้นำจากหมู่บ้านดังกล่าวข้างต้น ในข้อ 1 หมู่บ้านละ 5 คน รวม 20 คน เรื่อง "บทบาทของสตรีในการพัฒนาชุมชนชนบท"

สำหรับวิชาการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้และประสบการณ์แก่กลุ่มสตรีเป็นชั้น
พื้นฐานนั้น โครงการฯ ได้ใช้หลักสูตรการฝึกอบรมของกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งมีวิชา
ดังต่อไปนี้

- วิชาที่ 1
1. การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 - ก. คำนวณวิชาการ
 - ข. เด็กและเยาวชน
 - ค. อาชีพและรายได้
 - ง. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 2. การแก้ปัญหาด้วยโครงการ การตัดสินใจเลือกวิธีการ
 3. การทำโครงการและการดำเนินงาน
- วิชาที่ 2
1. การจัดตั้งกลุ่ม การบริหารกลุ่ม การสร้างพลังกลุ่ม
 2. การประสานงานและประสานประโยชน์
 3. การพิจารณาขีดความสามารถของตนเองในการพัฒนา
- วิชาที่ 3
1. องค์กรในหมู่บ้าน (ทางสังคม-เศรษฐกิจ-การปกครอง)
 2. บทบาทของสตรีในองค์กรหมู่บ้าน-ตำบล-จังหวัด
 3. การแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก
- วิชาที่ 4
- นันทนาการและวัฒนธรรมพื้นเมือง
- วิชาที่ 5
- ปฏิบัติงานตามโครงการระยะสั้น โดยจัดครอบครัวพัฒนาหมู่บ้าน
ละ 5 หลังคาเรือน ในการนี้มุ่งเน้นที่จะปรับปรุงความสะอาด
ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การปลูกผักแบบสวนครัว และ
การเลี้ยงสัตว์

นอกจากนี้ โครงการฯ ยังได้ดำเนินโครงการพัฒนาสตรีในพื้นที่เศรษฐกิจ
ด้าหลัง (5 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และ
สตูล) โดยได้รวมการดำเนินงานตามโครงการทั้ง 6 โครงการ ของสภาสตรีแห่งชาติฯ
ไว้ด้วยกัน โครงการนี้จะใช้เวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2525-2528

จากการพิจารณาการดำเนินงานของโครงการนี้ จะเห็นว่า นอกจากความมุ่งหมายของโครงการจะได้อาศัยแนวคิดมาจากโครงการ ส.ช.พ. ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น วิธีการดำเนินงานและกิจกรรมที่จัดให้แก่สตรี เพื่อพัฒนาชุมชนของตนนั้นก็ไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ

1. ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และด้านอาชีพ เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน เช่นเดียวกับโครงการ ส.ช.พ.
2. ได้จัดอบรมและฝึกผู้นำสตรี เพื่อสนับสนุนองค์กรสตรีให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาชุมชนได้เหมือนโครงการ ส.ช.พ.
3. ได้ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานราชการในท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนในลักษณะเดียวกับโครงการ ส.ช.พ.

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของโครงการนี้มีกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนกับกิจกรรมในโครงการอื่น ๆ เช่น การฝึกอาชีพ ก็มีโครงการส่งเสริมอาชีพดำเนินงานอยู่แล้ว หรือการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย ก็มีโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยดำเนินงานอยู่

ตามหลักการและวิธีการที่โครงการได้กำหนดไว้ นั้น คือโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรี จะทำหน้าที่เป็นโครงการประสานงาน โดยจะไปศึกษาสำรวจและคัดเลือกพื้นที่ชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ที่เห็นว่าควร จะพัฒนาแล้วจึงติดต่อมายังโครงการที่มีหน้าที่โดยตรงให้เขาไปดำเนินงาน เช่น เห็นว่า ชุมชนแห่งนี้ควร จะพัฒนาด้านอาชีพ โครงการก็จะติดต่อให้โครงการส่งเสริมอาชีพเขาไปดำเนินงาน เป็นต้น แต่ในทางปฏิบัติ นั้น โครงการส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรี จะดำเนินกิจกรรมเองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากการพิจารณากิจกรรมของโครงการทั้ง 5 โครงการ ของสภาสตรีแห่งชาติ ในรอบปี 2524-2526 พบว่า "ไม่มีโครงการใครระบุว่าได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรี และในรายงานกิจกรรมของโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรีเอง ก็ไม่ใครระบุว่าได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับโครงการใด การประสานงานนั้นจะมีเพียงแต่ไปสำรวจพื้นที่ร่วมกันในระยะแรกเท่านั้น แต่กิจกรรมอื่น ๆ โครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรีจะดำเนินงานเองโดยลำพังเป็นส่วนใหญ่"

(สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ข. : 75)

การที่สภาสตรีแห่งชาติ หันไปดำเนินโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรี ซึ่งเป็นการพัฒนาทุกด้านในพื้นที่จุดใดจุดหนึ่งตามแนวคิดเดิมของโครงการ ส.ช.พ. นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า สภาพการณ์ในปัจจุบันของสภาสตรีแห่งชาติ แตกต่างจากเมื่อ 20 ปีก่อน ที่ก่อตั้งโครงการ ส.ช.พ. กล่าวคือ ในอดีตนั้น สภาสตรีแห่งชาติ ยังมีบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินงานจำกัด ดังนั้น เมื่อตั้งโครงการใหม่ คือ โครงการ ส.ช.พ. ขึ้นมาในชุมชนเล็ก ๆ สภาสตรีแห่งชาติ ก็จะระดมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดเข้าไปดำเนินงานพัฒนาในทุกด้าน แต่ปัจจุบันสภาสตรีแห่งชาติ มีทรัพยากรมากขึ้น และมีโครงการต่าง ๆ ดำเนินงานเฉพาะด้านอยู่แล้ว ดังนั้น การจัดตั้งโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรี ซึ่งมีกิจกรรมเหมือนกับโครงการที่ดำเนินงานเฉพาะด้านอยู่แล้วนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าจะพิจารณา

จากการสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ คุณดวงเดือน พิศาลบุตร ในฐานะผู้แทนสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ผู้เสนอแนวคิดในการจัดตั้งโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรีต่อที่ประชุมใหญ่สภาสตรีแห่งชาติ ว่า ควรจะมีการศึกษาเรื่องความก้าวหน้าของสตรี ในเรื่องการศึกษา การอาชีพ และความเป็นอยู่ เพื่อพิจารณาถึงอุปสรรคและปัญหาที่สกัดกั้นความก้าวหน้าของสตรีในด้านตำแหน่งหน้าที่ การงาน ค่านายจ้างแรงงาน ด้านการศึกษาในระดับสูง หรือสาขาวิชาเฉพาะต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสตรีไทยในปัจจุบันได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนสูงขึ้น และประกอบอาชีพได้กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังมีอุปสรรคบางประการในเรื่องความเชื่อ ค่านิยม ที่ไม่ส่งเสริมให้สตรีได้มีโอกาสก้าวหน้าทางด้านอาชีพ โดยเฉพาะในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงได้เท่าที่ควร การจัดตั้งโครงการเพื่อศึกษาหาข้อมูลและดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุง กฎหมาย ความเชื่อ และอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะเป็นการสอดคล้องกับงานที่สมาคมสตรีในต่างประเทศ เช่น สหพันธ์สตรีอุดมศึกษานานาชาติได้ดำเนินการอยู่ตามแนวทางการพัฒนาสตรีในทศวรรษที่สี่สตรีสากล จากแนวคิดเหล่านี้ ศาสตราจารย์ คุณดวงเดือน จึงได้เสนอให้จัดตั้งเป็นโครงการขึ้น เพื่อหาผลสรุป และเป็นแนวทางในการแก้ไข และช่วยเหลือสตรี เพื่อให้สตรี "ได้มีโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพ และได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม

ปราศจากความเกียดกันของสังคม" ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งที่ผู้เสนอแนวคิดหวังจะให้บรรลุผลในภายภาคหน้า ซึ่งถ้าหากสภาสตร์แห่งชาติ สามารถดำเนินงานตามโครงการที่เสนอไว้เต็มที่แล้ว สภาสตร์แห่งชาติ ซึ่งเป็นศูนย์รวมขององค์การสตร์ 107 แห่ง อาจสามารถดำเนินงานหรือเร่งรัดหน่วยงานต่าง ๆ ในทางใดทางหนึ่งเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาในเรื่องความก้าวหน้าของสตร์ได้ ก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่वलสตร์เป็นอย่างมาก

ตลอดระยะเวลา 27 ปี ของการดำเนินงานของสภาสตร์แห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์การอาสาสมัครและเป็นศูนย์รวมองค์การเอกชนสตร์ จำนวน 107 แห่งนั้น สภาสตร์แห่งชาติ ได้พยายามดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า วัตถุประสงค์บางข้อ สภาสตร์ฯ ดำเนินงานโดยผลมากพอสมควร เช่น วัตถุประสงค์ในข้อ "เพื่อช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ และสมรรถภาพของสตร์ไทย..." (สภาสตร์แห่งชาติ 2520: 1) สำหรับวัตถุประสงค์ข้อนี้ สภาสตร์ฯ ได้จัดกิจกรรมในรูปแบบของโครงการต่าง ๆ มาโดยตลอด เพื่อช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสตร์ โดยสภาสตร์แห่งชาติ จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมอยู่เสมอ และวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่ง คือ "เพื่อศึกษาหาความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสานงานในระหว่างสมาคมสตร์ และองค์การสตร์ในประเทศ และระหว่างประเทศ" (สภาสตร์แห่งชาติ 2520: 1) ซึ่งในข้อนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า สภาสตร์แห่งชาติ ยังมีบทบาทในด้านการประสานงานในระหว่างองค์การสมาชิกน้อย การที่สภาสตร์แห่งชาติ มุ่งทำกิจกรรมเพื่อยกฐานะของสตร์มาก ทำให้หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการประสานงานน้อยลง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีส่วนทำให้การดำเนินงานของสภาสตร์แห่งชาติ ไม่ประสบผลเท่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เพราะ หากสภาสตร์แห่งชาติ ได้ศึกษากิจกรรมการดำเนินงานขององค์การสมาชิกว่าได้ดำเนินงานด้านใดไปบ้าง องค์การไหนทำกิจกรรมคล้าย ๆ กันบ้าง สภาสตร์แห่งชาติ ก็อาจเสนอแนะให้องค์การสมาชิกดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสานกัน ซึ่งผลที่ได้รับอาจจะดีกว่าองค์การเดี่ยวดำเนินการ เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่า สภาสตร์แห่งชาติ น่าจะหันมาทำหน้าที่ด้านการประสานงานให้มากขึ้น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การสมาชิกปฏิบัติงานต่าง ๆ ประสานกัน โดยให้สอดคล้องกับนโยบายที่องค์การสมาชิกร่วมกันกำหนดขึ้น

สำหรับโครงการต่าง ๆ ของสภาสตรีแห่งชาติ ที่จัดเพื่อพัฒนาสตรี ตั้งแต่แรกตั้งจนถึงปัจจุบัน จะพบว่า โครงการซึ่งตั้งขึ้นในระยะแรกนั้นเป็นการดำเนินกิจกรรมพัฒนาสตรีในทุก ๆ ด้าน เช่น โครงการสโมสรท้องถิ่นตรอกจันทร์ จะมีกิจกรรมในด้านการฝึกอาชีพ การอนามัยครอบครัว การพัฒนาเด็ก เป็นต้น หรือโครงการสตรีสมัครช่วยพัฒนาชุมชน ก็มีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสตรีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การที่สภาสตรีแห่งชาติ ต้องจัดกิจกรรมหลายประเภทในโครงการหนึ่ง ๆ นั้น เพราะในช่วงก่อตั้ง สภาสตรีแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์การที่ดำเนินงานโดยอาสาสมัคร สภาสตรีแห่งชาติ มีกำลังคน และงบประมาณน้อย ดังนั้น เมื่อจัดตั้งโดยการโอดขึ้นมา จึงระดมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดเข้าไปดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งจำเป็นจะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาในทุกรูปแบบ ต่อมาเมื่อสภาสตรีแห่งชาติ มีบุคลากรเพิ่มขึ้น และความต้องการหรือความจำเป็นของสังคมเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพิ่มขึ้น เช่น ความต้องการของบุคคลที่ไม่มีโอกาสในการศึกษาในระบบโรงเรียนถึงระดับสูง และความต้องการพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัวมีมากขึ้น สภาสตรีแห่งชาติ จึงได้จัดตั้งโครงการเฉพาะด้านขึ้น เช่น โครงการส่งเสริมการศึกษา (โครงการการศึกษา นอกโรงเรียน) ซึ่งจะจัดกิจกรรมในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อสนองความต้องการของบุคคลที่ไม่มีโอกาสเรียนถึงระดับสูง และเพื่อสนองความต้องการของสตรีที่ต้องการเสริมความรู้ เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว หรือ โครงการส่งเสริมผู้บริโภคนั้น จะมุ่งให้ความรู้เฉพาะที่เกี่ยวกับผู้บริโภค เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าในระยะ 10 ปีหลังของการดำเนินงานของสภาสตรีแห่งชาติ นั้น โครงการมีลักษณะเป็นหมวดหมู่ขึ้น ไม่กระจัดกระจายเหมือนโครงการในระยะแรก ซึ่งทำให้การดำเนินงานตามโครงการในระยะหลังนี้ได้ผลดีกว่าในระยะแรก เพราะมีความพร้อมมากขึ้นจึงมีความเป็นหมวดหมู่เฉพาะด้านมากขึ้น ทำให้การระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สภาสตรีแห่งชาติ จะมีโครงการซึ่งดำเนินงานเฉพาะด้านอยู่แล้ว แต่ก็ยังมีโครงการบางโครงการทำงานซ้ำซ้อนกันอยู่ เช่น โครงการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งมีกิจกรรมฝึกอาชีพ เช่นเดียวกับโครงการส่งเสริมการศึกษา โดยหลักการและนโยบายเดิมนั้นโครงการส่งเสริมอาชีพจะดำเนินงานประสานกับโครงการส่งเสริมการศึกษา โดยโครงการ

ส่งเสริมอาชีพ จะทำหน้าที่หาตลาดและหาทุนมาใช้ในการฝึกอาชีพ และให้โครงการส่งเสริมการศึกษาดำเนินการติดต่อหรือจัดหาวิทยากรมาฝึกอบรม แต่ในทางปฏิบัตินั้นโครงการส่งเสริมอาชีพ มิได้ประสานงานกับโครงการส่งเสริมการศึกษาเท่าที่ควรโครงการส่งเสริมอาชีพ จะดำเนินงานฝึกอบรมร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเอง ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าโครงการทั้ง 2 โครงการ ได้ดำเนินงานประสานกันแล้ว การพัฒนาสตรีให้มีอาชีพของสภาสตรีแห่งชาติ ก็อาจจะได้ผลดีกว่านี้ หรือโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรี ก็มีกิจกรรมซ้ำซ้อนกับโครงการทั้ง 5 โครงการของสภาสตรีแห่งชาติ คือ มีทั้งกิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย การบริโภค การศึกษา การฝึกอาชีพ และการส่งเสริมศาสนาและศีลธรรม เป็นต้น ซึ่งถ้าโครงการส่งเสริมความก้าวหน้าสตรี จะทำหน้าที่ติดต่อให้โครงการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงเข้าไปดำเนินงานแล้ว ก็คงจะได้ผลดีกว่าที่โครงการจะดำเนินการเอง เพราะโครงการที่ทำหน้าที่เฉพาะด้านจะต้องมีความรู้ความชำนาญมากกว่า ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ในจุดนี้ สภาสตรีแห่งชาติ ควรจะค้นหาทางพิจารณาปรับปรุงต่อไปเพื่อให้ตรงกับความมุ่งหมายเดิมในการจัดตั้งโครงการนี้

สำหรับพื้นที่เป้าหมายที่สภาสตรีแห่งชาติ มุ่งเข้าไปดำเนินงานพัฒนาสตรีนั้น ในกรุงเทพมหานคร สภาสตรีแห่งชาติ จะมุ่งพัฒนาสตรีในแหล่งชุมชนแออัด และสำหรับในชนบท สภาสตรีแห่งชาติ มุ่งพัฒนาสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กอนภาคอื่น ๆ (พ.ศ. 2503 ดำเนินโครงการ ส.ช.พ. ในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 แห่ง) ทั้งนี้เพราะจังหวัดต่าง ๆ ในภาคนี้ ประสบปัญหาการทำมาหากินฝืดเคืองมากกว่าภาคอื่น ๆ สำหรับในปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) สภาสตรีแห่งชาติ ได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาสตรีในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สตูล และนราธิวาส เนื่องจากจังหวัดในภาคใต้อันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติมากกว่าภาคอื่น ๆ โดยสภาสตรีแห่งชาติ ได้ประสานงานกับสมาคมสตรีประจำจังหวัดทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมุ่งเพื่อให้สตรีมีรายได้เพิ่มขึ้น ให้มีงานทำ และมีการกินดีอยู่ดี สำหรับผลการดำเนินงานในพื้นที่นี้ยังไม่ปรากฏแน่ชัด เพราะสภาสตรีแห่งชาติ เพิ่งเริ่มเข้าไปดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2526 นี้เอง

สำหรับการดำเนินงานของสภาสตรีแห่งชาติ นั้น เป็นการทำงานของอาสาสมัคร ดังนั้น ผลงานในบางสมัยอาจจะมาก บางสมัยอาจจะน้อย ทั้งนี้เพราะ คณะ-

กรรมการทุกคน เช่น คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการฝ่ายๆ ต่างก็เป็นผู้ที่เสียสละเวลาช่วยทำงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ ซึ่งแตกต่างกับการทำงานของหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นข้าราชการที่รับเงินเดือนประจำ ฉะนั้น จึงอาจทำให้บางครั้งการดำเนินงานได้ผลน้อยเพราะอาสาสมัครไม่มีเวลาว่างพอ จะเห็นว่าเวลาทำงานของอาสาสมัครนั้นน้อยกว่าเวลาทำงานของหน่วยงานราชการ ดังนั้น หน่วยงานอาสาสมัครจึงดำเนินงานได้ไม่เท่ากับหน่วยราชการ แต่บางครั้งก็ปรากฏว่า แม้วเวลาทำงานของหน่วยงานอาสาสมัครจะน้อย แต่บางครั้งมีผลงานที่น่าพอใจกว่า

นอกจากสภาสตรีฯ จะดำเนินงานโดยอาสาสมัคร ซึ่งทำให้การดำเนินงานบางครั้งไม่มีระบบหรือก้าวหน้าเท่าที่ควร เพราะอาสาสมัครที่มีความสามารถมาก ๆ และมีตำแหน่งหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานนั้น มักจะมีหน้าที่การงานสำคัญในวงราชการ และวงธุรกิจ ฉะนั้น จึงไม่สามารถจะใช้เวลาทั้งหมดให้แก่งานของสภาสตรีแห่งชาติฯ ได้ ส่วนอาสาสมัครที่มีเวลาว่างพอ เช่น เป็นแม่บ้าน ก็ไม่มีความสามารถในการดำเนินงาน เป็นต้น แล้ว สภาสตรีแห่งชาติฯ ยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ประจำในระดับบริหาร ซึ่งจะสามารถดำเนินงานและวินิจฉัยสั่งการใด ๆ ได้ เจ้าหน้าที่ประจำในระดับบริหารนี้จะเป็นแกนกลาง คือ รุ่งานทุกด้าน และสามารถประสานงานกับคณะกรรมการอำนวยการที่สับเปลี่ยนเข้ามาทุก ๆ 2 ปีได้ ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลาที่คณะกรรมการชุดใหม่จะต้องศึกษางานใหม่อีก ถึงแม้สภาสตรีแห่งชาติฯ จะพยายามแก้ปัญหานี้โดยการจ้างเจ้าหน้าที่ด้วยอัตราเงินเดือนสูง ก็ไม่สามารถขจัดปัญหานี้ได้ เพราะส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานกับองค์การเอกชนอาสาสมัครนั้นไม่ค่อยมีความก้าวหน้าทางอาชีพเหมือนงานของราชการ เป็นต้น

สำหรับในด้านความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ นั้น สภาสตรีแห่งชาติฯ เป็นเครือข่ายสภาสตรีระหว่างประเทศ "ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนตลอดทั้งประสานงานในทุกวิถีทางให้สภาสตรี เครือข่ายปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ได้ตามนโยบายของสภาสตรีในประเทศนั้น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเงินทุน ช่วยด้านวิชาการและบุคลากรต่าง ๆ ปัจจุบันสภาสตรีระหว่างประเทศมีสมาชิก 73 ประเทศ ประเทศไทย

เข้าเป็นสมาชิกเมื่อปีพ.ศ. 2503" (สภาสตรีแห่งชาติ 2526 ค. 41-42) สภาสตรีแห่งชาติในฐานะประเทศสมาชิกก็ได้เข้าร่วมประชุม และได้พยายามนำนโยบายแผนงานต่างๆมาปรับปรุงงานของสภาสตรีแห่งชาติ และเป็นที่น่ายินดีที่ สตรีไทยเคยได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาสตรีระหว่างประเทศ คือ หม่อมงามจิตร์ บุรฉัตร และในปัจจุบันสตรีไทยก็ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการในสภาสตรีระหว่างประเทศด้วย

กล่าวโดยสรุป สภาสตรีแห่งชาตินั้น ได้ดำเนินงานด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรีมาโดยลำดับ โดยพยายามทำหน้าที่เสริมงานของรัฐบาลในฐานะองค์การอาสาสมัคร ซึ่งผลงานที่ปรากฏก็น่าพอใจ จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาสตรีแห่งชาติ มีบทบาทในการจัดการศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาตนเองมากพอสมควร